

Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013

CCI 2007CB163PO059

Έκδοση:
Απόφαση Έγκρισης:

Εγκριμένο
C(2008)1129/28-3-2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
I. Εισαγωγή	5
II. Νομοθετικό Πλαίσιο	6
B. ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
1. Περίληψη Προγράμματος.....	8
2. Περιγραφή της Προγραμματικής Διαδικασίας.....	9
Γ. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	15
3. Επιλέξιμες Περιοχές (NUTS III).....	15
4. Χάρτες.....	16
5. Παρακείμενη Περιοχή.....	18
Δ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	20
Μέρος 1: Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης και του Κοινωνικοοικονομικού Περιβάλλοντος.....	20
1.1. Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης στην Περιοχή του Προγράμματος	20
1.2. Ανάλυση Αποτελεσμάτων Προηγούμενων Παρεμβάσεων στην Περιοχή	49
1.3. Ανάλυση Δυνατών και Αδύνατων Σημείων, Ευκαιριών και Απειλών (SWOT)	54
Μέρος 2: Προσδιορισμός της Στρατηγικής για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013	61
2.1. Εισαγωγή	61
2.2. Γενικός Στρατηγικός Στόχος	62
2.3. Ειδικοί Στόχοι	64
2.4. Άξονες Προτεραιότητας	65
Μέρος 3: Άξονες Προτεραιότητας	67
3.1. Εισαγωγή	67
3.2. Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής.....	68
3.3. Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα.....	76
3.4. Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινοι Πόροι	83
3.5. Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια	91
3.6. Συνοπτικός Πίνακας της Στρατηγικής & των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος.....	95
3.7. Ενδεικτική Ανάλυση Προϋπολογισμού	96
Μέρος 4: Προσδιορισμός των Τελικών Δικαιούχων	100
4.1. Εισαγωγή	100
4.2. Δικαιούχοι ανά άξονα προτεραιότητας του Προγράμματος (2007 – 2013).....	101
4.3. Επίλογος.....	102
Μέρος 5: Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία 2007–2013 και λοιπές Πολιτικές της ΕΕ	103
5.1. Διασφάλιση της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	103
5.2. Συμφωνία με τις Πολιτικές και Προτεραιότητες της ΕΕ	106
5.3. Συμφωνία με τις Εθνικές Πολιτικές και Προτεραιότητες.....	108
5.4. Περίληψη της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης	112
5.5. Μη-τεχνική Περίληψη της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης	125

Μέρος 6: Διατάξεις Εφαρμογής και Διαδικασίες	129
6.1. Αρχές & Όργανα Διαχείρισης και Ελέγχου	129
6.2. Περιγραφή των Αρχών και Οργάνων Διαχείρισης και Ελέγχου ..	132
6.3. Κοινή Τεχνική Γραμματεία	139
6.4. Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης	141
6.5. Σημείο Πληροφόρησης	142
6.6. Όργανο αρμόδιο για την Έκθεση και τη Γνωμο-δότηση που αναφέρονται στο άρθ. 71 παρ. 3	142
6.7. Όργανο αρμόδιο για τις Πληρωμές προς τους Δικαιούχους	143
6.8. Δημιουργία και Επιλογή Έργων	143
6.9. Κοινή Οργανωτική Επιτροπή	146
6.10. Αρμοδιότητες του Συντονιστή Εταίρου και των Λοιπών Εταίρων	147
6.11. Πιστοποίηση Δαπανών και Χρηματοοικονομικές Ροές	148
6.12. Παρακολούθηση	151
6.13. Αξιολόγηση	155
6.14. Πληροφόρηση και Δημοσιότητα	156
6.15. Ανταλλαγή Ηλεκτρονικών Δεδομένων	157
6.16. Συνεργασία	158
6.17. Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και διασφάλιση της αρχής κατά των διακρίσεων	159
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	161
Παράρτημα I: Στατιστικά Δεδομένα της Περιοχής Προγραμματισμού ...	162
Παράρτημα II: Ανάλυση των Ερωτηματολογίων	169
Παράρτημα III: Καλές πρακτικές στα πλαίσια των INTERREG IIIA & PHARE ΔΣΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000 – 2006	180

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΑ	Ελεγκτική Αρχή
ΑΠ	Αρχή Πιστοποίησης
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
CBC	Διασυνοριακή Συνεργασία (Cross-Border Cooperation)
ΚΠ	Κοινοτική Πρωτοβουλία
ΕΕπ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΙΤ	Τεχνολογίες Πληροφορικής
ΚΕΠ	Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο
ΔΑ	Διαχειριστική Αρχή
ΚΜ	Κράτη-Μέλη
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
NUTS	Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (ΟΕΣΜ)
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Απρ	Άξονας Προτεραιότητας
Πρόγραμμα	Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013
ΠΠ	Περιφερειακή Πολιτική
ΜΜΕ	Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
SWOT	Δυνατά σημεία, Αδύναμα σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές
TB	Τεχνική Βοήθεια
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Εισαγωγή

Το Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία INTERREG IVA 2007-2013 αποτελεί ένα σημαντικό πρόγραμμα που εντάσσεται στο στόχο «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, δεδομένης της πρόσφατης εισχώρησης της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2007. Ο στόχος «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ένα μέρος της δέσμης μεταρρυθμίσεων της τελευταίας για την πολιτική συνοχής κατά το 2007, και έχει ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας προσβλέποντας σε μία ισορροπημένη και αειφόρο ανάπτυξη στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο, το οποίο διαμορφώθηκε για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που παρουσιάζουν οι ευκαιρίες και οι δυσχέρειες της περιοχής-στόχου και να προσφέρει τα μέσα για να εξαλειφθούν τα εμπόδια που τίθενται στην ισορροπημένη και αειφόρο οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Η επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος περιλαμβάνει 7 διοικητικές περιφέρειες στην Ελληνική πλευρά (Έβρος, Καβάλα, Ξάνθη, Ροδόπη, Δράμα, Θεσσαλονίκη και Σέρρες) και 4 στη Βουλγαρική πλευρά (Μπλαγκόεφγκραντ, Σμόλυαν, Κούρτζαλι, Χάσκοβο), ενώ καλύπτει μία περιοχή 40.202 τετρ.χιλ. και 2.812.236 κατοίκων. Το πρώτο σχέδιο του προγράμματος παρουσιάστηκε στη Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) Περιφερειακής Πολιτικής (DG REGIO) την 9^η Μαρτίου.

Το Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο συντάχθηκε σύμφωνα με τους κανονισμούς αριθ. 1080/2006 και 1083/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, όλους τους συναφείς κανονισμούς της ΕΕπ περί ΕΤΠΑ και Διαρθρωτικών Ταμείων, την εθνική νομοθεσία και σύμφωνα με την οδηγία της ΕΕ 2001/42/ΕΚ. Η αναλυτική περιγραφή του στρατηγικού πλαισίου του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου, των ειδικών στόχων του, των αξόνων προτεραιοτήτων, κ.λπ. παρουσιάζεται στη συνέχεια.

II. Νομοθετικό Πλαίσιο

Το παρόν έγγραφο έχει συνταχθεί με βάση την ακόλουθη Ευρωπαϊκή και Εθνική νομοθεσία:

Ευρωπαϊκή νομοθεσία

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999
- Διορθωτικό στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, Παράρτημα IV – Κατηγορίες Δαπανών
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783/1999
- Απόφαση του Συμβουλίου της 6^{ης} Οκτωβρίου 2006 για τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή
- Απόφαση της Επιτροπής, της 4ης Αυγούστου 2006, για την ενδεικτική κατανομή, ανά κράτος μέλος, των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων για το στόχο Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία για την περίοδο 2007-2013
- Απόφαση της Επιτροπής, της 31ης Οκτωβρίου 2006, σχετικά με την κατάρτιση του καταλόγου των περιφερειών και των περιοχών που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο πλαίσιο των διασυνοριακών και διακρατικών σκελών του στόχου Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία για την περίοδο 2007 έως 2013
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 της Επιτροπής, της 8ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, και το διορθωτικό του

Λοιπά Ευρωπαϊκά έγγραφα

- Προγραμματική Περίοδος 2007-2013: Υπόμνημα αρμοδίων, EC DG REGIO

- Η νέα Προγραμματική Περίοδος 2007-2013 – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (Έγγραφο Εργασίας αριθ. 2), EC DG REGIO, Αύγουστος 2006
- Η νέα Προγραμματική Περίοδος 2007-2013 – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (Έγγραφο Εργασίας αριθ. 5), EC DG REGIO, Οκτώβριος 2006

Επίσημα Ελληνικά έγγραφα

- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων & Ανάπτυξης, Ιανουάριος 2007
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013 (2^ο προσχέδιο, Δεκέμβριος 2006)
- Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2007-2013

Επίσημα Βουλγαρικά έγγραφα

- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Δημοκρατία της Βουλγαρίας, Δεκέμβριος 2006
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 2007-2013, Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων (προσχέδιο αριθ. 9, Οκτώβριος 2006)
- Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης της Νότιο-δυτικής Περιοχής Προγραμματισμού 2007-2013, Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων (Ιούνιος 2005)
- Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης της Νότιο-κεντρικής Περιοχής Προγραμματισμού 2007-2013, Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων (Ιούνιος 2005)
- Τομεακή Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προενταξιακού Μέσου της ΕΕ 'Phare' R/BG/REG/0601 (19/7/2006)
- Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προενταξιακού Μέσου της ΕΕ 'Phare' R/BG/TRA/0506 (1/9/2005)
- Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Προενταξιακού Μέσου της ΕΕ 'Phare' R/BG/TRA/0402 (7/12/2004)

B. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1. Περίληψη Προγράμματος

Το παρόν Επιχειρησιακό πρόγραμμα καθορίζει το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Διασυνοριακής Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας. Στόχος του προγράμματος είναι η διασυνοριακή συνεργασία μέσω της επαφής διαφορετικών φορέων της διασυνοριακής περιοχής, προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη της περιοχής, η μετεξέλιξή της σε πυρήνα για την αειφόρο ανάπτυξη και η διεύρυνση του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στο κέντρο των Βαλκανίων, τη Μαύρη Θάλασσα και την Ανατολική Μεσόγειο.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εδαφικής Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας-Βουλγαρίας 2007-2013 εστιάζει στην ενίσχυση των δικτύων και τη συνεργασία στους τομείς της συνοριακής ασφάλειας, της διαχείρισης φυσικών πόρων, επιχειρηματικών και ερευνητικών δικτύων, με στόχο την προαγωγή βιώσιμων λύσεων για ανεμπόδιστη επικοινωνία μέσω σύγχρονων υποδομών.

Επιπλέον αποσκοπεί στην προώθηση αρμονικής, ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης της διασυνοριακής περιοχής, μειώνοντας παράλληλα τις οικονομικές και κοινωνικές εδαφικές ανομοιότητες που παρουσιάστηκαν σε επαρχίες και περιφέρειες με σχετική καθυστέρηση, επιταχύνοντας έτσι την οικονομική και κοινωνική αναδόμησή τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρόγραμμα θα υποστηρίξει την ανάπτυξη και υλοποίηση κοινών έργων στη διασυνοριακή περιοχή.

Το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Διασυνοριακής Συνεργασίας είναι το πρώτο που απευθύνεται στη μεθοριακή περιοχή Ελλάδας-Βουλγαρίας ως εσωτερικό σύνορο της ΕΕ, έπειτα από την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ τον Ιανουάριο του 2007. Η προτεινόμενη στρατηγική αποτελεί τη συνεκτική και αποτελεσματική ανταπόκριση στις ανάγκες που παρουσιάζει η περιοχή συνεργασίας, στα εμπόδια και στις αδυναμίες της, και επιδιώκει να αποτελέσει το όχημα της κοινωνικοοικονομικής αειφόρου συνοχής και ανάπτυξής της.

Το Πρόγραμμα προωθεί τη συνεργασία κατά μήκος της διασυνοριακής περιοχής, καθώς εστιάζει στη στρατηγική διάσταση της Ευρωπαϊκής εδαφικής διασυνοριακής ανάπτυξης που εμπλέκει και ωφελεί τις τοπικές κοινωνίες.

2. Περιγραφή της Προγραμματικής Διαδικασίας

Το διασυνοριακό πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία INTERREG IV A 2007-2013 προετοιμάστηκε με βάση το στόχο «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» (Στόχος 3) για τη νέα προγραμματική περίοδο από μία Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού (Joint Task Force) που αποτελείτο από προσωπικό της Υπηρεσίας Διαχείρισης των ΠΚΠ INTERREG για την Ελληνική πλευρά και εκπροσώπους του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων για τη Βουλγαρική πλευρά. Κατά τη διαμόρφωση του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου, η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού υποστηρίχθηκε από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Πολλοί παράγοντες συνυπολογίστηκαν: η ένταξη της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος, οι αλλαγές που επέφερε το συγκεκριμένο γεγονός στη διασυνοριακή συνεργασία, και οι νέοι κανονισμοί για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού προέβη στην επιλογή του Τεχνικού Συμβούλου για τη σύνταξη του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου (TREK Consulting A.E.), του αξιολογητή για την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση και τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση του ΕΠ (ECO 3) και των Τεχνικών Συμβούλων για τη σύνταξη του εγχειριδίου του ΕΠ (AAM Management Information Consulting Ltd.).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το πρόγραμμα πληροί όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις σύμφωνα με τους συναφείς κανονισμούς περί Διαρθρωτικών Ταμείων. Με στόχο την παροχή περαιτέρω πληροφοριών στους φορείς του προγράμματος, θα συνταχθεί ένα εγχειρίδιο. Το εγχειρίδιο του προγράμματος θα περιλαμβάνει και θα διευκρινίζει περαιτέρω τις πληροφορίες που ήδη περιέχονται στο Πρόγραμμα, όπως τα κριτήρια επιλεξιμότητας των ωφελουμένων, τη λεπτομερή περιγραφή των διαδικασιών πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και επιλογής έργων, τους ειδικούς τομείς παρέμβασης ανά Άξονα Προτεραιότητας, κατευθυντήριες γραμμές και κανόνες σχετικά με την προετοιμασία και διαμόρφωση προτάσεων, καθώς και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μπορεί να βοηθήσει και να υποστηρίξει τους μελλοντικούς δυνητικούς εταίρους των έργων στην προετοιμασία των προτάσεών τους.

Για τη διαμόρφωση του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου αξιοποιήθηκαν διάφορα μεθοδολογικά εργαλεία, διασφαλίζοντας έτσι τη συμβατότητα του ΕΠ με τις πολιτικές και τους κανονισμούς της ΕΕ, με τις Εθνικές πολιτικές των δύο κρατών-μελών, καθώς και τις απόψεις των ωφελουμένων, στους οποίους στοχεύει το πρόγραμμα. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιήθηκαν και οι δύο μεθοδολογικές προσεγγίσεις, από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) και από πάνω προς τα κάτω (top-down). Καθεμία εκ των μεθόδων αυτών,

καθώς και τα βήματα για τη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων, θα παρουσιαστούν εκτενέστερα στις ακόλουθες παραγράφους, προκειμένου να βοηθηθεί ο αναγνώστης στην κατανόηση των διαφορετικών αναλύσεων και των στοιχείων που λαμβάνονται υπόψη για τη διαμόρφωση του παρόντος Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου.

Όσον αφορά στην προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω (top-down), όλοι οι συναφείς κανονισμοί και πολιτικές της ΕΕ, οι προηγούμενες παρεμβάσεις στη διασυνοριακή περιοχή, τα τρέχοντα Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς των δύο χωρών, τα ΕΣΠΑ που είναι προς το παρόν υπό έγκριση (για την Ελληνική πλευρά εγκρίθηκε στις 30/03/2007) και τα τομεακά και περιφερειακά σχέδια της κάθε πλευράς μελετήθηκαν ενδελεχώς, καθώς και όλα τα λοιπά συναφή έγγραφα που περιγράφονται εκτενώς στο Μέρος Α υπό τον τίτλο «Νομοθετικό Πλαίσιο». Η μελέτη όλων των παραπάνω εγγράφων ανέδειξε τις Ευρωπαϊκές και Εθνικές προτεραιότητες και παρεμβάσεις που προωθούνται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η διαμόρφωση του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου πραγματοποιήθηκε έπειτα από λεπτομερή ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στη διασυνοριακή περιοχή. Τα δεδομένα και οι πληροφορίες συγκεντρώθηκαν από πολλές αξιόπιστες πηγές και αναλύθηκαν έτσι, ώστε να παράξουν αποτελέσματα που θα μπορούσαν έπειτα να ενσωματωθούν στην ανάλυση SWOT. Περαιτέρω, κατεγράφησαν και αναλύθηκαν οι κύριες αναπτυξιακές τάσεις του κάθε τομέα. Όλες οι προαναφερθείσες πληροφορίες χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής και των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος.

Παράλληλα, υπήρξε και προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) για τη συλλογή πληροφοριών και απόψεων. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο διανεμήθηκε από τις αρμόδιες Αρχές (Υπηρεσίας Διαχείρισης των ΠΚΠ INTERREG για την Ελλάδα και Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων για τη Βουλγαρία), στη βάση της ιδέας ότι θα πρέπει να συλλεχθούν πληροφορίες για την ιεράρχηση του ενδιαφέροντος στους θεματικούς τομείς της διασυνοριακής περιοχής, αλλά και για πιθανές ιδέες έργων που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν από κοινού. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό των στρατηγικών Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος.

Το αναπτυχθέν ερωτηματολόγιο περιελάμβανε δύο κύρια μέρη:

- » Στο πρώτο μέρος, οι δυνητικοί ωφελούμενοι έπρεπε να κατατάξουν τους θεματικούς τομείς σε μία κλίμακα από το 1 έως το 12

- » Στο δεύτερο μέρος, οι δυνητικοί ωφελοούμενοι καλούνταν να παρουσιάσουν προτάσεις έργων και να παραθέσουν λεπτομερείς πληροφορίες για την ωριμότητα των έργων, τις ενδεχόμενες συνεργασίες κλπ.

Συγκεντρώθηκαν συνολικά 65 ερωτηματολόγια από διαφορετικούς οργανισμούς που βρίσκονται στην περιοχή του Προγράμματος, ενώ υπήρξαν επιπλέον 16 με ιδέες κοινών έργων από οργανισμούς που εδρεύουν στη Βουλγαρική πλευρά.

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων προέκυψε ο καθορισμός των θεματικών τομέων που παρουσίασαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους ωφελοούμενους της διασυνοριακής περιοχής, ενώ παράλληλα προσδιορίστηκαν οι θεματικοί τομείς για τους οποίους υπάρχουν ήδη ώριμες ιδέες έργων (βλ. Παράρτημα II - Ανάλυση των Ερωτηματολογίων).

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια (προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω), συνδυάστηκαν στη συνέχεια με τις ευρεθείσες ανάγκες και ευκαιρίες της διασυνοριακής περιοχής (προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω), και κατ' αυτό τον τρόπο προέκυψε η διαμορφωθείσα στρατηγική, οι άξονες προτεραιότητας και οι τομείς παρέμβασης του Προγράμματος. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι η στρατηγική και οι Άξονες Προτεραιότητας, τους οποίους διαμόρφωσε τελικά η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού του Προγράμματος, παρουσιάστηκαν στο κοινό και συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια Δημόσιας Διαβούλευσης που έλαβε χώρα στην Κομοτηνή την 12^η Φεβρουαρίου 2007. Πολλοί εκπρόσωποι των δύο κρατών-μελών υπήρξαν προσκεκλημένοι και παρακολούθησαν την εν λόγω εκδήλωση. Η ανατροφοδότηση από αυτή τη δημόσια διαβούλευση ελήφθη επίσης υπόψη στη διαμόρφωση του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 3^ο προσχέδιο του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου συζητήθηκε στις Βρυξέλλες με τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής την Παρασκευή 9 Μαρτίου 2007, όπου υπήρξε ανατροφοδότηση από όλες τις πλευρές για την οριστικοποίηση του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου. Επιπλέον, οι τελικές εκδόσεις της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης και της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης του Προγράμματος παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν κατά τη συνάντηση εργασίας που έλαβε χώρα στη Σόφια την Τρίτη 27 Μαρτίου. Οι τελικές εκδόσεις ελήφθησαν υπόψη και οι περιλήψεις τους ενσωματώθηκαν στο παρόν Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις συναντήσεις της Κοινής Ομάδας Σχεδιασμού που έλαβαν χώρα και τα αντίστοιχα πορίσματά τους:

Συναντήσεις	Κύρια σημεία
14/12/2005 Σόφια, Βουλγαρία	• Πρέπει να θεσπιστούν ενιαία όργανα εργασίας για το συντονισμό και την καλύτερη προετοιμασία και υλοποίηση του έργου. • Πρέπει να δοθεί έμφαση στο μελλοντικό προγραμματισμό, τη θέσπιση των ανάλογων δομών και την προετοιμασία «καναλιών διεκπεραίωσης» (project pipeline) του έργου.
26/1/2006 Σόφια, Βουλγαρία	• Θέσπιση Γενικών Όρων ώστε να ξεκινήσουν το συντομότερο οι διαγωνιστικές διαδικασίες. • Προετοιμασία στενού χρονοδιαγράμματος και κατανομή αρμοδιοτήτων. • Διορισμός των μελών της Επιτροπής Προγραμματισμού και οριστικοποίηση της ομάδας εργασίας που θα αναλάβει το σχεδιασμό. • Θα αποσταλούν υποδείγματα Γενικών Όρων / καθηκόντων / σύνθεσης μέσω αντιπροσώπου της ΕΕπ.
2/3/2006 Θεσσαλονίκη, Ελλάδα	• Σύνθεση της ομάδας εργασίας για το σχεδιασμό – ανάθεση αρμοδιοτήτων. • Εκτενής συζήτηση για το ζήτημα της Επιτροπής Παρακολούθησης. • Δημιουργία συνδέσμου στην ιστοσελίδα του INTERREG για την προετοιμασία του προγράμματος.
13/4/2006 Σαντάνσκι, Βουλγαρία	• Συζητήθηκαν τα απαιτούμενα προσόντα για τους εμπειρογνώμονες της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης και της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης. • Κοινή Επιτροπή Προγραμματισμού (ΚΕΠ): συζήτηση επί του ρόλου και της σύνθεσής της. • Αποφασίστηκε ότι το προσχέδιο της δομής της Ενιαίας Επιτροπής Προγραμματισμού και οι κανόνες και διαδικασίες θα αποστέλλονταν πριν το Πάσχα. • Προτάθηκε να εγκατασταθεί ένα σημείο επαφής σε Βουλγάρικο έδαφος.
20/9/2006 Θεσσαλονίκη, Ελλάδα	• Αποφασίστηκε η σύνταξη ενός Συμπληρώματος Προγραμματισμού (ή Εγχειριδίου Προγράμματος). Ο σύμβουλος που θα αναλάβει τις σχετικές εργασίες, θα επιλεγεί από τη Βουλγαρική πλευρά έπειτα από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. • Συζήτηση επί της ΚΕΠ, του ρόλου της και της σύνθεσής της. • Κοινή Τεχνική Γραμματεία: αποτελούμενη από 8 μέλη, τρία μέλη από κάθε πλευρά, έναν γραμματέα και έναν προϊστάμενο.

Συναντήσεις	Κύρια σημεία
30/10/2006 Μπλαγκόεφγκραντ, Βουλγαρία	- Επιβεβαίωση των Βουλγαρικών επιλεγμένων περιοχών και συζήτηση επί των δυνητικών ωφελουμένων. - Συζήτηση επί της μεθοδολογίας και διανομής των ερωτηματολογίων στους δυνητικούς ωφελουμένους. Η τελική έκδοση του ερωτηματολογίου θα σταλεί στους ενδιαφερόμενους φορείς μαζί με μία επεξηγηματική επιστολή. - Η Ομάδα Σχεδιασμού αποφάσισε να διοργανώσει τρεις δημόσιες διαβουλεύσεις στη μεθοριακή περιοχή (δύο στην Ελλάδα και μία στη Βουλγαρία).
7/2/2007 Σαντάνσκι, Βουλγαρία	- Παρουσίαση του προσχεδίου του Δεύτερου Κεφαλαίου του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την περίοδο 2007-2013 και συζητήσεις επί των προτεινόμενων Στρατηγικών, Αξόνων Προτεραιότητας και Τομέων Παρέμβασης. - Προετοιμασία της δημόσιας διαβούλευσης που έλαβε χώρα στην Κομοτηνή, Ελλάδα τη 12^η Φεβρουαρίου 2007.
12/2/2007 Κομοτηνή, Ελλάδα	<u>Δομές Διαχείρισης:</u> Η συγκεκριμένη συνάντηση εστίασε στον προσδιορισμό του ρόλου και της σύνθεσης της Κοινής Τεχνικής Γραμματείας και του σημείου επαφής στη Βουλγαρική πλευρά, το οποίο θα εγκατασταθεί στο Σμόλυαν. <u>Διαδικασία Επιλογής Έργων:</u> Συζητήθηκαν τα κύρια σημεία της διαδικασίας επιλογής των έργων. - Το Προγραμματικό Έγγραφο θα παρουσιάζει μόνο τα κύρια σημεία των Διαδικασιών Εφαρμογής και θα αναφέρονται σε αυτό λεπτομέρειες μόνο στην περίπτωση που οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ επιτάσσουν ρητά κάτι τέτοιο. - Ο Σύμβουλος Τεχνικής Βοήθειας που έχει επιλεγεί από τη Βουλγαρική πλευρά, εργάζεται ήδη σε ένα εγχειρίδιο προγράμματος / εσωτερικό έγγραφο, το οποίο θα περιλαμβάνει λεπτομέρειες για όλες τις απαραίτητες διαδικασίες εφαρμογής.
9/3/2007 Βρυξέλλες, Βέλγιο	Παρουσίαση του προσχεδίου του ΕΠ στη ΓΔ Περιφερειακή Πολιτική.

Συναντήσεις	Κύρια σημεία
27/3/2007 Σόφια, Βουλγαρία	• Παρουσίαση των τελικών εκδόσεων της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης και της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης για το ΕΠ Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013. • Ο εκτελεστικός φορέας του προγράμματος PHARE (PHARE Implementing Agency) δεν δύναται να προχωρήσει στην περαιτέρω παράταση της σύμβασης με την ECO3 για τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση χωρίς τη χρηματοοικονομική κάλυψη των πρόσθετων καθηκόντων. Η Ελληνική πλευρά ενημέρωσε τους συμμετέχοντες πως θα εξεταστεί η δυνατότητα επίλυσης του προβλήματος μέσω μίας «απευθείας ανάθεσης» στους ίδιους εμπειρογνώμονες.

Γ. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3. Επιλέξιμες Περιοχές (NUTS III)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	
<u>NUTS II</u>	4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ: - Ανατολική Μακεδονία-Θράκη (GR11) - Κεντρική Μακεδονία (GR12) - Νότιο-Δυτική Περιφέρεια Σχεδιασμού (BG41) - Νότιο-Κεντρική Περιφέρεια Σχεδιασμού (BG42)
<u>NUTS III</u>	7 ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ & 4 ΕΠΑΡΧΙΕΣ (ΤΟΜΕΙΣ): - Έβρος (GR111) - Καβάλα (GR115)* - Ξάνθη (GR112) - Ροδόπη (GR113) - Δράμα (GR114) - Θεσσαλονίκη (GR122) - Σέρρες (GR126) - Μπλαγκόεφγκραντ (BG413) - Σμόλυαν (BG424) - Κούρτζαλι (BG425) - Χάσκοβο (BG422) *Καβάλα (ως παρακείμενη περιοχή)¹
<u>NUTS IV</u>	154 ΔΗΜΟΙ

¹ Με βάση τον κανόνα ευελιξίας του άρθρου 21 (1) του Κανονισμού του ΕΤΠΑ, η Νομαρχία Καβάλας (NUTS III) περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013 ως παρακείμενη περιοχή με συνολικές δαπάνες έργων στην περιοχή όχι άνω του 20% των συνολικών δαπανών του προγράμματος.

4. Χάρτες

Εικόνα 1: Χάρτης της επιλέξιμης περιοχής Ελλάδα-Βουλγαρία²

² http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/90/EU_location_BUL.png

5. Παρακείμενη Περιοχή

Επιπρόσθετα στην επιλέξιμη περιοχή για την υλοποίηση του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013, προτάθηκε, με βάση το Άρθρο 21 (1) του Κανονισμού του ΕΤΠΑ, η Νομαρχία Καβάλας (NUTS III) να περιληφθεί ως παρακείμενη περιοχή με συνολικές δαπάνες έργων στην περιοχή αυτή που δεν θα υπερβαίνουν το 20% των συνολικών δαπανών του προγράμματος.

Υπάρχουν πράγματι ακλόνητα επιχειρήματα για να συμπεριληφθεί η Καβάλα στην περιοχή του Προγράμματος, καθώς αποτελεί επιλέξιμη περιοχή (NUTS III) στο τρέχον Πρόγραμμα INTERREG III A / PHARE CBC Ελλάδα-Βουλγαρία. Στην τρέχουσα περίοδο υλοποιούνται έργα ύψους σχεδόν 6.000.000,00 € που ενισχύουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα, αναδεικνύουν τους τουριστικούς πόρους της ευρύτερης περιοχής κυρίως με τις περιοχές Μπλαγκόεφγκραντ και Σμόλυαν (Βουλγαρία), προστατεύουν και προάγουν τους βιότοπους και τους πολιτιστικούς πόρους της περιοχής.

Καθώς η περιοχή της Καβάλας αποτελούσε μέρος της επιλέξιμης περιοχής κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2000-2006 και συμμετείχε ενεργά στην επιτυχημένη υλοποίηση έργων στους προαναφερθέντες τομείς, οργανισμοί, τοπικές Αρχές και άλλοι φορείς (δημόσιοι και ιδιωτικοί) της περιοχής ανέπτυξαν δίκτυα συνεργασίας και ανταλλαγών.

Η ανεμπόδιστη συνεργασία μεταξύ της Καβάλας και κυρίως του Μπλαγκόεφγκραντ και του Σμόλυαν ενισχύθηκε από την εγγύτητα και την προσβασιμότητα των περιοχών. Η Καβάλα είναι το πλησιέστερο λιμάνι που προσφέρει πρόσβαση στο Αιγαίο Πέλαγος. Το λιμάνι **Φίλιππος Β΄** στην Καβάλα, με εμπορικές και τουριστικές υποδομές, προσφέρει μοναδικές ευκαιρίες στους κατοίκους της Βουλγαρικής πλευράς της επιλέξιμης περιοχής. Ο διεθνής αερολιμένας **Μέγας Αλέξανδρος** στην Καβάλα είναι πιο κοντά στους κατοίκους των περιοχών Μπλαγκόεφγκραντ, Σμόλυαν και Κούρτζαλι από οποιοδήποτε άλλο αεροδρόμιο (εντός ή εκτός της επιλέξιμης περιοχής).

Οι εμπορικές, πολιτιστικές, επιστημονικές, τεχνικές και άλλου είδους ανταλλαγές και συνεργασίες ανάμεσα σε ανθρώπους και αρχές της Καβάλας και των επιλέξιμων Βουλγάρικων περιοχών διευκολύνονται από τα ήδη υπάρχοντα δίκτυα (Εγνατία οδός) και από τα προβλεπόμενα (κάθετος άξονας Εχίνος-Ξάνθη), καθώς και το διασυνοριακό σταθμό Εξοχή - Ξάνθη που μειώνουν το χρόνο και την απόσταση διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση και στις δύο πλευρές.

Η περιοχή αυτή έχει τις ίδιες ανάγκες, περιορισμούς και χαρακτηριστικά με τη διασυνοριακή περιοχή. Με την ένταξή της, όλη η επιλέξιμη περιοχή θα αποκτήσει μεγαλύτερη συνοχή.

Δ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μέρος 1: Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης και του Κοινωνικοοικονομικού Περιβάλλοντος

1.1. Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης στην Περιοχή του Προγράμματος

Η περιοχή της διασυνοριακής συνεργασίας εκτείνεται σε 40.202 τετρ.χιλ. και έχει πληθυσμό 2.812.236 κατοίκων. Καλύπτει 4 εδαφικές μονάδες επιπέδου NUTS II (Περιφέρειες), 11 εδαφικές μονάδες NUTS III (Νομαρχίες στην Ελλάδα & Επαρχίες στη Βουλγαρία) και 154 εδαφικές μονάδες NUTS IV (Δήμοι), όπως επισημαίνονται στον πίνακα 2 που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Γενικά δεδομένα της Επιλέξιμης Περιοχής			
	Περιοχή CBC	Ελλάδα	Βουλγαρία
Επιφάνεια (τετρ.χιλ.)	40.202	21.808,00	18.393,90
% της χώρας		16,5%	16,6%
Πληθυσμός	2.812.236	1.923.035	889.201
% της χώρας		17,28%	11,52%
Μονάδες σχεδιασμού και διοικητικές-εδαφικές			
NUTS II	2 περιφέρειες: Ανατολική Μακεδονία-Θράκη και Κεντρική Μακεδονία 2 περιφέρειες σχεδιασμού: Νότιο-Δυτική και Νότιο-Κεντρική		
NUTS III	7 Νομαρχίες: Έβρος, Καβάλα*, Ξάνθη, Ροδόπη, Δράμα, Θεσσαλονίκη, Σέρρες (ΕΛΛΑΔΑ) *Καβάλα (ως παρακείμενη περιοχή) 4 Επαρχίες: Μπλαγκόεφγκραντ, Σμόλυαν, Κούρτζαλι, Χάσκοβο (ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ)		
NUTS IV	154 δήμοι		

Η επιλέξιμη περιοχή εκτείνεται στη διασυνοριακή περιοχή της Ελλάδας και της Βουλγαρίας. Κατά τα τελευταία χρόνια η συγκεκριμένη περιοχή έχει αναπτύξει συνεργασία σε μεγάλο βαθμό. Σημαντική ώθηση στη διασυνοριακή συνεργασία έδωσε η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG I (1989-1993), μολονότι οι πόροι που διατέθηκαν ήταν σχετικά περιορισμένοι.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και μέσω της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG II (1994-1999) εδραιώθηκε η ανάγκη για διασυνοριακή συνεργασία και προωθήθηκαν σημαντικά έργα ως βασικές προϋποθέσεις για την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, εστιάζοντας κυρίως στις μεθοριακές περιοχές.

Το Πρόγραμμα INTERREG IIIA / PHARE CBC Ελλάδα-Βουλγαρία 2000-2006 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 27/12/2001, με την απόφαση αριθ. (2001) 4076/27-12-2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο γενικός στόχος του προγράμματος υπήρξε η εξέλιξη της περιοχής σε κέντρο και εστιακό σημείο για την ειρήνη, την αειφόρο ανάπτυξη και την εξάπλωση του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στον πυρήνα των Βαλκανίων, την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και την Ανατολική Μεσόγειο. Το πρόγραμμα ενίσχυσε τη διασυνοριακή συνεργασία στους τομείς της παραμεθόριας ασφάλειας, της διαχείρισης των φυσικών πόρων, των δικτύων επιχειρηματικότητας και έρευνας, και πρόσφερε βιώσιμες λύσεις για μία χωρίς εμπόδια επικοινωνία μέσω σύγχρονων υποδομών.

1.1.1. Γεωγραφικά Χαρακτηριστικά & Περιβάλλον

Γεωγραφία

Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας καλύπτει επιφάνεια 40.202 τετρ.χιλ. Εκτείνεται από τα Βουλγαρικά σύνορα με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας στα Δυτικά, έως την κοιλάδα του **Ποταμού Μαρίτσα (Έβρος)** στα Ανατολικά, και τις **Θρακικές** πεδιάδες στα Βόρεια. Η περιοχή περιλαμβάνει τους ορεινούς όγκους **Ρίλα**, **Πιρίν** και **Ροδόπη**, που χαρακτηρίζονται από εκπληκτικές δασικές εκτάσεις και παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη. Στην περιοχή βρίσκονται επίσης οι ποταμοί **Στρυμόνας (Στρούμα)**, **Νέστος (Μέστα)**, **Άρδας (Άρδα)** και **Έβρος (Μαρίτσα)**, καθώς και πληθώρα λιμνών.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της επιλέξιμης περιοχής είναι τα μεγάλα βουνά, που δυσχεραίνουν την πρόσβαση στις περιοχές των δύο πλευρών των συνόρων. Λόγω του ορεινού χαρακτήρα της περιοχής, υπάρχουν έντονα ατμοσφαιρικά φαινόμενα που

τροφοδοτούν το υδρογραφικό δίκτυο, το οποίο έχει στρατηγική σημασία για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Παράλληλα, οι υδάτινοι πόροι βοηθούν τα ευαίσθητα οικοσυστήματα (υγρότοποι, παραποτάμια δάση, κ.λπ.), τα οποία απαιτούν προσοχή όσον αφορά στη διαχείρισή τους.

Φυσικό Περιβάλλον

Η επιλέξιμη περιοχή είναι μία από τις πλέον οικολογικά ευαίσθητες περιοχές της Μεσογείου. Περιλαμβάνει σημαντικούς μεθοριακούς ορεινούς όγκους και οικοσυστήματα οικολογικής αξίας και βιοποικιλότητας, καθώς και παράκτιες περιοχές, οι οποίες προστατεύονται με τη συνθήκη **RAMSAR**⁴. Η επιλέξιμη περιοχή περιλαμβάνει 76 τοποθεσίες του δικτύου **NATURA 2000**. Ο συγκεκριμένος αριθμός εκτιμάται ότι θα αυξηθεί, καθώς η Βουλγαρία αναμένει την έγκριση μίας νέας πρότασης για την προστασία των φυσικών πόρων των περιοχών που βρίσκονται στις θέσεις Πιρίν και Ρίλα. Ένας μεγάλος αριθμός πολιτιστικών και φυσικών μνημείων και τοποθεσιών βρίσκεται στον **Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO**.

Οι σημαντικότερες προστατευόμενες περιοχές, όπως αυτές καθορίζονται σύμφωνα με τη νομοθεσία περί προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της χλωρίδας και πανίδας, είναι οι παρακάτω:

- **Υγρότοποι RAMSAR:** Δέλτα του Έβρου, Λίμνη Βιστονίδα - Λιμνοθάλασσα Πόρτο-Λάγος και Λίμνη Μητρικού, Λίμνη Ισμαρίδα και σύμπλεγμα λιμνών Θράκης, Δέλτα του Νέστου, Λίμνη Βόλβη και Λίμνη Κορώνεια, Λίμνη Κερκίνη {ΕΛΛΑΔΑ}
- **Κατάλογος παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO:** Εθνικός Δρυμός Πιρίν (από το 1983) {ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ}
- **Δίκτυο NATURA 2000:** συνολικά 76 τοποθεσίες που αναμένεται να αυξηθούν το 2007 {ΕΛΛΑΔΑ}
- **Εθνικοί Δρυμοί:** Εθνικός δρυμός Ρίλα και Εθνικός δρυμός Πιρίν {ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ}
- **Δάση εκπληκτικής ομορφιάς:** Κοιλάδα του ποταμού Νέστου {ΕΛΛΑΔΑ}
- **Καταγεγραμμένα φυσικά μνημεία:** Δάσος οξιάς Χαϊντού-Κούλα {ΕΛΛΑΔΑ}, Εθνικός δρυμός Πιρίν {ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ}, δάσος Φρακτού {ΕΛΛΑΔΑ}, Παρθένο δάσος Κεντρικής Ροδόπης {ΕΛΛΑΔΑ}, ορεινοί όγκοι Βροντούς-Λαϊλιάς {ΕΛΛΑΔΑ}
- **Σημαντικές περιοχές για είδη πτηνών:** 8 περιοχές στη Θράκη, 10 περιοχές

⁴ Συνθήκη Ramsar: Η Συνθήκη Υγροτόπων, που υπογράφηκε στην πόλη Ραμσάρ του Ιράν το 1971, είναι μία διακυβερνητική συνθήκη που παρέχει το πλαίσιο για εθνικές δράσεις και διεθνή συνεργασία για τη διατήρηση και τη συνετή χρήση των υγροτόπων και των πόρων αυτών. Σήμερα υπάρχουν 154 Συμβαλλόμενα Μέρη στη Συνθήκη, με 1.671 υγρότοπους, καλύπτοντας συνολική έκταση 151 εκατομμυρίων εκταρίων, που πρόκειται να συμπεριληφθούν στον κατάλογο Ραμσάρ υγροτόπων διεθνούς σημασίας.

στην Ανατολική Μακεδονία και 24 περιοχές σε Κεντρική και Δυτική Μακεδονία {ΕΛΛΑΔΑ}

- **Βιογενετικές προστατευόμενες περιοχές:** Όρος Χαϊντού-Κούλα και γύρω βουνοκορφές {ΕΛΛΑΔΑ}, Παρθένο δάσος Κεντρικής Ροδόπης {ΕΛΛΑΔΑ}.

Εικόνα 3: Προστατευόμενες Φυσικές Τοποθεσίες⁵

⁵ Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Υδάτινοι Πόροι & Διαχείριση

Στην κοιλάδα του ποταμού **Νέστου (Μέστα)** στη Δράμα κατασκευάστηκαν τρία φράγματα για την παραγωγή ενέργειας και για αρδευτικούς σκοπούς: στις τοποθεσίες **Θησαυρός, Πλατανόβρυση και Τέμενος**. Το μεγαλύτερο εκ των τριών είναι οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης αντλιών στην Πλατανόβρυση, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο στην Ευρώπη. Στην επαρχία Κούρτζαλι υπάρχουν **τρία φράγματα κατά μήκος του Άρδα** ποταμού που εξυπηρετούν επίσης ενεργειακούς και αρδευτικούς σκοπούς⁶.

Οι πλημμύρες αποτελούν ένα σημαντικό ζήτημα για τη διασυνοριακή περιοχή. Οι ποταμοί **Νέστος (Μέστα), Άρδας και Έβρος (Μαρίτσα)** πλημμυρίζουν συχνά λόγω των εποχιακών βροχοπτώσεων. Η διαχείριση των υδάτων πρέπει να γίνεται από κοινού για το σύνολο της λεκάνης απορροής του ποταμού και όχι ανεξάρτητα για κάθε χώρα. Υπήρξε σχετική βελτίωση στη συνεργασία των δύο χωρών όσον αφορά στην παρακολούθηση και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, ωστόσο υφίστανται περιθώρια περαιτέρω προόδου⁷.

Ρύπανση & Περιβαλλοντικοί Κίνδυνοι

Οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας στο **Μαρίτσα Ιστόκ** ανήκουν στις πλέον ρυπογόνες βιομηχανίες της περιοχής. Εκπέμπουν βλαβερά αέρια, τα οποία απλώνονται σε όλη την ευρύτερη περιοχή. Το φιλτράρισμα των εκπομπών αερίων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι πολύ μεγάλη στα αστικά κέντρα (κυρίως στο μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης) λόγω της βιομηχανικής δραστηριότητας της περιοχής. Η ποιότητα του αέρα υποβαθμίζεται επίσης από τη λειτουργία των θερμοηλεκτρικών εγκαταστάσεων της ΔΕΗ στην Κομοτηνή. Ωστόσο, δεν έχουν ληφθεί, προς το παρόν, μέτρα για την ατμοσφαιρική ρύπανση στο σύνολο της διασυνοριακής περιοχής.

Η μόλυνση των υδάτων αποτελεί ένα άκρως σημαντικό ζήτημα για την περιοχή, καθώς ο υδάτινος όγκος χρησιμοποιείται και για την παροχή πόσιμου νερού στους κατοίκους αλλά και για αρδευτικούς σκοπούς.

⁶ Unesco: www.unesco.org / Υπουργείο Περιβάλλοντος: www.minenvi.gr / Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού: www.dei.gr / Δήμος Κούρτζαλι: www.kardjali.bg

⁷ http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/links.htm

Αναπτυξιακές Τάσεις

Η επιλέξιμη περιοχή είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους. Υπάρχουν διασυννοριακά ποτάμια, δάση, υδάτινες επιφάνειες, προστατευόμενες περιοχές, καθώς και αυξημένη ευαισθητοποίηση του κοινού και των Αρχών σε θέματα που αφορούν στο περιβάλλον. Επίσης, πολλές είναι οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην περιοχή με στόχο την προώθηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και την προφύλαξη των φυσικών πόρων. Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητη η εντατικοποίηση της περαιτέρω συνεργασίας για την προώθηση, διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων. Το οικοσύστημα που υπάρχει στη διασυννοριακή περιοχή είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο και απαιτεί αειφόρο διαχείριση έτσι, ώστε να αποφευχθούν μεγάλες απειλές όπως η υποβάθμιση της ποιότητας του νερού, του εδάφους και της ατμόσφαιρας, και ο κίνδυνος που διατρέχουν τα προστατευόμενα είδη πανίδας και χλωρίδας. Υπήρξαν πρωτοβουλίες για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων από πλευράς διαφόρων Αρχών, με σκοπό την αποφυγή φυσικών καταστροφών που προκαλούνται από πλημμύρες έτσι, ώστε να διασφαλιστεί η ορθολογική χρήση του υδάτινου όγκου αλλά και των λιπασμάτων που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς σκοπούς.

Η ποικιλία των φυσικών πόρων της διασυννοριακής περιοχής αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι οποίες ωστόσο βρίσκονται προς το παρόν σε πρώιμο στάδιο και χρήζουν περαιτέρω ανάπτυξης.

Η επιλέξιμη περιοχή είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους όπως νερό, δάση, φυσικές τοποθεσίες εξαιρετικού ενδιαφέροντος, κ.λπ. Ο πληθυσμός και οι Αρχές δείχνουν αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως αυτό αποδεικνύεται από τον μεγάλο αριθμό ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

1.1.2. Κοινωνικά-Δημογραφικά Δεδομένα

Ο πληθυσμός της διασυννοριακής περιοχής ανέρχεται σε 2.812.236 κατοίκους⁸. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται στην ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της περιοχής, φαίνεται να υπάρχει μία σχετική ομοιογενής κατάσταση· τυπικό της χαρακτηριστικό είναι η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού της ηλικιακής ομάδας 15-64 (βλ. Πίνακα Α του Παραρτήματος Ι), καθώς και το αυξανόμενο ποσοστό της ηλικιακής ομάδας άνω των 60 ετών, γεγονός που υποδηλώνει τη γήρανση του πληθυσμού. Περαιτέρω, διαφαίνεται μια τάση απομάκρυνσης του πληθυσμού από τις αγροτικές περιοχές που οφείλεται στη

⁸ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2006 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2005

συνεχιζόμενη τάση της αστυφιλίας, η οποία ενισχύεται από τις δυσκολίες στην εύρεση εργασίας.

Εκτιμάται ότι ο πληθυσμός στη Δράμα, την Ξάνθη, τη Ροδόπη και τον Έβρο έχει αυξηθεί ελαφρά από το 1996 (593.580). Αυτό ωστόσο δεν περιλαμβάνει την εισροή προσφύγων και μεταναστών, οι οποίοι εισήλθαν στη χώρα κατά την τρέχουσα δεκαετία. Ο πληθυσμός των αστικών κέντρων αντιστοιχεί στο 40% του συνολικού πληθυσμού και παρουσιάζει ανοδική τάση σε συνδυασμό με τα σημάδια ερήμωσης περιοχών που βρίσκονται κοντά στη Βουλγαρική πλευρά και σε ορεινές περιοχές. Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 43% του συνολικού πληθυσμού, και παρουσιάζει μείωση σε σχέση με το 1981.

Ο συνολικός πληθυσμός της Θεσσαλονίκης και των Σερρών ανέρχεται σε 1.315.565 κατοίκους (46,78% του συνολικού πληθυσμού της διασυνοριακής περιοχής). Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται σε 71,4% και 25,1% για τις Νομαρχίες Θεσσαλονίκης και Σερρών αντίστοιχα, ενώ ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται σε 7,4% και 51,4%⁹ αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά δεδομένα της απογραφής του 2005 για τις περιοχές Χάσκοβο, Κούρτζαλι, Μπλαγκόεφγκραντ και Σμόλυαν, που διεξήγαγε το Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο της Βουλγαρίας, ο πληθυσμός της επιλέξιμης περιοχής ανέρχεται σε 889.201 κατοίκους και αντιστοιχεί στο 11,52% του συνολικού πληθυσμού της Βουλγαρίας. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού ηλικίας άνω των 60 ετών, γεγονός το οποίο μαρτυρά σημαντική γήρανση του πληθυσμού, τη στιγμή που τα αντίστοιχα μεγέθη σε όλες τις περιοχές για παιδιά ηλικίας μεταξύ 0 και 9 ετών είναι σχετικά μικρά. Το γεγονός αυτό είναι επίσης εμφανές από τους δείκτες γεννητικότητας και θνησιμότητας στις βουλγαρικές περιφέρειες, όπου φαίνεται ότι μόνο στο Κούρτζαλι οι αντίστοιχοι δείκτες είναι ίσοι.

Σχετικά με την πυκνότητα του πληθυσμού σε αυτές τις περιοχές, αξίζει να σημειωθεί ότι το Σμόλυαν κατατάσσεται στις λιγότερο κατοικημένες περιοχές με μέσο όρο 41,7 κατοίκων ανά τετρ.χιλ. (2004), ενώ ακολουθούν το Χάσκοβο (48,5) και το Κούρτζαλι (49,8). Μόνο το Μπλαγκόεφγκραντ με μέσο όρο 51,9 κατοίκων ανά τετρ.χιλ. πλησιάζει ελαφρά στον Εθνικό μέσο όρο (69,9).

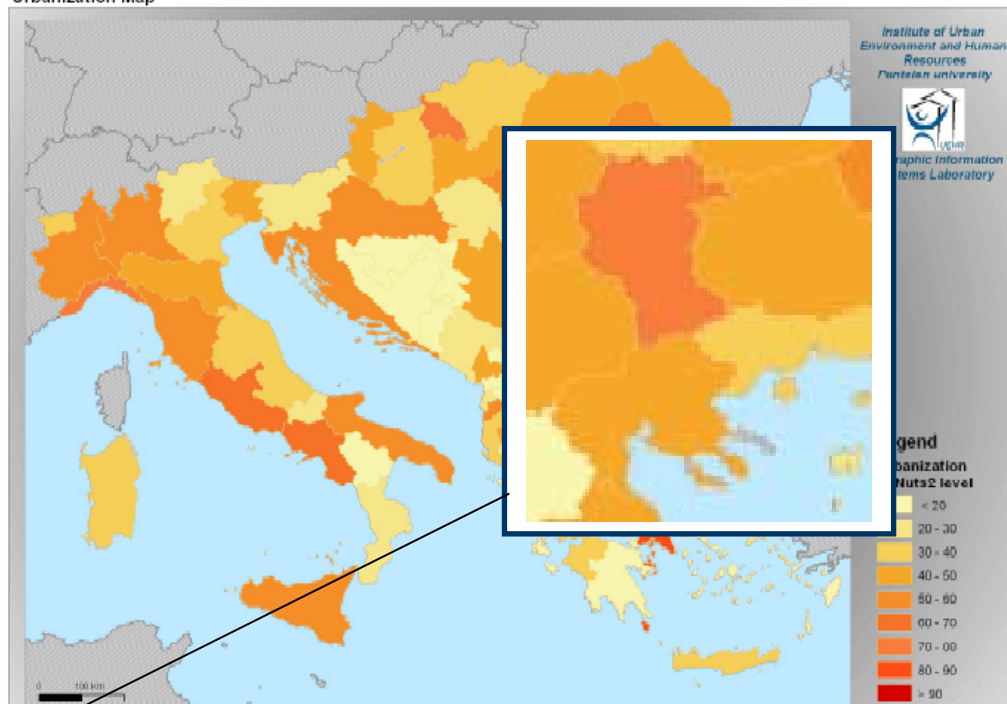
⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2006 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2005

Αναπτυξιακές Τάσεις

Η επιλέξιμη περιοχή χαρακτηρίζεται από γηρασκόμενο πληθυσμό και συνεπώς από μειωμένο εργατικό δυναμικό. Η ομάδα των ατόμων ηλικίας άνω των 60 ετών είναι ιδιαίτερα μεγάλη σε αντίθεση με την ομάδα του πληθυσμού ηλικίας κάτω των 15 ετών. Επίσης σημαντική είναι η τάση για εσωτερική μετανάστευση από την επαρχία στα αστικά κέντρα, κυρίως για εργασιακούς λόγους, ένα φαινόμενο που είναι ιδιαίτερα εμφανές στη Θεσσαλονίκη, πόλη που έχει το ρόλο του μητροπολιτικού κέντρου της Βόρειας Ελλάδας και των Νότιο-Ανατολικών Βαλκανίων γενικότερα.

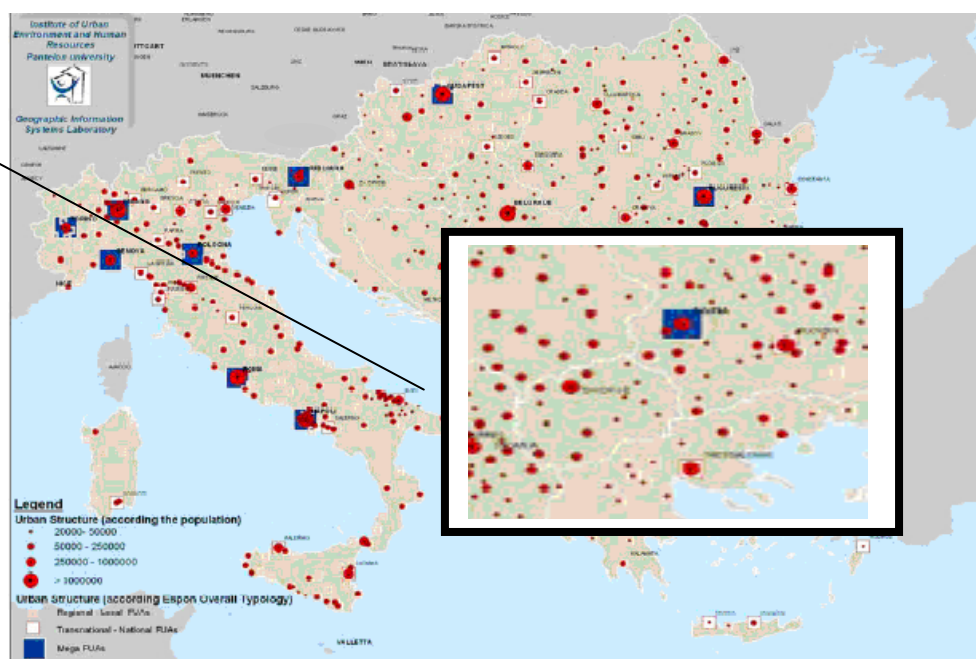
Εν ολίγοις, το δημογραφικό προφίλ της περιοχής θα μπορούσε να συνοψιστεί ως εξής: γήρανση πληθυσμού, εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών υπέρ των μεγάλων πόλεων, αστικοποίηση.

Urbanization Map

Εικόνα 4: Αστικοποίηση

Περιοχή
Διασυνοριακής
Συνεργασίας

Εικόνα 5: Αστικές δομές σύμφωνα με τον πληθυσμό¹¹

¹⁰ Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

¹¹ Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

1.1.3. Οικονομικά Δεδομένα

Η ετερογενής οικονομική δομή της διασυνοριακής περιοχής οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι, όπως και άλλες μετά-κομμουνιστικές χώρες της περιοχής, η Βουλγαρία βρίσκεται στο μεταβατικό στάδιο της οικονομικής, φορολογικής και θεσμικής μεταρρύθμισής της. Ο πίνακας Β (βλ. Παράρτημα Ι) απεικονίζει τη συμμετοχή του κάθε τομέα στο ΑΕΠ και την απασχόληση στη διασυνοριακή περιοχή (σε %). Ο πίνακας αυτός αποδεικνύει ξεκάθαρα ότι ο τριτογενής τομέας είναι ο μεγαλύτερος σε όρους συνεισφοράς στο ΑΕΠ, και απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού. Ο δευτερογενής τομέας διαδραματίζει επίσης ένα σημαντικό ρόλο. Ο πίνακας Γ του Παραρτήματος Ι παρουσιάζει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην επιλέξιμη περιοχή, γεγονός που αποδεικνύει την οικονομική ανομοιογένεια που προαναφέρθηκε. Το ΑΕΠ στις επιλέξιμες περιοχές απέχει πολύ από τους εθνικούς μέσους όρους των δύο χωρών· μοναδική εξαίρεση αποτελεί η Θεσσαλονίκη που βρίσκεται πιο κοντά στον Ελληνικό εθνικό μέσο όρο του ΑΕΠ.

Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας στην επιλέξιμη περιοχή έχει αναπτυχθεί σημαντικά σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο, και συνδέεται με το δευτερογενή τομέα, εστιάζοντας τόσο στην εθνική κατανάλωση όσο και στις εξαγωγές. Υπάρχει μία διαπεριφερειακή αστάθεια όσον αφορά στη σπουδαιότητα του πρωτογενούς τομέα, κάτι που μπορεί εύκολα να εξηγηθεί από το προφίλ των επιλέξιμων περιοχών NUTS III (συγκεκριμένα, το Κούρτζαλι και η Ροδόπη, λόγω των γεωγραφικών και δημογραφικών χαρακτηριστικών τους, εμφανίζονται να έχουν σημαντικό πρωτογενή τομέα σε σχέση με τη Θεσσαλονίκη ή τις Σέρρες που διαθέτουν λιγότερο αγροτικό πληθυσμό).

Ο πρωτογενής τομέας στις περιοχές Χάσκοβο, Σμόλυαν, Κούρτζαλι και Μπλαγκόεφγκραντ αναφέρεται σε γεωργικές και δασικές δραστηριότητες: εντατικές καλλιέργειες λαχανικών, αμπελιών, καπνού, πατάτας, βαμβακιού, φρούτων, καθώς και δημητριακών. Η τάση που είχε παρατηρηθεί κατά τη δεκαετία του '90 προς σημαντική μείωση του παραγόμενου προϊόντος και των σοδειών άρχισε να κυλά προς τη θετική κατεύθυνση· ωστόσο, το πρόβλημα ανεύρεσης αγορών για την αγροτική παραγωγή και η οργάνωση του τομέα συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό περιοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της περιοχής. Ο τομέας καλύπτει το 22,75% της απασχόλησης κατά μέσο όρο στην περιοχή, δηλ. 11,15% πάνω από τον εθνικό δείκτη¹² (22,4% για το 2004, Εθνική Στρατηγική Βουλγαρίας για την Αγροτική Ανάπτυξη 2007-2013).

¹² Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2006 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2005

Η εφαρμογή της ΚΑΠ αναμένεται να οδηγήσει σε νέες, πιο ανταγωνιστικές και λιγότερο δαπανηρές καλλιέργειες. Σε γενικές γραμμές, φαίνεται πως γίνονται προσπάθειες για την αλλαγή της παραδοσιακής καλλιέργειας δημητριακών και τη στροφή προς άλλου είδους καλλιέργειες, ακόμη και οργανικές. Ωστόσο, είναι ακόμη μακρύς ο δρόμος για την προσαρμογή του τομέα στη νέα ΚΑΠ.

Η αλιεία διαδραματίζει επίσης ένα αρκετά σημαντικό ρόλο, καθώς ένα μεγάλο μέρος της περιοχής διασυνοριακής συνεργασίας βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα. Στη Θεσσαλονίκη και την Αλεξανδρούπολη ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού δραστηριοποιείται στην αλιεία, ενώ οι ιχθυοκαλλιέργειες στο Θερμαϊκό κόλπο καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της εθνικής οικονομίας.

Δευτερογενής τομέας

Στην επιλέξιμη περιοχή ο δευτερογενής τομέας είναι ανεπτυγμένος· συγκεκριμένα οι βιομηχανίες, και ιδιαίτερα η μεταποιητική βιομηχανία (κυρίως στη Θεσσαλονίκη). Ιδιωτικά επενδυτικά έργα βρίσκονται σε εξέλιξη σε πρόσφατα οργανωμένες περιοχές ανάπτυξης και ήδη υφίστανται **βιομηχανικά πάρκα** σε **Σέρρες, Ροδόπη, Ξάνθη, και Έβρο**¹³. Μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης παρόμοιες πρωτοβουλίες αναμένεται να επεκταθούν και αναβαθμιστούν. Περισσότερες από 15.000 επιχειρήσεις λειτουργούν στο δευτερογενή τομέα στην Ελληνική πλευρά της επιλέξιμης περιοχής.

Η βιομηχανία είναι επίσης σημαντική στις περιοχές Χάσκοβο, Σμόλυαν, Κούρτζαλι και Μπλαγκόεφγκραντ. Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την ενίσχυση του δευτερογενούς τομέα. Στην περιοχή του Μπλαγκόεφγκραντ και, συγκεκριμένα, στο Γκότσε Ντέλτσεφ υπάρχει η **Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων**, ένα σύγχρονο εργαλείο για την υποστήριξη των “πράσινων” επιχειρηματικών έργων.

Άλλοι κύριοι βιομηχανικοί υπο-τομείς, εκτός της παραδοσιακής εξορυκτικής βιομηχανίας, είναι η παραγωγή τροφίμων και ποτών, η καπνοβιομηχανία, η εφαρμοσμένη μηχανική εργαλειομηχανών και η μεταλλουργία, η κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία και η βιομηχανία ένδυσης. Η κατακόρυφη πτώση της βιομηχανικής ανάπτυξης της περιοχής στη δεκαετία του '90 επέφερε τη σημαντική εξασθένηση του τομέα και δυσάρεστες διαρθρωτικές αλλαγές. Προς το παρόν, δεν υπάρχει κάποιο βιομηχανικό πάρκο στη

¹³ Ελληνικό Υπουργείο Ανάπτυξης: www.ypa.gr

βουλγαρική επιλέξιμη περιοχή, σε αντίθεση με άλλες περιοχές της Βουλγαρίας πλησίον της επιλέξιμης περιοχής.

Ένα άλλο οικονομικό ζήτημα μέγιστης σημασίας για τη διασυνοριακή περιοχή είναι η εσωτερική μετακίνηση των επιχειρήσεων. Τα τελευταία χρόνια, πολλές επιχειρήσεις του κλωστοϋφαντουργικού τομέα μετακινήθηκαν από τη Δράμα, τις Σέρρες και τη Θεσσαλονίκη προς τις περιοχές Μπλαγκόεφγκραντ και Σμόλυαν, με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής χάρη στους χαμηλούς μισθούς του εργατικού δυναμικού στη Βουλγαρία¹⁴.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις που λειτουργούν στη διασυνοριακή περιοχή είναι μικρές ή πολύ μικρές, και παρουσιάζουν υστέρηση στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και τον εξορθολογισμό της παραγωγικής δυναμικότητάς τους.

Τριτογενής τομέας

Ο τομέας παροχής υπηρεσιών της διασυνοριακής περιοχής είναι πολύ ενεργός, καθώς ευνοείται από την παρουσία / υποστήριξη χρηματοοικονομικών οργανισμών και προηγμένων τεχνολογιών, αλλά και από τη σχέση του με τα Βαλκάνια και τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στον τριτογενή τομέα, βρίσκονται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως η Θεσσαλονίκη, το Μπλαγκόεφγκραντ και οι Σέρρες. Οι περισσότερες εκ των επιχειρήσεων αυτών δραστηριοποιούνται στο χώρο των χρηματοοικονομικών / τραπεζικών υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών, του εμπορίου και της διακίνησης προϊόντων, και παρουσιάζουν σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες. Αναμένεται επίσης ότι η τριμερής συνεργασία Ρωσίας-Βουλγαρίας-Ελλάδας για την εκμετάλλευση της μεταφοράς πετρελαίου θα προωθήσει νέα επενδυτικά σχέδια στο χώρο της ενέργειας και σε άλλες συσχετιζόμενες δραστηριότητες. Η Θεσσαλονίκη, ως το κύριο μητροπολιτικό κέντρο, έχει επίσης αναπτύξει ανταγωνιστικές υπηρεσίες περίθαλψης και υγείας, τις οποίες προσφέρουν ιδιωτικοί οργανισμοί του χώρου με μεγάλη φήμη και κύρος που προσελκύουν ασθενείς / πελάτες από τη Βόρεια Ελλάδα και άλλες Βαλκανικές χώρες¹⁵. Ωστόσο, η έλλειψη δεδομένων σχετικά με την προέλευση των ασθενών δεν αφήνει χώρο για ακριβή αποτελέσματα.

¹⁴ Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

¹⁵ Ελληνικό Υπουργείο Ανάπτυξης

Τουρισμός

Η διασυννοριακή περιοχή έχει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα: τον εξαιρετικό συνδυασμό των φυσικών της πόρων. Το ανάγλυφο των ορεινών όγκων, οι ακτογραμμές, τα ποτάμια και τα δάση, τα φυσικά προστατευόμενα πάρκα, αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες κάθε εποχή του χρόνου. Η επιλέξιμη περιοχή διαθέτει τη δυναμικότητα υποδοχής επισκεπτών με ποικίλα ενδιαφέροντα και της προσφοράς εναλλακτικών προτάσεων ψυχαγωγίας και τουρισμού.

Παρόλα αυτά ο τουρισμός, είτε μαζικός κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού είτε εναλλακτικός, δεν είναι εξίσου αναπτυγμένος στην επιλέξιμη περιοχή. Σημειώνονται μεγάλες διαπεριφερειακές ανισότητες. Η τουριστική βιομηχανία αναπτύσσεται συνεχώς και οι προοπτικές για την περαιτέρω εξέλιξή της είναι υψηλές. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι οι πρωτοβουλίες που υπήρξαν έως τώρα δεν έχαιραν στρατηγικού συντονισμού. Πράγματι, σε ορισμένες περιοχές όπως η Θεσσαλονίκη και η Καβάλα, υφίστανται τουριστικές υποδομές για το μαζικό και τον επαγγελματικό τουρισμό, χωρίς όμως κάποια ιδιαίτερη διασύνδεση μεταξύ των υπηρεσιών και των επαγγελματιών του τουριστικού τομέα.

Από την άλλη, κατά τα τελευταία δέκα χρόνια, κυρίως στην Ελληνική πλευρά της επιλέξιμης περιοχής (λόγω ΠΕΠ και της Κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER), αυξήθηκαν σημαντικά οι υποδομές αγροτουρισμού, όπως μικρές αγροικίες, παραδοσιακές ταβέρνες και καταστήματα με τοπικά προϊόντα και τρόφιμα. Η τάση αυτή παρουσιάζει μεγάλο δυναμισμό και στις δύο πλευρές της επιλέξιμης περιοχής και φαίνεται πως υπάρχει η δυνατότητα να μεταμορφώσει ολόκληρες περιοχές σε πόλους αγροτουριστικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον, οι πολλαπλοί μοναδικοί πόροι της περιοχής μπορούν εύκολα να προσελκύσουν επισκέπτες προσφέροντάς τους μεγάλη ποικιλία επιλογών. Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω ορισμένα σημεία που αξίζει να διερευνηθούν:

- Αρχαιολογικές τοποθεσίες και μουσεία (π.χ. Μέλνικ, Περπερικόν, αρχαίο θέατρο Καβάλας, Φίλιπποι)
- Φυσικά ιαματικά λουτρά (Σαντάνσκι, Ντέβιν, Σέρρες)
- Εκκλησίες και μοναστήρια (το Μοναστήρι της Ρίλα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο κληρονομιάς της UNESCO)
- Χιονοδρομικά κέντρα (Παμπόροβο, Λαϊλιάς-Σέρρες, Φαλακρό-Δράμα)

Σχετικά με τον επαγγελματικό και συνεδριακό τουρισμό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη διασυννοριακή περιοχή (κυρίως στη Θεσσαλονίκη) φιλοξενούνται κάθε χρόνο πολλές

επιχειρηματικές εκδηλώσεις, εκθέσεις, συνέδρια και σύνοδοι κορυφής. Καθώς απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με υψηλές προσδοκίες και πρότυπα, απαιτούν μία ολοκληρωμένη στρατηγική και διαποίκιση των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρονται όσον αφορά στην ποιότητα, την τιμή και τη γνησιότητά τους¹⁶.

Αναπτυξιακές Τάσεις

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιοχής υποδηλώνει την ανομοιογένειά της και τις διαπεριφερειακές της ανισότητες. Το οικονομικό προφίλ παρουσιάζει μεγάλη μείωση του μεριδίου του πρωτογενούς τομέα, γενικότερα μία πτωτική τάση στην απασχόληση στο δευτερογενή τομέα και γρήγορη ανάπτυξη του τριτογενή τομέα.

Ο πρωτογενής τομέας απαιτεί δραστική και άμεση εξυγίανση, προκειμένου να είναι έτοιμος για τη νέα ΚΑΠ. Η εδραίωση ενός αειφόρου δευτερογενούς τομέα απαιτεί την ύπαρξη ποιοτικών επιχειρηματικών υποδομών, επαγγελματικής υποστήριξης και άλλων σημαντικών υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις που θα είναι διαθέσιμες στο σύνολο της μεθοριακής περιοχής. Η ανάπτυξη επιχειρηματικών υποδομών και υπηρεσιών θα πρέπει να αποτελέσει κύρια προτεραιότητα της μεθοριακής περιοχής. Η δημιουργία δικτύων συνεργασίας και η ενσωμάτωση καινοτόμων μεθόδων και εργαλείων που έχει ήδη ξεκινήσει, χρειάζεται να αναπτυχθεί και να υποστηριχθεί περισσότερο. Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, τη βιομηχανία τροφίμων και τη διακίνηση προϊόντων, προσελκύουν το ενδιαφέρον των επενδυτών και θα πρέπει να συμμετέχουν δυναμικά στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Παρά το δυναμικό της επιλέξιμης περιοχής του ΕΠ, συνεχίζει να υπάρχει μια σχετικά συγκεχυμένη προσέγγιση του τουρισμού ως βιομηχανικού τομέα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο· παρατηρείται έλλειψη μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης. Είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτο το γεγονός ότι δεν υπάρχει διασυννοριακή διάσταση στις υπάρχουσες τουριστικές πρωτοβουλίες στην περιοχή του προγράμματος. Ωστόσο, οι φυσικοί και λοιποί πόροι δίνουν τη δυνατότητα διαφορετικών μορφών τουρισμού. Η διασυννοριακή περιοχή χρήζει μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ποιότητα, που θα εστιάζει στην ικανοποίηση του πελάτη και θα βασίζεται στις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης.

¹⁶ Ελληνικός Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού / www.gnto.gr, Ελληνικός Σύνδεσμος Τουριστικών και Ταξιδιωτικών γραφείων (ΣΕΤΤΓ) / www.hatta.gr, Αγροτουριστική Α.Ε. / www.agrotour.gr, Δήμος Μπλαγκόεφγκραντ / www.blagoevgrad.bg

1.1.4. Απασχόληση – Ανεργία

Εμφανίζονται αποκλίσεις σχετικά με την απασχόληση στην επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος, με μία σαφώς θετικότερη εικόνα για την Ελληνική πλευρά και κυρίως για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα υψηλά πρότυπα εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη περιφέρεια την έχουν μετατρέψει σε πόλο έλξης για ολόκληρη τη χώρα. Συνεπώς, η αγορά εργασίας στην περιφέρεια προσφέρει υψηλά πρότυπα υπηρεσιών σε εξειδικευμένους τομείς της νέας οικονομίας.

Απασχόληση

Σχετικά με τη διάρθρωση της απασχόλησης στους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, ο πρωτογενής τομέας εμφανίζει μία αξιοσημείωτη συμμετοχή στην οικονομία (Πίνακας Β του Παραρτήματος Ι), με υψηλούς δείκτες απασχόλησης, παρότι ο συγκεκριμένος τομέας υπήρξε εκείνος που υπέστη τις σημαντικότερες απώλειες θέσεων εργασίας. Αυτό οφείλεται στη γήρανση του πληθυσμού του γεωργικού τομέα και τη μεταστροφή των νέων ανθρώπων προς μη-γεωργικές δραστηριότητες. Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι έντονα γεωργική, παρότι το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα μειώνεται σταθερά. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας παροχής υπηρεσιών είναι αρκετά δυναμικός και είναι ο μόνος που έχει τη δυναμικότητα απορρόφησης σημαντικού εργατικού δυναμικού στο μέλλον.

Το εργατικό δυναμικό της Βουλγαρικής περιοχής ανέρχεται στο 12,4% του επαγγελματικά ενεργού πληθυσμού της χώρας¹⁷. Το μερίδιο των εργαζομένων του πρωτογενούς τομέα στην περιοχή κατατάσσεται στα μεγαλύτερα της Βουλγαρίας, κυρίως στην περιοχή του Κούρτζαλι που είναι πρώτο σύμφωνα με το συγκεκριμένο κριτήριο. Το υψηλό μερίδιο της απασχόλησης στον τομέα αυτό οφείλεται στην απώλεια θέσεων εργασίας σε άλλους τομείς, και, πρωτίστως, στο δευτερογενή τομέα. Η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα απορροφά σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού, ενώ το μερίδιο απασχόλησης στον τριτογενή τομέα είναι χαμηλότερο του Εθνικού μέσου όρου λόγω της υπανάπτυξης συγκεκριμένων περιοχών.

Ανεργία

Η διασυννοριακή περιοχή παρουσιάζει υψηλά ποσοστά ανεργίας (Πίνακας Ε του Παραρτήματος Ι)¹⁸ και επιτακτική ανάγκη για εξειδικευμένες δεξιότητες και

¹⁷ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2004 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004

¹⁸ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2004 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004

επανακατάρτιση (κυρίως στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας). Η ανάπτυξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης παρουσιάζει πτώση τα τελευταία χρόνια, ενώ ο μέσος δείκτης ανεργίας βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τον αντίστοιχο Εθνικό μέσο όρο. Επιπλέον, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας δε διαφέρουν πολύ από τα Εθνικά. Παρότι η απασχόληση γενικά παρουσιάζει άνοδο, με προσωρινές διακυμάνσεις, ο αριθμός των ανέργων συνεχίζει να αυξάνεται, εξαιτίας – μεταξύ άλλων – των γυναικών και των νέων που εισχωρούν στο εργατικό δυναμικό με ρυθμό ταχύτερο εκείνου της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η ανεργία έχει επίσης και γένος, καθώς ο αριθμός των ανέργων γυναικών είναι διπλάσιος από τον αντίστοιχο των ανδρών. Στον Πίνακα ΣΤ, ο δείκτης των ανέργων γυναικών στις Ελληνικές επιλέξιμες περιοχές (δεν υπήρχαν διαθέσιμα αντίστοιχα δεδομένα για τη Βουλγαρική επιλέξιμη πλευρά) απεικονίζει καθαρά το γεγονός ότι οι γυναίκες πλήττονται από την ανεργία συχνότερα από τους άνδρες.

Η ανεργία στη Βουλγαρική περιοχή για το έτος 2004 ήταν μεταξύ 8-17%, ενώ ο Εθνικός μέσος όρος ήταν 12,2%. Ο δείκτης αυτός είναι ιδιαίτερα υψηλός για την περιοχή Σμόλυαν (17,3%). Το Μπλαγκόεφγκραντ παρουσιάζει ποσοστό ανεργίας 8,7%, το Χάσκοβο 13,8%, και το Κούρτζαλι 13,6%. Ως αποτέλεσμα των πραγματοποιηθεισών ενεργητικών διαρθρωτικών αλλαγών (ιδιωτικοποίηση, κλείσιμο ζημιογόνων εργοστασίων, αναδιάρθρωση), το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σημαντικά στη συγκεκριμένη περιοχή αλλά και σε ολόκληρη τη χώρα. Οι αρνητικές συνέπειες των διαδικασιών αυτών όσον αφορά στην απασχόληση και την ανεργία εκδηλώνονται ιδιαίτερα έντονα στην περιοχή Σμόλυαν.

Αναπτυξιακές Τάσεις

Η διάρθρωση της οικονομίας στην επιλέξιμη περιοχή διαδραματίζει αποφασιστικής σημασίας ρόλο ως προς τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης και της ανεργίας. Η απώλεια θέσεων εργασίας σχετίζεται με τη χαμηλή ή ανεπαρκή εξειδίκευση, ενώ η ζήτηση προσωπικού εξειδικευμένων γνώσεων αυξάνεται. Από την άλλη πλευρά, η ανεργία έχει μία διαρθρωτική φύση και σχετίζεται με την εγκατάλειψη παραδοσιακών δραστηριοτήτων (δηλ. της γεωργίας στις αγροτικές περιοχές) και τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε περιοχές χαμηλότερου λειτουργικού κόστους (δηλ. με χαμηλότερους μισθούς). Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γένος της ανεργίας¹⁹. Εν συντομία, η κατάσταση θα μπορούσε να περιγραφεί ως εξής:

¹⁹ Ελληνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Eurostat

Αυξανόμενη ζήτηση κατάλληλου και σωστά εκπαιδευμένου προσωπικού στις επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα και τις τουριστικές· εγκατάλειψη των γεωργικών δραστηριοτήτων και μετανάστευση στα αστικά κέντρα· ανάγκη επανεκτίμησης και επαναπροσανατολισμού του εργατικού δυναμικού στους πλέον ανταγωνιστικούς τομείς δραστηριότητας· πρωτοβουλίες για ολοκληρωμένα προγράμματα στην επιλέξιμη περιοχή, κατάλληλα σχεδιασμένα και με στόχο τις περιοχές που παρουσιάζουν διαρθρωτικά οικονομικά προβλήματα· ανάπτυξη πολιτικών με στόχο την προώθηση, ενίσχυση και υποστήριξη των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και εργαλείων πληροφορικής και επικοινωνιών· ανταλλαγή τεχνογνωσίας και δημιουργία δικτύων μεταξύ Αρχών και επιχειρήσεων και μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου τομέα (clusters).

1.1.5. Εκπαίδευση – Πολιτισμός – Έρευνα

Εκπαίδευση

Σύμφωνα με έρευνες αγοράς ανθρώπινων πόρων, εμφανίζεται έλλειψη κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού στους νέους τομείς της οικονομίας και τη διαχείριση των διεθνών εμπορικών δραστηριοτήτων, παρότι υπάρχουν ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα με άτομα με πολλά προσόντα στην περιοχή.

Υπάρχουν πράγματι έξι πανεπιστήμια, τρία τεχνολογικά ιδρύματα και αρκετά κολλέγια στη διασυννοριακή περιοχή (Πίνακας Ζ του Παραρτήματος Ι)²⁰. Τα πανεπιστήμια που βρίσκονται στη διασυννοριακή περιοχή είναι τα εξής:

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (με τμήματα σε Ξάνθη, Κομοτηνή και Αλεξανδρούπολη)
- Αμερικανικό Πανεπιστήμιο στο Μπλαγκόεφγκραντ
- Νότιο-Δυτικό πανεπιστήμιο "Neofit Rilski" στο Μπλαγκόεφγκραντ
- Ιατρικό Κολλέγιο (παράρτημα του Πανεπιστημίου Θράκης της Στάρα Ζαγόρα) στο Χάσκοβο

²⁰ Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004 & Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ελλάδας, 2007

Στα πανεπιστήμια περιλαμβάνονται διάφορες σχολές και πανεπιστημιακά τμήματα που καλύπτουν διάφορους επιστημονικούς τομείς όπως: Φυσικές Επιστήμες, Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Επιστήμες Υγείας, Οικονομικά, Διοίκηση επιχειρήσεων, Ξένες Γλώσσες και Φιλολογία, Καλές Τέχνες, κ.λπ. Στις περισσότερες σχολές προσφέρονται διακεκριμένες μεταπτυχιακές σπουδές σε επίπεδο Master και Διδακτορικού. Αξίζει να σημειωθεί και η έδρα της UNESCO στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο που θεσπίστηκε το 1997 και παρέχει τη δυνατότητα διατομεακών σπουδών Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και Ειρήνης.

Το εκπαιδευτικό επίπεδο στην επιλέξιμη περιοχή, από την πρωτοβάθμια έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αρκετά ικανοποιητικό (Πίνακας Η του Παραρτήματος Ι). Υπάρχουν αρκετά προγράμματα φοιτητικής κινητικότητας που ενθαρρύνουν τις ανταλλαγές μεταξύ πανεπιστημίων διαφορετικών χωρών. Ωστόσο, τα πανεπιστήμια δεν έχουν ανανεώσει τα στοιχεία που αφορούν στην προέλευση και στον αριθμό των φοιτητών που επισκέπτονται τα πανεπιστήμια υποδοχής· συνεπώς, δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί η μετακίνηση των φοιτητών στα πανεπιστήμια της επιλέξιμης περιοχής. Από την άλλη πλευρά, δεν υπάρχει καμία συνεργασία σε μόνιμη βάση μεταξύ των πανεπιστημίων της Ελληνικής και της Βουλγαρικής πλευράς²¹.

Εικ. 6α: Πανεπιστήμια & Ακαδημαϊκά Ιδρύματα στη Διασυνοριακή Περιοχή

²¹ Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης / www.auth.gr, Νότιο-Δυτικό Πανεπιστήμιο Neofit Rilski / [en.wikipedia.org/wiki/South-West_University_\"Neofit_Rilski\"](http://en.wikipedia.org/wiki/South-West_University_\), Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών – Βουλγαρία / www.minedu.government.bg, Υπουργείο Παιδείας – Ελλάδα / www.yperph.gr

Εικ. 6β: Πανεπιστήμια & Ακαδημαϊκά Ιδρύματα στη Διασυνοριακή Περιοχή

Πολιτισμός

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Η επιλέξιμη περιοχή είναι πλούσια σε πολιτιστικούς πόρους. Η περιοχή, πλούσια σε ιστορία και μνημεία διαφορετικών ιστορικών περιόδων, αποτελεί πόλο έλξης για τουρίστες, φοιτητές και ερευνητές. Υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι, Βυζαντινά μνημεία, μοναστήρια και εκκλησίες, κάστρα, αρχαία θέατρα από διάφορες χρονικές περιόδους. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, θέατρα, μουσεία, λυρικές σκηνές και θεματικές πολιτιστικές εκδηλώσεις διαμορφώνουν την πολιτιστική και καλλιτεχνική εικόνα της περιοχής. Επιπλέον, ο πλούσιος και ευρέως διαδεδομένος λαϊκός πολιτισμός εκφράζεται μέσω των εκδηλώσεων παραδοσιακής μουσικής και πολλών ανταλλαγών που οργανώνουν οι τοπικές αρχές, οι ΜΚΟ και άλλοι οργανισμοί.

Έρευνα

Η έρευνα έχει πρωταρχικό ρόλο στη νέα οικονομία, δρώντας ως συνδετικός κρίκος μεταξύ της επιχειρηματικότητας και των τεχνολογικών και επιστημονικών επιτευγμάτων. Υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες έρευνας στην Ελληνική πλευρά απ' ότι στη Βουλγαρική, λόγω του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ωστόσο, μπορούν ακόμη να γίνουν πολλά στο χώρο της έρευνας που θα συνεισφέρουν στην ανάπτυξη μίας οικονομίας της γνώσης. Συγκεκριμένα, στη διασυνοριακή περιοχή η προσπάθεια αυτή υποστηρίζεται από τους κάτωθι:

- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Θεσσαλονίκη
- Κέντρο Διάδοσης Επιστημών, Θεσσαλονίκη
- Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλονίκης
- Ερευνητικό Ινστιτούτο Χημικής Μηχανικής και Χημικών Διεργασιών Υψηλής Θερμοκρασίας, Θεσσαλονίκη
- Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεϊατρικής, Θεσσαλονίκη
- Ελληνικό Ινστιτούτο Μεταφορών, Θεσσαλονίκη
- Ινστιτούτο Αγροβιοτεχνολογίας, Θεσσαλονίκη
- Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας, Θεσσαλονίκη

Τα περισσότερα ερευνητικά ιδρύματα βρίσκονται στη Θεσσαλονίκη, εν τούτοις ερευνητικές δραστηριότητες σε διάφορους επιστημονικούς και τεχνολογικούς τομείς πραγματοποιούνται σε πανεπιστήμια στο σύνολο της διασυνοριακής περιοχής²².

Αναπτυξιακές Τάσεις

Η εκπαίδευση θα πρέπει να έχει τον πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στη διασυνοριακή περιοχή, κυρίως με την προώθηση της οικονομίας της γνώσης. Για το λόγο αυτό, απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών οργανισμών και των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της διασυνοριακής περιοχής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ανταλλαγή φοιτητών, καθηγητών, επιστημόνων και ερευνητών που προσεγγίζουν την περιοχή ως σύνολο και υλοποιούν κοινά ερευνητικά έργα. Επίσης, η έρευνα αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ευημερία της κοινωνίας καθώς με τα επιτεύγματά της προωθεί την επιχειρηματικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επενδύσεων.

Τελευταίος αλλά εξίσου σημαντικός, ο πολιτισμός και οι κοινές παραδόσεις της διασυνοριακής περιοχής, καθώς και η συνεργασία των τοπικών αρχών που ξεκίνησε τα τελευταία χρόνια, αναπτύσσονται γοργά με τις πολιτιστικές ανταλλαγές, τις αδελφοποιήσεις δήμων (λ.χ. Κούρτζαλι και Κομοτηνή – αδελφοποιημένες πόλεις) και άλλες εκδηλώσεις. Είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι ολοένα και περισσότεροι νέοι συμμετέχουν σε ενώσεις και ΜΚΟ με στόχο τη προφύλαξη και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεών τους. Ωστόσο, τα γλωσσικά εμπόδια αποτελούν ορισμένες φορές ένα ζήτημα, το οποίο πρέπει να επιλυθεί με εξειδικευμένες πρωτοβουλίες και δράσεις.

²² Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Ελλάδα / www.gsrt.gr

1.1.6. Υγεία

Στην επιλέξιμη περιοχή υπάρχουν σημαντικές υποδομές στον τομέα της υγείας. Εν τούτοις, η διασπορά των υγειονομικών ιδρυμάτων και η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στα αγροτικά και τα αστικά κέντρα είναι ανομοιογενής. Οι κάτοικοι απομακρυσμένων χωριών έχουν περιορισμένη ή και καθόλου πρόσβαση στις υγειονομικές υπηρεσίες ενώ στις μεγάλες πόλεις (Σμόλυαν, Μπλαγκόεφγκραντ, Θεσσαλονίκη) υπάρχουν αρκετές υποδομές και ιατρική φροντίδα αρκετά ανταγωνιστικού επιπέδου. Όπως προαναφέρθηκε, ο τομέας της υγείας μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για ασθενείς από άλλες περιοχές (εκτός διασυνοριακής περιοχής), οι οποίοι προτιμούν για λόγους εγγύτητας, ασφάλειας και προσβασιμότητας να νοσηλευθούν σε μεγάλες ιατρικές κλινικές που βρίσκονται στην επιλέξιμη περιοχή.

Αναπτυξιακές Τάσεις

Ο τομέας της υγείας αποτελεί δείκτη κοινωνικής ευημερίας και συνοχής. Συνεπώς, η ισχύουσα τάση είναι η συνέχιση της συνεργασίας μεταξύ των υγειονομικών ιδρυμάτων στην επιλέξιμη περιοχή και η προώθηση νέων μορφών παροχής υπηρεσιών μέσω της τηλεϊατρικής και σύγχρονων μεθόδων που διασφαλίζουν την πρόσβαση, τη νοσοκομειακή περίθαλψη και την πρόληψη ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές.

1.1.7. Υποδομές²³

Στο θέμα των υποδομών η συγκεκριμένη διασυνοριακή περιοχή θεωρείται σημαντικός κόμβος για την περιοχή των Βαλκανίων και χαίρει της υποστήριξης μεγάλου αριθμού επενδύσεων για την αύξηση της δυναμικότητας των μεγαλύτερων μεταφορικών υποδομών (διευρωπαϊκοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια). Έχουν προγραμματιστεί επενδύσεις για τη βελτίωση των υποδομών αυτών. Ωστόσο ο σχεδιασμός δεν επαρκεί για να καλύψει τις υπάρχουσες ανάγκες. Πρώτη προτεραιότητα του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας Βουλγαρίας και Ελλάδας είναι η περαιτέρω βελτίωση της προσβασιμότητας με την ολοκλήρωση των νέων μεθοριακών σταθμών, τουλάχιστον μέχρι η Βουλγαρία να

²³ Υπουργείο Δημοσίων Έργων, Βουλγαρία / www.mrrb.government.bg/indexen.php, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ελλάδα / www.minenv.gr, Υπουργείο Μεταφορών, Ελλάδα / www.yme.gr, Εγνατία ΑΕ / www.egnatia.gr, Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος / www.ose.gr

ενταχθεί στη ζώνη Σένγκεν, οπότε και η συγκεκριμένη ανάγκη θα εξαλειφθεί. Οι εικόνες 7, 8 και 9 απεικονίζουν τους διαδρόμους και το οδικό δίκτυο της επιλέξιμης περιοχής.

Στις παραγράφους που ακολουθούν παρουσιάζεται μία σύντομη περιγραφή των υποδομών.

Αυτοκινητόδρομοι

Η κατάσταση του οδικού δικτύου της περιοχής έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τα τελευταία χρόνια. Η βελτίωση των οδικών αρτηριών στα δύο κύρια συνοριακά σημεία (Προμαχώνας και Ορμένιο), η διάνοιξη τριών νέων σημείων, καθώς και οι αντίστοιχοι οδικοί άξονες που προβλέπονται από τη διμερή συμφωνία Ελλάδας-Βουλγαρίας του 1995 (Δράμα – Εξοχή - Γκότσε Ντέλτσεφ, Ξάνθη – Εχίνος – Ελέτζε Ρούντοζεμ, Κομοτηνή – Νυμφαία - Κούρτζαλι) βελτιώνουν σημαντικά την κινητικότητα ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών, και υποστηρίζουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας.

Μετά την ολοκλήρωση του συνοριακού σταθμού Εξοχής-Ίλιντεν, προβλέπεται η δημιουργία άλλων δύο σε Κομοτηνή – Νυμφαίο – Μακάζα – Κούρτζαλι και Ξάνθη – Εχίνος – Ελέτζε – Ρούντοζεμ, η χρηματοδότηση των οποίων έχει προβλεφθεί στην τρέχουσα ή/και την ερχόμενη προγραμματική περίοδο. Τέλος, η διάνοιξη του τέταρτου συνοριακού σταθμού τοπικής σημασίας, Κυπρίνος– Ιβαϊλοφγκραντ, έχει ήδη προβλεφθεί (αντίστοιχη συμφωνία στις 14.4.2006).

Επιπλέον, μόλις ολοκληρωθεί το ανατολικό τμήμα της Εγνατίας Οδού και οι τέσσερις κάθετοι άξονές της, αναμένεται σημαντική βελτίωση των υποδομών μεταφορών. Η Εγνατία Οδός αποτελεί μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων και καλύπτει τον άξονα Ηγουμενίτσα – Κήποι Έβρου, μία απόσταση περίπου 680 χιλ., ενώ ένα κομμάτι αυτής (258 χιλ.) περνά από την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, η οποία περιλαμβάνεται στην επιλέξιμη περιοχή. Η Εγνατία Οδός συνδέεται με εννέα κάθετους οδικούς άξονες, οι οποίοι φιλοδοξούν να ενώσουν την Ελλάδα με το κύριο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο. Πέντε εκ των κάθετων αυτών αξόνων βρίσκονται στην επιλέξιμη περιοχή, συνδέοντας την Ελληνική με τη Βουλγαρική μεθοριακή περιοχή, και έχουν συνολικό μήκος περίπου 254 χιλ., ήτοι:

- Αυτοκινητόδρομος Θεσσαλονίκης – Σερρών – Προμαχώνα - Κούλατα (κάθετος άξονας της Εγνατίας). Τμήμα του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου IV.
- Αυτοκινητόδρομος Κομοτηνής - Νυμφαίου - Χάσκοβο (κάθετος άξονας της Εγνατίας, υπό κατασκευή). Τμήμα του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου IX.

- Αυτοκινητόδρομος Ξάνθης – Εχίνου – Βουλγαρικών συνόρων (κάθετος άξονας της Εγνατίας, πρόκειται να περιληφθεί στα έργα του Δ΄ ΚΠΣ).
- Αυτοκινητόδρομος Αρδάνιο – Ορμένιο – Βουλγαρικά σύνορα (κάθετος άξονας της Εγνατίας). Τμήμα του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου ΙΧ.
- Δράμα – Νευροκόπι – Εξοχή – Βουλγαρικά σύνορα (κάθετος άξονας της Εγνατίας).

Εικόνα 7: Εγνατία Οδός & Κάθετοι Άξονες στην επιλέξιμη περιοχή²⁴

²⁴ Παρατηρητήριο Εγνατίας Οδού, 2006

Corridor IV

Corridor IX

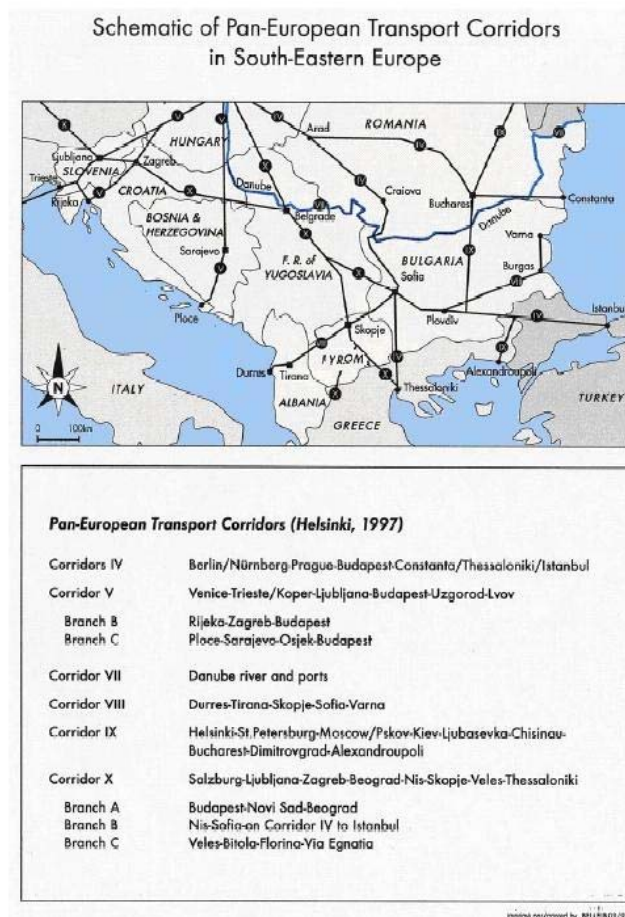

Εικόνα 8: Οι πανευρωπαϊκοί διάδρομοι μεταφορών IV & IX στη Νότιο-Ανατολική Ευρώπη²⁵

Ο κυριότερος τρόπος μετακίνησης στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας είναι οδικώς. Η προτεραιότητα που δίνεται στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου τρόπου μετακίνησης οφείλεται στην ευκολότερη προσαρμογή του στις κυρίαρχες ορεινές επιφάνειες της περιοχής.

²⁵ europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/danube/maps/map24.pdf

Η διασυνοριακή περιοχή διασχίζεται από τρεις Πανευρωπαϊκούς Διαδρόμους, τους υπ' αριθμό 4, 9 και 10. Ο Πανευρωπαϊκός Διάδρομος 10 έχει κατεύθυνση κάπως εφαιπόμενη στην περιοχή, καθώς διατρέχει τα σύνορα μέσω του μεθοριακού σταθμού Νόβο Σέλο - Ορμένιο. Οι Πανευρωπαϊκοί Διάδρομοι 4 και 9 έχουν κατεύθυνση Βορρά-Νότου και αυτό συμβάλλει στην άμεση εξυπηρέτηση της περιοχής. Ωστόσο, παρότι υπάρχει ανοικτός μεθοριακός σταθμός στην κατεύθυνση του Διαδρόμου 4 (Κούλατα-Προμαχώνας), ο Διάδρομος 9 δεν χρησιμοποιείται ακόμη ως συννοριακό πέρασμα λόγω της έλλειψης μεθοριακού σταθμού. Γενικότερα, η χωρική διάταξη των διεθνών διαδρόμων μεταφορών συμβάλλει και στην ενσωμάτωση της επιλέξιμης περιοχής στο σύστημα των Πανευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών και στην άμεση διασυνοριακή μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων. Παρ' αυτά, ορισμένα τμήματα του υπάρχοντος οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου που σχηματίζουν σήμερα τους διαδρόμους αυτούς, δεν καλύπτουν τις διεθνείς απαιτήσεις και πρότυπα των οδών ταχείας κυκλοφορίας.

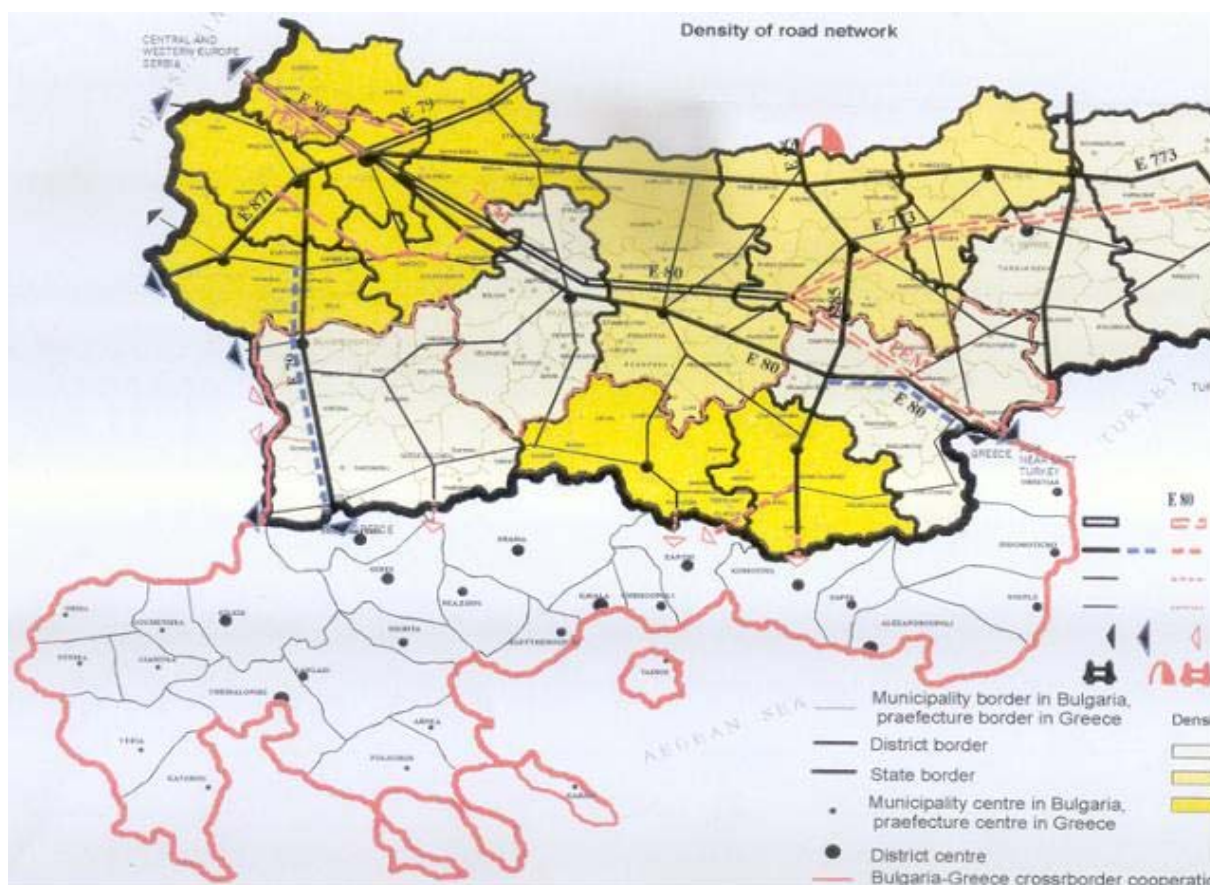
Εικόνα 9: Πανευρωπαϊκοί Διάδρομοι Μεταφορών στη Νότιο-Ανατολική Ευρώπη²⁶

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η κατάσταση των διαπεριφερειακών, διανομαρχιακών και διαδημοτικών οδών δεν είναι η καλύτερη δυνατή, καθώς υπάρχουν τμήματα δρόμων σε

²⁶ europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/danube/maps/map24.pdf

πραγματικά κακή κατάσταση, προκαλώντας έτσι προβλήματα στην προσβασιμότητα των κατοίκων των απομακρυσμένων χωριών και πόλεων.

Ο ρόλος της Θεσσαλονίκης στον τομέα των μεταφορών για την επιλέξιμη περιοχή είναι αξιοσημείωτος. Σε διανομαρχιακό επίπεδο, οι οδικοί άξονες που περνούν από τη Θεσσαλονίκη είναι σε καλή κατάσταση, κάτι που δεν ισχύει όμως πάντα για τη σύνδεση των άλλων αστικών κέντρων της επιλέξιμης περιοχής μεταξύ τους. Χάρη στη σύγκλιση των υποδομών μεταφορών (δρόμοι, σιδηρόδρομοι, θαλάσσιο και εναέριο μεταφορικό σύστημα), η Θεσσαλονίκη αποτελεί έναν πραγματικό κόμβο μεταφορών σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο· η πόλη έχει χαρακτηριστεί ως ένα σημαντικό κομβικό σημείο για τις μεταφορές στις ΕΕ.

Εικόνα 10: Πυκνότητα Οδικού Δικτύου στην επιλέξιμη περιοχή²⁷

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Οι κύριοι σιδηροδρομικοί άξονες της επιλέξιμης περιοχής που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη είναι η σιδηροδρομική γραμμή Σόφια-Κούλατα-Θεσσαλονίκη και Σόφια-Πλόβντιφ-Σβίλενγκραντ, όπου και βρίσκονται οι ελάχιστοι μεθοριακοί σταθμοί του

²⁷ Προγραμματικό Έγγραφο INTERREG III A / PHARE CBC GR-BG, ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ 2004

σιδηροδρομικού δικτύου προς την Ελλάδα: στη θέση Κούλατα, παρέχοντας σύνδεση με τον Προμαχώνα, και στο Νόβο Σέλο - Ορμένιο. Υπάρχει επίσης μία σιδηροδρομική γραμμή συνολικής έκτασης 400 χλμ. που εξυπηρετεί την Ανατολική Μακεδονία – Θράκη και περνάει από 4 νομαρχίες, ξεκινώντας από τα όρια των νομαρχιών Σερρών και Δράμας και συνεχίζοντας προς το μεθοριακό σταθμό του Ορμένιου στα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Αεροδρόμια

Στην επιλέξιμη περιοχή και, συγκεκριμένα, στη Μίκρα της Θεσσαλονίκης υπάρχει ένας διεθνής πολιτικός αερολιμένας υπό την ονομασία "Μακεδονία", ο οποίος και απέχει 16 χλμ. από το κέντρο της Θεσσαλονίκης. Κατέχει ένα διεθνή ρόλο και έχει μεγάλη σημασία σε επίπεδο εθνικό και περιφερειακό. Υπάρχουν επίσης δύο πολιτικά αεροδρόμια που λειτουργούν στην Αλεξανδρούπολη και την Καβάλα. Στη Βουλγαρική πλευρά της επιλέξιμης περιοχής δεν υπάρχουν αεροδρόμια για την εξυπηρέτηση εθνικών ή διεθνών πτήσεων.

Λιμάνια

Η επιλέξιμη περιοχή διαθέτει 8 λιμάνια δύο διαφορετικών κατηγοριών: εθνικού και περιφερειακού ενδιαφέροντος. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους νέους εμπορικούς λιμένες της Θεσσαλονίκης, της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας, οι οποίοι συγκαταλέγονται ανάμεσα στα 13 σημαντικότερα Ελληνικά λιμάνια μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων, ενώ η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει δύο λιμάνια στην ηπειρωτική χώρα, τρία στη Θάσο και ένα στη Σαμοθράκη. Επιπλέον, υπάρχουν 7 αλιευτικά καταφύγια στην ηπειρωτική χώρα, 2 στη Θάσο και 1 στη Σαμοθράκη.

Το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης είναι τεχνητό, ξεδιπλώνεται κατά μήκος της Νότιο-Ανατολικής ακτογραμμής της πόλης και χωρίζεται σε δύο λειτουργικές περιοχές: τον νέο εμπορικό – επιβατικό λιμένα και το παλιό λιμάνι. Στην Καβάλα κατασκευάζεται νέο λιμάνι, στην περιοχή της Νέας Καρβάλης. Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, το οποίο βρίσκεται σε μία πολύ ευαίσθητη γεωγραφική τοποθεσία μεταξύ Ανατολής και Δύσης, ενισχύει το ρόλο της ευρύτερης περιοχής και την μετατρέπει σε φυσική πύλη προς τη Βαλκανική χερσόνησο, αλλά και σε κόμβο για τη διακίνηση εμπορευμάτων από την ενδοχώρα. Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης καλύπτει επιφάνεια 1.500.000 τ.μ. και μέσω αυτού διακινούνται περίπου 15.000.000 τόνοι εμπορευμάτων ετησίως.

Τηλεπικοινωνίες²⁸

Το επίπεδο των τηλεπικοινωνιακών υποδομών στην επιλέξιμη περιοχή θεωρείται σχετικά επαρκές. Οι διασυνοριακές διασυνδέσεις βρίσκονται σε σχετικά υψηλό επίπεδο, ενώ υπάρχουν δύο διεθνείς άξονες οπτικών ινών ανάμεσα στα δύο κράτη-μέλη, μεταξύ Θεσσαλονίκης και Σόφιας (με τη χρήση ενός σύγχρονου δικτυακού συστήματος ψηφιακής μετάδοσης SDH 622 Mbs) και μεταξύ Θεσσαλονίκης και Χάσκοβο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ) προέβη σε σημαντικές επενδύσεις, προκειμένου να προσφέρει διάφορες υπηρεσίες, όπως παροχή υπηρεσιών ISP (Internet Services Provider), ISDN, κ.λπ. Επιπλέον, όλα τα κέντρα του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος έχουν σύνδεση ISDN, κάτι που δίνει τη δυνατότητα ταυτόχρονης μεταφοράς ήχου, εικόνας, κειμένου και δεδομένων. Επίσης, εγκαταστάθηκε ένας μεγάλος αριθμός κόμβων για τη μετάδοση εικόνων υψηλής ευκρίνειας. Επιπλέον, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος ετοιμάζει ένα ειδικό δίκτυο οπτικών ινών που καταλήγει σε μεγάλες εταιρίες, με σκοπό την αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρονται σε αυτές.

Σήμερα, πολλοί Δήμοι χρησιμοποιούν τεχνολογίες ευρυζωνικών δικτύων για την αναβάθμιση της ποιότητας των δικτύων τους. Πρέπει όμως να γίνουν κι άλλα βήματα στον τομέα αυτό. Οι ασυμμετρίες που υπάρχουν στο δίκτυο των τηλεπικοινωνιών μειώνονται· ωστόσο, οι απομακρυσμένες και μικρές πόλεις στην επιλέξιμη περιοχή ακόμη δεν έχουν πρόσβαση στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, αλλά ούτε και στα δίκτυα υψηλών ταχυτήτων.

Αναπτυξιακές Τάσεις

Οι υποδομές έχουν μεγάλη σημασία στην επιλέξιμη περιοχή για την προώθηση της προσβασιμότητας, της συνεργασίας και της ανάπτυξης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Όπως προαναφέρθηκε, η περιοχή του Προγράμματος αποτελεί κόμβο για τα μεταφορικά δίκτυα από τη Βόρεια στη Νότια Ευρώπη και από την Ανατολή στη Δύση. Η ολοκλήρωση των υποδομών για τις μεταφορές θα δώσει στην περιοχή ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την καλύτερη διακίνηση ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών. Θα αποτελέσει επίσης ένα μέσο επιτάχυνσης της επιχειρηματικότητας και των νέων επενδύσεων σε δυναμικούς τομείς, όπως η διακίνηση προϊόντων, οι μεταφορές και άλλες υπηρεσίες. Η επιλέξιμη περιοχή είναι προικισμένη με τη θαλάσσια πρόσβαση· έτσι η ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών μπορεί επίσης να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες. Από

²⁸ Παγκόσμια Τράπεζα/Βουλγαρία: www.worldbank.bg/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/BULGARIAEXTN/0,,menuPK:305464~pagePK:141132~piPK:141109~theSitePK:305439,00.html - Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος: www.ote.gr

την άλλη πλευρά, πρέπει να ενθαρρυνθεί η στενότερη συνεργασία, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα προσβασιμότητας στις απόμακρες περιοχές, αλλά και για να αποφευχθούν φαινόμενα λαθρεμπορίου και λαθρομετανάστευσης.

Όσον αφορά στις τηλεπικοινωνίες, ο κλάδος αυτός προσελκύει σημαντικές επενδύσεις, ενώ γίνονται και προσπάθειες παροχής λύσεων στα πιο απομακρυσμένα σημεία της περιοχής. Η χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξέλιξη των τηλεπικοινωνιών, ακόμη υστερεί σε ορισμένα μέρη, παρουσιάζει όμως δυναμικό ολοκλήρωσης όλων των τομέων της οικονομικής και της κοινωνικής ζωής.

1.1.9. Ενέργεια

Οι τελευταίες εξελίξεις στη συνεργασία μεταξύ Βουλγαρίας, Ελλάδας και Ρωσίας για το ζήτημα της μεταφοράς καυσίμων μέσω του αγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη σηματοδοτεί μία νέα εποχή για τον ενεργειακό τομέα των τριών χωρών ως σύνολο και ιδιαίτερα της επιλέξιμης περιοχής.

Η εισαγωγή φυσικού αερίου ευνοεί κατά πολύ την επιλέξιμη περιοχή, καθώς το ένα εκ των δύο μερών του αγωγού για την εισαγωγή φυσικού αερίου στην Ελλάδα (πρόκειται για τον αγωγό που έρχεται από τη Ρωσία) περνά από την Κεντρική Μακεδονία. Ο σταθμός εισόδου από τη Βουλγαρία βρίσκεται στη θέση Κούλατα – Προμαχώνας και οι κύριες εγκαταστάσεις παρακολούθησης βρίσκονται στο Στρυμονοχώρι Σερρών²⁹.

Αναπτυξιακές Τάσεις

Η μεταφορά καυσίμων και αερίου μέσα από ένα μεγάλο κομμάτι της επιλέξιμης περιοχής γεννά νέες προοπτικές για το σύνολο της περιοχής, καθώς και σημαντικές επιπτώσεις. Απαιτείται η στενότερη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών της περιοχής, προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση του ευαίσθητου περιβάλλοντος και να διατηρηθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της μεταφοράς ενέργειας. Η κατασκευή των αγωγών πρόκειται να προσελκύσει επενδύσεις στην περιοχή και να προσφέρει θέσεις εργασίας άμεσα ή έμμεσα στους κατοίκους της περιοχής.

²⁹ Υπουργείο Ανάπτυξης Ελλάδας / www.ypa.gr, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών Ελλάδας / www.mnec.gr

1.2. Ανάλυση Αποτελεσμάτων Προηγούμενων Παρεμβάσεων στην Περιοχή

1.2.1. Διασυνοριακή Εμπειρία από την Υλοποίηση του ΠΚΠ Interreg IIIA / Phare CBC Ελλάδα-Βουλγαρία 2000-2006

Το Πρόγραμμα INTERREG IIIA / PHARE CBC Ελλάδα-Βουλγαρία 2000-2006 εγκρίθηκε με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΚ) 4076 της 27/12/2001. Με την απόφαση (ΕΚ) 1703 της 26/07/2002 παραχωρήθηκε πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 7.248.000 Ευρώ ως ειδική ενίσχυση για τις περιοχές που γειτνιάζουν με τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

Η κεντρική ιδέα ήταν η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω της χρηματοδότησης έργων κοινού ενδιαφέροντος. Κατά την περίοδο εφαρμογής προέκυψαν ορισμένα προβλήματα λόγω της καθυστέρησης στην έναρξη του προγράμματος, και ιδιαίτερα λόγω της ύπαρξης δύο χρηματοδοτικών μέσων που δυσχέραναν το σχεδιασμό κοινών έργων.

Σύμφωνα με την Ενδιάμεση Αξιολόγηση του προγράμματος INTERREG IIIA / PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006 (2005) και την τελευταία Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Phare R/BG/REG/0601 (2006), παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των έργων, οι οποίες είχαν κυρίως σχέση με τη διασυνοριακή τους φύση. Επισημαίνεται ότι το πρόγραμμα για την Ελληνική πλευρά χρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ και για τη Βουλγαρική πλευρά από το PHARE CBC. Εξαιτίας αυτού δεν υπήρξαν πραγματικά κοινά διασυνοριακά έργα, παρά μόνο έργα «καθρέφτες». Ορισμένα εμπόδια προέκυψαν κατά την υλοποίηση που είχαν κυρίως σχέση με τη διαφορετική φύση των θεσμικών πλαισίων που διέπουν τα δύο διαφορετικά χρηματοδοτικά μέσα και αφορούσαν στα κριτήρια επιλεξιμότητας, τη διάρκεια των έργων, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας υπήρξε ο μεγάλος αριθμός και η ποικιλομορφία των δυνητικών τελικών δικαιούχων, κάτι που γέννησε την ανάγκη για πρόσθετες πληροφορίες και διευκρινίσεις. Τέλος, παρατηρήθηκε ότι το προσωπικό που είχε προσληφθεί στην Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Κοινοτικής Πρωτοβουλίας ήταν αριθμητικά ανεπαρκές ως προς τον αριθμό των έργων που διαχειριζόταν, τον αριθμό των εταίρων, και την πολυπλοκότητα των διαδικασιών.

Στις παρακάτω παραγράφους ακολουθούν κάποιες γενικές παρατηρήσεις από την Ενδιάμεση Αξιολόγηση του προγράμματος INTERREG IIIA / PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006 και την Ενδιάμεση Αξιολόγηση του Phare, με στόχο την επισήμανση των σημαντικότερων σημείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Με βάση τα συμπεράσματα της έκθεσης της ενδιάμεσης αξιολόγησης αριθ. R/BG/REG/0601/19.07.2006, οι επιχορηγήσεις του Κοινού Ταμείου Μικρών Έργων (ΚΤΜΕ) παρουσίασαν σημαντική βελτίωση κατά τα προηγούμενα χρόνια. Το ΚΤΜΕ, που υλοποιήθηκε στη Βουλγαρία, συνέχισε να αποτελεί έναν αποτελεσματικό μηχανισμό για τη δημιουργία διασυνοριακών συνεργασιών και τη συνεισφορά, σε τοπικό επίπεδο, στη γενική πολιτική υποστήριξης των δεσμεύσεων ανάμεσα στις όμορες περιοχές.

Ως προς τις προτεραιότητες που σχετίζονται με υποδομές μεταφορών και περιβάλλοντος, οι διαδικασίες επιλογής και αξιολόγησης των έργων θεωρήθηκαν, σε γενικές γραμμές, επιτυχημένες, παρότι υπήρξαν κάποιες καθυστερήσεις· χρειάστηκαν επίσης περισσότεροι πόροι για να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Στη Βουλγαρία η υλοποίηση ήταν κεντρική, στο επίπεδο της Αντιπροσωπείας της ΕΕπ στη Σόφια, με αποτέλεσμα εκτενείς διαδικασίες συντονισμού και επικοινωνίας. Συνεπώς δεν προσδιορίστηκαν ούτε και επιλέχθηκαν μεγάλα επενδυτικά σχέδια κατά τη συγκεκριμένη περίοδο. Επομένως το πλαίσιο της οικονομικής συνεργασίας πρέπει να βελτιωθεί και να προωθηθεί.

Καθώς οι ενδιαφερόμενοι φορείς της μεθοριακής περιοχής εξοικειώθηκαν περισσότερο με τους κανονισμούς του Phare και τους απαιτούμενους μηχανισμούς, άρχισε να αναπτύσσεται η διαχειριστική επάρκεια. Τα προηγούμενα διασυνοριακά προγράμματα έχουν συμβάλει αναμφίβολα στην εισαγωγή των αρχών χρηματοδότησης της ΕΕ στις μεθοριακές περιοχές και έχουν αυξήσει τις ικανότητές τους στην υλοποίηση μεγαλύτερων και πιο πολύπλοκων έργων. Συνέβαλαν επίσης δραστικά στην εδραίωση διασυνοριακών συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο και στην υποστήριξη του τομέα της κοινωνίας των πολιτών που διαθέτει περιορισμένους πόρους.

Παρά την προοδευτική και ευνοϊκή ανάπτυξη που προέκυψε από τα προηγούμενα προγράμματα, η ανάγκη για καλύτερη κατάρτιση των ενδιαφερόμενων μερών σε θέματα διοίκησης έργων, διαδικασιών προμηθειών της ΕΕ και λογιστικής, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, συνεχίζει να υφίσταται.

Είναι επίσης σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που σχετίζονται με τη διαχειριστική επάρκεια της Βουλγαρικής πλευράς, και ειδικότερα με τα υπουργεία που

δρουν ως Υπηρεσίες Υλοποίησης. Πρέπει να γίνουν περισσότερες προσπάθειες για την ενίσχυση της επάρκειάς τους έτσι, ώστε να υποστηριχθεί οριζόντια η αναμόρφωση της δημόσιας διοίκησης και να παρακολουθηθεί προσεκτικά η υλοποίηση των έργων.

Ένα άλλο θέμα που προέκυψε ως εμπόδιο στην ομαλή υλοποίηση του προηγούμενου προγράμματος σύμφωνα με την Έκθεση Ενδιάμεσης Αξιολόγησης ήταν η καθυστερημένη σύσταση της ΔΑ (2002), η οποία επέφερε καθυστερήσεις στην υλοποίηση και την έγκριση του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Εν τούτοις, οι διαδικασίες για την εκπόνηση του Συμπληρώματος Προγραμματισμού υπήρξαν γρήγορες, γεγονός που οδήγησε στην έγκριση του Συμπληρώματος Προγραμματισμού το 2002, από την 1^η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης. Άλλος ένας κρίσιμος παράγοντας υπήρξε ο μεγάλος αριθμός και η ποικιλομορφία των δικαιούχων του Προγράμματος, γεγονός που δημιούργησε επιπλέον ανάγκες για περαιτέρω ενέργειες πληροφόρησης.

1.2.2. Μαθήματα – Καλές Πρακτικές

Το ΠΚΠ INTERREG IIIA / PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006 προικοδότησε τα συμμετέχοντα μέρη της διασυνοριακής περιοχής με σημαντική εμπειρία. Τα μαθήματα που πήραν οι δύο πλευρές από την υλοποίηση του προγράμματος σχετίζονται με τη φύση των έργων και την τυπολογία των τελικών δικαιούχων.

Φύση των Έργων

- Στον Άξονα Προτεραιότητας «Διασυνοριακές Υποδομές», τα συναφή έργα είχαν σημαντικούς προϋπολογισμούς καθώς και εθνική και διεθνή σημασία (μεγάλοι αυτοκινητόδρομοι, κάθετοι άξονες, σιδηροδρομικά δίκτυα, κ.λπ.).
- Στον Άξονα Προτεραιότητας «Οικονομική Ανάπτυξη και Προώθηση της Απασχόλησης», τα έργα ήταν κυρίως επικεντρωμένα στην ενίσχυση των επιχειρηματικών συνεργασιών, στην επιχειρηματικότητα, στην έρευνα και την εκπαίδευση.
- Στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας «Ποιότητα Ζωής / Περιβάλλον / Πολιτισμός», τα χρηματοδοτούμενα έργα σχετίζονταν με την προστασία και διαχείριση των φυσικών και λοιπών πόρων και απευθύνονταν κυρίως στους Δήμους και άλλες τοπικές Αρχές.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας «Ειδική Υποστήριξη Περιοχών που Συνορεύουν με Υποψήφιες Χώρες» ανταποκρίθηκε στις ανάγκες της Ελληνικής πλευράς με

σημαντικά έργα εθνικού και διεθνούς ενδιαφέροντος, κυρίως σε θέματα υποδομών (π.χ. σύνδεση κάθετου άξονα με το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης).

- Τέλος, ο Άξονας Προτεραιότητας «Τεχνική Βοήθεια» αναφερόταν στη διαχείριση και την υποστήριξη του προγράμματος.

Τυπολογία Δικαιούχων

Η τυπολογία των δικαιούχων του ΠΚΠ INTERREG IIIA / PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006 που παρουσιάζεται παρακάτω, απεικονίζει μία ευρεία γκάμα δημόσιων φορέων, κεντρικών και τοπικών διοικητικών οργάνων, καθώς και άλλους φορείς.

Στους δικαιούχους περιλαμβάνονται: Υπουργεία, Περιφερειακές Αρχές, Νομαρχίες της διασυνοριακής περιοχής, Τοπικές Αρχές (Δήμοι, Κοινότητες), δημόσιοι οργανισμοί, επιμελητήρια, χρηματοοικονομικά ιδρύματα, ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, οντότητες του δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, Μη-Κυβερνητικοί και Μη-Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικά ιδρύματα, συμπράξεις τεχνικών εταιριών, Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος INTERREG IIIA / PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία.

Για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013 η επιλεξιμότητα των δικαιούχων θα βασιστεί σε συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία θα αναλυθούν περαιτέρω στο Εγχειρίδιο του Προγράμματος.

Καλές Πρακτικές

Η έννοια της καλής πρακτικής στο πλαίσιο του INTERREG IIIA / PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006 πρέπει καταρχάς να προσδιοριστεί. Σε γενικές γραμμές, μία καλή πρακτική είναι «ένα οποιοδήποτε αποτέλεσμα έργου» (π.χ. νέα πολιτική, υπηρεσία, μέθοδος ή εργαλείο κ.λπ.), το οποίο είναι απόρροια του προγράμματος, έχει επιβεβαιωμένα επιτύχει, τεκμηριώνεται από δείκτες αποτελεσμάτων και δύναται να μεταφερθεί.

Είναι σημαντικό να προσδιορίζονται καλές πρακτικές βάσει της ιδιαίτερης εμπειρίας των εταίρων και των διαθέσιμων πόρων, σε αντίθεση με καλές πρακτικές με την ευρεία έννοια του όρου. Σύμφωνα με τις τυπικές πρακτικές αξιολόγησης, οι καλές πρακτικές απαιτούν τεκμηρίωση με τη μορφή κάποιας εκροής, και κυρίως με δείκτες αποτελεσμάτων· με άλλα λόγια, πρέπει να προσδιοριστεί αυτό που συνέβη ως αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης

δραστηριότητας τους έργου. Επιπλέον, οι καλές πρακτικές πρέπει να ενσωματώνουν καινοτομία είτε στη μεθοδολογία τους είτε στη διαδικασία και/ή στα αποτελέσματά τους.

Τα έργα που έχουν χαρακτηριστεί ως καλές πρακτικές από κοινού από τη Διαχειριστική Αρχή του INTERREG IIIA και από το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων της Βουλγαρίας κατά την περίοδο 2000-2006, καταγράφονται στο Παράρτημα III. Η επιτυχία των έργων αυτών οφείλεται είτε στο επίπεδο της διασυνοριακής συνεργασίας με τη μορφή ανταλλαγής γνώσεων και εμπειρίας είτε στις πρωτοβουλίες που ελήφθησαν. Τα έργα που παρουσιάζονται στον κατάλογο, αποτελούν καλά παραδείγματα διασυνοριακής συνεργασίας και μία σωστή βάση για περαιτέρω συνεργασία των δύο κρατών-μελών.

Μαθήματα

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την υλοποίηση των έργων, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Η ενίσχυση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη στενότερων σχέσεων μεταξύ των κατοίκων των διασυνοριακών περιοχών και την προστασία και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων θα πρέπει να αποτελέσει το συνδεδετικό παράγοντα που θα ενισχύσει όλες τις δράσεις που περιλαμβάνονται στο προτεινόμενο πρόγραμμα, με στόχο τη δημιουργία ή την υποστήριξη θεσμών και δομών που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της διασυνοριακής περιοχής.
- Η περαιτέρω βελτίωση των διασυνοριακών υποδομών είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της θέσης της περιοχής και την προώθηση της συνολικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της διασυνοριακής και της ευρύτερης περιοχής.

Η ενίσχυση δράσεων σχετικών με τη δημιουργία καλύτερων προϋποθέσεων για περαιτέρω ανάπτυξη της διασυνοριακής επιχειρηματικής δραστηριότητας σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος θα έχει πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής δομής της περιοχής. Συγκεκριμένα, μπορεί να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού αξιοποιώντας πλήρως τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η φυσική ποικιλομορφία της περιοχής και οι πλούσιοι φυσικοί της πόροι.

1.3. Ανάλυση Δυνατών και Αδύνατων Σημείων, Ευκαιριών και Απειλών (SWOT)

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που προαναφέρθηκε, οι παρακάτω πίνακες απεικονίζουν τη συνθετική διάγνωση και τα ευρήματά της με τη μορφή της ανάλυσης SWOT.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ανάλυση Δυνατών και Αδύνατων σημείων		
Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία
- Επιχειρηματικό Περιβάλλον & Πρωτογενής Τομέας - Τουρισμός	- Γεω-οικονομική θέση σε σχέση με τα Βαλκάνια και τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας - Ισχυρό αγροτικό και αλιευτικό προφίλ - Σημαντικές επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών - Συγκέντρωση σημαντικών οικονομικών δραστηριοτήτων στα αστικά κέντρα - Θεσσαλονίκη, κέντρο οικονομικής δραστηριότητας - Ύπαρξη θερμοκοιτίδων για τις ΜΜΕ - Υψηλό δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης - Και οι δύο περιοχές ανήκουν σε κράτη-μέλη της ΕΕ - Υπάρχουσα εμπειρία από το πρόγραμμα INTERREG IIIA - Ενεργειακά δίκτυα - Διαποίκιση της οικονομίας στις αγροτικές περιοχές / ανάπτυξη οικολογικών παραγωγών - Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας - Περιοχή πλούσια σε φυσικούς πόρους - Ύπαρξη βουνών, λιμνών, ποταμών - Πλούσια βιοποικιλότητα (πανίδα και χλωρίδα) - Χιονοδρομικά κέντρα στη διασυνοριακή περιοχή - Διεθνής λιμένας και αεροδρόμια στην περιοχή	- Χαμηλός δείκτης απασχόλησης του ενεργού πληθυσμού - Υψηλή ανεργία ευπαθών ομάδων του πληθυσμού - Διαρθρωτικά προβλήματα στον πρωτογενή / δευτερογενή τομέα - Κυριαρχία παραδοσιακών επιχειρήσεων - Έλλειψη εξειδίκευσης του προσωπικού - Ανεπαρκής προετοιμασία για προσαρμογή στη νέα ΚΑΠ - Καθυστέρηση στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και ενσωμάτωσή τους στις παραγωγικές δραστηριότητες - Αυξημένο εργατικό κόστος - Διαρθρωτικά οικονομικά προβλήματα - Συχνά φαινόμενα λαθρεμπορίας - Έλλειψη τουριστικής πολιτικής - Έλλειψη υψηλά εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ανάλυση Δυνατών και Αδύνατων σημείων

Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία
	- Σύνδεση με σύγχρονους αυτοκινητοδρόμους (Εγνατία, Ευρωπαϊκοί διάδρομοι, αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ) - Εθνικοί δρυμοί και προστατευόμενα πάρκα - Εκκλησίες, μοναστήρια, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι & μνημεία	
- Φυσικό & Αστικό Περιβάλλον - Υποδομές - Κοινωνία της Πληροφορίας	- Επαρκές δυναμικό νερού - Πλούσια δασικά και υδρόβια οικοσυστήματα - Ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών (NATURA 2000, καταφύγια ζώων, εθνικοί δρυμοί) - Ύπαρξη σημαντικών αστικών κέντρων και στις δύο πλευρές καθώς και δευτερεύοντα μικρότερα κέντρα - Κατασκευή της Εγνατίας Οδού - Πέρασμα του δικτύου φυσικού αερίου - Σιδηροδρομική σύνδεση Θεσσαλονίκης-Σόφιας - Τρεις διεθνείς αερολιμένες (Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη, Καβάλα) - Λιμάνια Θεσσαλονίκης, Καβάλας, Αλεξανδρούπολης - Υψηλού επιπέδου υποδομές τηλεπικοινωνιών στην Ελληνική πλευρά που υποστηρίζονται από καλώδια οπτικών ινών - Ύπαρξη αρδευτικών και ηλεκτροπαραγωγικών φραγμάτων - Επαρκείς υποδομές για την υποστήριξη διασυνδέσεων τεχνολογιών πληροφορικής υψηλών ταχυτήτων - Ανάπτυξη επιχειρήσεων τηλεπικοινωνιών	- Περιβαλλοντική ρύπανση κυρίως στα αστικά κέντρα - Σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα σε αστικές περιοχές - Αστικοποίηση σε συνδυασμό με εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών - Μεγάλη πίεση στους υδάτινους πόρους - Περιορισμένος αριθμός διασυνοριακών σταθμών - Δυσκολίες στις μεταφορές λόγω του ανάγλυφου των ορεινών όγκων - Ανεπαρκές δευτερεύον δίκτυο μεταφορών ανάμεσα στις νομαρχίες, κυρίως στις αγροτικές περιοχές - Μεγάλη απόσταση από τα ανεπτυγμένα κέντρα της Δυτικής Ευρώπης - Μικρή ενσωμάτωση υψηλής τεχνολογίας στους περισσότερους παραγωγικούς τομείς

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ανάλυση Δυνατών και Αδύνατων σημείων

Τομέας	Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία
- Ανθρώπινοι Πόροι (Εκπαίδευση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Έρευνα, Κοινωνική Ένταξη, Δημογραφικό Προφίλ, Ίσες Ευκαιρίες) - Δημόσια Διοίκηση	- Ύπαρξη διακεκριμένων πανεπιστημίων και τεχνολογικών ιδρυμάτων στην περιοχή - Ύπαρξη ερευνητικών ινστιτούτων	- Γήρανση πληθυσμού - Μεγάλος αριθμός ανειδίκευτου προσωπικού - Υψηλή ανεργία νέων και γυναικών - Ανομοιότητες πληθυσμού μεταξύ των αστικών πυκνοκατοικημένων κέντρων και των αγροτικών αραιοκατοικημένων περιφερειακών δήμων και ορεινών περιοχών - Μικρή συνεργασία μεταξύ έρευνας και επιχειρηματικότητας - Έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού με υψηλή εξειδίκευση
Πολιτισμός	- Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά (μουσεία, εκκλησίες, μοναστήρια, κ.λπ.) - Πλούσια παραδοσιακή κληρονομιά (μουσική, λαϊκή παράδοση, και χοροί) - Ενίσχυση των δικτύων και των πολιτιστικών ανταλλαγών κατά το τελευταίο διασυνοριακό πρόγραμμα	Η προφορική και γραπτή επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων της διασυνοριακής περιοχής είναι δύσκολη

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ανάλυση των Ευκαιριών και των Απειλών

Τομέας	Ευκαιρίες	Απειλές
- Επιχειρηματικό Περιβάλλον & Πρωτογενής Τομέας - Τουρισμός	- Σημαντικές επενδύσεις στη διασυνοριακή περιοχή - Χρηματοοικονομικά μέσα και υποστήριξη για την επιχειρηματικότητα - Αυξημένο ενδιαφέρον για επενδύσεις στην περιοχή λόγω της πρόσφατης ένταξης της Βουλγαρίας στην ΕΕ - Ευκαιρίες χρηματοδότησης κατά την 4^η προγραμματική περίοδο 2007-2013 - Μεταφορά τεχνογνωσίας & επιχειρηματικά δίκτυα και συνεργασία μέσω των διασυνοριακών προγραμμάτων της ΕΕ - Ανάπτυξη της παραγωγής υψηλής τεχνολογίας και βελτίωση των σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων - Επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και καινοτομία - Είσοδος επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή αγορά - Σημαντικές επενδύσεις στους τομείς ενέργειας και επικοινωνιών - Ελκυστική περιοχή για νέες και ξένες επενδύσεις - Αύξηση του εμπορίου ανάμεσα στις δύο χώρες - Προστασία και προώθηση των τουριστικών πόρων της διασυνοριακής περιοχής - Αυξανόμενη τουριστική έλξη της περιοχής - Ανάπτυξη του τουρισμού - Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (φύσης, υγείας, θρησκευτικός, αθλητικός, επαγγελματικός, αγροτουρισμός, κ.λπ.)	- Μικρή διασυνοριακή συνεργασία και ολοκλήρωση των τοπικών οικονομιών - Συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων στα αστικά κέντρα - Ο αντίκτυπος της νέας ΚΑΠ στις υπάρχουσες γεωργικές δραστηριότητες - Είσοδος νέου εργατικού δυναμικού από τις γειτονικές χώρες - Επιδείνωση των συνθηκών της αγοράς για τις τοπικές παραδοσιακές επιχειρήσεις λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού από τις Ευρωπαϊκές εταιρείες - Απώλεια παραδοσιακών αγορών - Γήρανση του εργατικού δυναμικού - Απώλεια μεριδίου αγοράς από άμεσους ανταγωνιστές - Πίεση για το περιβάλλον και τη χρήση γης - Μαζικός και χαμηλών προδιαγραφών τουρισμός - Απώλεια θέσεων εργασίας - Απώλεια συμβατικών αγορών

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ανάλυση των Ευκαιριών και των Απειλών

Τομέας	Ευκαιρίες	Απειλές
	Αυξανόμενη ζήτηση διαφοροποιημένων και εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών	
- Φυσικό & Αστικό Περιβάλλον - Υποδομές - Κοινωνία της Πληροφορίας	- Διεθνές, Ευρωπαϊκό, περιφερειακό και τοπικό ενδιαφέρον για ζητήματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος - Συνεργασία για την επίλυση κοινών προβλημάτων, όπως η διαχείριση των υδάτινων όγκων (ποταμός Νέστος / Μέστα, ποταμός Έβρος) - Μεγάλα επενδυτικά σχέδια σε υψηλή τεχνολογία και έρευνα για την αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος - Κίνητρα για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας - Η παρούσα και η νέα προγραμματική περίοδος για το 2007-2013 περιλαμβάνουν πολλά μέτρα για την αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος - Αποχετευτικά δίκτυα σε όλες τις πόλεις και τα χωριά - Η ανάπτυξη ενός πανευρωπαϊκού οδικού άξονα και ενός πανευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου που θα συνδέουν την Νότιο-Ανατολική Ευρώπη με τις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης - Η αναμενόμενη ανάπτυξη της θαλάσσιας σύνδεσης του Αιγαίου Πελάγους και της Μαύρης Θάλασσας - Πέντε εκ των εννέα κάθετων αξόνων συνδέουν την Ελλάδα με τη Βουλγαρία - Τρεις εκ των κάθετων αξόνων αποτελούν μέρος των πανευρωπαϊκών διαδρόμων - Η κατασκευή του αγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη και ο αγωγός φυσικού αερίου Τουρκίας-Ελλάδας-Ιταλίας - Κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου STUMA (στη Βουλγαρική πλευρά) και η διάνοιξη των σημείων ελέγχου των	- Υποβάθμιση των οικοσυστημάτων με την εξαντλητική και αλόγιστη χρήση των πόρων - Περαιτέρω υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος λόγω του υπερπληθυσμού - Άναρχη αστική οικοδομική δραστηριότητα - Προβλήματα με τα αποθέματα νερού - Υποβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω εξωτερικών παραγόντων (πυρκαγιές δασών, τουριστική δραστηριότητα, οικοδόμηση) - Αφανισμός σπάνιων ειδών - Κλιματική αλλαγή και φυσικές καταστροφές - Καθυστέρηση στην κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου STUMA και στη διάνοιξη των σημείων ελέγχου των μεθοριακών σταθμών - Ημιτελή σημαντικά τμήματα της Εγνατίας Οδού και των κάθετων αξόνων - Καθυστέρηση στην κατασκευή δύο κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού που συνδέουν την Ελλάδα με τη Βουλγαρία

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ανάλυση των Ευκαιριών και των Απειλών

Τομέας	Ευκαιρίες	Απειλές
	μεθοριακών σταθμών • Βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών • Μείωση του κόστους και βελτίωση των συνθηκών εργασίας • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της Δημόσιας Διοίκησης • Ενίσχυση των επικοινωνιών μέσω καινοτόμων μεθόδων • Επαρκές επίπεδο τηλεπικοινωνιών στη Βουλγαρική περιοχή με δύο διεθνείς άξονες οπτικών ινών	• Μικρή ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στις αγροτικές και τις απομακρυσμένες περιοχές
• Ανθρώπινοι Πόροι (Εκπαίδευση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Έρευνα, Κοινωνική Ένταξη, Δημογραφικό Προφίλ, Ίσες Ευκαιρίες) • Δημόσια Διοίκηση	• Ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση (ανεξαρτήτως φύλου, προέλευσης, πεποιθήσεων, κ.λπ.) σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης • Ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων και καινοτομιών • Αύξηση της αποτελεσματικότητας του εργατικού δυναμικού • Βελτίωση της κοινωνικής ένταξης • Μέτρα για την προώθηση των γυναικών και άλλων κοινωνικών ομάδων που απειλούνται από αποκλεισμό στην επιχειρηματικότητα, την απασχόληση, την κατάρτιση και την εκπαίδευση • Επενδύσεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση • Προγράμματα απασχόλησης για τη μείωση της ανεργίας • Προγράμματα κατάρτισης, επανεκπαίδευσης, εύρεσης εργασίας, καθοδήγησης • Η υψηλή τεχνολογία και καινοτομία στην υπηρεσία της Δημόσιας Διοίκησης • Προγράμματα κατάρτισης για δημόσιους υπάλληλους • Πρωτοβουλίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης • Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης	• Επιδείνωση του δημογραφικού δείκτη • Μετανάστευση ενεργού πληθυσμού στα αστικά κέντρα και/ή σε άλλες χώρες της ΕΕ • Απροθυμία των γηραιότερων απέναντι στις νέες τεχνολογίες • Αντίσταση στις αλλαγές • Συγκέντρωση της Δημόσιας Διοίκησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ανάλυση των Ευκαιριών και των Απειλών

Τομέας	Ευκαιρίες	Απειλές
Πολιτισμός	- Ο πολιτισμός ως μέσο κατανόησης και συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες - Ανάπτυξη της πολιτιστικής βιομηχανίας - Προστασία και έρευνα για τις ρίζες, την ιστορία, τον πολιτισμό	Έλλειψη επενδύσεων

Μέρος 2: Προσδιορισμός της Στρατηγικής για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013

2.1. Εισαγωγή

Η στρατηγική που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του διασυνοριακού προγράμματος Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013 και η οποία αναλύεται παρακάτω, έχει ως στόχο τη θέσπιση του πλαισίου συνεργασίας για την ενίσχυση του στρατηγικού ρόλου της διασυνοριακής περιοχής. Η στρατηγική που αναπτύχθηκε, βασίζεται σε έναν αριθμό πολιτικών που διερευνήθηκαν και εκτενών αναλύσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου, και πιο συγκεκριμένα:

1. Πολιτικές της ΕΕ, ειδικότερα: Ατζέντα της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013
2. Εθνικές πολιτικές: Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς, Εθνικά Τομεακά Προγράμματα, Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, και Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης, της Ελλάδας και της Βουλγαρίας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013
3. Οι πραγματικές ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής, όπως προσδιορίστηκαν στο Μέρος 1
4. Η ανάλυση SWOT
5. Οι επισημάνσεις της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης και της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης που διαμορφώθηκαν παράλληλα με το παρόν Προγραμματικό Έγγραφο.

Ο γενικός στόχος της στρατηγικής είναι να βοηθήσει στο να υπερβληθούν οι υπάρχουσες αδυναμίες και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται στη διασυνοριακή περιοχή έτσι, ώστε να επιτευχθεί η σύγκλιση προς τους στόχους της Λισσαβόνας, τις προτεραιότητες που τέθηκαν στο Γκέτεμποργκ και τους Εθνικούς στόχους στις συμμετέχουσες περιοχές. Η συνοχή της στρατηγικής τόσο ως προς τις στρατηγικές της ΕΕ όσο και ως προς τις Εθνικές στρατηγικές αναλύεται εκτενέστερα στο Μέρος 5 του παρόντος.

Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας είναι μία περιοχή με πολλές ανάγκες και εξαιρετικές δυνατότητες· η στρατηγική του Προγράμματος φιλοδοξεί να τη μετατρέψει σε κέντρο διακίνησης προϊόντων, ενέργειας και επιχειρηματικότητας για την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μαύρης Θάλασσας, προκειμένου να διασφαλιστεί η καινοτομία, ισόρροπη και αειφόρος ανάπτυξη της.

2.2. Γενικός Στρατηγικός Στόχος

Ο γενικός στρατηγικός στόχος του διασυνοριακού προγράμματος Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013 ολοκληρώνει τους στόχους και τις προτεραιότητες της Ατζέντας της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, καθώς και των Εθνικών πολιτικών για την ευημερία και το μέλλον της διασυνοριακής περιοχής και των κατοίκων της. Έτσι, ο Στρατηγικός Στόχος καθορίζεται ως εξής:

**Πρώθηση της διασυνοριακής περιοχής
διασφαλίζοντας την περιφερειακή συνοχή και
ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα**

Η **Συνοχή** της επιλέξιμης περιοχής σχετίζεται με την υλοποίηση παρεμβάσεων οικονομικής και κοινωνικής φύσης, με σκοπό τη διασφάλιση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης για τη φυσική, κοινωνική και οικονομική ευμάρεια της περιοχής και των κατοίκων της. Η διασυνοριακή επιλέξιμη περιοχή χαρακτηρίζεται από σημαντικές περιφερειακές ανισότητες, κυρίως λόγω της γεωγραφικής της μορφολογίας, της έλλειψης προσβασιμότητας και της ύπαρξης ισχυρών μητροπολιτικών περιοχών. Σύμφωνα με την Τρίτη Έκθεση Συνοχής, «[...] οι άνθρωποι δεν θα πρέπει να είναι σε μειονεκτική θέση ανάλογα με το μέρος όπου ζουν ή εργάζονται στην Ένωση». Αυτή η αντίληψη του όρου «συνοχή» βρίσκει επίσης σύμφωνα τα διάφορα μέρη και τους ενδιαφερόμενους φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης για τη διαμόρφωση του Προγραμματικού Εγγράφου.

Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής έχει ως στόχο τη διασφάλιση ότι όλα τα τμήματα της διασυνοριακής περιοχής θα έχουν ίσες ευκαιρίες για μία δίκαιη κατανομή των πόρων (σχετικά με τα αγαθά, τις υπηρεσίες και τους ανθρώπινους πόρους), καθώς και στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των δικτύων γνώσης, όπως και ενδεχομένως στην οικονομική και αειφόρο ανάπτυξη. Αυτό περιλαμβάνει τη βελτίωση της χωρικής ολοκλήρωσης και την ενίσχυση της συνεργασίας, προκειμένου να αυξηθούν η

αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα και, εν τέλει, να αξιοποιηθούν οι πλούσιοι πόροι της περιοχής για την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων και του Ευρωπαϊκού χώρου.

Για τη διασφάλιση της συνοχής πρέπει να υπάρξει η έννοια της ολοκλήρωσης, δηλ. ίση πρόσβαση στα πάντα. Η δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών και η διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφόρηση για όλους αποτελούν θέματα εξαιρετικής σημασίας για τη διασυνοριακή περιοχή.

Η **ανταγωνιστικότητα**, από την άλλη πλευρά, ένας όρος που χρησιμοποιείται ευρέως και αναφέρεται σε διαφορετικά έγγραφα πολιτικής και προγράμματα, πρέπει να εξεταστεί υπό ένα ευρύτερο φάσμα, περιλαμβάνοντας πολλά περισσότερα από τους αμιγώς οικονομικούς παράγοντες. Η στρατηγική του παρόντος προγράμματος θεωρεί την ανταγωνιστικότητα ως συντελεστή στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής, που περιλαμβάνει όχι μόνο την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, την ολοκλήρωση οριζόντιων θεμάτων, όπως το περιβάλλον, η ισότητα των φύλων, κ.λπ. Η ανταγωνιστικότητα της διασυνοριακής περιοχής θα εξαρτηθεί επίσης κατά πολύ από το αν θα επιτευχθούν διάφοροι στόχοι: η αναστροφή της τάσης απομάκρυνσης του πληθυσμού, η προώθηση των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, και η αξιοποίηση της ευνοϊκής γεωγραφικής θέσης της περιοχής.

Ωστόσο, η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται επίσης κατά πολύ από έναν αριθμό αμιγώς οικονομικών παραγόντων, όπως η ικανότητα της περιοχής να ανταγωνιστεί άλλες Ευρωπαϊκές ή διεθνείς περιοχές και αγορές (σε όρους μεριδίου αγοράς και ανθρωπίνων πόρων), να προσελκύσει επενδύσεις, να αναβαθμιστεί σε κέντρο τεχνολογικής και επιστημονικής ανάπτυξης και να προωθήσει την καινοτομία. Η διασυνοριακή περιοχή υστερεί σε θέματα χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και καινοτομίας· έτσι, πρέπει να υπάρξουν γρήγορα και δραστικά βήματα για να φτάσει και να υπερβεί το επίπεδο περισσότερο ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών περιοχών και να ανταγωνιστεί στην Ευρωπαϊκή αγορά με ίσους όρους. Παράλληλα, η αναβάθμιση του επιπέδου των ανθρωπίνων πόρων (όσον αφορά στα προσόντα τους) αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας.

Τα στοιχεία που έχουν αναφερθεί έως τώρα σχετικά με την **Περιφερειακή Συνοχή και Ανταγωνιστικότητα** δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ανεξάρτητες έννοιες· είναι άμεσα συνδεδεμένες και θεωρούνται προϋποθέσεις για την επίτευξη του συνολικού στρατηγικού στόχου του προγράμματος. Με βάση τις έννοιες αυτές, που είναι σύμφωνες με την ατζέντα της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ καθώς και τις Εθνικές πολιτικές, ο γενικός

στратηγικός στόχος αναλύεται περαιτέρω σε ειδικούς στόχους και άξονες προτεραιότητας στις παραγράφους που ακολουθούν.

2.3. Ειδικοί Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Προγράμματος θα επιτευχθεί μέσω των δύο ειδικών στόχων που ακολουθούν:

A. Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της Περιοχής με την Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής & τη Βελτίωση των Δομών Προσβασιμότητας
B. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας με την Προώθηση της Επιχειρηματικότητας, την Εγκαθίδρυση Δικτύων Συνεργασίας και τις Επενδύσεις σε Ανθρώπινους Πόρους

Ειδικός Στόχος A: Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της Περιοχής με την Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής & τη Βελτίωση των Δομών Προσβασιμότητας
--

Με βάση την εκτενή ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και την ανάλυση SWOT που παρουσιάστηκε στο Μέρος 1, η διασυνοριακή περιοχή του Προγράμματος είναι μία περιοχή πλούσια σε φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, με πολλές τοποθεσίες περιβαλλοντικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η οικονομία της βασίζεται κυρίως στη γεωργία και σε δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα, άλλα η πλειοψηφία των οικονομικών της δραστηριοτήτων συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα. Η γεωγραφική μορφολογία της, πλεονέκτημα σε όρους φυσικών πόρων, δημιουργεί προβλήματα στην προσβασιμότητα και επιδεινώνει τις περιφερειακές ανισότητες. Η περιοχή αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα με τη μείωση του πληθυσμού της, κυρίως των νεαρότερων ηλικιών, οι οποίες μετοικίζουν στα αστικά, μητροπολιτικά κέντρα.

Η αναβάθμιση της ελκυστικότητας της περιοχής αποτελεί, συνεπώς, μία προτεραιότητα για το Πρόγραμμα. Η ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος και των πολιτιστικών αποθεμάτων θα προφυλάξει την κληρονομιά αυτή για τις μελλοντικές γενιές και θα συμβάλει στην ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της περιοχής. Επιπλέον, η ανάπτυξη και/ή βελτίωση των δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών αποτελεί προϋπόθεση για την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της περιοχής και την ενίσχυση της περιφερειακής ολοκλήρωσης και συνοχής της.

Ειδικός Στόχος Β: Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας με την Προώθηση της Επιχειρηματικότητας, την Εγκαθίδρυση Δικτύων Συνεργασίας και τις Επενδύσεις σε Ανθρώπινους Πόρους

Η διασυνοριακή περιοχή αντιμετωπίζει πολλά διαρθρωτικά προβλήματα που δυναμιτίζουν την ανταγωνιστικότητά της. Οι χαμηλοί δείκτες απασχόλησης και το χαμηλό επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η μετακίνηση των νέων ανθρώπων προς τα μητροπολιτικά κέντρα, η καθυστέρηση στην υιοθέτηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, και η ανεπαρκής συνεργασία ανάμεσα στους τομείς της έρευνας και της οικονομικής δραστηριότητας αποτελούν παράγοντες που πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστούν, προκειμένου να τονωθεί η επιχειρηματικότητα και να πυροδοτηθεί η οικονομική ανάπτυξη.

Συνεπώς, οι πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και η δικτύωση των ερευνητικών και οικονομικών δραστηριοτήτων μπορούν να ενισχύσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα έχοντας άμεσο αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη της περιοχής. Παράλληλα, οι επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους μπορούν να συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στην ισόρροπη και αειφόρο χωρική ανάπτυξη και να μετριάσουν τις περιφερειακές ανισότητες.

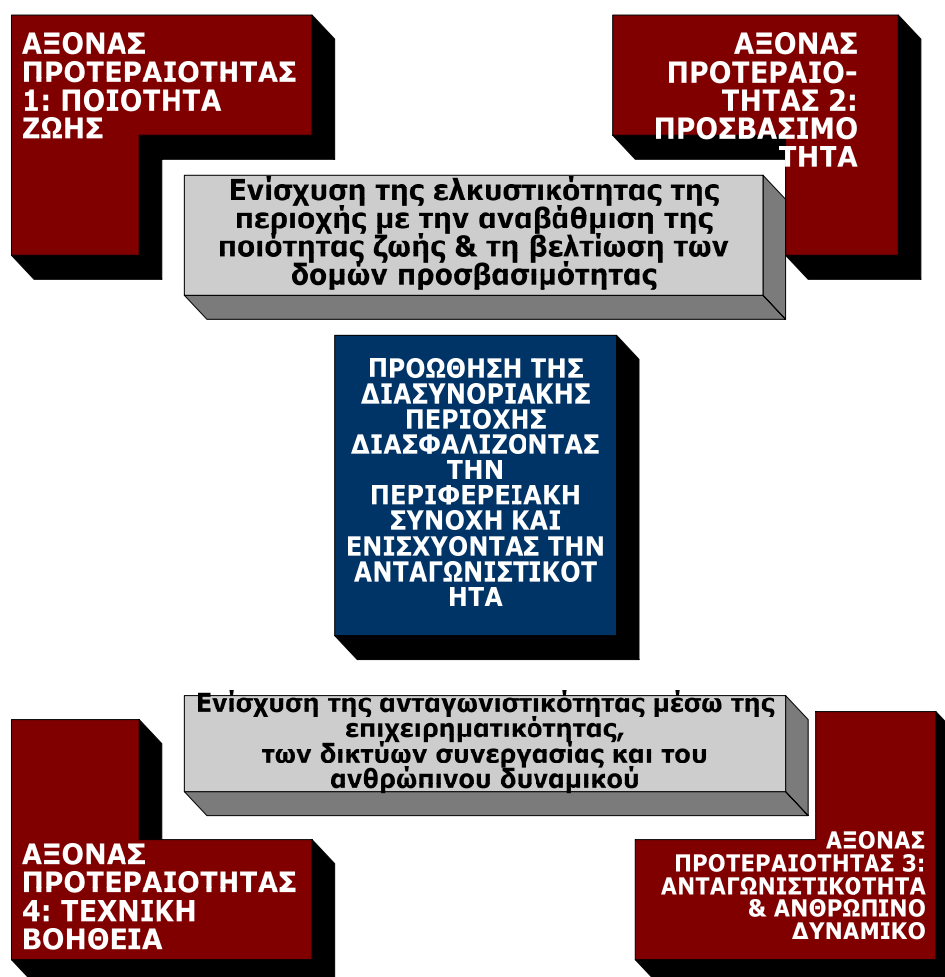
2.4. Άξονες Προτεραιότητας

Η στρατηγική και οι ειδικοί στόχοι που προσδιορίστηκαν στο παρόν Προγραμματικό Έγγραφο έχουν ως σκοπό να επιφέρουν συγκεκριμένα αποτελέσματα και να κινητοποιήσουν ευνοϊκές πρωτοβουλίες για την περαιτέρω οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής, σύμφωνα με τις ανάγκες που ανέκυψαν από την ανάλυση SWOT. Προς τούτο, οι συγκεκριμένοι άξονες προτεραιότητας για την υλοποίηση του Προγράμματος είναι:

- **Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής** – Αναβάθμιση και διαχείριση περιβαλλοντικών & πολιτιστικών στοιχείων, ιατροφαρμακευτικά & κοινωνικά ζητήματα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στη διασυνοριακή περιοχή και την ευημερία των κατοίκων της.

- **Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα** – Βελτίωση των δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών και διασφάλιση της εύκολης και ασφαλούς διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπων στη διασυνοριακή περιοχή.
- **Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινοι Πόροι** – Τόνωση της επιχειρηματικότητας, επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό και προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και να βελτιωθεί η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής.
- **Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια** – Υποστήριξη της συνολικής διαχείρισης και της ομαλής υλοποίησης του Προγράμματος.

Το συνολικό στρατηγικό περίγραμμα του Προγράμματος απεικονίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Εικόνα 11: Συνολικό Στρατηγικό Περίγραμμα ΕΠ Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013

Μέρος 3: Άξονες Προτεραιότητας

3.1. Εισαγωγή

Όπως προσδιορίστηκε στο Μέρος 2 του Προγραμματικού Εγγράφου, η στρατηγική του Προγράμματος στοχεύει στην προώθηση της περιοχής προγραμματισμού σε περιοχή κοινωνικής ένταξης και οικονομικής ανάπτυξης βελτιώνοντας της ελκυστικότητά της και διασφαλίζοντας την αειφόρο και βιώσιμη εξέλιξή της. Το Πρόγραμμα φιλοδοξεί να προωθήσει πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν την ελκυστικότητα της περιοχής και θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα, προκειμένου να αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής και, εν τέλει, να επωφεληθούν οι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του προγράμματος από κοινωνικής και οικονομικής άποψης. Στο πλαίσιο αυτό, η Στρατηγική και οι Άξονες Προτεραιότητας έχουν διαμορφωθεί έτσι, ώστε να συνενώσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους που τίθενται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (με τις ατζέντες της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ και άλλων πολιτικών της ΕΕ, κ.λπ.) με εκείνα που έχουν τεθεί σε Εθνικό επίπεδο (μέσω των Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς, των Εθνικών Σχεδίων Ανάπτυξης, περιφερειακών ή τομεακών, κ.λπ.)· παράλληλα, εξετάζονται και οι συγκεκριμένες ανάγκες και οι μεγάλες δυνατότητες της περιοχής, καθώς και οι νέες ευκαιρίες που ανακύπτουν με την ένταξη της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος της ΕΕ.

Για τη διασφάλιση των στόχων που προαναφέρθηκαν και την επίτευξη των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων που προβλέπονται για την περιοχή προγραμματισμού, καθορίστηκαν συγκεκριμένοι άξονες προτεραιότητας έτσι, ώστε να προωθηθούν συγκεκριμένες δράσεις και παρεμβάσεις που θα διασφαλίσουν την αειφόρο ανάπτυξη και την περιφερειακή συνοχή της διασυνοριακής περιοχής.

Καθένας από τους Άξονες Προτεραιότητας που προσδιορίστηκαν στο Κεφάλαιο 2.4, αναλύεται περαιτέρω στη συνέχεια. Πιο συγκεκριμένα, για κάθε Άξονα Προτεραιότητας δίνεται μία γενική περιγραφή των υφιστάμενων προβλημάτων και ευκαιριών της περιοχής που γεννούν την ανάγκη για την εφαρμογή της συγκεκριμένης παρέμβασης. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι κύριοι στόχοι, οι βασικοί τομείς παρέμβασης που καθορίστηκαν και ιδέες έργων. Κάτι που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι οι ενδεικτικές ιδέες έργων, χωρίς βέβαια να είναι περιοριστικές, στοχεύουν να δώσουν κατευθυντήριες γραμμές στους δυνητικούς εταίρους των έργων, προκειμένου να διασφαλίσουν επίσης τη συνέχιση και συμπληρωματικότητα με έργα που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αυτό είναι το πρώτο πραγματικά κοινό Πρόγραμμα.

Η ανάλυση που γίνεται έχει διπτό σκοπό: από τη μία πλευρά, για να χρησιμοποιηθεί η ανάλυση των αξόνων με τρόπο, ώστε να οικοδομηθεί μία ακόμη πιο στέρεη και ολοκληρωμένη στρατηγική· από την άλλη, μπορεί να βοηθήσει τους δικαιούχους να κατανοήσουν το πλαίσιο του κάθε Άξονα και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του.

3.2. Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής

3.2.1. Τεκμηρίωση της Παρέμβασης

Η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε για τη διαμόρφωση του παρόντος Προγραμματικού Εγγράφου, ανέδειξε την ξεκάθαρη δυναμική της διασυνοριακής περιοχής όσον αφορά στους φυσικούς και πολιτιστικούς της πόρους και την αξιοποίηση του πλούσιου περιβάλλοντός της. Παράλληλα, προέκυψαν κοινά προβλήματα σχετικά με τη διαχείριση του περιβάλλοντος και της υγείας· είναι σαφές ότι τα δύο κράτη-μέλη πρέπει να επωφεληθούν από αυτή τη διασυνοριακή συνεργασία, ώστε να ξεπεράσουν από κοινού τις απειλές που εμφανίζονται και να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προκύπτουν. Επιπλέον, θα πρέπει να συζητηθούν μέτρα σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές, καθώς αυτό αποτελεί μείζον ζήτημα που μπορεί να επηρεάσει την οικολογική προσαρμοστικότητα. Στο Εγχειρίδιο του Προγράμματος, η προετοιμασία του οποίου βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη από τα δύο κράτη-μέλη, θα περιληφθεί λεπτομερής περιγραφή των σχετικών ενδεικτικών δράσεων.

Με βάση την ανάλυση SWOT, η περιοχή προγραμματισμού θα πρέπει να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τη γεω-οικονομική της θέση σε σχέση με τα Βαλκάνια και τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Οι περιβαλλοντικοί πόροι της που περιλαμβάνουν ένα σημαντικό δυναμικό υδάτινου όγκου, πλούσια δασικά και υδρόβια οικοσυστήματα, περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές, κ.λπ. πρέπει να διαφυλαχθούν και να τεθούν υπό έλεγχο. Επίσης, η περιοχή διαθέτει πλούσια πολιτιστική και παραδοσιακή κληρονομιά, την οποία πρέπει να προστατεύσει και να προωθήσει. Παράλληλα, η διασυνοριακή περιοχή πρέπει να εντατικοποιήσει τις συνεργασίες της, προκειμένου να αντιμετωπιστούν από κοινού τα περιβαλλοντικά προβλήματα, να αποφευχθούν οι φυσικές καταστροφές και όσες προκαλούνται από τον ίδιο τον άνθρωπο, να αντιμετωπιστούν τα κοινά προβλήματα που προκύπτουν στον τομέα της υγείας και να χρησιμοποιηθεί ο πολιτισμός ως μέσο συνεργασίας και αειφόρου ανάπτυξης.

Επιπλέον, η Ποιότητα Ζωής συγκαταλέχθηκε ανάμεσα στις προτεραιότητες των δυνητικών δικαιούχων του νέου Προγράμματος. Τα ερωτηματολόγια που συγκεντρώθηκαν κατά το στάδιο της διαμόρφωσης του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου και τη Δημόσια Διαβούλευση που έλαβε χώρα στην Κομοτηνή την 12^η Φεβρουαρίου 2007, ανέδειξαν ένα μεγάλο ενδιαφέρον από πλευράς των δυνητικών δικαιούχων για τα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά ζητήματα (Παράρτημα ΙΙ, Ανάλυση των Ερωτηματολογίων). Οι Εθνικές πολιτικές των δύο κρατών-μελών έχουν επίσης δώσει μία σαφή προτεραιότητα σε παρόμοια ζητήματα.

Η βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω περιβαλλοντικών παρεμβάσεων θα αναβαθμίσει σημαντικά την ελκυστικότητα της περιοχής. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις σε ζητήματα υγείας και κοινωνικού ενδιαφέροντος θα ευνοήσουν τους κατοίκους της διασυνοριακής περιοχής, θα αναστρέψουν τη μετακίνηση των νέων προς τα αστικά κέντρα και, εν κατακλείδι, θα συμβάλουν στην αιεφόρο ανάπτυξη και τον μετριασμό των περιφερειακών ανισοτήτων στην περιοχή. Η δικτύωση σε θέματα πολιτισμού και η προώθηση των στοιχείων κοινής κληρονομιάς θα υποστηρίξει περαιτέρω τη συνοχή στην περιοχή και μπορεί να αναδειχθεί ως ένα σημαντικό στοιχείο όσον αφορά στην εξωστρέφεια των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων της περιοχής.

Πρωταρχικός σκοπός του Άξονα Προτεραιότητας 1 είναι να συμβάλει στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου Α, δηλ. στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής, προκειμένου να υποστηρίξει την προώθηση της διασυνοριακής περιοχής, διασφαλίζοντας κυρίως την περιφερειακή συνοχή της και την οικονομική, αιεφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη.

3.2.2. Κύριοι Στόχοι

Σύμφωνα με την προηγηθείσα τεκμηρίωση, οι κύριοι στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας 1 είναι οι εξής:

- Προστασία και προώθηση των πλούσιων και ποικίλων φυσικών πόρων της περιοχής ως μέσο για ισορροπημένη και οικονομική ανάπτυξη
- Προώθηση της κοινής διαχείρισης κινδύνων στους τομείς διαχείρισης των υδάτων, των αποβλήτων και των κινδύνων απέναντι σε καταστροφές φυσικές ή έπειτα από ανθρώπινη παρέμβαση
- Προώθηση και προστασία των πολιτιστικών αποθεμάτων και δημιουργία πολιτιστικών συνεργασιών στη διασυνοριακή περιοχή
- Θέσπιση συνεργασίας για ζητήματα υγείας και κοινωνικής προστασίας.

3.2.3. Τομείς Παρέμβασης / Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων που πρέπει να στοχευθούν, προκειμένου να καλυφθεί συνολικά η έννοια της αναβάθμισης της Ποιότητας Ζωής. Για τη διευκόλυνση της επίτευξης των ειδικών στόχων, έγινε περαιτέρω εξειδίκευση στους Τομείς Παρέμβασης. Κάθε Τομέας Παρέμβασης στοχεύει σε ένα συγκεκριμένο πεδίο· συνεπώς, στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 1, ορίστηκαν τρεις Τομείς Παρέμβασης: μία για τα Περιβαλλοντικά ζητήματα, μία για τα Πολιτιστικά ζητήματα και μία για τα ζητήματα Υγείας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Στο στάδιο αυτό, καταγράφηκαν ενδεικτικές κατηγορίες ιδεών έργων, προκειμένου να βοηθηθούν οι αναγνώστες στην καλύτερη κατανόηση της τεκμηρίωσης του κάθε προτεινόμενου Τομέα Παρέμβασης· πρέπει και πάλι να υπογραμμιστεί η ανάγκη για συνέχιση και συμπληρωματικότητα των έργων που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

3.2.3.1. Τομέας Παρέμβασης 1.1: Προστασία, Διαχείριση & Προώθηση των Περιβαλλοντικών Πόρων

Τεκμηρίωση

Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης ανέδειξε τη σημασία και τον πλούτο των περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής του προγράμματος όσον αφορά στο νερό, τα δάση, τις προστατευόμενες περιοχές, τη χλωρίδα και την πανίδα. Οι περιβαλλοντικοί πόροι της επιλέξιμης περιοχής αποτελούν σημαντικό στοιχείο για την ανάπτυξή της και τις μελλοντικές της δυνατότητες. Παρότι έως τώρα αποτελούσε ένα φυσικό ελάττωμα της περιοχής (το ανάγλυφο των ορεινών όγκων δημιουργεί προβλήματα στις επικοινωνίες και τις μεταφορές, «ευνοεί» τα φαινόμενα λαθρεμπορίας και αποθαρρύνει τις επενδύσεις), μετατρέπεται πλέον σε ευκαιρία για «πράσινες» επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, ενισχύοντας έτσι και προωθώντας την ανάπτυξη της περιοχής.

Συνεπώς, ο Τομέας Παρέμβασης 1.1 φιλοδοξεί να προωθήσει κοινά έργα που θα αποσκοπούν στη διαφύλαξη των φυσικών πόρων για τις επόμενες γενιές, στη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων για τη σημερινή αξιοποίηση και τη μελλοντική ανάπτυξή τους, και στην προώθησή τους ως μέσο έλξης διαφόρων μορφών επενδύσεων, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις πολιτικές της ΕΕ επί των ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι, η περιοχή θα εδραιώσει το φυσικό δυναμικό της, με στόχο την προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων της και το μετριασμό των περιφερειακών ανισοτήτων.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο συγκεκριμένος τομέας παρέμβασης αφορά σε έργα που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικά ευαίσθητες τοποθεσίες, την κοινή διαχείριση των ποτάμιων λεκανών, τους περιβαλλοντικούς πόρους που χρήζουν προστασίας, τις παρεμβάσεις προς όφελος των πλούσιων σε φυσικούς πόρους περιοχών, κ.λπ.

Ενδεικτικά, οι κατηγορίες των προτάσεων έργων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Από κοινού υλοποίηση έργων διαχείρισης κινδύνων σχετικών με καταστροφές φυσικές και προκαλούμενες από τον ανθρώπινο παράγοντα
- Κοινές παρεμβάσεις διαχείρισης υδάτων
- Παρεμβάσεις διαχείρισης αποβλήτων
- Κοινά έργα για τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού σε περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα με τα αποθέματα πόσιμου νερού
- Προώθηση και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος (π.χ. τοποθεσίες NATURA, βιότοποι, κ.λπ.)
- Προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Δίκτυα συνεργασίας και δράσεις για την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος
- Δίκτυα και δράσεις για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, του χωρικού σχεδιασμού και του περιβαλλοντικού σχεδιασμού συμπεριλαμβάνοντας καινοτόμες προσεγγίσεις
- Ανάπτυξη διασυνοριακών προγραμμάτων κατάρτισης και πιστοποιήσεων ανταγωνιστικότητας και ικανοτήτων στον τομέα του τουρισμού, με συμμόρφωση προς τους οικολογικούς και κοινωνικούς περιορισμούς
- Ενίσχυση της διασυνοριακής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Δράσεις για την αύξηση της ενημέρωσης επί των περιβαλλοντικών προτύπων

Όλες οι παρεμβάσεις που θα προταθούν από την Ελληνική πλευρά σε περιβαλλοντικά ζητήματα, θα υλοποιηθούν σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για την Προστασία της Φύσης και της Βιοποικιλότητας 2007-2015 που έχει εκδώσει το Ελληνικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

3.2.3.2. Τομέας Παρέμβασης 1.2: Προστασία, Διαχείριση & Προώθηση των Πολιτιστικών Πόρων

Τεκμηρίωση

Στον Τομέα Παρέμβασης 1.2, οι επιλέξιμες προς χρηματοδότηση προτάσεις έργων πρέπει να αποσκοπούν στην προστασία και προώθηση των πολιτιστικών στοιχείων της διασυνοριακής περιοχής ως βάση για συνεργασία, δικτύωση και προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Η περιοχή του προγράμματος διαθέτει πλούσια και ποικιλόμορφη πολιτιστική και παραδοσιακή κληρονομιά ιδιαίτερης σημασίας, η οποία θα πρέπει να εδραιωθεί ως μέσο για τη συνεργασία, τη δικτύωση και την περιφερειακή συνοχή. Οι σύνδεσμοι δικτύωσης και πολιτισμού μπορούν να βοηθήσουν σε μεγάλο βαθμό στο να υπερβληθούν οι περιφερειακές ανισότητες, στο να φέρουν τους ανθρώπους κοντά, στην ενίσχυση της χωρικής συνεργασίας και στη δημιουργία ενός κοινού οράματος για το μέλλον της περιοχής.

Ο Τομέας Παρέμβασης 1.2 διαμορφώθηκε με πρωταρχικό σκοπό την προστασία και τη διαφύλαξη κι έπειτα την αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής με μία αναπτυξιακή προοπτική. Οι κοινές πρωτοβουλίες θα βοηθήσουν στην εδραίωση νέων ή στην ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων δεσμών μεταξύ των δύο κρατών-μελών· τα προβλήματα επικοινωνίας θα ξεπεραστούν και θα δημιουργηθούν ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν στον Τομέα Παρέμβασης 1.2 θα πρέπει να έχουν ως στόχο τους την προώθηση και προστασία των πολιτιστικών στοιχείων της διασυνοριακής περιοχής ως βάση για συνεργασία, δικτύωση και προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενδεικτικές κατηγορίες των ιδεών έργων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Δίκτυα συνεργασίας για την προώθηση των πολιτιστικών στοιχείων μέγιστης σημασίας στη διασυνοριακή περιοχή (*μουσεία, αρχαιολογικοί και άλλοι χώροι, κ.λπ.*)
- Δίκτυα συνεργασίας και δράσεις για την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- Διατήρηση των πολιτιστικών στοιχείων με τη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- Δράσεις για τη διαφύλαξη και προώθηση εθίμων, διαλέκτων και κοινωνικών ηθών της διασυνοριακής περιοχής

- Δίκτυα και σχέδια δράσης για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης με ιδιαίτερη εστίαση σε ζητήματα αειφορίας.

3.2.3.3. Τομέας Παρέμβασης 1.3: Συνεργασία και Δικτύωση σε Ζητήματα Υγείας και Κοινωνικής Ευημερίας

Τεκμηρίωση

Οι Κοινές Στρατηγικές για το χειρισμό των ζητημάτων υγείας αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο κατά τα τελευταία χρόνια. Οι διασυννοριακές περιοχές διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στην αντιμετώπιση και πρόληψη μεταδοτικών ιών· η συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση της υγείας και της ευημερίας όλων των πολιτών. Έτσι, ο Τομέας Παρέμβασης 1.3 στοχεύει στην άμεση προώθηση της ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του προγράμματος, ενισχύοντας κοινά έργα που σχετίζονται με αμοιβαία ζητήματα υγείας και κοινωνικής ευμάρειας.

Η Ποιότητα Ζωής και η όλη ελκυστικότητα μίας περιοχής εξαρτώνται κατά πολύ από τις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων της. Η αναβάθμιση της ελκυστικότητας μίας περιοχής μπορεί, συνεπώς, να προσελκύσει περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και αειφόρο ανάπτυξη και, τελικώς, βελτίωση της συνολικής εξωστρέφειας της περιοχής και των οικονομικών και κοινωνικών της χαρακτηριστικών.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο παρών τομέας παρέμβασης στοχεύει πρωτίστως στα «ήπια» ζητήματα των δύο θεματικών περιοχών (υγεία – κοινωνική ευημερία) αναφορικά με την πρόληψη, τον κοινό σχεδιασμό, τη συνεργασία, κ.λπ. Συνεπώς, οι ενδεικτικές κατηγορίες ιδεών έργων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Ζητήματα ιατρικών συστημάτων πληροφορικής, όπως η καταγραφή και ταξινόμηση ιατρικών δεδομένων κοινού ενδιαφέροντος σε διασυννοριακό επίπεδο με τη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών
- Πρωτόκολλα συνεργασίας και σύμπραξης και μελέτες για την πρόληψη μεταδοτικών νοσημάτων και άλλων κοινών ιατρικών προβλημάτων
- Κοινός σχεδιασμός και συνεργασία σε ζητήματα κοινωνικής ευημερίας

- Δίκτυα συνεργασίας και δράσεις ανάμεσα σε ιατρικό προσωπικό και νοσοκομεία των διασυνοριακών περιοχών για την παροχή καλύτερων υγειονομικών υπηρεσιών στους πολίτες (Σύστημα Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης)
- Δευτερεύουσες υποδομές (συμπληρωματικές ιατρικές μονάδες, κ.λπ.)
- Ανάπτυξη διασυνοριακών ιατρικών προγραμμάτων Υγείας και Επειγόντων περιστατικών (υποδομές, εθελοντικές και εθνικές ομάδες διάσωσης, ασφαλιστικές παροχές, κ.λπ.) για τους τουρίστες αναφορικά με δραστηριότητες στη φύση
- Δίκτυα συνεργασίας και κοινές δράσεις για την αντιμετώπιση των παράνομων δραστηριοτήτων (εμπόριο ναρκωτικών, μετανάστευση, σωματεμπορία) που λαμβάνουν χώρα στη διασυνοριακή περιοχή
- Δράσεις για την ενίσχυση και την προώθηση θεμάτων αντιμετώπισης των διακρίσεων (μισθολογικών, εθνικών, γλωσσικών, φυλετικών κ.λπ.) αναφορικά με τους εργαζομένους και το γενικό πληθυσμό στις διασυνοριακές περιοχές.

3.2.4. Ομάδες-Στόχοι / Περιοχές

Όπως αναφέρεται στο Μέρος 4 του Προγραμματικού Εγγράφου, η γενική τυπολογία των δικαιούχων που προσδιορίζεται για τον Άξονα Προτεραιότητας 1 – Ποιότητα Ζωής, περιλαμβάνει δημόσιους φορείς (υπουργεία και συναφείς δομές, περιφερειακές και τοπικές Αρχές), μη-κυβερνητικές και μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, τοπικά κέντρα υγείας, κρατικούς πολιτιστικούς οργανισμούς, δημόσιους οργανισμούς και ισοδύναμους δημόσιους οργανισμούς, ΕυρωΠεριφέρειες.

Η περιοχή-στόχος του Άξονα Προτεραιότητας 1 καλύπτει το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής.

3.2.5. Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι / Δείκτες Εκροών & Αποτελεσμάτων

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής – Δείκτες Εκροών			
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος	Υπάρχουσα Τιμή Βάσης & Στόχος 2013
Κοινές δράσεις για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος	Αριθμός	Εκροή	?? 5
Εδραίωση συνεργασιών για την προώθηση των πολιτιστικών στοιχείων	Αριθμός συνεργασιών	Εκροή	?? 6
Αριθμός συμμετεχόντων σε σεμινάρια κατάρτισης για περιβαλλοντικά ζητήματα	Αριθμός συμμετεχόντων	Εκροή	?? 100
Αριθμός κοινών έργων σχετικών με κοινά ζητήματα διαχείρισης υδάτων	Αριθμός	Εκροή	0 3
Αριθμός κοινών έργων στον τομέα διαχείρισης υγείας για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων υγείας	Αριθμός	Εκροή	0 5

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής-Δείκτες Αποτελεσμάτων		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Περιοχές NATURA όπου υλοποιούνται κοινές δράσεις διαχείρισης	Ποσοστό περιοχών NATURA, τέλος της προγραμματικής περιόδου	Αποτέλεσμα
Αριθμός κοινών συνεργασιών / δικτύων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του άξονα προτεραιότητας	Αριθμός, τέλος του προγράμματος	Αποτέλεσμα

3.3. Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα

3.3.1. Τεκμηρίωση της Παρέμβασης

Η περιοχή προγραμματισμού έχει μία ιδιαίτερη γεωγραφική μορφολογία που δημιουργεί προβλήματα προσβασιμότητας. Οι υπάρχουσες υποδομές κρίνονται ανεπαρκείς, ενώ παρουσιάζονται και καθυστερήσεις στην κατασκευή των νέων σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων. Το ίδιο ισχύει και για το δευτερεύον οδικό δίκτυο, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές, με αποτέλεσμα περισσότερο τη δημιουργία περιφερειακών ανισοτήτων παρά την προώθηση της περιφερειακής συνοχής. Τα σημαντικότερα προβλήματα προέρχονται από τον περιορισμένο αριθμό σημείων ζεύξης που δεν διευκολύνει τη γρήγορη και ασφαλή μετακίνηση ατόμων, αγαθών και υπηρεσιών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, το Πρόγραμμα έχει ως στόχο την αντιμετώπιση των δυσκολιών αυτών μέσω του Άξονα Προτεραιότητας 2 – Προσβασιμότητα. Αυτός ο Άξονας Προτεραιότητας θα υποστηρίξει πρωτοβουλίες που βασίζονται σε υφιστάμενες υποδομές και ουσιαστικά συμπληρώνουν τις δράσεις που θα αναληφθούν από τα δύο κράτη-μέλη σε Εθνικό επίπεδο, για τη διασφάλιση της αναβάθμισης των υποδομών (σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο, τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών) σε όλη τη διασυνοριακή περιοχή.

Πέντε κάθετοι άξονες της Εγνατίας Οδού (Θεσσαλονίκη-Σέρρες-Προμαχώνας, Κομοτηνή - Νυμφαίο-Χάσκοβο, Ξάνθη-Εχίνος, Αρδάνιο-Ορμένιο, Δράμα-Εξοχή), οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι υπό κατασκευή, βρίσκονται στην περιοχή του Προγράμματος και τη συνδέουν από το Νότο έως το Βορρά, τρεις εκ των οποίων αποτελούν μέρος των Πανευρωπαϊκών Διαδρόμων IV και IX. Μία σιδηροδρομική γραμμή συνδέει τα κύρια αστικά κέντρα της περιοχής, ενώ υπάρχουν επίσης και τηλεπικοινωνιακές υποδομές. Έτσι, τα κύρια ζητήματα που επιδιώκονται μέσω του Άξονα Προτεραιότητα 2, είναι η υποστήριξη επιπλέον υποδομών (οδικών και σιδηροδρομικών) και η προώθηση της ευκολότερης και ασφαλέστερης μετακίνησης ανθρώπων και υπηρεσιών στην περιοχή.

Το ζήτημα της προσβασιμότητας υποστηρίχθηκε επίσης αρκετά από τους εκπροσώπους των συναφών Αρχών των δύο χωρών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών που έλαβαν μέρος στις συναντήσεις της Κοινής Ομάδας Σχεδιασμού του Προγράμματος, στη δημόσια διαβούλευση του Προγράμματος ή συμμετείχαν στην έρευνα μέσω των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν από την Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού. Η προσβασιμότητα αναγνωρίστηκε ως προτεραιότητα και των δύο κρατών-μελών σε εθνικό επίπεδο· παρόλα αυτά, η

αναγνώριση της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος της ΕΕ και η επερχόμενη ένταξη της στη ζώνη Σένγκεν δημιουργεί μία νέα πραγματικότητα για τις δύο χώρες. Η επιλέξιμη περιοχή και ο πληθυσμός της θα πρέπει να προσαρμοστούν γρήγορα στις νέες αυτές συνθήκες έτσι, ώστε να επωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότερο από τις δυνατότητες που ανακύπτουν και να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που ενδεχομένως προκύπτουν.

Η βελτίωση της προσβασιμότητας στην περιοχή προγραμματισμού αποτελεί προϋπόθεση για την εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων, τη διασφάλιση της περιφερειακής συνοχής και την αύξηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η εύκολη και ασφαλής μετακίνηση ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών θα συμβάλλει στην τόνωση της επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση της συνεργασίας στη διασυνοριακή περιοχή, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της και, τέλος, στην αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο κύριος στόχος του Άξονα Προτεραιότητας 2 είναι να συμβάλει στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου Α, δηλ. στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής βελτιώνοντας τις υποδομές προσβασιμότητας. Θα συμβάλει επίσης σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, θεσπίζοντας δίκτυα συνεργασίας και προωθώντας την επιχειρηματικότητα, ήτοι και στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου Β του Προγράμματος.

3.3.2. Κύριοι Στόχοι

Οι κύριοι στόχοι που καθορίζονται στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας 2 έχουν ως εξής:

- Βελτίωση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων ως μέσων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της διασυνοριακής περιοχής
- Βελτίωση της κινητικότητας αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπων στη διασυνοριακή περιοχή
- Συντονισμός των πρωτοβουλιών για τις υποδομές στη διασυνοριακή περιοχή, προκειμένου να αυξηθεί η οικονομική δραστηριότητα και να διασφαλιστεί η ισόρροπη χωρική ανάπτυξη.

3.3.3. Τομείς Παρέμβασης / Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο Άξονα Προτεραιότητας 2 θα περιλαμβάνει μόνο δράσεις με ρόλο συμπληρωματικό προς τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε Εθνικό επίπεδο από τα δύο κράτη-μέλη σε θέματα υποδομών. Έτσι, καθορίστηκαν δύο τομείς παρέμβασης: ένας για την αναβάθμιση του οδικού / σιδηροδρομικού δικτύου και ένας για την εγκαθίδρυση / βελτίωση των διασυνοριακών εγκαταστάσεων της περιοχής του προγράμματος. Οι ιδέες έργων που θα υποβληθούν στο συγκεκριμένο άξονα προτεραιότητας, θα πρέπει να διαμορφώνονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζουν στο μέτρο του δυνατού συμπληρωματικότητα με έργα που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο στη διασυνοριακή περιοχή.

Οι υποδομές τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών είναι εξίσου σημαντικές, δεν θα αποτελέσουν όμως στόχο του Προγράμματος αυτού για δύο κυρίως λόγους: πρώτον, οι υπάρχουσες υποδομές θεωρούνται αρκετά επαρκείς – το σημαντικό στο παρόν στάδιο είναι να βοηθηθούν οι άνθρωποι στη χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών και εργαλείων· δεύτερον, παρόμοιες δράσεις προβλέπονται από τομεακά προγράμματα και στα δύο κράτη-μέλη. Συνεπώς, προκειμένου να αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη, το τρέχον Πρόγραμμα δεν θα υποστηρίξει το συγκεκριμένο είδος δραστηριοτήτων.

3.3.3.1. Τομέας Παρέμβασης 2.1: Ανάπτυξη του οδικού & σιδηροδρομικού δικτύου

Τεκμηρίωση

Όπως περιγράφηκε εκτενώς στην Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης, τα κύρια οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα στην περιοχή προγραμματισμού θεωρούνται επαρκή. Τρεις εκ των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού αποτελούν μέρος των Πανευρωπαϊκών Διαδρόμων, ενώ δύο κάθετοι άξονες είναι υπό κατασκευή. Τα οδικά δίκτυα στη διασυνοριακή περιοχή κατασκευάζονται ή έχουν ήδη ενταχθεί στα εθνικά προγράμματα. Υπάρχει ήδη μία σιδηροδρομική σύνδεση μεταξύ των κύριων αστικών κέντρων της περιοχής προγραμματισμού. Επίσης, υπάρχουν ήδη σημεία ζεύξης στη διασυνοριακή περιοχή, όμως η ένταξη της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση γεννά την ανάγκη για νέες υποδομές, προκειμένου να διασφαλιστεί και να διευκολυνθεί η μεταφορά και μετακίνηση των ανθρώπων και των αγαθών στην επιλέξιμη περιοχή.

Η βελτίωση και ενίσχυση των υποδομών μεταφορών μίας περιοχής συμβάλλει στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και συνοχής της, στην εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων και στη δημιουργία ίσων ευκαιριών για όλους. Στα πλαίσια αυτά, ο Τομέας Παρέμβασης 2.1 που αφορά στην ανάπτυξη του οδικού και του σιδηροδρομικού δικτύου στοχεύει στη χρηματοδότηση έργων που συμπληρώνουν πρωτοβουλίες, οι οποίες έχουν ληφθεί σε Εθνικό επίπεδο και από τα δύο κράτη-μέλη. Η δημιουργία νέων υποδομών και η αναβάθμιση των ήδη υπάρχουσών θα υποστηρίξουν αδιαμφισβήτητα την ανταγωνιστικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής του προγράμματος.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο τομέας παρέμβασης 2.1 θα υποστηρίξει κυρίως ιδέες έργων που έχουν ως στόχο την αναβάθμιση του επιπέδου του υφιστάμενου οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, εστιάζοντας κυρίως στις παραμεθόριες περιοχές. Η δημιουργία ενός ενισχυμένου δικτύου θα διευκολύνει την προσβασιμότητα μέσω διαφορετικών “περασμάτων” που συνδέουν τη διασυνοριακή περιοχή. Αυτός ο τομέας παρέμβασης θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την κατασκευή οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων. Ο ενδεικτικός κατάλογος των ιδεών έργων περιλαμβάνει:

- Αναβάθμιση (παρεμβάσεις μικρής κλίμακας για τη βελτίωση, τη διαπλάτυνση, κ.λπ.) του οδικού δικτύου (π.χ. δευτερεύον οδικό δίκτυο που έχει περιέλθει σε αχρηστία, κ.λπ.)
- Ενίσχυση / βελτιώσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο (π.χ. αποκατάσταση σιδηροδρομικών σταθμών, κ.λπ.)
- Ανάπτυξη νέων σημείων ζεύξης
- Δημιουργία συνεργασιών και δικτύων logistics στα σύνορα
- Μελέτες σχεδιασμού οδικών δικτύων, Διασυνοριακή Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης (ΑΥΚ) και Ανάλυση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΑΠΕ) για τις διασυνοριακές δραστηριότητες σε θέματα υποδομών
- Μελέτες και έρευνες για την προώθηση και χρήση μεταφορικών μέσων φιλικών προς το περιβάλλον, καθώς και για καινοτομικές λύσεις στο κυκλοφοριακό πρόβλημα.

3.3.3.2. Τομέας Παρέμβασης 2.2: Βελτίωση των Διασυνοριακών Εγκαταστάσεων

Τεκμηρίωση

Ο μικρός αριθμός των σημείων ζεύξης (τρία) στη διασυνοριακή περιοχή αναφέρεται στην ανάλυση SWOT ως μία από τις αδυναμίες που έχουν προσδιοριστεί στον τομέα των υποδομών. Η πρόσφατη ένταξη της Βουλγαρίας ως νέο κράτος-μέλος στην ΕΕ γεννά την ανάγκη για επενδύσεις που θα διασφαλίζουν ότι η διασυνοριακή κινητικότητα θα βελτιωθεί σημαντικά και ότι η μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών θα διευκολυνθεί. Παράλληλα, οι καθημερινές σχέσεις και συναλλαγές ανάμεσα σε Ελλάδα και Βουλγαρία αναμένεται να αλλάξουν σημαντικά μέσα στα επόμενα χρόνια, κυρίως εν όψει της προσαρμογής της Βουλγαρίας στους νέους κανόνες, κανονισμούς και διαδικασίες. Έτσι, παραδείγματος χάριν, η επερχόμενη ένταξη της Βουλγαρίας στη ζώνη Σένγκεν θα αχρηστεύσει τους συνοριακούς σταθμούς που υπάρχουν σήμερα· παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν για την ενίσχυση και διευκόλυνση της πρόσβασης των ανθρώπων (της περιοχής, τουριστών ή επιχειρηματιών), των αγαθών και των υπηρεσιών στην επιλέξιμη περιοχή.

Η βελτίωση της διασυνοριακής κινητικότητας είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της περιοχής προγραμματισμού. Καμία οικονομική δραστηριότητα δεν μπορεί να ανθίσει, κανένα δίκτυο δεν μπορεί να θεσπιστεί και κανένα κοινό έργο ή πρωτοβουλία δεν μπορεί να υλοποιηθεί ομαλά εάν υπάρχουν προβλήματα στη μετακίνηση των ατόμων και των αγαθών. Οι εγκαταστάσεις στα σύνορα πρέπει να αναβαθμιστούν, πρέπει να υπάρξουν δράσεις και να θεσπιστούν συνεργασίες προκειμένου να προωθηθεί και να υποστηριχθεί η μετακίνηση και η κινητικότητα των αγαθών και / ή ανθρώπων για διασκέδαση, δουλειά ή καθημερινές ενέργειες.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Ο στόχος του τομέα παρέμβασης 2.2 μπορεί να επιτευχθεί με τη χρηματοδότηση της θέσπισης και ενίσχυσης εγκαταστάσεων που προωθούν την κινητικότητα στη διασυνοριακή περιοχή. Τα έργα αυτά μπορούν ενδεικτικά να ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Ενίσχυση της κινητικότητας των ατόμων για λόγους αναψυχής στη διασυνοριακή περιοχή μέσω ήπιων δράσεων ή επενδυτικών σχεδίων μικρής κλίμακας (διασυνοριακά μονοπάτια πεζοπορίας και ποδηλάτου σε περιοχές πολιτιστικού ή περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, κ.λπ.)
- Συνεργασία και συνεργίες για την ενίσχυση του εμπορίου και της επιχειρηματικότητας

- Ανάπτυξη διασυνοριακών μεταφορικών μέσων και κοινά συστήματα εισιτηρίων (π.χ. περιφερειακό εισιτήριο)
- Ανάπτυξη καναλιών πληροφοριών σχετικά με τη μεταφορά επικίνδυνων αγαθών και καθορισμός των συναφών ενεργειών για την πληροφόρηση των αντίστοιχων φορέων ή ομάδων
- Στροφή των μεταφορικών μέσων προς συστήματα περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον
- Χρήση της υπάρχουσας τεχνολογίας για το συντονισμό των ωραρίων των μέσων μαζικής μεταφοράς (εποχιακά δρομολόγια, ανάλογα και με τη ζήτηση των τουριστικών δραστηριοτήτων).

3.3.4. Ομάδες-Στόχοι / Περιοχές

Όπως αναφέρεται στο Μέρος 4 του Προγραμματικού Εγγράφου σχετικά με τους τελικούς δικαιούχους, η γενική τυπολογία των δικαιούχων που καθορίζονται για τον άξονα προτεραιότητας 2 – Προσβασιμότητα, περιλαμβάνει κυρίως δημόσιους φορείς (υπουργεία και συναφείς δομές, περιφερειακές και τοπικές Αρχές, κλπ.), και ισοδύναμους δημόσιους οργανισμούς.

Η περιοχή-στόχος του άξονα προτεραιότητας 2 – τομέας παρέμβασης 2.1 καλύπτει το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής.

3.3.5. Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι / Δείκτες Εκροών & Αποτελεσμάτων

Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα – Δείκτες Εκροών		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Ανακατασκευή / αποκατάσταση οδικού δικτύου	χλμ.	Εκροή
Ανακατασκευή / αποκατάσταση σιδηροδρομικού δικτύου	χλμ.	Εκροή
Αριθμός νέων σημείων ζεύξης στην επιλέξιμη περιοχή	Αριθμός, τέλος του προγράμματος	Εκροή

Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα–Δείκτες Αποτελεσμάτων		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Αριθμός κοινών συνεργασιών και δικτύων που θεσπίστηκαν στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας	Αριθμός, τέλος της προγραμματικής περιόδου	Αποτέλεσμα
Αριθμός πολιτών εντός των διασυνοριακών περιοχών που θα επωφεληθούν από τις νέες υποδομές και δράσεις για την προσβασιμότητα	Αριθμός, τέλος της προγραμματικής περιόδου	Αποτέλεσμα

3.4. Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινοι Πόροι

3.4.1. Τεκμηρίωση της παρέμβασης

Η περιοχή προγραμματισμού αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις που αφορούν στη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητάς της και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της. Τα προβλήματα σχετίζονται με το μεγάλο αριθμό ανειδίκευτου προσωπικού, τη γήρανση του πληθυσμού, τους υψηλούς δείκτες ανεργίας, κυρίως στις νεαρότερες ηλικίες, και τις σοβαρές διαφορές μεταξύ του πληθυσμού των πυκνοκατοικημένων αστικών κέντρων και των αραιοκατοικημένων αγροτικών περιφερειακών περιοχών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν πολλά διακεκριμένα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα στην περιοχή, καθώς και ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση για όλους τους ανθρώπους σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

Η συγκέντρωση επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες και καινοτομία, ενέργεια και επικοινωνίες, απεικονίζει το αυξημένο ενδιαφέρον του επιχειρηματικού τομέα στην περιοχή προγραμματισμού. Τα προηγούμενα διασυνοριακά προγράμματα έπαιξαν σημαντικό ρόλο θεσπίζοντας επαγγελματικά δίκτυα, προωθώντας τη συνεργασία και ενισχύοντας τη μεταφορά τεχνογνωσίας. Επίσης, η περιοχή εξελίσσεται σε έναν πόλο έλξης για τις τουριστικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, η διασυνοριακή περιοχή αντιμετωπίζει σημαντικές απειλές από την αναδόμηση της οικονομίας και την επιδείνωση των συνθηκών της αγοράς για τις τοπικές παραδοσιακές επιχειρήσεις (που αποτελούν ένα μεγάλο αριθμό του συνόλου των επιχειρήσεων), την απώλεια μεριδίου αγοράς και την είσοδο νέου εργατικού δυναμικού από άλλες χώρες.

Η ανάγκη για ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων και αύξηση της ανταγωνιστικότητας είναι απαραίτητα στοιχεία για την επιβίωση της κάθε οικονομίας. Ιδιαίτερα για τη διασυνοριακή περιοχή που αντιμετωπίζει τόσες πολλές προκλήσεις και συναντά τόσες πολλές ευκαιρίες, η μεταμόρφωσή της σε ένα υψηλά ανταγωνιστικό και καινοτόμο κέντρο είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξής της και την οικονομική της άνθιση. Για να διασφαλιστεί κάτι τέτοιο, το Πρόγραμμα στοχεύει αρχικά στην ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής. Η δια βίου εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Η δικτύωση και η θέσπιση συνεργιών μεταξύ των ακαδημαϊκών θεσμών και της εμπορικής κοινότητας πρόκειται, από την άλλη

πλευρά, να δημιουργήσουν περισσότερες ευκαιρίες για την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας. Επομένως, ο άξονας προτεραιότητας 3 αποσκοπεί στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και των νέων τεχνολογιών για την ενίσχυση της καινοτομίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας υποστηρίζοντας α) τη δημιουργία δικτύων μεταξύ ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και του επιχειρηματικού τομέα και β) την προώθηση της καινοτομίας στην επιχειρηματική κοινότητα.

Ο άξονας προτεραιότητας 3 θα συμβάλει κυρίως στον Ειδικό στόχο Β, δηλ. την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με την προώθηση της επιχειρηματικότητας, τη θέσπιση δικτύων συνεργασίας και την επένδυση σε ανθρώπινους πόρους,. Παράλληλα, θα συμβάλει, φυσικά, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της επιλέξιμης περιοχής και στη συνολική προώθηση της περιφερειακής συνοχής και της οικονομικής ανάπτυξης.

3.4.2. Κύριοι Στόχοι

Οι κύριοι στόχοι που καθορίζονται στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας 3 είναι:

- Η αναδόμηση της οικονομίας ως ευκαιρία για οικονομική και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου
- Η επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό ως έναν εκ των πολυτιμότερων πόρων της διασυνοριακής περιοχής για την προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων
- Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας ως μέσο για την οικονομική και κοινωνική συνοχή
- Η δικτύωση των ερευνητικών και οικονομικών δραστηριοτήτων ώστε να ενσωματωθεί η καινοτομία στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας
- Η πρόβλεψη προδραστικών πρωτοβουλιών εν όψει της επικείμενης ανοικτής αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή.

3.4.3. Τομείς Παρέμβασης / Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι, οι δράσεις που θα υλοποιηθούν στους ακόλουθους τομείς παρέμβασης θα πρέπει να είναι συμπληρωματικοί στις πρωτοβουλίες που είχαν αναληφθεί κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, καθώς και στις πρωτοβουλίες ΕΚΤ που θα αναπτυχθούν στη νέα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013.

3.4.3.1. Τομέας Παρέμβασης 3.1: Υποστήριξη και Ανάδειξη του Ανθρώπινου Δυναμικού – Υποστήριξη Προπαρασκευαστικών Δράσεων εν όψει της Ανοικτής Αγοράς Εργασίας

Τεκμηρίωση

Το ανθρώπινο δυναμικό της διασυνοριακής περιοχής αποτελεί ένα από τα πολυτιμότερα στοιχεία της για τη διασφάλιση και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης. Η αλλαγή πορείας του πληθυσμού που ρέει προς τα αστικά κέντρα και η αναβάθμιση του επιπέδου κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν πρώτη προτεραιότητα για τη διασυνοριακή περιοχή. Η περιοχή προγραμματισμού παρουσιάζει σήμερα μεγάλες διαφορές όσον αφορά στην κατανομή εξειδικευμένου και ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού ανάμεσα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές αντίστοιχα, προκαλώντας σημαντικές απώλειες θέσεων εργασίας για τις αγροτικές και μη ανεπτυγμένες περιοχές και, συνεπώς, σοβαρά προβλήματα στις οικονομικές δραστηριότητες συγκεκριμένων περιοχών. Η παρούσα κατάσταση δημιουργεί σοβαρές τοπικές ανισότητες, ένα ζήτημα που πρέπει να διευθετηθεί άμεσα.

Η διασυνοριακή περιοχή βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε ένα μεταβατικό στάδιο όσον αφορά στην αγορά εργασίας. Πράγματι, τα ρυθμιστικά μέτρα που ισχύουν σήμερα για τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας προβλέπουν μία μεταβατική περίοδο δύο ετών πριν από τη διασφάλιση της ανοικτής αγοράς εργασίας για τα δύο κράτη-μέλη. Λαμβάνοντας αυτό το στοιχείο υπόψη, η περιοχή του προγράμματος πρέπει επίσης να αποτελέσει τη βάση στην περιοχή για τη διαχείριση και αξιοποίηση των επερχόμενων ευκαιριών που θα δημιουργηθούν, μόλις απελευθερωθεί πλήρως η αγορά εργασίας.

Η ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού και η διατήρηση ιδιαίτερα εξειδικευμένου προσωπικού ομοιόμορφα κατανεμημένου σε όλη την επιλέξιμη περιοχή θα συμβάλει στη μείωση των τοπικών ανισοτήτων και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης για το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής. Με τη σειρά του, το εξειδικευμένο ανθρώπινο προσωπικό θα ενισχύσει τις οικονομικές δραστηριότητες επιφέροντας μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική συνοχή και αειφόρο ανάπτυξη για το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στο γενικό στρατηγικό στόχο του Προγράμματος.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Η υποστήριξη και ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού στοχεύει πρωτίστως στην προώθηση έργων για τη αλλαγή πορείας του πληθυσμού που προτιμά τα αστικά κέντρα και την αναβάθμιση του επιπέδου της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, με τη βοήθεια

καινοτόμων εργαλείων (π.χ. νέες τεχνολογίες και εργαλεία τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών) και μεθόδων. Επιπλέον, ο τομέας παρέμβασης 3.1 θα προωθήσει περαιτέρω κοινά έργα & μηχανισμούς που θα βοηθήσουν στη δημιουργία ενός ρυθμιστικού πλαισίου για την υποστήριξη των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τις απαιτήσεις της ανοικτής αγοράς εργασίας που πρόκειται να ξεκινήσει σε δύο χρόνια. Έτσι, οι ενδεικτικές κατηγορίες των ιδεών έργων που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από τον τομέα παρέμβασης 3.1 μπορούν ενδεικτικά να περιλαμβάνουν:

- Ένα σύστημα παρακολούθησης με εργαλεία τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για την κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού στη διασυνοριακή περιοχή
- Κοινά έργα για το σχεδιασμό ρυθμιστικών στρατηγικών για την προετοιμασία της διασυνοριακής περιοχής και των ενδιαφερόμενων μερών για την ανοικτή αγορά εργασίας
- Υποστήριξη της τομεακής κινητικότητας και ανταλλαγής εξειδικευμένου προσωπικού μεταξύ των παραγωγικών φορέων της διασυνοριακής περιοχής / Ανταλλαγή τεχνογνωσίας και διάχυση τεχνολογικής καινοτομίας
- Κοινά έργα για την υποστήριξη της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων και των γυναικών σε κύριους οικονομικούς τομείς ενδιαφέροντος (π.χ. τουρισμός, πολιτισμός, περιβάλλον) με στόχο τη διασφάλιση της παραμονής τους στην περιοχή
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση για μακροχρόνια ανέργους και άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες
- Συνεργασία και δίκτυα για την παροχή συνεχούς (δια βίου) εκπαίδευσης στο ανθρώπινο δυναμικό σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Κοινά έργα για την προώθηση της απασχόλησης κυρίως σε τομείς σχετικούς με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την εναρμόνιση των νομικών προϋποθέσεων για τις διασυνοριακές αγορές εργασίας, τα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα (θέσπιση συστήματος παρακολούθησης και πληροφόρησης για την κοινή αγορά εργασίας, καταγραφή στοιχείων σε βάσεις δεδομένων, ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρικών γνώσεων, βέλτιστων πρακτικών).

Η υλοποίηση των προγραμμάτων πιστοποίησης προσόντων στην Ελληνική πλευρά θα εναρμονιστεί και παρακολουθηθεί από το Κοινό Κανονιστικό Πλαίσιο που θα διαμορφώσει το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

3.4.3.2. Τομέας Παρέμβασης 3.2: Στήριξη της Επιχειρηματικότητας & Δράσεις για την Αναδιάρθρωση της Οικονομίας

Τεκμηρίωση

Η περιοχή προγραμματισμού είναι μία περιοχή με σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα· ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας της, ο πλέον παραγωγικός έως προσφάτως, απειλείται από τις αλλαγές στην οικονομία, ενώ οι εξελίξεις στους άλλους τομείς δεν ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που θέτει η νέα οικονομία. Οι δείκτες ανάπτυξης παρουσιάζουν μία ανάγκη για επιτάχυνση και βελτίωση των διαδικασιών παραγωγής όλων των τομέων με την εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων και νέων εργαλείων. Παράλληλα, η περιοχή φαίνεται να προσελκύει εσωτερικές και ξένες επενδύσεις από διάφορους τομείς, δημιουργώντας έτσι μεγάλες ευκαιρίες για την επιχειρηματικότητα και την άνθιση της οικονομίας.

Οι παρεμβάσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε όλους τους τομείς της οικονομίας και τα έργα που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση του οικονομικού μοντέλου είναι σημαντικά για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής. Ο τομέας παρέμβασης 3.2 έχει ως στόχο του τα δύο αυτά ζητήματα για την περιοχή προγραμματισμού, ώστε να υποστηρίξει πρωτίστως τις οικονομικές της δραστηριότητες, προκειμένου να προωθήσει στη συνέχεια τη συνολική της ανάπτυξη.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Στα πλαίσια του τομέα παρέμβασης 3.2 τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν θα σχετίζονται βασικά με τις οικονομικές δραστηριότητες που στοχεύουν στις νέες οικονομικές τάσεις και στην προσέλκυση επιχειρηματιών (και ως εκ τούτου, επενδύσεων) στη διασυνοριακή περιοχή. Οι ενδεικτικές κατηγορίες των ιδεών έργων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για την αναβάθμιση και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τομέων της οικονομίας
- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με στόχο όχι μόνο τις τουριστικές, αλλά και άλλες νέες επενδύσεις στην περιοχή
- Δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών που έχουν τα ίδια πεδία δραστηριοτήτων για την ανταλλαγή εμπειρικών γνώσεων
- Στρατηγικές και σχέδια για τη δημιουργία κοινών Βιομηχανικών Πάρκων
- Δράσεις για την αύξηση της προσβασιμότητας, βελτιώνοντας τις υποδομές των τηλεπικοινωνιών
- Δράσεις για την υποστήριξη περιφερειακών αλυσίδων προμηθειών και διαχείρισης αλυσίδων προμηθειών

- Υποστηρικτικές δράσεις για την προώθηση και εμπορευματοποίηση τοπικών προϊόντων (περιλαμβανομένων αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων, καθώς και προϊόντων υδατοκαλλιεργειών)
- Υποστήριξη στην υλοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (π.χ. ISO, EMAS, Eco labels).

3.4.3.3. Τομέας Παρέμβασης 3.3: Προώθηση της Συνεργασίας ανάμεσα σε Ερευνητικά, Τεχνολογικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και Επιχειρηματικούς Φορείς

Τεκμηρίωση

Η ανάλυση SWOT και οι δημόσιες διαβουλεύσεις που έλαβαν χώρα στη διασυνοριακή περιοχή, υπογραμμίζουν την έλλειψη άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των ερευνητικών, τεχνολογικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και τους επιχειρηματικούς φορείς. Η διασυνοριακή περιοχή έχει έναν ικανοποιητικό αριθμό ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, τα οποία έχουν να επιδείξουν σημαντικό έργο σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Δυστυχώς όμως, φαίνεται πως δεν υπάρχουν ισχυροί δεσμοί ανάμεσα σε αυτά τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τους επιχειρηματικούς φορείς.

Η έλλειψη άμεσης επικοινωνίας και δεσμών στις ερευνητικές και τις επιχειρηματικές κοινότητες είναι ένα μειονέκτημα για την εισαγωγή καινοτόμων ιδεών και μεθόδων στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας και, τέλος, απειλεί την ανταγωνιστικότητα της διασυνοριακής περιοχής. Τη στιγμή που η καινοτομία αποτελεί μεγάλη κινητήρια δύναμη για τον οικονομικό πλούτο, η παρούσα κατάσταση απειλεί την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή της διασυνοριακής περιοχής.

Επομένως, ο τομέας παρέμβασης 3.3 στοχεύει κυρίως στην εισαγωγή δράσεων που θα προωθήσουν τη δικτύωση ανάμεσα στους ερευνητικούς και επιχειρηματικούς φορείς, προκειμένου να δημιουργηθούν κανάλια που θα διοχετεύσουν την καινοτομία στις παραγωγικές διαδικασίες της οικονομίας, με τελικό σκοπό την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης. Ο τελικός στόχος είναι να μετατραπεί η διασυνοριακή περιοχή σε ένα οικονομικό και επενδυτικό κέντρο με πολλαπλασιαστικά πλεονεκτήματα για την οικονομική και κοινωνική ζωή όλων των κατοίκων της.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Ιδεών Έργων

Τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν από τον τομέα παρέμβασης 3.3 θα έχουν ως στόχο τους τις δραστηριότητες που απευθύνονται στην αναδιάρθρωση της οικονομίας, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και τη θέσπιση συνεργασιών ανάμεσα στους ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς της οικονομίας. Οι ενδεικτικές κατηγορίες των δράσεων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Δημιουργία “δομών” για την ενσωμάτωση ανθρώπινου δυναμικού που έχει καταρτισθεί από ερευνητικά / τεχνολογικά / ακαδημαϊκά ιδρύματα στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας
- Δίκτυα συνεργασίας για τη διοχέτευση εμπειρογνομώνων σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων
- Δίκτυα συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών / τεχνολογικών ιδρυμάτων και επιχειρηματικών φορέων για τη Μεταφορά Καινοτομίας & Τεχνολογίας
- Συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρηματικών φορέων στη διασυνοριακή περιοχή
- Βελτιωμένη συνεργασία των φορέων καινοτομίας και περιφερειακής πολιτικής με την εφαρμογή καλύτερης περιφερειακής διακυβέρνησης των συναφών πολιτικών
- Ενίσχυση της συνεργασίας στους τομείς εκπαίδευσης και πιστοποίησης προσόντων, κυρίως κοινές εξειδικεύσεις σε τομείς όπως οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ο οικότουρισμός.

3.4.4 Ομάδες-Στόχοι / Περιοχές

Όπως αναφέρεται στο Μέρος 4 του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου, η γενική τυπολογία των δικαιούχων που καθορίζεται για τον άξονα προτεραιότητας 3–Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο δυναμικό, περιλαμβάνει δημόσιους φορείς (υπουργεία και συναφείς δομές, περιφερειακές και τοπικές Αρχές, ΕυρωΠεριφέρειες, δημόσιοι οργανισμοί) και ισοδύναμους δημόσιους οργανισμούς, επιχειρηματικά σωματεία / φορείς, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ινστιτούτα.

Η περιοχή-στόχος του άξονα προτεραιότητας 3 καλύπτει το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής.

3.4.5 Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι / Δείκτες Εκροών & Αποτελεσμάτων

Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο Δυναμικό – Δείκτες Εκροών		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Αριθμός προγραμμάτων / σεμιναρίων δια βίου κατάρτισης που οργανώθηκαν	Αριθμός	Εκροή
Κοινά έργα για τη δικτύωση της επιχειρηματικών φορέων και ερευνητικών ιδρυμάτων	Αριθμός	Εκροή
Αριθμός εμπειρογνομόνων που αξιοποιούν τα προγράμματα ανταλλαγής εμπειρογνομόνων	Αριθμός	Εκροή

Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο Δυναμικό – Δείκτες Αποτελεσμάτων		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Αριθμός συνεργασιών και δικτύων που θεσπίστηκαν στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας	Αριθμός, τέλος της προγραμματικής περιόδου	Αποτέλεσμα
Αριθμός γυναικών που επωφελούνται από τα σεμινάρια κατάρτισης ως ποσοστό του συνόλου των συμμετεχόντων	Ποσοστό, ετησίως	Αποτέλεσμα

3.5. Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια

3.5.1. Τεκμηρίωση της Παρέμβασης

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, ο άξονας προτεραιότητας 4 – Τεχνική Βοήθεια στοχεύει μόνο στη διασφάλιση του ομαλού προγραμματισμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του συνόλου της εφαρμογής του Προγράμματος. Στα πλαίσια αυτά, ο άξονας προτεραιότητας 4 θα χρηματοδοτήσει δραστηριότητες που αναφέρονται στη διαχείριση των δομών και των διαδικασιών του Προγράμματος, ενώ διασφαλίζουν την ολοκληρωμένη πληροφόρηση των δικαιούχων για τις προτεραιότητες και τα έργα, τη σωστή και προγραμματισμένη εκκίνηση της πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων, την έγκαιρη ολοκλήρωση των διαδικασιών αξιολόγησης και έγκρισης, την ορθή χρηματοοικονομική διαχείριση του Προγράμματος, τη συμφωνία με όλες τις διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης που θέτει η ΕΕΠ, κ.λπ.

Επισημαίνεται ότι η στρατηγική του Προγράμματος και οι αντίστοιχοι άξονες προτεραιότητας και τομείς παρέμβασης δεν μπορούν να εφαρμοστούν σωστά παρά μόνο εάν οι συναφείς δραστηριότητες που σχετίζονται με τη συνολική διαχείριση του Προγράμματος έχουν διασφαλιστεί. Συνεπώς, ο άξονας προτεραιότητας 4, αν και δεν στοχεύει άμεσα στη διασυνοριακή περιοχή, έχει πολύ μεγάλη σημασία για τη διασφάλιση της τελικής επιτυχίας του Προγράμματος.

3.5.2. Κύριοι Στόχοι

Οι κύριοι στόχοι που καθορίζονται στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας 4 είναι:

- Πλήρης αξιοποίηση των κονδυλίων του Προγράμματος για την αποδοτική και αποτελεσματική διαχείριση
- Διασφάλιση της ορθής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και εφαρμογής του Προγράμματος
- Διασφάλιση της συνοχής και της σχετικότητας των δράσεων που έχουν εγκριθεί στους τομείς παρέμβασης και στις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- Υποστήριξη των δικαιούχων
- Δημοσιοποίηση και επικοινωνία του Προγράμματος με τον αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο

- Διασφάλιση της σωστής παρακολούθησης και αξιολόγησης του Προγράμματος σχετικά με τις πολιτικές και τις προτεραιότητες της ΕΕπ.

3.5.3. Τομέας Παρέμβασης / Προτεινόμενες Δράσεις

Για τον άξονα προτεραιότητας 4 έχουν καθοριστεί δύο τομείς παρέμβασης. Οι δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν στο συγκεκριμένο άξονα προτεραιότητας θα αποφασιστούν και εγκριθούν από τις Δομές Διαχείρισης του Προγράμματος μέσω διαδικασιών που θα οριστικοποιηθούν στο Εγχειρίδιο του Προγράμματος.

3.5.3.1. Τομέας Παρέμβασης 4.1: Διαχείριση Κύριων Δραστηριοτήτων του Προγράμματος

Τεκμηρίωση & Ενδεικτικές Δράσεις

Ο πρώτος τομέας παρέμβασης αναφέρεται σε όλες τις υποχρεωτικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν για την προετοιμασία, τη διαχείριση, την υλοποίηση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση του Προγράμματος, όπως προβλέπεται από κανονισμούς και διαδικασίες της ΕΕ. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί η σωστή διαχείριση και υλοποίηση του Προγράμματος. Οι ενδεικτικές δράσεις που θα εγκριθούν από τις Δομές Διαχείρισης του Προγράμματος, περιλαμβάνουν:

- Δραστηριότητες σε σχέση με την προετοιμασία, επιλογή, αξιολόγηση και παρακολούθηση των έργων (προετοιμασία για την Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων, αξιολόγηση, επιλογή και έγκριση, κ.λπ.)·
- Δραστηριότητες για τη διοικητική υποστήριξη των κοινών δομών·
- Διοίκηση και λειτουργία της Κοινής Τεχνικής Γραμματείας·
- Προετοιμασία και οργάνωση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης και της Κοινής Επιτροπής Καθοδήγησης (έξοδα μετάφρασης/διερμηνείας)·
- Προετοιμασία και δημοσίευση αναφορών, μελετών, αναλύσεων και ερευνών για τα γενικά και ειδικότερα προβλήματα που αφορούν στη διασυνοριακή περιοχή (π.χ. ετήσιες εκθέσεις, συνεχής αξιολόγηση, κλπ.)·
- Προμήθεια, εγκατάσταση και ενσωμάτωση εξοπλισμού πληροφορικής για τη διαχείριση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και το συντονισμό του Προγράμματος·
- Δαπάνες σχετικές με ελέγχους, επαληθεύσεις, καθώς και για τον επιτόπιο έλεγχο των έργων.

3.5.3.2. Τομέας Παρέμβασης 4.2: Ανάπτυξη Έργων και Δράσεις Πληροφόρησης & Επικοινωνίας του Προγράμματος

Τεκμηρίωση & Ενδεικτικές Δράσεις

Ο δεύτερος τομέας παρέμβασης στοχεύει στην υποστήριξη όλων των δραστηριοτήτων που εγγυώνται τις απαραίτητες προϋποθέσεις (υλικά και ανθρώπινο δυναμικό) για την παρακολούθηση των προσκλήσεων και την παροχή συμβουλών, συμπεριλαμβανομένης της διάχυσης πληροφοριών και της δημοσιότητας, της υποστήριξης των τελικών δικαιούχων, κ.λπ. Στα πλαίσια αυτά, οι ενδεικτικές δράσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Δραστηριότητες πληροφόρησης και δημοσιότητας·
- Υποστήριξη στους δυνητικούς τελικούς δικαιούχους·
- Σχεδιασμός και συντήρηση της ιστοσελίδας του Προγράμματος·
- Δράσεις που προωθούν την καλύτερη ενημέρωση και κατανόηση της βοήθειας της ΕΕ, την παρακολούθηση και υλοποίησης (σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες πληροφόρησης, εκδηλώσεις, επισκέψεις).

3.5.4 Ομάδες-Στόχοι

Η ομάδα-στόχος του άξονα προτεραιότητας 4 περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιούχων του Προγράμματος, όπως ορίζεται στο Μέρος 4, οι οποίοι και θα εξειδικευθούν περαιτέρω με τη χρήση των κριτηρίων που θα τεθούν στο Εγχειρίδιο του Προγράμματος., καθώς επίσης και τα μέλη των Δομών Διαχείρισης του Προγράμματος που θα φέρει εις πέρας τις δράσεις για την υλοποίηση και τον έλεγχο του Προγράμματος.

Για να αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη με τις υπάρχουσες δομές της ΕΕ, για να υπάρξουν συνεργίες με τις δομές αυτές και τέλος, ως συμπλήρωμα της τεχνικής βοήθειας, η επικοινωνία και επαφή με το Πρόγραμμα INTERACT θα έχουν, φυσικά, διασφαλιστεί. Το Πρόγραμμα INTERACT εστιάζει στην καλή διαχείριση της εδαφικής συνεργασίας και παρέχει υποστήριξη με βάση τις ανάγκες στους ενδιαφερόμενους φορείς στην υλοποίηση προγραμμάτων του στόχου «ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία». Οι ομάδες-στόχοι για το INTERACT είναι κυρίως οι Αρχές που πρέπει να θεσπιστούν σύμφωνα με τους κανονισμούς αριθ. 1083/2006 και 1080/2006 του Συμβουλίου καθώς και άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση του προγράμματος. Προκειμένου να διασφαλιστεί το μέγιστο όφελος από το Πρόγραμμα INTERACT για τους εμπλεκόμενους φορείς του προγράμματος, θα

προωθηθεί η χρήση των υπηρεσιών και εγγράφων του INTERACT καθώς και η συμμετοχή σε σεμινάρια INTERACT.

3.5.5 Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι / Δείκτες Εκροών & Αποτελεσμάτων

Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια		
Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τύπος
Αριθμός προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, αξιολόγηση και έγκριση	Αριθμός	Εκροή
Προετοιμασία και διατήρηση της ιστοσελίδας του προγράμματος	Αριθμός, τέλος της προγραμματικής περιόδου	Εκροή

3.6. Συνοπτικός Πίνακας της Στρατηγικής & των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		
Προώθηση της διασυνοριακής περιοχής διασφαλίζοντας την περιφερειακή συνοχή και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα		
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		
A. Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της Περιοχής με την Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής & τη Βελτίωση των Δομών Προσβασιμότητας	B. Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας με την Προώθηση της Επιχειρηματικότητας, την Εγκαθίδρυση Δικτύων Συνεργασίας και τις Επενδύσεις σε Ανθρώπινους Πόρους	
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ
Τομείς Παρέμβασης		
1.1: Προστασία, Διαχείριση & Προώθηση των Περιβαλλοντικών Πόρων 1.2: Προστασία, Διαχείριση & Προώθηση των Πολιτιστικών Πόρων 1.3: Συνεργασία και Δικτύωση σε Ζητήματα Υγείας και Κοινωνικής Ευημερίας	2.1: Ανάπτυξη του Οδικού & Σιδηροδρομικού Δικτύου 2.2: Βελτίωση των Διασυνοριακών Εγκαταστάσεων	3.1: Υποστήριξη και Ανάδειξη του Ανθρώπινου Δυναμικού – Υποστήριξη Προπαρασκευαστικών Δράσεων εν όψει της Ανοικτής Αγοράς Εργασίας 3.2: Στήριξη της Επιχειρηματικότητας & Δράσεις για την Αναδιάρθρωση της Οικονομίας 3.3: Προώθηση της Συνεργασίας ανάμεσα σε Ερευνητικά, Τεχνολογικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και Επιχειρηματικούς Φορείς
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ		
4.1: Διαχείριση κύριων δραστηριοτήτων του Προγράμματος 4.2: Ανάπτυξη Έργων και Δράσεις Πληροφόρησης & Επικοινωνίας του Προγράμματος		

3.7. Ενδεικτική Ανάλυση Προϋπολογισμού

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε **130.277.598** Ευρώ, εκ των οποίων η χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ για το Πρόγραμμα στη νέα προγραμματική περίοδο ανέρχεται σε **110.735.958** Ευρώ.

Η αρχική κατανομή ανά άξονα προτεραιότητας που προβλέπεται στο παρόν στάδιο έχει ως εξής:

Άξονας Προτεραιότητας 1: 46%

Άξονας Προτεραιότητας 2: 24%

Άξονας Προτεραιότητας 3: 24%

Άξονας Προτεραιότητας 4: 6%

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ενδεικτική κατανομή του ΕΤΠΑ ανά θεματική προτεραιότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κωδικοί για τη Διάσταση των Θεματικών Προτεραιοτήτων		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΤΠΑ ΤΟΥ ΕΠ
01	Δραστηριότητες Ε&ΤΑ σε ερευνητικά κέντρα	3.986.494
04	Συνδρομή της Ε&ΤΑ, ιδιαίτερα σε ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στις υπηρεσίες Ε&ΤΑ σε κέντρα ερευνών)	2.657.663
07	Επενδύσεις σε εταιρίες άμεσα συνδεδεμένες με την έρευνα και την καινοτομία (νέες τεχνολογίες, θέσπιση νέων εταιριών από πανεπιστήμια, υπάρχοντα κέντρα και εταιρίες Ε&ΤΑ, κλπ.)	2.657.663
21	Αυτοκινητόδρομοι (ΔΕΔ-Μ)	15.945.978
23	Περιφερειακοί / τοπικοί οδικοί άξονες	5.315.326
26	Συνδυασμένες μεταφορές	5.315.326
45	Διαχείριση και διανομή του υδάτινου όγκου (πόσιμο νερό)	8.150.167
51	Προώθηση της βιοποικιλότητας και προστασία της φύσης (περιλαμβάνεται το Natura 2000)	4.075.083

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κωδικοί για τη Διάσταση των Θεματικών Προτεραιοτήτων		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΤΠΑ ΤΟΥ ΕΠ
55	Προώθηση των φυσικών στοιχείων	4.075.083
56	Προστασία και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος	5.093.854
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	7.640.781
59	Ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών	9.168.937
63	Σχεδιασμός και εξάπλωση καινοτόμων και παραγωγικότερων τρόπων οργάνωσης της εργασίας	5.315.326
69	Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την αύξηση της συνεχούς συμμετοχής και εξέλιξης των γυναικών στην απασχόληση, για τη μείωση του διαχωρισμού με βάση το φύλο στην αγορά εργασίας και το συντονισμό της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, όπως η ευκολότερη πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας παιδιών και ατόμων που χρήζουν βοήθειας	3.986.495
71	Ενσωμάτωση και επανένταξη στο χώρο της απασχόλησης για άτομα μειονεκτικών ομάδων: καταπολέμηση των διακρίσεων στην πρόσβαση και εξέλιξη στην αγορά εργασίας και προώθηση της αποδοχής της διαφορετικότητας στο χώρο εργασίας	3.986.495
73	Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, με συνεχείς δράσεις για την επίτευξη μίας μείωσης της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, του διαχωρισμού θεμάτων βάσει του φύλου και της μεγαλύτερης πρόσβασης και της ποιότητας της αρχικής επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης.	3.986.495
76	Υγειονομικές υποδομές	12.734.635
85	Προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και	4.207.966

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κωδικοί για τη Διάσταση των Θεματικών Προτεραιοτήτων		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΤΠΑ ΤΟΥ ΕΠ
	έλεγχος	
86	Αξιολόγηση και μελέτες· πληροφόρηση και επικοινωνία	2.436.191
	Σύνολο	€ 6.644.157,48

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Κωδικοί για τη Χρηματοοικονομική Διάσταση			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΟΡΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΤΠΑ (€)	ΠΟΣΟΣΤΟ
01	Μη επιστρεπτέα ενίσχυση	110.735.958	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Κωδικοί για τη Χωρική Διάσταση			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΧΩΡΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΤΠΑ (€)	ΠΟΣΟΣΤΟ
08	Περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας	110.735.958	100%

Οι χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις για το Πρόγραμμα θα είναι, σε ετήσια βάση, σύμφωνα με το παρακάτω σχεδιάγραμμα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Ετήσια Κατανομή Πόρων του Προγράμματος	
ΕΤΗ	ΕΤΠΑ (€)
2007	15.170.492
2008	14.654.527
2009	14.952.542
2010	15.542.630
2011	16.137.851
2012	16.781.396
2013	17.496.520
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 2007-2013	110.735.958

Οι πληρωμές γίνονται ως αποζημιώσεις δαπανών που έχουν εξοφληθεί, σύμφωνα με το παρακάτω σχεδιάγραμμα.

Αναφορά επιχειρησιακού προγράμματος (αριθμός CCI): **CCI 2007CB163PO059**

Άξονες προτεραιότητας ανά πηγή χρηματοδότησης (σε ευρώ):

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Ανάλυση Προϋπολογισμού ανά Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος							
	Κοινοτική Χρηματοδότηση (α)	Εθνική Δημόσια Δαπάνη (β)	Εθνική Ιδιωτική Συμμετοχή ³⁰ (γ)	Συνολική Χρηματοδότηση (δ) = (α)+(β)	Ποσοστό συγχρηματοδότησης (ε)* = (α)/(δ) ως %	Για πληροφόρηση	
						Συνεισφορά ΕΤΕπ	Λοιπές χρηματοδοτήσεις ³¹
Άξονας Προτεραιότητας 1: Ποιότητα Ζωής	50.938.541	8.989.154	--	59.927.695	85%	--	--
Άξονας Προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα	26.576.630	4.689.994	--	31.266.624	85%	--	--
Άξονας Προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο δυναμικό	26.576.630	4.689.994	--	31.266.624	85%	--	--
Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια	6.644.157	1.172.498	--	7.816.655	85%	--	--
ΣΥΝΟΛΟ	110.735.958	19.541.640	--	130.277.598	85%	--	--

* Αυτό το ποσοστό μπορεί να έχει στρογγυλοποιηθεί στον πίνακα. Ο ακριβής συντελεστής που χρησιμοποιείται για την αποζημίωση δαπανών είναι ο συντελεστής (ε) **χωρίς στρογγυλοποίηση**.

³⁰ Οι άξονες προτεραιότητας εκφράζονται σε συνολικές δαπάνες.

³¹ Συμπεριλαμβανομένων εθνικών και ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων, όταν οι άξονες προτεραιότητας εκφράζονται σε δημόσια δαπάνη. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει χρηματοδότηση από άλλες συμμετέχουσες χώρες (π.χ. Νορβηγία, Ελβετία).

Μέρος 4: Προσδιορισμός των Τελικών Δικαιούχων

4.1. Εισαγωγή

Κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006 ο αριθμός των δικαιούχων από τη διασυνοριακή περιοχή ήταν αρκετά μεγάλος, ενώ η φύση των οργανωτικών δομών τους και η ικανότητά τους να διαχειρίζονται έργα και/ή δράσεις υπήρξε, σε ορισμένες περιπτώσεις, αμφισβητήσιμη. Οι δικαιούχοι της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου περιγράφονται σε γενικές γραμμές στο κεφάλαιο αυτό, και θα εξειδικευθούν περαιτέρω στο Εγχειρίδιο του Προγράμματος.

Πρέπει να επισημανθεί η σημασία της αρχής του Συντονιστή Εταίρου για τα έργα που θα υλοποιηθούν κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013. Η αρχή του Συντονιστή Εταίρου (Lead Partner principle) είναι κύρια προϋπόθεση για όλα τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Για κάθε έργο, ο Συντονιστής Εταίρος διορίζεται μεταξύ των εταίρων κάθε έργου.

Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, ο Συντονιστής Εταίρος του κάθε έργου φέρει όλη την ευθύνη για τη διοικητική και τεχνική εφαρμογή του έργου· εκπροσωπεί όλους τους εταίρους / δικαιούχους του έργου σε σχέση με τις Δομές του Επιχειρησιακού προγράμματος. Οι λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του συντονιστή εταίρου θα περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο του προγράμματος.

4.2. Δικαιούχοι ανά άξονα προτεραιότητας του Προγράμματος (2007 – 2013)

Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 οι δικαιούχοι θα πρέπει να επιδείξουν επαρκείς διοικητικές ικανότητες και να συμβαδίζουν με τις ειδικές προϋποθέσεις και κριτήρια που θα καταγραφούν και θα παρουσιαστούν διεξοδικά στο εγχειρίδιο προγράμματος.

Στο στάδιο αυτό, παρουσιάζονται μόνο γενικές κατηγορίες δικαιούχων ανά άξονα προτεραιότητας του Προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα:

Για τον άξονα προτεραιότητας 1- Ποιότητα ζωής, οι **Δικαιούχοι** μπορεί να είναι δημόσιοι φορείς, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ινστιτούτα, τοπικά κέντρα υγείας, κρατικοί πολιτιστικοί φορείς, δημόσιοι οργανισμοί και ισοδύναμοι δημόσιοι οργανισμοί, ΕυρωΠεριφέρειες.

Για τον άξονα προτεραιότητας 2 – Προσβασιμότητα, οι **Δικαιούχοι** μπορεί να είναι δημόσιοι ή ισοδύναμοι δημόσιοι οργανισμοί.

Για τον άξονα προτεραιότητας 3 – Ανταγωνιστικότητα και Ανθρώπινο δυναμικό, οι **Δικαιούχοι** μπορεί να είναι δημόσιοι και ισοδύναμοι δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρηματικές ενώσεις / φορείς, ακαδημαϊκά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ινστιτούτα.

Ο άξονας προτεραιότητας 4 – Τεχνική Βοήθεια θα αναφέρεται μόνο στη διαχείριση και διοίκηση του Προγράμματος και έτσι θα περιλαμβάνει πόρους που στοχεύουν μόνο στην ομαλή υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος. Συνεπώς, οι πόροι για τον συγκεκριμένο άξονα προτεραιότητας θα χρησιμοποιηθούν για εσωτερικούς σκοπούς. Οι ομάδες-στόχοι θα συμπεριλαμβάνουν συνεπώς το προσωπικό των Διαχειριστικών Δομών του Προγράμματος και, τέλος, όλους τους ωφελούμενους που καθορίζονται για τους τρεις άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος.

4.3. Επίλογος

Η περιγραφή των δικαιούχων στο στάδιο αυτό είναι γενικής φύσεως και θα αναλυθεί και προσδιοριστεί περαιτέρω στο εγχειρίδιο προγράμματος, όπου θα παρουσιαστούν και τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων. Επίσης, οι ειδικοί δικαιούχοι στους οποίους θα απευθύνεται η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που θα γίνει στα πλαίσια του Προγράμματος, θα αποτελέσουν μελλοντική απόφαση της Αρχής Διαχείρισης.

Μέρος 5: Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία 2007–2013 και λοιπές Πολιτικές της ΕΕ

5.1. Διασφάλιση της Αειφόρου Ανάπτυξης

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι ένας από τους κύριους μακροπρόθεσμους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίσουν για την καλύτερη ποιότητα ζωής της σημερινής αλλά και των μελλοντικών γενεών. Όλοι οι κανόνες της ΕΕ θα πρέπει να ακολουθούνται από τα κράτη-μέλη σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές πολιτικές. Οι προτεραιότητες και οι άξονες του Κοινού Προγράμματος Ελλάδα-Βουλγαρία για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βιωσιμότητα όπως ορίζεται από την ατζέντα της Λισσαβόνας και τη στρατηγική του Γκέτεμποργκ 2001 και την ανανεωμένη Στρατηγική αειφόρου ανάπτυξης για τη διευρυμένη Ευρώπη.

Το σχετικό διασυνοριακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013 λαμβάνει υπόψη αυτούς τους κανόνες “κλειδιά” για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών, τις αειφόρους μεταφορές, το σχεδιασμό του χώρου, τις απειλές της δημόσιας υγείας, την καλύτερη διαχείριση των φυσικών πόρων, κοινωνική ένταξη / δημογραφία / μετανάστευση και παγκόσμια φτώχεια^{32, 33} μέσα από τη στρατηγική που αναπτύχθηκε και αναλύεται λεπτομερώς στο Μέρος 4 του παρόντος Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου.

Επιπλέον, δίνεται μία ιδιαίτερη έμφαση στις οδηγίες αριθ. 92/43/ΕΟΚ³⁴ & 79/409/ΕΕΚ³⁵ του Άρθρου 6 περί “Φυσικού Περιβάλλοντος – Διασφάλιση της βιοποικιλότητας με τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της άγριας πανίδας και χλωρίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών-μελών όπου εφαρμόζεται η Συνθήκη” και “Διαφύλαξη των άγριων πουλιών” αντίστοιχα, κυρίως μέσω του άξονα προτεραιότητας 1 “Ποιότητα ζωής” και του τομέα παρέμβασης 1.1 “Προστασία, διαχείριση και προώθηση των περιβαλλοντικών πόρων”, των οποίων ο κύριος στόχος είναι η υποστήριξη έργων για τις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, των προστατευόμενων περιβαλλοντικών πόρων, τις πρωτοβουλίες για την προώθηση περιοχών

³² <http://ec.europa.eu/environment/eussd> (Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη)

³³ Νέα Αειφόρος Ανάπτυξη: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έγγραφο 10117/06 (15-16 Ιουνίου 2006)

³⁴ Διαχείριση τοποθεσιών Natura 2000 / Διάταξη του Άρθρου 6 της Οδηγίας περί “Φυσικού Περιβάλλοντος” αριθ. 92/43/ΕΟΚ, σελ.8

³⁵ Διαχείριση τοποθεσιών Natura 2000 / Διάταξη του Άρθρου 6 της Οδηγίας περί “ Φυσικού Περιβάλλοντος ” αριθ. 92/43/ΕΟΚ, σελ.8

με πλούσιους περιβαλλοντικούς πόρους, λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος κλπ.

Περαιτέρω, το Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο προωθεί ζητήματα σχετικά με την Ισότητα των φύλων και τις Ίσες ευκαιρίες για κοινωνική ενσωμάτωση. Σύμφωνα με τους στόχους-κλειδιά και τις κατευθυντήριες αρχές της πολιτικής of the Αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη (SDS), που καθορίστηκε στις Βρυξέλλες την 9^η Ιουνίου 2006, όλα τα κράτη-μέλη πρέπει να “Πρωθούν μία δημοκρατική, ενταξιακή, ισχυρή, υγιή, ασφαλή και δίκαιη κοινωνία που θα σέβεται τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτιστική ποικιλότητα που δημιουργεί ίσες ευκαιρίες και πολεμά κάθε είδους διάκριση³⁶”. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν την παρακάτω πολιτική των κατευθυντήριων αρχών³⁷ για τη βιωσιμότητα της κοινωνικής ένταξης (*Προώθηση και διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων*), τη δημογραφία (*Αλληλεγγύη μεταξύ και στο εσωτερικό των γενεών*) και τη μετανάστευση (*μία ανοικτή και δημοκρατική Ευρώπη*).

Περαιτέρω, οι πολιτικές απασχόλησης για τις οποίες η Κατευθυντήρια γραμμή 18 αναφέρει την “προώθηση μίας συνεχούς προσέγγισης της εργασίας” ως μία σημαντική προτεραιότητα και καλεί τα κράτη-μέλη να προβούν σε “αποφασιστικές δράσεις για την αύξηση της γυναικείας συμμετοχής και τη μείωση των χασμάτων φύλου στην απασχόληση, την ανεργία και τους μισθούς” έχουν επίσης ληφθεί υπόψη. Παράλληλα, οι ίδιες πολιτικές επιθυμούν την ενίσχυση του “καλύτερου συντονισμού επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και της παροχής προσβάσιμων και οικονομικών δυνατοτήτων για την φροντίδα των παιδιών και των ατόμων που χρήζουν βοήθειας”³⁸.

Η έννοια της βιωσιμότητας έχει υιοθετηθεί στο στρατηγικό πλαίσιο του παρόντος Επιχειρησιακού προγράμματος. Οι κύριοι άξονες και προτεραιότητές της εστιάζουν στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης όχι μόνο για τα θέματα της διαφύλαξης του περιβάλλοντος αλλά και για τα ζητήματα βελτίωσης της ποιότητας ζωής, της ισότητας των φύλων προκειμένου να εξαλειφθεί το χάσμα και να προωθηθούν οι ίσες ευκαιρίες χωρίς διακρίσεις σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές και κύριες αρχές. Ο βασικός στρατηγικός στόχος του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου είναι “η προώθηση των διασυνοριακών περιοχών με την ασφάλεια της Περιφερειακής Συνοχής και την Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας”. Η επίτευξη και προώθηση του στόχου αυτού θα οδηγήσει στη συμβατότητα και πρόκληση για την ασφάλεια μίας αειφόρου και σταθερής

³⁶ Νέα Αειφόρος Ανάπτυξη: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έγγραφο 10117/06 (15-16 Ιουνίου 2006)

³⁷ Νέα Αειφόρος Ανάπτυξη: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έγγραφο 10117/06 (15-16 Ιουνίου 2006)

³⁸ ΕΛΓ (Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών) Επιταγές αναθεωρημένων δεσμεύσεων για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, στρατηγική της Λισσαβόνας, Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Μάρτιος 2006 Βρυξέλλες

ανάπτυξης. Η βιωσιμότητα παρουσιάζεται σε όλους τους άξονες προτεραιότητας και τους τομείς παρέμβασης του κάθε άξονα.

Επιπλέον, η βελτίωση της προσβασιμότητας με την ανακατασκευή των υπαρχόντων σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων θα ενισχύσει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα της διασυνοριακής περιοχής προσφέροντας ευκαιρίες για νέες επενδύσεις και μία καλύτερη κινητικότητα για τους πολίτες των διασυνοριακών περιοχών. Συνεπώς, θα επιτευχθεί η ανάπτυξη των επιλέξιμων διασυνοριακών περιοχών.

Επίσης, το Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο έχει υιοθετήσει τη βιωσιμότητα στον άξονα προτεραιότητας 3 με την ονομασία "Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο δυναμικό" και ιδιαίτερα στον τομέα παρέμβασης 3.1 "Υποστήριξη και ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού". Μέσα από την αντίστοιχη παρέμβαση, τα έργα σχετικά με την ενίσχυση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση των γνώσεων τους σε θέματα ξένων γλωσσών και νέων τεχνολογιών θα προωθηθούν με την υποστήριξη της αειφόρου και σταθερής ανάπτυξης της περιοχής μέσω της προσφοράς ίσων ευκαιριών και μέσω της ισότητας των φύλων μεταξύ όλων των κατοίκων της περιοχής προγραμματισμού, ανεξάρτητα από το φύλο τους, ή άλλες τοπικές ή εθνικές διαφορές που μπορεί να τους χαρακτηρίζουν.

5.2. Συμφωνία με τις Πολιτικές και Προτεραιότητες της ΕΕ

Το νέο Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία συνάδει με τις αρχές της ΕΕ που αφορούν στις ευρωπαϊκές πολιτικές και προτεραιότητες για Ισότητα, Βιωσιμότητα, Συνοχή, Ανταγωνιστικότητα, κλπ. Όλοι οι άξονες και οι προτεραιότητές του βασίζονται σε αυτές τις αρχές για μία δυναμικότερη οικονομία γεμάτη καινοτομία και επιχειρηματικότητα παράλληλα με την ισότητα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και ένα υγιές περιβάλλον.

Η νέα Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστιάζει σε τέσσερις κύριες αρχές³⁹:

- Προώθηση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της οικονομίας της γνώσης.
- Βελτίωση της ελκυστικότητας των κρατών-μελών και των περιοχών τους μέσω της προσβασιμότητας, της ποιότητας ζωής και της διαφύλαξης του περιβάλλοντος.
- Προσφορά περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας για τις γυναίκες, προκειμένου να επιτευχθεί μία σύγκλιση ανάμεσα στα δύο φύλα καθώς και περισσότερες ευκαιρίες για τις ευάλωτες ομάδες και τις εθνικές μειονότητες.
- Προσέγγιση των αστικών με τις αγροτικές περιοχές προκειμένου να μειωθεί το χάσμα που υπάρχει μεταξύ πλούσιων και φτωχών.

Όλες οι προαναφερθείσες αρχές συμφωνούν με την ατζέντα της Λισσαβόνας και τη Στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη του Γκέτεμποργκ. Και τα δύο Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς (Ελλάδας και Βουλγαρίας) κάνουν χρήση των συνεργιών που αποφασίστηκαν ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς κανόνες για την αειφόρο ανάπτυξη (ποιότητα ζωής, τομείς της πολιτικής συνοχής και ισότητα των γενεών) και την ατζέντα της Λισσαβόνας (βιωσιμότητα με την ανταγωνιστικότητα, οικονομική ανάπτυξη και ενίσχυση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας).

Ο κύριος στόχος των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής είναι η προώθηση της βιωσιμότητας, των ίσων εργασιακών ευκαιριών, των καλύτερων και περισσότερων ευκαιριών εργασίας, της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας μέσω των καινοτομιών, της χρηματοδότησης και των επενδύσεων, της Κοινωνίας της Πληροφορίας και της προώθησης της Ε&Α.

³⁹ Στρατηγικές Κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή 2006/702/ΕΚ, Απόφαση του Συμβουλίου, 6/10/2006

Το νέο Πρόγραμμα συμβαδίζει με τις ευρωπαϊκές πολιτικές και προτεραιότητες καθώς ο κύριος άξονας και οι προτεραιότητές του θα εστιάζουν στην προώθηση και την εφαρμογή των έως τώρα αναφερθεισών Ευρωπαϊκών Οδηγιών.

Λαμβάνοντας υπόψη το Άρθρο 16 της ευρωπαϊκής νομοθεσίας αριθ. 1083/2006 που αφορά στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και τη μη διάκρισή τους καθώς και στη γενική προσέγγιση του Γενικού Στόχου 11 της ΕΠΕΑ, το Επιχειρησιακό πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδας-Βουλγαρίας 2007-2013 θα διασφαλίζει επίσης:

- » Την προώθηση της ισότητας των φύλων μέσω συγκεκριμένων δράσεων που έχουν ήδη συμπεριληφθεί στο ΕΠ και
- » Την ενσωμάτωση της προοπτικής της ισότητας των φύλων στο σύνολο των παρεμβάσεων που θα προβλεφθούν

Ένα γενναίο ποσό κονδυλίων θα δοθεί για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, σύμφωνα με τη δράση αυτή. Το ποσοστό της τελικής χρηματοδότησης θα αποφασιστεί από την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος.

5.3. Συμφωνία με τις Εθνικές Πολιτικές και Προτεραιότητες

Το κοινό Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 βασίζεται στις κύριες κατευθυντήριες γραμμές των Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς (ΕΣΠΑ) των δύο κρατών-μελών καθώς και στις προτεραιότητες της ΕΕ σχετικά με το ζήτημα της προώθησης της Βιωσιμότητας και της Συνοχής.

Το ελληνικό και το βουλγαρικό ΕΣΠΑ παρουσιάζουν τις εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες για τη βιωσιμότητα, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, τις επενδύσεις και την προώθηση καθώς και την υποδοχή περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Όλες οι προτεραιότητες που έχουν έως τώρα αναφερθεί προέρχονται από τη Συνθήκη, την ανανεωμένη ατζέντα της Λισσαβόνας, τους νέους κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων και την ανανεωμένη οδηγία για τη βιωσιμότητα που πρόκειται να εφαρμοστεί στην παρούσα προγραμματική περίοδο.

Ελληνικό Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

Η ελληνική πολιτική για τη Συνοχή βασίζεται στις ευρωπαϊκές αρχές, σύμφωνα με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει:

1. να γίνει ένας πόλος έλξης για τις επενδύσεις (ξένες και εσωτερικές) και την απασχόληση·
2. να ενισχύσει τις καινοτομίες και την οικονομία της γνώσης για να φιλοξενήσει την χωροταξική ανάπτυξη·
3. να προσφέρει περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και να διασφαλίσει τις ίσες ευκαιρίες.

Οι βασικές λέξεις-κλειδιά των έως τώρα αναφερθεισών αρχών είναι “Εδαφική συνοχή και συνεργασία”, “Βελτίωση υποδομών”, “Διαφύλαξη του περιβάλλοντος”, “Προώθηση και ενίσχυση των παραδοσιακών μορφών ενέργειας”, “Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της οικονομίας της γνώσης”, “Χρηματοδότηση” και “Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας”.

Σύμφωνα με τις νέες αρχές για τη Συνοχή και τις νέες οδηγίες των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και άλλων ταμείων (ΕΓΤΑΑ-Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ΕΤΑ-Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας), το ελληνικό ΕΣΠΑ προωθεί:

- Την ανταγωνιστικότητα και την προσβασιμότητα
- Ψηφιακή σύγκλιση
- Τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη

- Την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση
- Τη βελτίωση των ικανοτήτων των δημόσιων λειτουργιών.

Σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση, η στρατηγική για τη συνοχή και την ανάπτυξη της χώρας σχετίζεται και ταιριάζει με την ΕΠΕΑ και το ευρωπαϊκό πλαίσιο προτεραιοτήτων και αρχών περί ισότητας, τις στρατηγικές της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ και τους κανονισμούς των Διαρθρωτικών ταμείων. Στους νέους κανονισμούς λαμβάνεται υπόψη η ολοκλήρωση και διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η κοινωνική και οικονομική συνοχή και ευημερία.

Βουλγαρικό Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

Η βουλγαρική Πολιτική και οι Αρχές για τη Συνοχή είναι ένα δίπτυχο και βασίζεται στην προώθηση:

1. της Υψηλής και Αειφόρου ανάπτυξης, και
2. της Απασχόλησης.

Οι παραπάνω αρχές μπορούν να επιτευχθούν μέσω:

- της βελτίωσης των υποδομών·
- της βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού με κύριο στόχο την απασχόληση·
- την καλλιέργεια της επιχειρηματικότητας·
- το ευνοϊκό επαγγελματικό περιβάλλον και την καλή διακυβέρνηση· και
- την υποστήριξη της ισορροπημένης και εδαφικής ανάπτυξης.

Οι Εθνικές αρχές για τη Συνοχή συμβαδίζουν με τις ευρωπαϊκές οδηγίες των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και άλλων ταμείων (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΑ). Όλες οι αρχές έχουν υιοθετηθεί σε εθνικό επίπεδο και εστιάζουν στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Η στρατηγική του Προγράμματος έχει σχεδιαστεί με στόχο τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας με τις εθνικές πολιτικές, σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο. Όσον αφορά στη συμφωνία του Προγράμματος με τις εθνικές και ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές, έλαβαν χώρα αρκετές συσκέψεις για την αποφυγή της αλληλοεπικάλυψης με τις δράσεις που έχουν αναληφθεί σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, εκπρόσωποι των υπουργείων και των περιφερειακών και τοπικών Αρχών κλήθηκαν να συμμετάσχουν στις συζητήσεις επί του προσχεδίου του Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου. Τα σχόλια και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από όλους τους συμμετέχοντες, ελήφθησαν υπόψη για τη διαμόρφωση του αναθεωρημένου Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου· υπήρξε επίσης πολιτική δέσμευση ότι οι παρεμβάσεις που προτείνει το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ελλάδας-Βουλγαρίας 2007-2013 θα είναι

συμπληρωματικές στις προτεραιότητες και τις δράσεις που προβλέπεται να υλοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο και δεν θα τις επικαλύπτουν.

Επιπλέον, έλαβε χώρα Δημόσια Διαβούλευση και στις δύο χώρες. Όλοι οι πιθανοί εταίροι έργων (εκπρόσωποι των περιφερειακών και τοπικών Αρχών, ιδιωτικοί φορείς, ΜΚΟ και πολίτες των επιλέξιμων περιοχών των δύο χωρών) προσκλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους επί του προγράμματος και να δώσουν ανατροφοδότηση σχετικά με τις τελικές προτεραιότητες και τους άξονες. Όλα τα σχόλια που συλλέχθηκαν, ελήφθησαν υπόψη για τη διατύπωση του τελικού Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου, ενώ η συζήτηση που ακολούθησε την παρουσίαση του νέου Προγράμματος, διασφάλισε περαιτέρω ότι οι πρωτοβουλίες και προτεινόμενες κατηγορίες ιδεών έργων έχουν ρόλο συμπληρωματικό και δεν επικαλύπτουν τις περιφερειακές και εθνικές στρατηγικές των δύο κρατών-μελών.

Επομένως, θα πρέπει και πάλι να σημειωθεί ότι το Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο Ελλάδας-Βουλγαρίας 2007-2013 έλαβε υπόψη τόσο τις εθνικές πολιτικές και τα προγράμματα όσο και την ανατροφοδότηση που ελήφθη από τους τελικούς δικαιούχους. Η στρατηγική και οι άξονες προτεραιότητας, όπως διαμορφώθηκαν, διασφαλίζουν την κάλυψη των αναγκών της διασυνοριακής περιοχής, συμπληρώνοντας και όχι επικαλύπτοντας τις δράσεις και πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία του θέματος αυτού, η Διαχειριστική Αρχή, σε στενή συνεργασία με τη Βουλγαρική Εθνική Αρχή, σχεδιάζει τη σύνταξη ενός Εσωτερικού Εγγράφου (Εγχειρίδιο του Προγράμματος) που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα κριτήρια για τον τρόπο αποφυγής επικαλύψεων με παρεμβάσεις που προωθούνται από εθνικά Περιφερειακά και Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Επιπροσθέτως η παρουσία των Διαχειριστικών Αρχών των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης του ΕΣΠΑ, όπως επίσης και των Εθνικών Αρχών / Σημείων Επαφής / εκπροσώπων άλλων συναφών Προγραμμάτων και των δύο χωρών ως παρατηρητές στην Επιτροπή Παρακολούθησης του παρόντος Προγράμματος θα ενθαρρυνθεί έντονα, με σκοπό τη διασφάλιση της συνοχής και συμπληρωματικότητας των παρεμβάσεων.

Ολοκληρώνοντας, έχει γίνει πρόβλεψη για την εφαρμογή και ενός διοικητικού μηχανισμού προς αυτή την κατεύθυνση. Η ιδέα είναι η εξής:

- Θα ζητηθεί από τους δικαιούχους να υποβάλλουν δήλωση ότι το έργο τους δεν χρηματοδοτείται (ολικά ή μερικά) από κανένα άλλο πρόγραμμα.
- Για μέτρα επιλέξιμα προς χρηματοδότηση από περισσότερα του ενός προγράμματα και τα οποία απευθύνονται σε κοινές ομάδες-στόχους, θα πραγματοποιούνται επί τούτου διαβουλεύσεις μεταξύ των εκπροσώπων

Υπουργείων που διαχειρίζονται τομεακά / περιφερειακά εθνικά προγράμματα, με στόχο το συγχρονισμό της υλοποίησης των μέτρων αυτών. Η Εθνική Αρχή Συντονισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Ελλάδα) έχει αναλάβει επί του παρόντος το ρόλο αυτό.

Σε κάθε περίπτωση, το Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία αναφέρεται στη διασυνοριακή συνεργασία και, ως εκ τούτου, υποστηρίζει μόνον έργα που έχουν γνήσια διασυνοριακό χαρακτήρα, περιλαμβάνουν εταίρους από τις συμμετέχουσες χώρες και ωφελούν τις κοινότητες και των δύο χωρών. Επομένως, αναμένεται ότι οποιοσδήποτε άλλος τύπος παρέμβασης θα αποκλείεται βάσει της διαδικασίας αξιολόγησης και επιλογής και των συγκεκριμένων κριτηρίων που θα τεθούν.

5.4. Περίληψη της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης

Αναλυτική Εκτίμηση του τελικού προσχεδίου του ΕΠ (Έκδοση 4.1)

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει μία αναθεωρημένη εκτίμηση της λεπτομερούς ανάλυσης που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3. Η προσαρμογή αυτή κρίθηκε απαραίτητη έπειτα από την ουσιαστική βελτίωση του προσχεδίου του ΕΠ ανάμεσα στην έκδοση 3.0. στις 05/03/2007 και τις εκδόσεις 4.1 στις 02/05/2007 και 4.2 στις 18/06/2007.

Οι συνιστώσες της εκτίμησης αντιστοιχούν σε εκείνες που περιλαμβάνει το συναφές Έγγραφο Εργασίας για την Ex Ante Αξιολόγηση της Επιτροπής της ΕΕ:

1. Αποτίμηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης, Καταλληλότητα της στρατηγικής
2. Ορθολογική βάση και Συνέπεια της στρατηγικής
3. Εξωτερική συνοχή με άλλες πολιτικές (σε επίπεδα εθνικά, ΕΕ)
4. Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις
5. Συστήματα εφαρμογής

Αποτίμηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης, καταλληλότητα της στρατηγικής

Η **κοινωνικοοικονομική ανάλυση** παρουσιάζει μία ακριβή άποψη της παρούσας κατάστασης στην περιοχή συνεργασίας. Σε γενικές γραμμές, η ανάλυση περιλαμβάνει πρόσφατες και συναφείς πληροφορίες για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική κατάσταση της περιοχής προγραμματισμού. Οι κύριες διαφορές, τα μειονεκτήματα και οι δυνατότητες ανάπτυξης σχετικά με τη στρατηγική του προγράμματος παρουσιάζονται περιεκτικά. Η πρόσθεση ενός τίτλου ενότητας "**αναπτυξιακές τάσεις**" είναι ένα θετικό στοιχείο για την κατανόηση του δυναμικού της περιοχής. Ωστόσο, παραμένουν ορισμένα αδύναμα σημεία. Η διαθεσιμότητα συγκρίσιμων δεδομένων και πληροφοριών είναι ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο· θα πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στα κεφάλαια που σχετίζονται με τους θεματικούς τομείς που αποτελούν αντικείμενο του άξονα προτεραιότητας. Συνεπώς, η "**Ενέργεια**" με σεβασμό προς τις ενεργειακές πηγές και ροές και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω (Βλέπε τομέα παρέμβασης 1.1).

Όσον αφορά στη **SWOT**, οι συστάσεις της ex-ante αξιολόγησης έχουν ενσωματωθεί σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, η SWOT συνεχίζει να είναι αρκετά διευρυμένη. Οι λεπτομέρειες που περιλαμβάνονται, αν και χρήσιμες, θολώνουν την απαραίτητη στρατηγική εστίαση της SWOT. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται είναι, σε ορισμένες περιπτώσεις, άφθονες (π.χ. ζητήματα σχετικά με τον τουρισμό στα Αδύναμα σημεία) ή σε λάθος μέρος. Σε μερικές περιπτώσεις το επίπεδο των λεπτομερειών στη SWOT δεν αντανakλάται στην

ανάλυση και δεν είναι απαραίτητο. Η Ομάδα Αξιολόγησης προτείνει δύο δυνατές προσεγγίσεις:

- Μία σύντομη SWOT που καλύπτει όλους τους τομείς παρέμβασης που θα δημιουργηθούν ή
- Μία περιεκτική SWOT που στοχεύει στον καθένα από τους άξονες προτεραιότητας.

Σε κάθε περίπτωση, συνιστάται ή ανακεφαλαίωση των περιεχομένων της SWOT σε ένα μικρό κεφάλαιο που θα περιλαμβάνει τις **κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις** της επιλέξιμης περιοχής. Το κεφάλαιο αυτό θα αποτελεί τον επίλογο της SWOT και θα συνδέει την Ανάλυση, τη SWOT και την Στρατηγική.

Η ομάδα αξιολόγησης ανέπτυξε μία εναλλακτική SWOT και δημιούργησε τις **“Στρατηγικές Επιλογές δράσεων”** οι οποίες προστέθηκαν στις πιθανές “ομάδες δραστηριοτήτων” (π.χ. “Χρήση των φυσικών πόρων στον τομέα της ενέργειας”). Αυτές οι ομάδες δραστηριοτήτων συγκρίθηκαν με τον προτεινόμενο άξονα προτεραιότητας και τους αντίστοιχους τομείς παρέμβασης.

Η υπόθεση είναι ότι δύο ομάδες εμπειρογνομόνων (η Ομάδα Προγραμματισμού και η Ομάδα Αξιολόγησης) πρέπει να οδηγηθούν σε συναφή αποτελέσματα αρχίζοντας από την ίδια Ανάλυση. Η βαθμολογία για το προσχέδιο του ΕΠ εκδ.3.0 ήταν 3,50 (το 1 η χαμηλότερη και το 5 η υψηλότερη κλίμακα), ενώ το ΕΠ έκδοση 4.1 απέσπασε συνολική βαθμολογία 4,02. πρόκειται για μία σημαντική βελτίωση και μπορεί να θεωρηθεί ως ικανοποιητική.

Ορθολογική βάση και συνέπεια της στρατηγικής (Εσωτερική Συνοχή)

Οι δομές των στόχων είναι επαρκείς. Η γενική διατύπωση του Συνολικού Στρατηγικού στόχου και των Ειδικών στόχων ταιριάζει με την Ανάλυση και τη SWOT κατά μία ευρεία έννοια. Οι στόχοι είναι ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης, μπορούν όμως να γίνουν πιο συγκεκριμένοι δεδομένων των διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων και της φύσης των προβλεπόμενων παρεμβάσεων.

Ο Δείκτης συνολικής εσωτερικής συνοχής παρουσίασε βελτίωση από το 3,41 στο 4,16 κυρίως λόγω των λεπτομερειών που προστέθηκαν στις ενδεικτικές παρεμβάσεις. Η βαθμολογία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική.

Πίνακας 1: Δείκτης Εσωτερικής Συνοχής (1 χαμηλότερη, 5 υψηλότερη βαθμολογία)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	Δείκτης Εσωτερικής Συνοχής (ICI) στο εσωτερικό της κάθε προτεραιότητας	Δείκτης Εσωτερικής Συνοχής (ICI) ανά προτεραιότητα απέναντι στο σύνολο του προγράμματος
Άξονας προτεραιότητας 1: Ποιότητα ζωής	3,89	4,07
Άξονας προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα	4,00	4,28
Άξονας προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & Ανθρώπινο δυναμικό	3.89	4,13
ΣΥΝΟΛΟ ICI για το σύνολο του Προγράμματος		4,16

Ωστόσο, ο Δείκτης Συνοχής που παρουσιάζεται εδώ είναι θεωρητικός. Η εμπειρία της περιόδου 2000-2006 έδειξε πολύ διαφορετικούς ρυθμούς προόδου μεταξύ των αξόνων προτεραιότητας στα πλαίσια του Interreg IIIA/PHARE ΔΣΣ. Τα έργα υποδομών αναπτύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό, ενώ τα μέτρα για το ανθρώπινο δυναμικό και την επιχειρηματικότητα καθυστέρησαν. Οι Δομές Διαχείρισης του Προγράμματος και κυρίως η Τεχνική Βοήθεια θα πρέπει να φροντίσουν ώστε να υλοποιηθεί και στην πράξη αυτή η θεωρητική συνοχή.

Εξωτερική συνοχή με άλλες πολιτικές (σε επίπεδο εθνικό, ΕΕ)

Το προσχέδιο του ΕΠ συνάδει με τον κανονισμό αριθ. 1080/2006 του ΕΤΠΑ, συγκεκριμένα με το Άρθρο 6. Συμβαδίζει επίσης με το πλαίσιο στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της Κοινότητας, κυρίως στα ζητήματα της εδαφικής συνεργασίας.

Εξετάστηκε η συμφωνία του προσχεδίου του ΕΠ με το ελληνικό και το βουλγαρικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς (ΕΣΠΑ), το ελληνικό εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, το βουλγαρικό εθνικό σχέδιο ανάπτυξης, το ελληνικό και το βουλγαρικό σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης και τα συναφή εθνικά ΕΠ των δύο χωρών (κυρίως για το περιβάλλον, τις μεταφορές, τους ανθρώπινους πόρους, την ανταγωνιστικότητα, κλπ.).

Το προσχέδιο του ΕΠ βαθμολογήθηκε για τους στόχους και τις προτεραιότητες των προαναφερθέντων εγγράφων με τη βαθμολογική κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση της εσωτερικής συνοχής (1 χαμηλότερη, 5 υψηλότερη βαθμολογία). Η εκτίμηση

αυτή ανέδειξε ότι όλοι οι άξονες προτεραιότητας του προσχεδίου του ΕΠ συμφωνούν με τους στόχους και τις προτεραιότητες των εγγράφων που προαναφέρθηκαν.

Ο δείκτης συνοχής με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας βελτιώθηκε από το 3,42 για το προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 3.0 σε 3,95 για το τελικό προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 4.1.

Ο δείκτης εξωτερικής συνοχής με τα ελληνικά έγγραφα βελτιώθηκε από το 3,44 για το προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 3.0 σε 3,95 για το τελικό προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 4.1.

Ο δείκτης εξωτερικής συνοχής με τα βουλγαρικά έγγραφα βελτιώθηκε από το 3,59 για το προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 3.0 σε 3,86 για το τελικό προσχέδιο του ΕΠ έκδοση 4.1.

Οι βαθμολογίες αυτές θα πρέπει να θεωρηθούν ικανοποιητικές δεδομένου του μεγάλου όγκου των εγγράφων που εξετάστηκαν. Η υψηλότερη βαθμολογία (4.02) επιτεύχθηκε στην αξιολόγηση για τις "Επιλογές Στρατηγικής", και είναι εκείνη που θεωρείται η πλέον σημαντική. Τέλος, οι Δομές Διαχείρισης του Προγράμματος θα πρέπει να φροντίσουν ιδιαίτερα για την εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας και την αποφυγή της αλληλοεπικάλυψης με το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης στην Ελλάδα και το ΕΠ Περιφερειακής Ανάπτυξης στη Βουλγαρία, τα οποία εκτιμήθηκαν ως ιδιαίτερα συναφή με το παρόν Πρόγραμμα ΔΣΣ.

Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

Οι **οικονομικές ενισχύσεις** σε επίπεδο προτεραιότητας αποτέλεσαν αντικείμενο συμφωνίας μέσα από τη συνεργασία μεταξύ των εταίρων του Προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη τις θεματικές τους προτιμήσεις, την εκτίμησή τους για τις δυνατότητες υλοποίησης του έργου και την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006. Με βάση τα προαναφερθέντα και τις χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις για τις προβλεπόμενες ενδεικτικές δραστηριότητες στους τομείς παρέμβασης (ΤΠ) όπως οι ΤΠ 1.1 και ΤΠ 1.3 (π.χ. υποδομές διαχείρισης υδάτων και αποβλήτων και πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης), η κατανομή που προκύπτει είναι εύλογη.

Το προσχέδιο του ΕΠ περιλαμβάνει μία βασική ομάδα κύριων **δεικτών απόδοσης και αποτελέσματος**. Οι δείκτες απόδοσης συμβαδίζουν με τις απαιτήσεις της ΕΕπ που αναφέρονται στο έγγραφο εργασίας αριθ. 2 σχετικά με τους δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης. Οι προτεινόμενοι **δείκτες αποτελέσματος** ωστόσο, φαίνεται πως δεν είναι υπολογίσιμοι ενώ δεν υπάρχουν δεδομένες βάσεις (κυρίως στον άξονα προτεραιότητας 3).

Προκειμένου να ενισχυθούν οι απόψεις και να αποφευχθούν οι αλληλοεπικαλύψεις και οι πλεονασμοί, η ομάδα αξιολόγησης προτείνει τη συγχώνευση όλων των δεικτών σε ένα πίνακα. Οι βασικοί δείκτες που προτείνονται στο έγγραφο εργασίας αριθ. 2 θα πρέπει να καθοριστούν σωστά είτε ως απόδοση είτε ως αποτέλεσμα. Όσον αφορά κυρίως στις βάσεις των δεικτών αποτελέσματος, αυτές θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν. Καθώς το προσχέδιο του ΕΠ αναφέρεται συχνά στην ανάγκη συνέχισης από το σημείο του προγόνου του Interreg IIIA/PHARE ΔΣΣ, οι βάσεις μηδενικής τιμής ή ο καθορισμός τιμών αναφοράς που αναφέρονται ως αύξηση σε ποσοστό % θα πρέπει να επανεξεταστούν.

Το παρόν Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο μπορεί να περιλαμβάνει μία πρόσθετη ομάδα δεικτών, που θα πρέπει να παρέχει πιο λεπτομερείς και ποιοτικές πληροφορίες για τα έργα που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένης μίας λεπτομερέστερης ανάλυσης των δεικτών ανά τομέα παρέμβασης (ΤΠ).

Η **ποσοτικοποίηση** των δεικτών (**στόχοι**) θα πρέπει να βασίζεται σε τρεις εύλογες αξιώσεις, συγκεκριμένα κατά προσέγγιση μέγεθος του έργου, δυνατότητες των δομών Διαχείρισης του Προγράμματος και δυνατότητες των μελλοντικών υποψηφίων, κυρίως στη Βουλγαρία. Το εγχειρίδιο εφαρμογής θα πρέπει να λάβει υπόψη και τα τρία αυτά στοιχεία.

Παραδείγματα **δραστηριοτήτων** σε διασυνοριακές συνεργασίες που μπορούν να υποστηριχθούν από τους τομείς παρέμβασης έχουν προστεθεί. Αυτές οι ενδεικτικές δραστηριότητες θα πρέπει να εμφανίζονται στην ενδεικτική ανάλυση με κωδικούς για το **θέμα προτεραιότητας** (σύμφωνα με το Παράρτημα II του κανονισμού εφαρμογής αριθ. 1828/2006 της Επιτροπής). Ένα μέρος των παραδειγμάτων δραστηριοτήτων (ιδέες έργων) δεν καλύπτεται από τους προτεινόμενους **κωδικούς** για τα θέματα προτεραιότητας. Αυτό αφορά και στους τρεις άξονες προτεραιότητας. Από την άλλη πλευρά, οι κωδικοί που αντιστοιχούν στην υποστήριξη των εταιριών (π.χ. 07-επενδύσεις σε εταιρίες) έρχονται σε αντίθεση με τους καθορισμένους δικαιούχους (π.χ. δημόσιοι φορείς, επιχειρηματικά σωματεία). Συνιστάται η ανάπτυξη μεγαλύτερης συμφωνίας μεταξύ δραστηριοτήτων-θεματικών κωδικών- δικαιούχων. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, η γενική ενδεικτική ανάλυση ανά κωδικό για το **θέμα προτεραιότητας** θα πρέπει να παρουσιάζεται σε **επίπεδο προγράμματος** και όχι σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας (σύμφωνα με το Παράρτημα II του κανονισμού εφαρμογής της Επιτροπής).

Σύστημα εφαρμογής

Το προσχέδιο του ΕΠ περιλαμβάνει μία βασική παρουσίαση των διαρθρώσεων και των διαδικασιών για την εφαρμογή και υλοποίηση του προγράμματος, καθώς και περιγραφές

των υποβολών αιτήσεων για τις προτάσεις έργων και τη διαδικασία επιλογής, τις ευθύνες των δικαιούχων, τις χρηματοοικονομικές ροές, την παρακολούθηση και αξιολόγηση και την πληροφόρηση και διαφήμιση. Σημαντικό στοιχείο του Προγράμματος αποτελεί η συνέχιση της Διαχειριστικής Αρχής. Ωστόσο, οι πληροφορίες που περιέχονται στο ΕΠ στο στάδιο αυτό μπορούν να θεωρηθούν επαρκείς, αλλά και ως οι απολύτως ελάχιστες. Τα καίρια σημεία όπως η συνδρομή στη δημιουργία και ανάπτυξη του έργου, το αίτημα για ένα σχέδιο αξιολόγησης (Άρθρο 47, κανονισμός αριθ. 1083/2006 και έγγραφο εργασίας αριθ. 5 από τον Απρίλιο του 2007 για την αξιολόγηση κατά την προγραμματική περίοδο) και η στρατηγική επικοινωνίας θα πρέπει να υπερτονιστούν και να επισημανθεί μία δέσμευση για την ανάπτυξή τους στο εγχειρίδιο εφαρμογής. Στο σημείο αυτό, η ομάδα αξιολόγησης επιθυμεί να τονίσει δύο σημεία που περιλαμβάνονται στις προηγούμενες εκδόσεις της Ex-ante έκθεσης, συγκεκριμένα

- Ο προσδιορισμός των "εκ των άνω προς τα κάτω στρατηγικών έργων" σε μία διαδικασία πέρα από την ανοικτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι προτάσεις της ομάδας αξιολόγησης σχετικά με την Τεχνική Βοήθεια θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε αυτή την κατεύθυνση.
- Ο προσδιορισμός των "έργων έναρξης" σε μία διαδικασία πέρα από την ανοικτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Σε πολλές περιπτώσεις (π.χ. κανονισμός για το νερό και προστασία από τις πλημμύρες) ένας μεγάλος αριθμός έργων δεν μπορεί να υλοποιηθεί λόγω της απουσίας των προϋποθέσεων (π.χ. διασυνοριακές συμφωνίες, υπομνήματα κατανόησης, κλπ.). σε άλλες περιπτώσεις, μεγάλα ποσά κονδυλίων δεσμεύονται σε έργα που παρουσιάζουν καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους. Τα «έργα έναρξης» θα μπορούσαν να αποτελέσουν προπαρασκευαστικές δράσεις και μέσα εκτίμησης κινδύνου, αποφεύγοντας έτσι τη λάθος δέσμευση χρηματοδοτήσεων και τις δυσκίνητες δράσεις ανάκαμψης. Η Τεχνική Βοήθεια θα μπορούσε να προχωρήσει σε μελέτες ανάλυσης των χασμάτων για εκείνους τους τομείς που μπορούν να οδηγήσουν σε ατομικά έργα που επιδιώκουν τη διασφάλιση των προπαρασκευαστικών βημάτων για μεγαλύτερα έργα. Η διαδικασία μπορεί να είναι εφάμιλλη των «εκ των άνω προς τα κάτω στρατηγικών έργων».

Ως περίληψη, παρουσιάζεται ένας πίνακας που περιλαμβάνει όλες τις συστάσεις της Ομάδας Αξιολόγησης και την άποψή της επί του ΕΠ.

Πίνακας: Συστάσεις από την Ex-Ante Αξιολόγηση.

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
1	Το ΕΠ της περιοχής ΔΣΣ ΕΛ-ΒΓ 2007-2013 θα πρέπει να περιλαμβάνει πιο συγκεκριμένους δείκτες απόδοσης και αποτελέσματος ανά δεδομένο άξονα προτεραιότητας & τομέα παρέμβασης	✓	Η 4 ^η έκδοση του ΕΠ ΔΣΣ ΕΛ-ΒΓ 2007-2013 έλαβε υπόψη τις συστάσεις της Ex-ante αξιολόγησης σχετικά με τους δείκτες. Προστέθηκαν οι δείκτες αποτελέσματος στους προτεινόμενους αριθμητικούς δείκτες του κάθε άξονα προτεραιότητας.
2	Ο κάθε τομέας παρέμβασης θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτενέστερο κατάλογο παραδειγμάτων ιδεών έργων. Ο εκτιμητής πρότεινε ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων.	✓	Οι ενδεικτικές κατηγορίες ιδεών έργων ανά άξονα προτεραιότητας και δράση παρέμβασης ενισχύθηκαν στην 4 ^η έκδοση του σχετικού ΕΠ. Μερικές από τις προτεινόμενες ενδεικτικές ιδέες έργων του εκτιμητή ελήφθησαν υπόψη από την ομάδα σχεδιασμού και έχουν ήδη συμπεριληφθεί στη νέα έκδοση του ΕΠ· έχουν επίσης προστεθεί κάποιες νέες.
3	Απουσία κωδικών παρεμβάσεων στο ΕΠ. Η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής επισήμανε ότι οι κωδικοί παρέμβασης πρέπει να συμπεριληφθούν στο ΕΠ σύμφωνα με τους κανονισμούς του Κανονισμού εφαρμογής του ΕΤΠΑ και του	✓	Η νέα έκδοση του παρόντος ΕΠ έλαβε υπόψη το σχόλιο των Ευρωπαίων εκτιμητών. Η ομάδα σχεδιασμού συμπεριέλαβε τους κωδικούς για τα μεγέθη του θέματος της προτεραιότητας.

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
	υπομνήματος.		
4	Παρότι είναι αναγκαία η εκτενής και λεπτομερής ανάλυση, η Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης θα πρέπει να εστιάσει στα βασικά αποτελέσματα της ανάλυσης και συνεπώς να καλύψει έναν περιορισμένο αριθμό σελίδων.	✓ & X	Οι προσπάθειες της ομάδας σχεδιασμού εστιάστηκαν στα βασικά αποτελέσματα της ανάλυσης και παρείχαν μία άλλη προσέγγιση των σημαντικότερων στοιχείων της περιοχής ΔΣΣ. Όσον αφορά στο μέγεθος της ανάλυσης, καλύπτει μεγαλύτερο αριθμό σελίδων από τον προτεινόμενο, αλλά παρουσιάζει την περιοχή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της στοιχεία προκειμένου να δώσει μία σαφή εικόνα αυτής.
5	Θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν περισσότερο λεπτομερείς χάρτες.	✓ & X	Η ομάδα σχεδιασμού ενσωμάτωσε χάρτες απεικόνισης της περιοχής με τα περιβαλλοντικά, γεωγραφικά, δημογραφικά και άλλα στοιχεία αυτής. Δυστυχώς, ήταν ανέφικτη η εύρεση λεπτομερέστερου χάρτη της επιλέξιμης περιοχής.
6	Θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στο Κεφάλαιο της περίληψης η ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων.	X	Η αναθεωρημένη έκδοση έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις της Ex-Ante αξιολόγησης, ωστόσο, τα ανακτημένα δεδομένα σχετικά με την περιοχή ΔΣΣ δεν ήταν συγκρίσιμα, συνεπώς δεν συμπεριλήφθηκαν.
7	Το Κεφάλαιο για τη γεωγραφία θα μπορούσε ενδεχομένως να συγχωνευτεί με το Κεφάλαιο για το περιβάλλον.	✓	Τα δύο κεφάλαια συγχωνεύτηκαν σε ένα νέο Κεφάλαιο με τίτλο <i>Γεωγραφικά χαρακτηριστικά και Περιβάλλον</i> .
8	Το μέρος της Ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης θα πρέπει να περιγράφει την	✓	Η ομάδα σχεδιασμού περιέγραψε την περιβαλλοντική κατάσταση παρέχοντας δεδομένα για τους

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
	κατάσταση του περιβάλλοντος.		φυσικούς πόρους, τα μνημεία περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, τις προστατευόμενες περιοχές, τη ρύπανση, τα φράγματα, κλπ.
9	Η ανάλυση θα πρέπει να περιγράφει την κατάσταση σχετικά με την ισότητα ανδρών και γυναικών όσον αφορά στις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.	✓	Οι παρατηρήσεις ενσωματώθηκαν και στην ανάλυση της κατάστασης της απασχόλησης και της ανεργίας εξετάστηκαν επίσης τα δεδομένα υπό το πρίσμα της ισότητας ανδρών και γυναικών.
10	Θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν ορισμένα στοιχεία για τα κοινωνικό-δημογραφικά δεδομένα, κυρίως για τις επιπτώσεις της δημογραφικής διάρθρωσης	✓	Η αναθεωρημένη έκδοση ενσωμάτωσε τις παρατηρήσεις και στην παρουσίαση της δημογραφικής κατάστασης της περιοχής περιγράφεται λεπτομερώς η δημιουργία δύο πόλων ανάμεσα σε αγροτικές και αστικές περιοχές (συμπεριλαμβανομένης της Θεσσαλονίκης) καθώς και η δημογραφική πίεση που ασκείται λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.
11	Οικονομικά δεδομένα: παρότι τα περισσότερα στοιχεία της ανάλυσης SWOT είναι έγκυρα δεν υποστηρίζονται επαρκώς στον τομέα της ανάλυσης.	✓	Η ομάδα σχεδιασμού εκτίμησε την παρατήρηση αυτή και ανέλυσε το θέμα περαιτέρω παρέχοντας οικονομικά δεδομένα ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και ενσωματώνοντας ένα ξεχωριστό κεφάλαιο για τον τουρισμό και την οικονομική του πλευρά.
12	Οικονομικά δεδομένα, πρόσθεση του μεγέθους του κατά κεφαλήν ΑΕΠ	✓	Και αυτή η παρατήρηση ελήφθη υπόψη και τα στατιστικά αυτά στοιχεία ενσωματώθηκαν στο αντίστοιχο κεφάλαιο.
13	Απασχόληση, Ανεργία, Εκπαίδευση, πολλά σημαντικά	✓	Η απασχόληση και η ανεργία παρουσιάζονται στο ίδιο κεφάλαιο

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
	ζητήματα που δεν φαίνονται στην ανάλυση. Στην εκπαίδευση να γίνουν αναφορές σε μεγέθη, δυνατότητες και προγραμμάτων σπουδών των ακαδημαϊκών ινστιτούτων.		και έχουν εμπλουτιστεί με πιο λεπτομερή δεδομένα σχετικά με το δείκτη απασχόλησης ανά τομέα και ανά περιφέρεια καθώς επίσης και για την ανεργία. Σχετικά με την εκπαίδευση, ενσωματώθηκε, στην αναθεωρημένη έκδοση, μία ξεχωριστή ενότητα που περιγράφει και αναλύει συγκεκριμένα την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τις σχέσεις των ακαδημαϊκών ινστιτούτων με τον τομέα της έρευνας.
14	Η αναφορά στον αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ θα μπορούσε να αφαιρεθεί.	✓	Στην τελευταία έκδοση του ΕΠ ο αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ έχει αφαιρεθεί.
15	Υποδομές, λιμάνια, αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι· έξυπνες λύσεις, ημερομηνίες ολοκλήρωσης. Ελαχιστοποίηση του κεφαλαίου για τα λιμάνια.	✓	Λεπτομερής περιγραφή των υποδομών μεταφορών μαζί με όλα τα διαθέσιμα στοιχεία. Η παράγραφος που αναφέρεται στα λιμάνια ελαχιστοποιήθηκε.
16	Τηλεπικοινωνίες: μία σκιαγράφηση του συνόλου της περιοχής και του χώρου αυτής θα μπορούσε να ήταν χρήσιμη.	✓	Το συγκεκριμένο κομμάτι υπέστη μεγαλύτερη επεξεργασία καθώς είναι αρκετά σημαντικό, ενώ παρουσιάστηκαν περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την ποιότητα των τηλεπικοινωνιών, τα χαρακτηριστικά και την διπολικότητα όσον αφορά στην ενσωμάτωση των τηλεπικοινωνιών στην επαρχία και στις μεγάλες πόλεις.
17	Αέριο: το κομμάτι αυτό θα μπορούσε να επεκταθεί στην ενέργεια.	✓	Η ομάδα σχεδιασμού πρόσθεσε το κεφάλαιο για την ενέργεια και όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες.

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
18	Βελτίωση του κεφαλαίου "ενέργεια"	✓	Το κεφάλαιο αυτό βελτιώθηκε και τροποποιήθηκε αρκετά σύμφωνα και με τις ex-ante συστάσεις
19	Κύριες αναπτυξιακές τάσεις.	✓	Παρουσιάζονται μετά από κάθε τομέα.
20	Να προστεθούν οι "κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις"	X	Το κεφάλαιο αυτό συμπεριλήφθηκε στην περιγραφή των βασικών αναπτυξιακών τάσεων
21	Ανάλυση SWOT: να συντομευθεί και να επανεξεταστεί ή να παραληφθεί η παρουσίαση σε τομείς.	X	Η ομάδα σχεδιασμού επανεξέτασε το κεφάλαιο της ανάλυσης SWOT και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η λεπτομερής ανάλυση είναι σημαντική για τον αναγνώστη. Έτσι, διατηρήθηκε το μήκος της ανάλυσης που είχε προβλεφθεί αρχικά. Ωστόσο, ελήφθησαν υπόψη και ενσωματώθηκαν στο 4 ^ο προσχέδιο ορισμένα σχόλια των Ex-Ante εκτιμητών για την μετακίνηση δυνατών σημείων στα αδύναμα και ευκαιριών στις απειλές, ή και αντίστροφα.
22	Αποσαφήνιση του Στρατηγικού Στόχου και των Ειδικών Στόχων	✓	Έγιναν διορθώσεις και ενσωματώθηκαν περισσότερες λεπτομέρειες στο έγγραφο, σύμφωνα με αυτή τη σύσταση της ex- ante αξιολόγησης
23	Εγγύηση της εσωτερικής συνοχής, μέσω της διαχείρισης προγράμματος και κυρίως της τεχνικής βοήθειας, για τη διασφάλιση του μέγιστου αντίκτυπου για το σύνολο των στόχων	✓	Στο κεφάλαιο Όργανα και Διαδικασίες υλοποίησης, το τμήμα που αναφέρεται στις διαδικασίες διαχείρισης του προγράμματος, εγγυάται την ανάλογη Τεχνική Βοήθεια και εσωτερική συνοχή.
24	Οι γνώσεις που αποκτήθηκαν από τη διασυνοριακή εμπειρία	✓	Το τμήμα αυτό περιέχει περισσότερα στοιχεία και

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
	θα πρέπει να αναλυθούν περαιτέρω.		λεπτομέρειες από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο
25	Εγγύηση της συμπληρωματικότητας και της αποφυγής αλληλοεπικάλυψης με το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης στην Ελλάδα και το ΕΠ Περιφερειακής Ανάπτυξης στη Βουλγαρία	✓	Το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης και το ΕΠ Περιφερειακής Ανάπτυξης στη Βουλγαρία ελήφθησαν υπόψη, δεν παρατηρήθηκε καμία αλληλοεπικάλυψη, απεναντίας παρατηρήθηκε μία υψηλή συμπληρωματικότητα.
26	Ανάπτυξη μετρίσιμων δεικτών αποτελέσματος με κατάλληλες βάσεις	✓ & X	Οι δείκτες αποτελέσματος αναπτύχθηκαν, ωστόσο, οι βάσεις τους δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί
27	Συγχώνευση όλων των δεικτών σε ένα πίνακα	✓	Οι συστάσεις ελήφθησαν υπόψη και οι δείκτες συγχωνεύτηκαν
28	Σωστός καθορισμός των βασικών δεικτών που προτείνονται στο έγγραφο εργασίας αριθ. 2 είτε ως απόδοσης είτε ως αποτελέσματος	X	Βλέπε τη σύσταση και το σχόλιο αριθ. 1 του παρόντος πίνακα.
29	Η ποσοτική εκτίμηση των δεικτών (στόχοι) να βασίζεται στις τρεις εύλογες υποθέσεις που αναφέρθηκαν	X	Βλέπε τη σύσταση και το σχόλιο αριθ. 1 του παρόντος πίνακα.
30	Μεγαλύτερη ανάπτυξη της συνοχής μεταξύ δραστηριοτήτων, θεματικών κωδικών και δικαιούχων	✓	Η συνοχή αναπτύχθηκε περαιτέρω
31	Διόρθωση μικρών σφαλμάτων όπως ο κωδικός 82	✓	Τα μικρά σφάλματα διορθώθηκαν, όπως και ο κωδικός 82 (διαγράφηκε)
32	Οι θεματικοί κώδικες να παρουσιάζονται σε επίπεδο	✓	Οι θεματικοί κώδικες συμπεριλήφθηκαν

Αριθ.	Συστάσεις της Ex-Ante αξιολόγησης	Κατάσταση	Σχόλια
	προγράμματος		
33	Να προστεθούν τα μεγέθη της οικονομίας και των εδαφών	✓	Οι πίνακες που παρουσιάζουν την εδαφική και χρηματοοικονομική διάσταση προστέθηκαν
34	Να αναπτυχθούν σε βάθος διατάξεις εφαρμογής στο εγχειρίδιο εφαρμογής	✓	Στο αντίστοιχο κεφάλαιο, οι διατάξεις εφαρμογής αναλύθηκαν λεπτομερώς και σε βάθος
35	Να γίνει μία δέσμευση για διατάξεις που θα αφορούν στη συνδρομή στη δημιουργία και ανάπτυξη έργων, στο σχέδιο αξιολόγησης και στη στρατηγική επικοινωνίας	✓	Το μέρος αυτό αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό, παρέχοντας λεπτομέρειες για τη συνδρομή σε ζητήματα εγγύησης της ανεμπόδιστης δημιουργίας και ανάπτυξης έργων και της προορατικής νοοτροπίας
36	Να συμπεριληφθεί ένα τμήμα για τα " εκ των άνω προς τα κάτω στρατηγικά έργα" και τα "έργα έναρξης".	✗	Το τμήμα αυτό δεν προτάθηκε καθώς η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού του Προγράμματος επέλεξε τη γενική περιγραφή των ενδεικτικών έργων.

5.5. Μη-τεχνική Περίληψη της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης

Προγραμματισμός και πλαίσιο της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης

Η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού (Task Force) του Προγράμματος για τη διασυνοριακή συνεργασία "Στόχος 3 ΕΠ ΔΣΣ Βουλγαρία-Ελλάδα 2007-2013" προχώρησε σε ένα προσχέδιο του επιχειρησιακού προγράμματος με βάση το Άρθρο 6 του κανονισμού αριθ. 1083/2006 του ΕΤΠΑ. Η περιοχή προγραμματισμού αποτελείται από τις περιφέρειες Μπλαγκόεφγκραντ, Σμόλυαν, Κούρτζαλι, Χάσκοβο, Δράμα, Έβρος, Καβάλα, Ροδόπη, Ξάνθη, Σέρρες και Θεσσαλονίκη.

Σύμφωνα με την οδηγία ΣΠΕ (2001/42/ΕΚ) διαμορφώθηκε μία Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ). Η περιβαλλοντική έκθεση ως μέρος της εκτίμησης αυτής εκπονήθηκε σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της οδηγίας ΣΠΕ. Η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού είχε μία στενή συνεργασία με την Ομάδα αξιολόγησης που είχε καθοριστεί με την Ex-ante αξιολόγηση του Προγράμματος και τη μετάφραση της παρούσας Περιβαλλοντικής Έκθεσης.

Παρούσα κατάσταση του περιβάλλοντος

Η περιοχή προγραμματισμού χαρακτηρίζεται από μία μεγάλη ποικιλία φυσικού περιβάλλοντος, από μεσογειακό έως ορεινό και ηπειρωτικό. Η περιοχή είναι γεμάτη με δάση και προσφέρει καταφύγιο σε πολλά είδη, συμπεριλαμβανομένων και μεγάλων θηλαστικών. Οι φυσικοί πόροι και η βιοποικιλότητα προστατεύονται μέσα από ένα μεγάλο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών και τοποθεσιών NATURA 2000. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι συγκεντρωμένες στην παράκτια ζώνη και στη βόρεια πλευρά της Ροδόπης. Η εντατική γεωργική καλλιέργεια, οι μεταφορές, η μόλυνση των υδάτων και η εξάπλωση των αστικών κέντρων είναι οι μεγαλύτερες απειλές. Οι ποταμοί της περιοχής αποτελούν σημαντικά στοιχεία για τη φύση και τους ανθρώπους, μπορούν όμως επίσης να προκαλέσουν μεγάλες πλημμύρες κυρίως λόγω των φυσικών φαινομένων αλλά και των παρεμβάσεων που γίνονται στα φράγματα.

Διάρθρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Ο **Γενικός Στρατηγικός Στόχος** είναι η προώθηση της διασυνοριακής περιοχής διασφαλίζοντας την περιφερειακή συνοχή και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα μέσω:

- Της ενίσχυσης της ελκυστικότητας της περιοχής με την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής & τη βελτίωση των δομών προσβασιμότητας και μέσω
- Της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας με την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της θέσπισης δικτύων συνεργασίας και των επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους.

Το πρόγραμμα θα αποτελείται από τρεις βασικούς άξονες προτεραιότητας:

- Άξονας προτεραιότητας 1: Ποιότητα ζωής – Αναβάθμιση και διαχείριση περιβαλλοντικών & πολιτιστικών στοιχείων, ιατροφαρμακευτικά & κοινωνικά ζητήματα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στη διασυνοριακή περιοχή και την ευημερία των κατοίκων της,
- Άξονας προτεραιότητας 2: Προσβασιμότητα – Βελτίωση των δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών και διασφάλιση της εύκολης και ασφαλούς διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπων στη διασυνοριακή περιοχή,
- Άξονας προτεραιότητας 3: Ανταγωνιστικότητα & άνθρωποι πόροι – Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό και προώθηση των ερευνών και των καινοτομιών προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και να βελτιωθεί η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής.
- Ένας τέταρτος άξονας προτεραιότητας (4) για την Τεχνική Βοήθεια στοχεύει στην υποστήριξη της συνολικής διαχείρισης και της ομαλής υλοποίησης του Προγράμματος.

Περιβαλλοντικοί στόχοι σε Βουλγαρία και Ελλάδα

Οι βουλγαρικοί και ελληνικοί νόμοι και στρατηγικές αναλύθηκαν με βάση τις περιβαλλοντικές διατάξεις και στόχους τους. Από τη στιγμή που και οι δύο χώρες είναι κράτη-μέλη της ΕΕ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 οι οδηγίες και οι κανονισμοί της ΕΕ και το 6^ο Περιβαλλοντικό πρόγραμμα δράσης θεωρήθηκε πως μπορούσαν να συσχετιστούν με την εκτίμηση του Προγράμματος. Ελήφθησαν επίσης υπόψη και συμπληρωματικά εθνικά έγγραφα όπως η βουλγαρική Εθνική Στρατηγική για το περιβάλλον (NSEAP) 2005-2014 ή το ελληνικό ΕΠ Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης 2007-2013.

Οι προτεραιότητες του Προγράμματος δεν θα έρθουν σε αντίθεση με κανένα εθνικό νόμο, κανονισμό ή οδηγία της ΕΕ αλλά ούτε και με τις προτεραιότητες του 6^{ου} Περιβαλλοντικού προγράμματος δράσης. Η εκτίμηση έδειξε ότι δεν υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά στους στόχους.

Μεθοδολογία της εκτίμησης των επιπτώσεων

Για τον κάθε τομέα παρέμβασης αναλύθηκαν οι πιθανές επιπτώσεις στα συναφή περιβαλλοντικά ζητήματα, σχετικά με τα “κατευθυντήρια ερωτήματα” και τους στόχους για την περιβαλλοντική προστασία με βάση τη νομοθεσία και τις στρατηγικές πολιτικές σε διεθνές, κοινοτικό ή κρατικό επίπεδο. Οι τομείς παρέμβασης του Προγράμματος περιγράφονται με βάση τη στρατηγική. Συνεπώς, δεν μπορούν να παρουσιαστούν λεπτομερώς προκειμένου να γίνει η ποσοτική εκτίμηση. Η εκτίμηση εστιάζει σε μία ποιοτική περιγραφή των πιθανών επιπτώσεων (θετικές, ουδέτερες ή αρνητικές) στα συναφή περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με την οδηγία ΣΠΕ (2001/42/ΕΚ).

Η ομάδα αξιολόγησης υιοθέτησε μία διαδραστική προσέγγιση σε στενή συνεργασία με την Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού του Προγράμματος. Έτσι, το Πρόγραμμα βελτιώθηκε βήμα-βήμα μέσω των συζητήσεων επί των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων, της εξάλειψης των πιθανών πηγών ενός αρνητικού περιβαλλοντικού αντίκτυπου και μέσω της ενίσχυσης των διατάξεων και δράσεων για την περιβαλλοντική προστασία.

Πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προγράμματος

Ο άξονας προτεραιότητας 1 εστιάζει στο περιβάλλον. Αυτός ο άξονας προτεραιότητας λαμβάνει, συγκριτικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των κονδυλίων (46%). Τα έργα που υλοποιούνται υπό αυτό τον άξονα προτεραιότητας αναμένεται να έχουν αμιγώς θετικές επιπτώσεις για το περιβάλλον. Ωστόσο, ορισμένες παρεμβάσεις θα μπορούσαν επίσης να έχουν αρνητικές επιπτώσεις σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τους πολιτιστικούς τόπους. Η εθνική νομοθεσία για την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αναμένεται να διορθώσει τις καταστάσεις αυτές. Το Πρόγραμμα ωστόσο, προβλέπει την εισαγωγή της διασυννοριακής προσέγγισης σε αυτές τις παρεμβάσεις.

Ο άξονας προτεραιότητας 2 εστιάζει στην προσβασιμότητα. Τα έργα κατασκευής οδικών αρτηριών θα έχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, αρνητικό αντίκτυπο. Η πλειοψηφία των έργων αυτών θα αφορά στην κάλυψη των κενών του δικτύου μεταφορών στη μεθοριακή περιοχή. Οι στόχοι της περιβαλλοντικής εκτίμησης δίνουν έμφαση στην ανάγκη για μία

διασυννοριακή προσέγγιση κατά τη διεξαγωγή της επιτακτικής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε κάθε χώρα.

Ο άξονας προτεραιότητας 3 θεωρείται ως ο πιο ουδέτερος προς το περιβάλλον. Δεν μπορεί να γίνει εκτίμηση των πιθανών θετικών ή αρνητικών επιπτώσεων για όλους τους τομείς παρέμβασης, λόγω της έλλειψης λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις πιθανές δραστηριότητες. Ωστόσο, η φύση των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο σημείο αυτό θα έχουν μόνο ένα περιορισμένο αντίκτυπο.

Οι αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον δεν γίνεται να αποκλειστούν τελείως εάν το πρόγραμμα υποστηρίξει την προετοιμασία της υποδομής των μεταφορών (οδικά, σιδηροδρομικά και θαλάσσια δίκτυα) χωρίς να ληφθεί υπόψη ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος. Κάτι τέτοιο ενδεχομένως να οδηγήσει στην αύξηση της οικοπεδοποίησης, στον κατακερματισμό του φυσικού περιβάλλοντος και στην επιβάρυνση των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης στις ευαίσθητες περιοχές. Οι μεγάλης κλίμακας υποδομές διαχείρισης των υδάτων, η εφαρμογή επικίνδυνων τεχνολογιών (όπως η γενετική μηχανική) ή η μεγάλη εκμετάλλευση των ενεργειακών πόρων και η δημιουργία βιομηχανικών εγκαταστάσεων σε ευαίσθητες περιοχές θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις για το φυσικό τοπίο, το έδαφος και τη βιοποικιλότητα. Οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη θέτοντας αυστηρά κριτήρια για την επιλογή των έργων.

Κύρια αποτελέσματα και συστάσεις

Το Πρόγραμμα είναι ένα στρατηγικό έγγραφο. Συνεπώς, μία ποσοτική εκτίμηση είναι δύσκολα εφικτή. Η εκτίμηση επικεντρώνεται στην ποιοτική περιγραφή των πιθανών επιπτώσεων. Οι περισσότερες προτεραιότητες και τομείς παρέμβασης του προγράμματος θα έχουν θετικές επιπτώσεις επί των σχετικών περιβαλλοντικών ζητημάτων. Δεν αναμένονται σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον. Κατά την εκτέλεση του προγράμματος τα κριτήρια επιλογής των περιβαλλοντικών έργων θα πρέπει να εκπονηθούν σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους του προγράμματος και τη γενική αρχή “προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης”. Οι „κατευθυντήριες ερωτήσεις” της παρούσας έκθεσης δεν μπορούν να αποτελέσουν σημείο εκκίνησης για αυτό το σκοπό. Έχουν συμπεριληφθεί μέτρα για την αποτελεσματική παρακολούθηση του περιβάλλοντος, σε επίπεδο έργων, και θα υιοθετηθούν από το Σύστημα Διαχείρισης του Προγράμματος.

Μέρος 6: Διατάξεις Εφαρμογής και Διαδικασίες

6.1. Αρχές & Όργανα Διαχείρισης και Ελέγχου

6.1.1. Εισαγωγή

Οι δύο Αρχές που είναι υπεύθυνες για τη διατύπωση του παρόντος Κοινού Προγραμματικού Εγγράφου αποφάσισαν από κοινού και προσδιόρισαν τις Δομές Διαχείρισης του Προγράμματος σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, 1080/2006, 1828/2006 του Συμβουλίου που θέτουν τους γενικούς κανόνες που διέπουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και τις αρχές και κανόνες περί συνεργασίας, προγραμματισμού, αξιολόγησης, διαχείρισης, χρηματοοικονομικής διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου με βάση τις ευθύνες των κρατών-μελών και της Επιτροπής.

Έτσι, τα δύο κράτη-μέλη αποφάσισαν από κοινού να διορίσουν τις παρακάτω Αρχές ως υπεύθυνες για την υλοποίηση του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος:

Διαχειριστική Αρχή

Η Διαχειριστική Αρχή του ΠΚΠ INTERREG στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών έχει διοριστεί Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος.

Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65, Θεσσαλονίκη

www.interreg.gr

Βουλγαρική Εθνική Αρχή

Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων

Σόφια, Βουλγαρία

www.mrrb.government.bg

Αρχή Πιστοποίησης

Η Αρχή Πληρωμής για το ΚΠΣ, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και το Ταμείο Συνοχής στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών έχει διοριστεί ως Αρχή Πιστοποίησης του Προγράμματος ΔΣΣ.

Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ελλάδα

Ελεγκτική Αρχή

Επιτροπή Χρηματοοικονομικού Ελέγχου

Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ελλάδα

6.1.2. Οργανωτικό Σχεδιάγραμμα

Εικόνα 12: Οργανωτικό σχεδιάγραμμα των Δομών Διαχείρισης του ΕΠ Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013

6.2. Περιγραφή των Αρχών και Οργάνων Διαχείρισης και Ελέγχου

6.2.1. Οργανωτικό Σχεδιάγραμμα

Η Διαχειριστική Αρχή είναι αρμόδια για τη διαχείριση και υλοποίηση του επιχειρησιακού Προγράμματος σύμφωνα με την αρχή της σωστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και για την εκτέλεση των όσων αναφέρονται στο Άρθρο 60 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

Η Διαχειριστική Αρχή του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) θα είναι υπεύθυνη για:

- Τη διασφάλιση ότι οι επιχειρήσεις επιλέγονται προς χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και ότι θα συμβαδίζουν με τους εφαρμόσιμους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες για το σύνολο της περιόδου εφαρμογής αυτών. Συγκεκριμένα, η Διαχειριστική Αρχή θα:
 - ✓ Διασφαλίζει την ενημέρωση των δικαιούχων σχετικά με τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις που αφορούν στα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της επιχείρησης, το χρηματοδοτικό σχέδιο, το χρονικό όριο για την εκτέλεση και τις χρηματοοικονομικές και λοιπές πληροφορίες που πρέπει να μεταδοθούν
 - ✓ Εξασφαλίζει ότι ο δικαιούχος πληροί τις προϋποθέσεις αυτές προτού ληφθεί η απόφαση για την έγκριση
 - ✓ Διασφαλίζει ότι η διαδικασία για την αξιολόγηση των προτάσεων έγινε σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, και των κριτηρίων επιλογής των επιχειρήσεων, με την έγκριση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης.
- Διασφαλίζει ότι οι δηλωθείσες δαπάνες του κάθε εταίρου που συμμετέχει σε ένα έργο ελέγχονται από ένα διορισμένο ελεγκτή σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. Νο 1080/2006 (Άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 1080/2006). Οι ευθύνες της ΔΑ σχετικά με την πιστοποίηση των δαπανών αναλύονται στο κεφάλαιο 3.1: Πιστοποίηση Δαπανών.
- Προδιαγράφει τις προϋποθέσεις υλοποίησης για κάθε έργο, όπου κρίνεται απαραίτητο, σε συμφωνία με το Συντονιστή Εταίρο

- Διασφαλίζει ότι υφίσταται ένα λειτουργικό σύστημα για την καταγραφή και αποθήκευση σε ηλεκτρονική μορφή των λογιστικών αρχείων για το κάθε έργο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και ότι έχουν συγκεντρωθεί τα απαραίτητα δεδομένα για την υλοποίηση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης, την παρακολούθηση, τις βεβαιώσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση.
- Διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι και άλλα όργανα που σχετίζονται με την υλοποίηση των έργων διατηρούν είτε ένα ξεχωριστό λογιστικό σύστημα είτε έναν επαρκή λογιστικό κωδικό για όλες τις συναλλαγές τους σχετικά με τα έργα χωρίς αυτό να έρχεται σε αντίθεση με τους εθνικούς λογιστικούς κανόνες.
- Διασφαλίζει ότι οι αξιολογήσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος που αναφέρονται στο άρθρο 48 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 διεξάγονται σύμφωνα με το άρθρο 47 του προαναφερθέντος κανονισμού.
- Θεσπίζει διαδικασίες για να διασφαλιστεί ότι όλα τα έγγραφα περί δαπανών και ελέγχων που απαιτούνται προκειμένου να υπάρξει μία σωστή σειρά ελέγχων συμφωνούν με τις αξιώσεις του άρθρου 90 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.
- Διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τις διαδικασίες και τις βεβαιώσεις που γίνονται σχετικά με τις δαπάνες που γίνονται κατά τη διαδικασία πιστοποίησης.
- Υποστηρίζει το έργο της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης και της παρέχει τα έγγραφα που απαιτούνται έτσι ώστε η ποιότητα της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος να παρακολουθείται με βάση τους ειδικούς του στόχους.
- Ταξινομεί τις προτάσεις για την αναθεώρηση του ΕΠ και τις υποβάλλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης προς έγκριση
- Υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έπειτα από την έγκριση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης τις ετήσιες και τελικές εκθέσεις για την υλοποίηση του Προγράμματος [άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006]. Οι εκθέσεις προετοιμάζονται από την Κοινή Τεχνική Γραμματεία του ΕΠ.
- Διασφαλίζει τη συμφωνία με τις αξιώσεις περί πληροφόρησης και διαφήμισης που προδιαγράφονται στο άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

- Παρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πληροφορίες που θα της δίνουν τη δυνατότητα να αξιολογεί μεγάλα έργα
- Επιβλέπει το έργο της Κοινής Τεχνικής Γραμματείας
- Συνδιαλέγεται με τους Συντονιστές Εταίρους των επιλεγμένων έργων, βάσει των αποφάσεων της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής.

Η Διαχειριστική Αρχή για το πρόγραμμα είναι η υπάρχουσα Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΚΠ INTERREG του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών της Ελλάδας.

6.2.2. Βουλγαρική Εθνική Αρχή

Ο θεσμός που υποστηρίζει τη δραστηριότητα της ΔΑ για την υλοποίηση του προγράμματος στη βουλγαρική πλευρά θα είναι το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων της Βουλγαρίας.

Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της βουλγαρικής Εθνικής Αρχής θα παρουσιαστούν στο Μνημόνιο Συνεργασίας.

6.2.3. Αρχή Πιστοποίησης

Η Αρχή Πιστοποίησης θα είναι αρμόδια για την επικύρωση των αντιγράφων των δαπανών και των αιτημάτων πληρωμής πριν από την αποστολή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, η αρχή πιστοποίησης θα διεκπεραιώνει το έργο που προβλέπεται από το άρθρο 61 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, και θα είναι κυρίως αρμόδια για:

- (i) την ταξινόμηση και υποβολή σε ηλεκτρονική μορφή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των επικυρωμένων αντιγράφων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών όπως προβλέπεται από το άρθρο 78 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006·
- (ii) την πιστοποίηση ότι:
 - ✓ το αντίγραφο των δαπανών είναι ακριβές, είναι αποτέλεσμα αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και βασίζεται σε επαληθεύσιμα υποστηρικτικά έγγραφα·

- ✓ οι δηλωμένες δαπάνες συμφωνούν με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανονισμούς και ότι αυτές προέκυψαν από έργα επιλεγμένα για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα ισχύοντα κριτήρια του προγράμματος και συμβαδίζουν με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανονισμούς·
- (iii) τη διαβεβαίωση, για τους λόγους της πιστοποίησης, ότι έλαβε επαρκείς πληροφορίες από την Διαχειριστική Αρχή για τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις που έγιναν σχετικά με τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στα αντίγραφα των λογαριασμών εξόδων·
- (iv) να λαμβάνει υπόψη, για τους λόγους της πιστοποίησης, τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν από ή με την ευθύνη της ελεγκτικής αρχής·
- (v) να διατηρεί λογιστικά αρχεία σε ηλεκτρονική μορφή των δαπανών που δηλώθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
- (vi) να διατηρεί ένα λογαριασμό των ποσών που επεστράφησαν και όσων ανακλήθηκαν έπειτα από την ακύρωση ολόκληρου ή μέρους της χρηματοδότησης ενός έργου. Τα ποσά που επεστράφησαν πρέπει να καταβληθούν εκ νέου στο γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από τη λήξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος αφαιρώντας τα από τον επόμενο λογαριασμό δαπανών·
- (vii) να υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσωρινές προβλέψεις ενδεχόμενων αιτήσεων πληρωμών, σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006·
- (viii) να λαμβάνει τις πληρωμές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να καταβάλλει τα ποσά στο Συντονιστή Εταίρο·
- (ix) να ελέγχει τη μεταφορά των σχετικών ποσών στους εταίρους και να βεβαιώνεται ότι οι εισφορές λαμβάνονται όσο το δυνατόν συντομότερα και στο ακέραιο·
- (x) να διασφαλίζει ότι οιοδήποτε ποσό καταβάλλεται από λάθος, επιστρέφεται στο Συντονιστή Εταίρο. Οι εταίροι πρέπει να επιστρέψουν στο Συντονιστή Εταίρο τα πληρωτέα από λάθος ποσά, βάσει της μεταξύ τους συμφωνίας.

Η Αρχή Πιστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 61 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, είναι η Αρχή Πληρωμής που καθορίζεται για το ΚΠΣ, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και το Ταμείο Συνοχής, στη Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών της Ελλάδας.

6.2.4. Ελεγκτική Αρχή

Η Ελεγκτική Αρχή είναι αρμόδια για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελεγκτική Αρχή θα είναι αρμόδια για τις λειτουργίες που προβλέπονται από το άρθρο 62 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, και συγκεκριμένα:

- (i) τη διασφάλιση ότι οι έλεγχοι διεξάγονται για να διαπιστωθεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του επιχειρησιακού προγράμματος,
- (ii) τη διασφάλιση ότι οι έλεγχοι διεξάγονται επί των έργων βάσει ενός κατάλληλου δείγματος για να επαληθευτούν οι δαπάνες που δηλώθηκαν στην Επιτροπή και με τον τρόπο αυτό να προσδιοριστεί η κατάλληλη μέθοδος δειγματοληψίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006
- (iii) την παρουσίαση στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 62 παράγραφος γ' του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, μέσα σε εννέα μήνες από την έγκριση του επιχειρησιακού προγράμματος, μίας στρατηγικής ελέγχου που καλύπτει τα όργανα που θα διεξάγουν τους ελέγχους και τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο, τη μέθοδο δειγματοληψίας για τους ελέγχους στα έργα και τον ενδεικτικό σχεδιασμό των ελέγχων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κύρια όργανα ελέγχονται και ότι οι έλεγχοι γίνονται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου
- (iv) την υποβολή στην Επιτροπή, έως την 31^η Δεκεμβρίου του εκάστοτε έτους από το 2008 έως το 2015:
 - μίας ετήσιας έκθεσης ελέγχου που θα παρουσιάζει τα ευρήματα των ελέγχων (συστήματα και έργα) που διεξήχθησαν κατά την προηγούμενη 12μηνη περίοδο η οποία λήγει την 30^η Ιουνίου του εκάστοτε έτους σύμφωνα με την στρατηγική ελέγχου του επιχειρησιακού προγράμματος και θα αναφέρει οιοσδήποτε αδυναμίες παρουσιάστηκαν στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του

προγράμματος. Η πρώτη έκθεση, που πρέπει να υποβληθεί τουλάχιστον έως την 31^η Δεκεμβρίου 2008, θα καλύπτει την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου 2007 έως την 30 Ιουνίου 2008. οι πληροφορίες σχετικά με τους ελέγχους που θα διεξαχθούν μετά την 1^η Ιουλίου 2015 θα συμπεριληφθούν στην τελική έκθεση ελέγχου της διακήρυξης ολοκλήρωσης·

- μίας γνωμοδότησης, βάσει των ελέγχων που διεξήχθησαν υπό την αρμοδιότητά της, σχετικά με το εάν το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά, προκειμένου να πιστοποιήσει ότι οι λογαριασμοί δαπανών που παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή είναι σωστοί και συνεπώς ότι οι υποκείμενες συναλλαγές είναι τυπικές και νόμιμες·
- μίας δήλωσης για μερικό κλείσιμο, σε περίπτωση που προκύψει, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 εδάφιο β, περί εκτίμησης της νομιμότητας και της τυπικότητας των συναφών δαπανών.

Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ένα ενιαίο σύστημα εφαρμοστέο σε πάνω από ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα, η ετήσια έκθεση, η γνωμοδότηση και η δήλωση μερικού κλεισίματος που προαναφέρθηκαν μπορεί να καλύπτουν όλα τα σχετικά επιχειρησιακά προγράμματα.

- (v) την υποβολή στην Επιτροπή, τουλάχιστον έως την 31^η Μαρτίου 2017 μίας δήλωσης κλεισίματος με την εκτίμηση της εγκυρότητας της αίτησης πληρωμής του τελικού λογαριασμού και της νομιμότητας και τυπικότητας των υποκείμενων συναλλαγών που υπάρχουν στον τελικό λογαριασμό δαπανών, η οποία θα συνοδεύεται από μία τελική έκθεση ελέγχου,
- (vi) την αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή οιασδήποτε παρατυπιών οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο διοικητικών και δικαστικών ερευνών σύμφωνα με τις αξιώσεις των άρθρων 27 έως 36 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Η Ελεγκτική Αρχή θα διασφαλίζει ότι κατά τους ελέγχους λαμβάνονται υπόψη τα διεθνώς αποδεκτά ελεγκτικά πρότυπα.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Ελεγκτική Αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα προσωπικά δεδομένα και οι απόρρητες πληροφορίες που λαμβάνει η ίδια και/ή τα ελεγκτικά όργανα που λειτουργούν υπό τον έλεγχο αυτής είναι προστατευμένα.

Η Ελεγκτική Αρχή του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), που ιδρύθηκε με απόφαση του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Γενική Γραμματεία

Φορολογικών θεμάτων (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους) της Ελλάδας. Η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου αποτελείται από επτά μέλη και είναι ανεξάρτητη από την Διαχειριστική Αρχή και την Αρχή Πιστοποίησης.

6.2.5. Ομάδα Ελεγκτών

Η Ελεγκτική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος θα επικουρείται από μία ομάδα ελεγκτών που θα περιλαμβάνει έναν εκπρόσωπο του κάθε κράτους-μέλους που συμμετέχει στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, οι αρμοδιότητες της οποίας καθορίζονται στο άρθρο 62 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Η ομάδα των ελεγκτών θα θεσπιστεί μέσα στους τρεις μήνες που ακολουθούν την απόφαση για την έγκριση του επιχειρησιακού προγράμματος. Η ομάδα θα θεσπίσει η ίδια τους κανόνες που θα διέπουν τις διαδικασίες της. Την ομάδα των ελεγκτών θα προεδρεύει η Ελεγκτική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος (Άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 1080/2006).

Έλεγχοι που διενεργεί η Ελεγκτική Αρχή

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η ελεγκτική αρχή θα διασφαλίζει ότι διεξάγονται οι έλεγχοι επί των συστημάτων, αρχών διαχείρισης και ενδιάμεσων οργάνων και εκτιμάται η αξιοπιστία αυτών.

Οι έλεγχοι επί των έργων θα πρέπει να γίνονται επιτόπου βάσει εγγράφων και αρχείων που φυλάσσονται από τον δικαιούχο. Οι έλεγχοι θα πιστοποιούν ότι πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- α. Το έργο πληροί τα κριτήρια επιλογής για το επιχειρησιακό πρόγραμμα, εφαρμόζεται σύμφωνα με την απόφαση έγκρισης και πληροί όλες τις ισχύουσες προϋποθέσεις που αφορούν στη λειτουργικότητά και χρήση της ή στους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν·
- β. Οι δηλωθείσες δαπάνες αντιστοιχούν στα λογιστικά αρχεία και τα υποστηρικτικά έγγραφα που διατηρεί ο δικαιούχος·
- γ. Οι δαπάνες που δηλώθηκαν από το δικαιούχο συμβαδίζουν με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες·
- δ. Τα δημόσια κονδύλια καταβλήθηκαν στο δικαιούχο σύμφωνα με το άρθρο 80 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

Στα πλαίσια μίας στρατηγικής ελέγχου, οι έλεγχοι θα πρέπει να διεξάγονται βάσει ενός ετήσιου σχεδίου που έχει εγκριθεί από την ελεγκτική αρχή. Θα πρέπει επίσης να γίνονται και πρόσθετοι έλεγχοι οι οποίοι δεν καταγράφονται στο σχέδιο αυτό, όταν κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο.

Στην περίπτωση που υπάρξουν προβλήματα επί του συστήματος, τα οποία θα επιφέρουν, συνεπώς, ένα κίνδυνο για άλλα έργα του επιχειρησιακού προγράμματος, η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου θα πρέπει να διασφαλίσει τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών, καθώς και πρόσθετων ελέγχων όπου αυτό χρειάζεται, προκειμένου να διευθετηθούν τα προβλήματα αυτά.

6.3. Κοινή Τεχνική Γραμματεία

Η Διαχειριστική Αρχή, έπειτα από διαβούλευση με τα κράτη-μέλη της περιοχής προγραμματισμού, θα θεσπίσει μία Κοινή Τεχνική Γραμματεία που θα βρίσκεται πλησίον της έδρας της (Άρθρο 14, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1080/2006).

Η Κοινή Τεχνική Γραμματεία (ΚΤΓ) θα επικουρεί την Διαχειριστική Αρχή, την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης και την Κοινή Οργανωτική Επιτροπή στο έργο τους. Επίσης, θα μπορεί να επικουρεί την Ελεγκτική Αρχή στη διοργάνωση των συσκέψεων της ομάδας των ελεγκτών.

Συγκεκριμένα, η ΚΤΓ θα έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1. Θα βοηθά την ΔΑ στη διοργάνωση των συσκέψεων της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης και της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής και θα παρέχει όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ποιότητας της υλοποίησης του ΕΠ στο πλαίσιο των ειδικών στόχων του μέσω:
 - Της διοργάνωσης των συσκέψεων της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης και της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής·
 - Της προετοιμασίας όλων των απαραίτητων εγγράφων και των πρακτικών των συσκέψεων·
 - Της προώθησης προς τους δικαιούχους των αποφάσεων της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης και της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής·
 - Της διευθέτησης διαφόρων ζητημάτων επί καθηκόντων και υπηρεσιών όπως οι υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης·

2. Θα προδιαγράφει τα κριτήρια επιλογής των έργων και θα τα υποβάλλει στην Διαχειριστική Αρχή. Η Διαχειριστική Αρχή εξετάζει τα κριτήρια και, εάν είναι αποδεκτά, τα υποβάλλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης για την έγκρισή της·
3. Θα προετοιμάζει το υλικό σχετικά με την εκδήλωση ενδιαφέροντος και θα το υποβάλλει στην Διαχειριστική Αρχή. Η Διαχειριστική Αρχή μελετά το υλικό και εάν είναι αποδεκτό το υποβάλλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης για την έγκριση αυτής·
4. Θα υποστηρίζει τους δυνητικούς δικαιούχους κατά την προετοιμασία των προτάσεων. Η ΚΤΓ θα οργανώνει σεμινάρια πληροφόρησης, θα προωθεί τη συνεργασία των οργάνων και από τις δύο πλευρές της διασυνοριακής περιοχής, κλπ. Θα μπορεί επίσης να συνεργάζεται με το Γραφείο Πληροφόρησης της Βουλγαρίας για τη διοργάνωση σεμιναρίων και δραστηριοτήτων προώθησης στη Βουλγαρία·
5. Θα βοηθά την Διαχειριστική Αρχή και την Κοινή Οργανωτική Επιτροπή προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα έργα έχουν επιλεγεί προς χρηματοδότηση σύμφωνα με τα εγκεκριμένα ισχύοντα κριτήρια του επιχειρησιακού προγράμματος και ότι συμφωνούν με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες που διέπουν την υλοποίηση του ΕΠ (ο ρόλος αυτός περιγράφεται πιο συγκεκριμένα στο Τμήμα 6.8.2: Υποβολή αιτήσεων και επιλογή έργων)·
6. Θα παρέχει Τεχνική Βοήθεια στους δικαιούχους καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης των έργων·
7. Θα βοηθά την ΔΑ στη συλλογή και καταγραφή σε ηλεκτρονική μορφή των λογιστικών αρχείων όλων των έργων. Θα βοηθά επίσης την ΔΑ στη συλλογή δεδομένων που αφορούν στην υλοποίηση και απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, την πιστοποίηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση·
8. Θα βοηθά την ΔΑ στη συλλογή και φύλαξη όλων των εγγράφων που αφορούν στις δαπάνες και τους ελέγχους προκειμένου να διασφαλιστεί μία αποτελεσματική σειρά ελέγχων σύμφωνα με τις αξιώσεις του άρθρου 90 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 μέσω:
 - Της συλλογής εκθέσεων προόδου από τους δικαιούχους·
 - Της εκτίμησης της υλοποίησης των επιχειρήσεων και της υποβολής των αντίστοιχων εκθέσεων προόδου στην ΔΑ·

- Της σύνταξης εκθέσεων προόδου σχετικά με την υλοποίησης του ΕΠ·
9. Θα προετοιμάζει ετήσιες εκθέσεις καθώς και την τελική έκθεση για το ΕΠ και θα τα υποβάλλει στην ΔΑ για τυχόν σχόλια/παρατηρήσεις. Η ΔΑ εξετάζει τις εκθέσεις και όταν γίνονται δεκτές τις υποβάλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης προς έγκριση. Έπειτα από την έγκριση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, η ΔΑ υποβάλει τις εκθέσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
10. Θα υποστηρίζει την ΔΑ για να διασφαλιστεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις πληροφόρησης και δημοσιοποίησης που αναφέρονται στο άρθρο 69 του Γενικού Κανονισμού, μέσω:
- Της προετοιμασίας και υποστήριξης της εφαρμογής ενός σχεδίου πληροφόρησης·
 - Της δημιουργίας και της τακτικής ενημέρωσης της ιστοσελίδας του προγράμματος·
 - Της διοργάνωσης σεμιναρίων για την προώθηση του ΕΠ·
 - Της δημιουργίας μίας ιστοσελίδας εύρεσης συνεργατών προς όφελος των δυνητικών δικαιούχων·
11. Θα προετοιμάζει το ετήσιο σχέδιο της Τεχνικής Βοήθειας και θα το προωθεί στην ΔΑ. Η ΔΑ το μελετά και αφού γίνει αποδεκτό το υποβάλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης προς έγκριση·

Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος της ΚΤΓ καθορίζονται, σε συμφωνία με την ΔΑ και τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, στους κανόνες λειτουργίας της. Η ΚΤΓ θα αποτελείται από έναν ίσο αριθμό μελών του κάθε συμμετέχοντος κράτους-μέλους.

6.4. Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης

Με σκοπό την απλούστευση και επιτάχυνση της υλοποίησης του Προγράμματος, καθώς και την υπέρβαση της διαχειριστικής πολυπλοκότητας και τη διασφάλιση αποδοτικότητας, η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να προτείνει στην Επιτροπή Παρακολούθησης το διορισμό ενός ενδιάμεσου φορέα, κατά την έννοια του Άρθρου 59 του Γενικού Κανονισμού (ΕΚ 1083/2006). Εάν αυτό συμβεί, ο ενδιάμεσος φορέας θα είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για τη διαχείριση του προϋπολογισμού τεχνικής βοήθειας του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

6.5. Σημείο Πληροφόρησης

Ένα Γραφείο Πληροφόρησης θα δημιουργηθεί στο Σμόλυαν, στη Βουλγαρία.

Οι κύριες αρμοδιότητες του Γραφείου Πληροφόρησης θα είναι:

- Η υποστήριξη των δικαιούχων της βουλγαρικής πλευράς κατά την προετοιμασία των προτάσεων και καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης των έργων·
- Η εφαρμογή δράσεων πληροφόρησης και δημοσιοποίησης σε εθνικό επίπεδο, σε συνεργασία με την Κοινή Τεχνική Γραμματεία του ΕΠ.

Το Γραφείο Πληροφόρησης πρόκειται να χρηματοδοτηθεί από τον προϋπολογισμό Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος.

6.6. Όργανο αρμόδιο για την Έκθεση και τη Γνωμοδότηση που αναφέρονται στο άρθρ. 71 παρ. 3

Όπως ορίζεται από το άρθρο 71 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η περιγραφή των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ που υποβάλλεται στην Επιτροπή πρέπει να συνοδεύεται από μία έκθεση περί των αποτελεσμάτων της εκτίμησης της λειτουργίας του συστήματος και μία γνωμοδότηση επί της συμφωνίας αυτών με τα άρθρα 58-62 του προαναφερθέντος κανονισμού.

Η έκθεση και η γνωμοδότηση που αναφέρονται παραπάνω συντάσσονται από την ελεγκτική αρχή ή από ένα ιδιωτικό όργανο που λειτουργεί ανεξάρτητα από τις Αρχές διαχείρισης και πιστοποίησης, που θα πρέπει να εκτελέσουν το έργο τους λαμβάνοντας υπόψη τα διεθνώς αποδεκτά ελεγκτικά πρότυπα. Με βάση την εμπειρία, έπειτα από τη διενέργεια εκτίμησης του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος, εάν εμπλακεί ένας ιδιωτικός φορέας, θα πρέπει να έχει επιλεγεί έπειτα από διαγωνισμό σύμφωνα με τους συναφείς κανόνες που αφορούν στη σύναψη συμβάσεων με το δημόσιο (Προεδρικό Διάταγμα 59/2007 και Προεδρικό Διάταγμα 60/2007, τα οποία αποτελούν μεταφορά των οδηγιών αριθ. 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ αντίστοιχα).

6.7. Όργανο αρμόδιο για τις Πληρωμές προς τους Δικαιούχους

Το όργανο που είναι αρμόδιο για τις πληρωμές προς τους δικαιούχους θα είναι η Αρχή Πιστοποίησης του προγράμματος. Δεν θα αφαιρεθεί ή παρακρατηθεί κανένα ποσό από τις πληρωμές προς τους δικαιούχους και δεν θα επιβληθούν περαιτέρω οφειλές που θα μπορούσαν να μειώσουν τα ποσά αυτά.

Η διαδικασία καταβολής των πληρωμών στους δικαιούχους περιγράφεται στο Τμήμα 6.11.2 (χρηματοοικονομική ροή δημοσίων δαπανών).

6.8. Δημιουργία και Επιλογή Έργων

6.8.1. Προετοιμασία και Δημοσιοποίηση της Πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος

Η Κοινή Τεχνική Γραμματεία προετοιμάζει το υλικό σχετικά με την εκδήλωση ενδιαφέροντος και το υποβάλλει στην Διαχειριστική Αρχή. Η Διαχειριστική Αρχή εξετάζει το υλικό και όταν γίνεται δεκτό το υποβάλλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης προς έγκριση.

Έπειτα, η Διαχειριστική Αρχή κηρύσσει την έναρξη της εκδήλωσης ενδιαφέροντος, ενημερώνοντας τους δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με την χρηματοδότηση, τις ειδικές ισχύουσες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για την επιλεξιμότητά τους, τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής, τις κύριες υποχρεώσεις τους σε περίπτωση που ένα έργο επιλεγεί για χρηματοδότηση από το ΕΠ, κλπ.

6.8.2. Υποβολή Προτάσεων και Επιλογή Έργων

Όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 1, οι δικαιούχοι προετοιμάζουν μια πρόταση σε συνεργασία με το Συντονιστή Εταίρο, που την υποβάλλει στην Κοινή Τεχνική Γραμματεία.

Η Κοινή Τεχνική Γραμματεία ελέγχει τις προτάσεις και πιστοποιεί ότι:

1. οι προτάσεις έχουν υποβληθεί μέσα στο καθορισμένο χρονικό όριο
2. όλα τα απαιτούμενα επίσημα έγγραφα έχουν συμπληρωθεί
3. οι δικαιούχοι είναι επιλέξιμοι.

Έπειτα προχωρεί σε μία αξιολόγηση των προτάσεων βάσει των κριτηρίων επιλογής που έχουν εγκριθεί από την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης και υποβάλλει όλα τα σχετικά στοιχεία στη Διαχειριστική Αρχή. Αφού η Διαχειριστική Αρχή βεβαιωθεί ότι η διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων έγινε σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και τα εγκεκριμένα κριτήρια επιλογής των έργων, υποβάλει στην Κοινή Επιτροπή Καθοδήγησης:

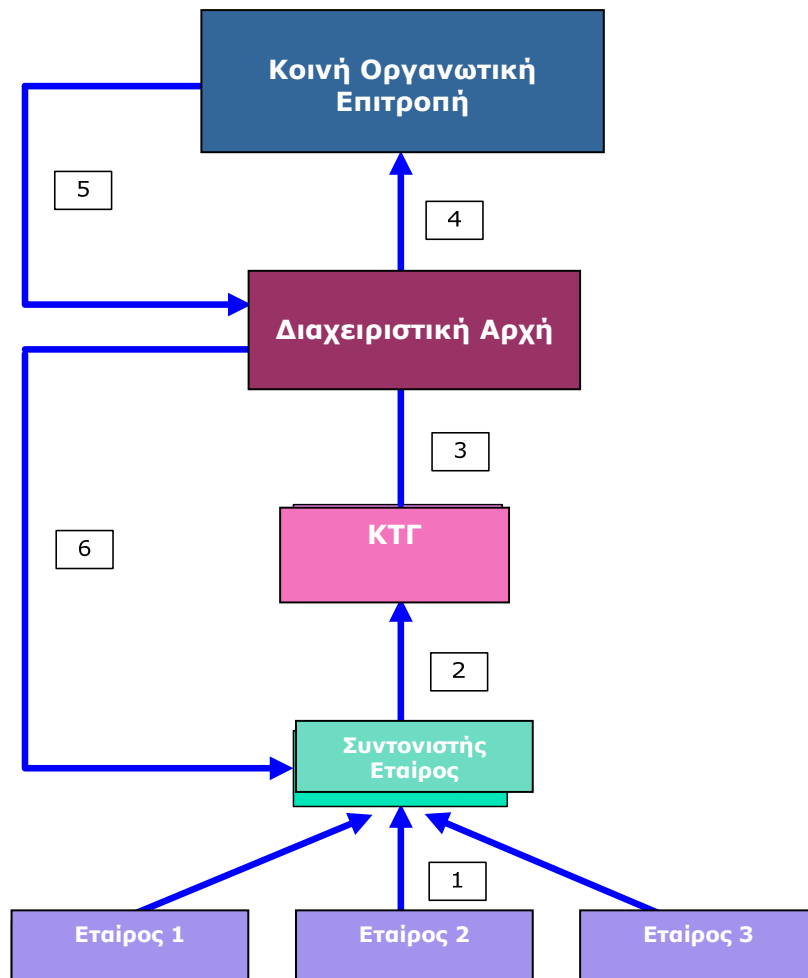
- ✓ τις φόρμες αιτήσεων των υποβληθεισών προτάσεων έργων,
- ✓ μια λίστα βαθμολόγησης των αξιολογηθεισών προτάσεων έργων, και
- ✓ όλα τα φύλλα αξιολόγησης.

Κατά την αξιολόγηση των προτάσεων, η Κοινή Τεχνική Γραμματεία μπορεί να επικουρείται από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, οι οποίοι επιλέγονται σε συμφωνία με τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη.

Η Κοινή Επιτροπή Καθοδήγησης επιλέγει τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν.

Βάση της απόφασης της Κοινής Επιτροπής Καθοδήγησης (επιλεγμένα έργα), η Διαχειριστική Αρχή συμβάλλεται με τους Συντονιστές Εταίρους των επιλεγμένων έργων.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ
ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ**

Βήμα 1: Οι δικαιούχοι ετοιμάζουν την πρόταση σε συνεργασία με το Συντονιστή Εταίρο.

Βήμα 2: Ο Συντονιστής Εταίρος υποβάλλει την πρόταση στην Κοινή Τεχνική Γραμματεία.

Βήμα 3: Η ΚΤΓ ελέγχει τις προτάσεις για: 1) έγκαιρη υποβολή, 2) πληρότητα των απαιτούμενων εγγράφων, και 3) επιλεξιμότητα των δικαιούχων. Έπειτα αξιολογεί τις προτάσεις, βάσει των εγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής έργων και υποβάλλει το σύνολο του υλικού στην ΔΑ.

Βήμα 4: Η ΔΑ διασφαλίζει ότι η διαδικασία αξιολόγησης έγινε σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και τα εγκεκριμένα κριτήρια επιλογής έργων και υποβάλλει στην Κοινή Επιτροπή Καθοδήγησης: α) τις φόρμες αιτήσεων των υποβληθεισών προτάσεων έργων, β) μια λίστα βαθμολόγησης των αξιολογηθεισών προτάσεων έργων, και γ) όλες τις φόρμες αξιολόγησης.

Βήμα 5: Η Κοινή Επιτροπή Καθοδήγησης επιλέγει τις προτάσεις έργων που θα χρηματοδοτηθούν.

Βήμα 6: Βάσει των αποφάσεων της Κοινής Επιτροπής Καθοδήγησης (επιλεγμένα έργα), η Διαχειριστική Αρχή συμβάλλεται με τους Συντονιστές Εταίρους των επιλεγμένων έργων.

6.9. Κοινή Οργανωτική Επιτροπή

Για την μέγιστη αποτελεσματικότητα του ρόλου επιλογής των προτάσεων έργων, δημιουργήθηκε μία Κοινή Οργανωτική Επιτροπή η οποία έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να επιλέγει τις προτάσεις έργων θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ. Σύμφωνα με το Άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006, η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή αναφέρεται στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

Της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής συμπροεδρεύουν διορισμένοι εκπρόσωποι των κρατών-μελών ή αναπληρωτές αυτών. Για την ελληνική πλευρά, διορισμένος πρόεδρος είναι ο Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Για τη βουλγαρική πλευρά, ο διορισμένος πρόεδρος είναι ο Αναπληρωτής Υπουργός Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων.

Η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή αποτελείται από πέντε μέλη, με βάση την αρχή της αναλογικότητας. Η σύνθεσή της αποφασίζεται από τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη, δεδομένου ότι τα κράτη-μέλη έχουν ισάριθμους εκπροσώπους.

Ο/η εκπρόσωπος της Επιτροπής, με δική του/της πρωτοβουλία ή έπειτα από αίτημα της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής συμμετέχει στις συσκέψεις και έχει ένα συμβουλευτικό ρόλο.

Η Διαχειριστική Αρχή συμμετέχει στις συσκέψεις της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής, και έχει ρόλο συμβουλευτικό. Επιπλέον, ειδικοί ή εμπειρογνώμονες σε θέματα οικονομικής, τεχνικής, κοινωνικής, επιστημονικής ή άλλου είδους φύσης, ανάλογα με τα ζητήματα της ατζέντας, ενδέχεται να κληθούν να συμμετάσχουν στις συσκέψεις της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής ως σύμβουλοι.

Η Κοινή Τεχνική Γραμματεία αναλαμβάνει τη γραμματειακή υποστήριξη της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής, κυρίως οργανώνοντας τις συσκέψεις, προετοιμάζοντας την ατζέντα και κρατώντας τα πρακτικά.

Η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή προετοιμάζει η ίδια τους κανόνες λειτουργίας της μέσα στα θεσμικά, νομικά και δημοσιονομικά πλαίσια του κράτους-μέλους, όπου βασίζεται η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος. Στην πρώτη της συνεδρίαση, η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή υιοθετεί τους κανόνες που τη διέπουν με τη σύμφωνη γνώμη της Διαχειριστικής Αρχής.

6.10. Αρμοδιότητες του Συντονιστή Εταίρου και των Λοιπών Εταίρων

Για κάθε πρόταση έργου, διορίζεται ένας Συντονιστής Εταίρος μεταξύ των ιδίων των εταίρων (άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006). Ο Συντονιστής Εταίρος έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- (i) Διευθετεί τις σχέσεις του με τους εταίρους που συμμετέχουν στην πρόταση του έργου με μία συμφωνία που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που εγγυώνται τη σωστή χρηματοοικονομική διαχείριση των κονδυλίων της πρότασης, συμπεριλαμβανομένων των διευθετήσεων για την επιστροφή χρημάτων που καταβλήθηκαν από λάθος.

Σε περίπτωση που ο Συντονιστής Εταίρος δεν εισπράξει το ποσό από έναν εταίρο, το κράτος-μέλος, στου οποίου την εδαφική επικράτεια εδρεύει ο εταίρος, επιστρέφει στην Αρχή Πιστοποίησης οιοδήποτε ποσό ο εταίρος έλαβε από λάθος·

- (ii) Είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση της υλοποίησης του συνολικού έργου·
- (iii) Διασφαλίζει ότι οι δαπάνες που παρουσιάζονται από τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο προέκυψαν από την υλοποίηση της επιχείρησης και αντιστοιχούν στις δραστηριότητες που συμφωνήθηκαν μεταξύ των εταίρων·
- (iv) Επιβεβαιώνει ότι οι δαπάνες που παρουσιάζονται από τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο έχουν επικυρωθεί από τους ελεγκτές·
- (v) Είναι αρμόδιος για τη μεταφορά των κονδυλίων του ΕΤΠΑ στους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο.

Κάθε εταίρος που συμμετέχει στο έργο θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη σε περίπτωση που παρουσιαστεί κάποια παρατυπία στις δηλωθείσες δαπάνες.

6.11. Πιστοποίηση Δαπανών και Χρηματοοικονομικές Ροές

6.11.1. Πιστοποίηση Δαπανών

Για την επικύρωση των δαπανών, το κάθε κράτος-μέλος θεσπίζει ένα σύστημα ελέγχου που καθιστά δυνατή την επιβεβαίωση παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, την ορθότητα των δηλωθεισών δαπανών των έργων ή μέρους αυτών που υλοποιούνται στην εδαφική του επικράτεια, και τη συμφωνία των δαπανών και των συναφών έργων ή μέρους αυτών με τους κοινοτικούς και τους εθνικούς τους κανόνες.

Για το λόγο αυτό, το κάθε κράτος-μέλος διορίζει τους ελεγκτές που είναι αρμόδιοι για την πιστοποίηση της νομιμότητας και της κανονικότητας των δαπανών που δηλώθηκαν από τον κάθε εταίρο που συμμετέχει σε κάθε έργο. Οι δαπάνες που προκύπτουν καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της Τεχνικής Βοήθειας. Οι ελεγκτές που διορίζονται από τα δύο κράτη-μέλη εφαρμόζουν τα καθιερωμένα κριτήρια ελέγχου που έχουν προετοιμαστεί από κοινού από τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη, έχουν γίνει αποδεκτά από την Διαχειριστική Αρχή και έχουν εγκριθεί από την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

Οι ελεγκτές που διορίζονται αντιστοίχως από τα κράτη-μέλη προχωρούν σε πιστοποιήσεις οι οποίες περιλαμβάνουν τις παρακάτω διαδικασίες:

- i. Διοικητικές πιστοποιήσεις για κάθε αίτηση αποζημίωσης από πλευράς των εταίρων·
- ii. Επιτόπου πιστοποιήσεις ατομικών επιχειρήσεων
- ✓ Στις περιπτώσεις όπου η επιτόπου πιστοποίηση διεξάγεται σε δειγματοληπτική βάση για ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, η Διαχειριστική Αρχή διατηρεί αρχεία με την περιγραφή και αιτιολόγηση της δειγματοληπτικής μεθόδου και προσδιορίζει τα έργα ή συναλλαγές που επιλέγονται για πιστοποίηση.
- ✓ Η Διαχειριστική Αρχή καθορίζει το μέγεθος του δείγματος έτσι ώστε να επιτευχθεί η επιβεβαίωση της νομιμότητας και της κανονικότητας των υποκείμενων συναλλαγών που σχετίζονται με το επίπεδο κινδύνου που προσδιορίζει η Διαχειριστική Αρχή για τον συγκεκριμένο τύπο εταίρων και έργων·
- ✓ Η Διαχειριστική Αρχή αναθεωρεί κάθε χρόνο τη δειγματοληπτική μέθοδο·

- ✓ Η Διαχειριστική Αρχή θεσπίζει εγγράφως πρότυπα και διαδικασίες για τις πιστοποιήσεις που διεξάγονται και φυλάσσει αρχεία για το καθένα εξ αυτών, όπου αναφέρεται το έργο, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της πιστοποίησης, καθώς και τα μέτρα που ελήφθησαν σχετικά με τις παρατυπίες που υπήρξαν.

Στην περίπτωση όπου η παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων ή υπηρεσιών μπορεί να πιστοποιηθεί μόνο σε σχέση με το σύνολο του έργου, η πιστοποίηση είναι αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής.

Στην περίπτωση όπου το όργανο που διορίζεται ως Διαχειριστική Αρχή είναι παράλληλα δικαιούχος στο πλαίσιο των επιχειρήσεων του άξονα προτεραιότητας Τεχνικής Βοήθειας του Επιχειρησιακού Προγράμματος, γίνονται διευθετήσεις προκειμένου να διασφαλιστεί επαρκώς ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων σχετικά με τις πιστοποιήσεις, σύμφωνα με το σημείο β' του άρθρου 58 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

Οι πιστοποιήσεις περιλαμβάνουν διαδικασίες για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά προγράμματα και άλλες προγραμματικές περιόδους.

Όσον αφορά στη ροή των πιστοποιημένων δαπανών (Διάγραμμα 2), ο Συντονιστής Εταίρος προωθεί όλες τις πιστοποιημένες δαπάνες ενός έργου στην Κοινή Τεχνική Γραμματεία η οποία, έπειτα από έναν προκαταρκτικό έλεγχο (πλήρη στοιχεία και επιλεξιμότητα των δηλωθεισών δαπανών) τις μεταβιβάζει, μαζί με τα σχόλιά της, στην Διαχειριστική Αρχή. Η Διαχειριστική Αρχή διασφαλίζει ότι παρέχονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και επαληθεύσεις που αφορούν στις δαπάνες που προκύπτουν λόγω της πιστοποίησης. Έπειτα, τις μεταβιβάζει στην Αρχή Πιστοποίησης προκειμένου να ετοιμαστούν και να υποβληθούν στην Επιτροπή τα πιστοποιημένα αντίγραφα των δαπανών και οι αιτήσεις πληρωμών.

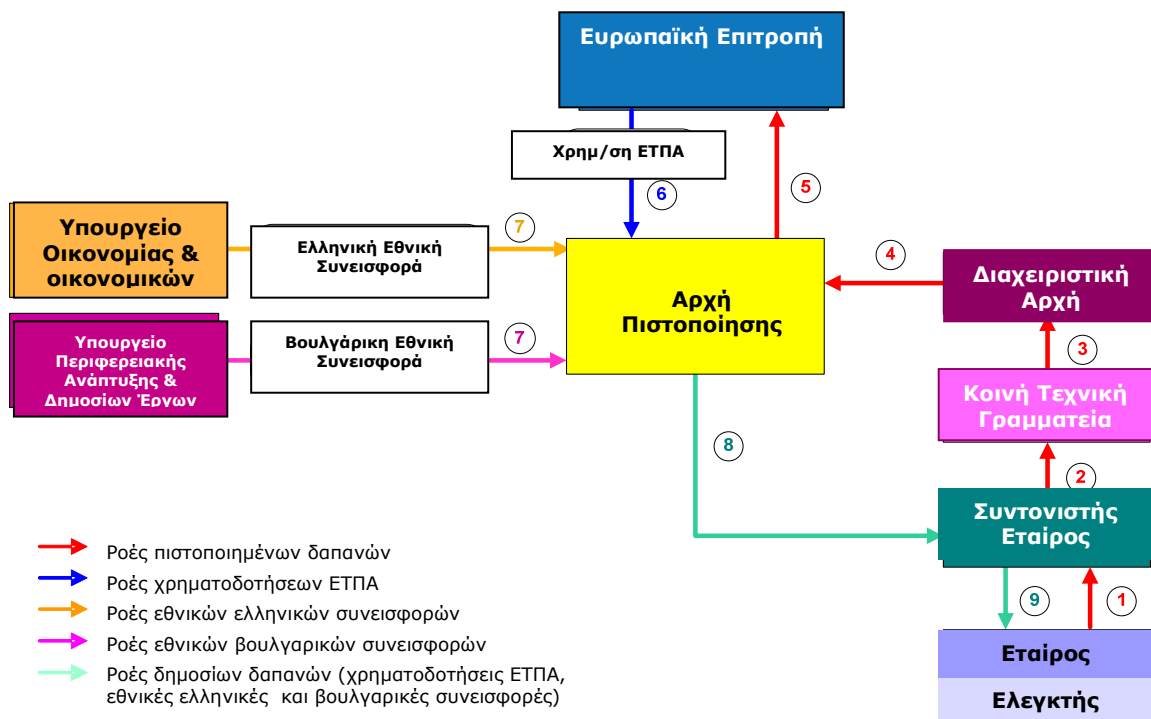
6.11.2. Χρηματοοικονομικές Ροές Δημοσίων Δαπανών

Η Αρχή Πιστοποίησης λαμβάνει πληρωμές συνεισφορών του ΕΤΠΑ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι ελληνικές εθνικές συνεισφορές μεταφέρονται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών στην Αρχή Πιστοποίησης. Οι εθνικές συνεισφορές της Βουλγαρίας μεταφέρονται από το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων στην Αρχή Πιστοποίησης.

Η Αρχή Πιστοποίησης μεταφέρει τις συνολικές δημόσιες δαπάνες στους βασικούς δικαιούχους των επιλεγμένων έργων. Οι Συντονιστές εταίροι είναι αρμόδιοι για την διανομή των συνολικών δημόσιων δαπανών σε όλους τους εταίρους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

6.12. Παρακολούθηση

6.12.1. Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠ θεσπίζεται σε διάστημα 3 μηνών από την ημερομηνία γνωστοποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της απόφασης που εγκρίνει το ΕΠ.

Η σύνθεση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτελεί απόφαση των συμμετεχόντων κρατών-μελών, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κράτη-μέλη έχουν ισάριθμους εκπροσώπους και σύμφωνα με την αρχή συνεργασίας σε θέματα διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρήσεων σε όλα τα στάδια της υλοποίησης του προγράμματος. Οι εκπρόσωποι των κρατών-μελών προέρχονται από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές Αρχές.

Της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης συμπροεδρεύουν διορισμένοι εκπρόσωποι των κρατών-μελών ή αναπληρωτές αυτών. Για την ελληνική πλευρά, διορισμένος πρόεδρος είναι ο Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Για τη βουλγαρική πλευρά, ο διορισμένος πρόεδρος είναι ο Αναπληρωτής Υπουργός Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων.

Ο/η εκπρόσωπος της Επιτροπής, με δική του/της πρωτοβουλία ή έπειτα από αίτημα της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης συμμετέχει στις συσκέψεις αυτής και έχει ένα συμβουλευτικό ρόλο.

Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν, στα πλαίσια του εφικτού, ισάριθμους εκπροσώπους στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

Η Διαχειριστική Αρχή συμμετέχει στις συσκέψεις της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής, και έχει ρόλο συμβουλευτικό. Επιπλέον, ειδικοί ή εμπειρογνώμονες σε θέματα οικονομικής, τεχνικής, κοινωνικής, επιστημονικής ή άλλου είδους φύσης, ανάλογα με τα ζητήματα της ατζέντας, ενδέχεται να κληθούν να συμμετάσχουν στις συσκέψεις της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής ως σύμβουλοι.

Η Κοινή Τεχνική Γραμματεία αναλαμβάνει τη γραμματειακή υποστήριξη της Κοινής Οργανωτικής Επιτροπής, κυρίως οργανώνοντας τις συσκέψεις, προετοιμάζοντας την ατζέντα και κρατώντας τα πρακτικά.

Η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή προετοιμάζει η ίδια τους κανόνες λειτουργίας της μέσα στα θεσμικά, νομικά και δημοσιονομικά πλαίσια του κράτους-μέλους, όπου βασίζεται η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος, και τους εγκρίνει, με τη σύμφωνη γνώμη και της Αρχής Διαχείρισης, προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά της σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Στην αρχική της συνεδρίαση, η Επιτροπή υιοθετεί τους κανόνες που διέπουν τη λειτουργία της.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης είναι αρμόδια για τις λειτουργίες που αναφέρονται στο άρθρο 65 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, και συγκεκριμένα:

- Εξετάζει και εγκρίνει τα κριτήρια επιλογής των προτάσεων έργων που θα χρηματοδοτηθούν μέσα σε έξι μήνες από την έγκριση του επιχειρησιακού προγράμματος, καθώς και οιαδήποτε αναθεώρηση των κριτηρίων αυτών ανάλογα με τις ανάγκες του προγράμματος·
- Μελετά περιοδικά την πρόοδο που έχει γίνει σχετικά με την επίτευξη των ειδικών στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος βάσει των εγγράφων που υποβάλλονται από την Διαχειριστική Αρχή·
- Εξετάζει τα αποτελέσματα της εφαρμογής, συγκεκριμένα την επίτευξη των στόχων του κάθε άξονα προτεραιότητας και τις αξιολογήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και στο τμήμα 4·
- Μελετά και εγκρίνει τις ετήσιες και τελικές εκθέσεις εφαρμογής που αναφέρονται στο Άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006·
- Ενημερώνεται επί της ετήσιας έκθεσης ελέγχου, ή επί του μέρους της έκθεσης σχετικά με το επιχειρησιακό πρόγραμμα, και άλλων σχετικών σχολίων που ενδεχομένως κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπειτα από την εξέταση της έκθεσης ή του μέρους της έκθεσης·
- Μπορεί να προτείνει στην Διαχειριστική Αρχή μία αναθεώρηση ή εξέταση του επιχειρησιακού προγράμματος που θα μπορούσε να επιφέρει την επίτευξη των στόχων του ΕΤΠΑ που αναφέρονται στο άρθρο 3 ή τη βελτίωση της διαχείρισής του, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισης·
- Μελετά και εγκρίνει οιαδήποτε πρόταση τροποποίησης της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα κονδύλια του ΕΤΠΑ·

- Εγκρίνει το υλικό για την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος·
- Εγκρίνει το ετήσιο σχέδιο Τεχνικής Βοήθειας

6.12.2. Δείκτες Παρακολούθησης

Όπως καθορίζεται από το άρθρο 66 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η παρακολούθηση του επιχειρησιακού προγράμματος διενεργείται από την Διαχειριστική Αρχή και την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης του προγράμματος, κυρίως σε σχέση με τους δείκτες (χρηματοοικονομικούς δείκτες και δείκτες απόδοσης και αποτελεσμάτων) που καθορίζονται για τον κάθε άξονα προτεραιότητας στο επιχειρησιακό πρόγραμμα σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφος 1 σημείο γ' του προαναφερθέντος κανονισμού.

Οι δείκτες του επιχειρησιακού προγράμματος δημιουργήθηκαν με βάση τη μεθοδολογία που προτάθηκε από την Επιτροπή και περιγράφεται στο σχετικό έγγραφο εργασίας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 “Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης: Ένας Πρακτικός Οδηγός”.

Η επιλογή των δεικτών για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος συμβαδίζει με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του επιχειρησιακού προγράμματος, τους στόχους του και τις ισχύουσες κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες της γεωγραφικής περιοχής εφαρμογής του.

Τα δεδομένα που απαιτούνται για τον υπολογισμό των μεγεθών των δεικτών κατά την εφαρμογή του προγράμματος συγκεντρώνονται σε επίπεδο επιχείρησης και αθροίζονται σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας και τέλος σε επίπεδο προγράμματος.

Στο πλαίσιο της τακτικής αξιολόγησης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εφαρμογής του ΕΠ, η Διαχειριστική Αρχή αποστέλλει στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης τα δεδομένα που προκύπτουν από το σύστημα παρακολούθησης, κυρίως περιλήψεις χρηματοοικονομικών δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με τους δείκτες απόδοσης και αποτελέσματος.

Ένα σύστημα διαχείρισης πληροφοριών θα χρησιμοποιείται για την καταγραφή των πληροφοριών για όλα τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα και τη συλλογή

αξιόπιστων χρηματοοικονομικών και στατιστικών δεδομένων που αφορούν στην εφαρμογή του προγράμματος.

6.12.3. Ετήσια Έκθεση

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του ΕΠ, η Διαχειριστική Αρχή συντάσσει μία ετήσια έκθεση για την εφαρμογή του προγράμματος και, έπειτα από την έγκριση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, το αποστέλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (άρθρο 67 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006). Η έκθεση περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ταξινομούνται σύμφωνα με τις αξιώσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Στο πλαίσιο αυτό, η Διαχειριστική Αρχή πρέπει να ελέγχει συνεχώς και να βελτιώνει τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του προγράμματος.

6.12.3.1. Ετήσια Εξέταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Όπως ορίζεται από το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, κάθε χρόνο, όταν υποβάλλεται η ετήσια έκθεση επί της εφαρμογής, η Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος και η Επιτροπή εξετάζουν την πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος, τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά το περασμένο έτος, τη χρηματοοικονομική εφαρμογή και άλλους παράγοντες σχετικούς με την επίτευξη της επιθυμητής έκβασης. Εξετάζονται επίσης και άλλες πτυχές της λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προέκυψαν από την τελευταία ετήσια έκθεση ελέγχου στην οποία γίνεται αναφορά στο άρθρο 62 παράγραφος 1 σημείο δ' εδάφιο i) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

Με το τέλος της προαναφερθείσας εξέτασης του προγράμματος, η Επιτροπή ενδέχεται να κάνει σχόλια στην Διαχειριστική Αρχή, η οποία και θα ενημερώσει την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης επί αυτών. Η Διαχειριστική Αρχή ενημερώνει την Επιτροπή για τις δράσεις που έλαβαν χώρα έπειτα από αυτά τα σχόλια.

6.13. Αξιολόγηση

6.13.1. Γενικά

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της συνεισφοράς της Κοινότητας και των εθνικών ταμείων στην πολιτική συνοχής, λαμβάνουν χώρα αξιολογήσεις πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από την υλοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος (άρθρα 47-49 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006).

Αυτές οι στρατηγικές ή επιχειρησιακές αξιολογήσεις λαμβάνουν υπόψη το στόχο της αειφόρου ανάπτυξης και τη συναφή κοινοτική νομοθεσία που αφορά στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση. Οι αξιολογήσεις διενεργούνται με την αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής ή της Επιτροπής μέσω εμπειρογνομόνων ή οργάνων, που λειτουργούν ανεξάρτητα από τις Αρχές πιστοποίησης και ελέγχου που έχουν διοριστεί στα πλαίσια του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες περί πρόσβασης σε έγγραφα.

6.13.2. Επιχειρησιακές Αξιολογήσεις

Όπως ορίζεται από το άρθρο 48 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, τα κράτη-μέλη προβαίνουν σε αξιολογήσεις σχετικά με την παρακολούθηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, ιδιαίτερα στα σημεία όπου η παρακολούθηση αναδεικνύει μία σημαντική απόκλιση από τους αρχικούς στόχους ή εκεί όπου έχουν γίνει προτάσεις για την αναθεώρηση των προγραμμάτων αυτών (αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης).

Οι αξιολογήσεις που αφορούν στην παρακολούθηση του προγράμματος διεξάγονται με την ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής.

Για την περίοδο 2007-2013 προβλέπεται μία αξιολόγηση του ΕΠ, κατά το έτος 2010. ωστόσο, πέρα από την προτεινόμενη αξιολόγηση, θα υπάρξουν κι άλλες αξιολογήσεις κατά την προγραμματική περίοδο, εάν αυτό κριθεί απαραίτητο έπειτα από αλλαγές στο ΕΠ. Οι τροποποιήσεις του επιχειρησιακού προγράμματος μπορεί να επιφέρουν τροποποιήσεις στην κατανομή των κονδυλίων μεταξύ αξόνων προτεραιότητας, τροποποιήσεις στους στόχους και/ή στο περιεχόμενο των προτεραιοτήτων του ΕΠ και τέλος, τροποποιήσεις στις

εκτελεστικές διατάξεις. Το χρονικό πλαίσιο των αξιολογήσεων που προαναφέρθηκαν δεν μπορεί να προσδιοριστεί στο παρόν στάδιο του σχεδιασμού.

Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών αποστέλλονται από την Διαχειριστική Αρχή στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης για το πρόγραμμα και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

6.13.3. Ex-Post Αξιολόγηση

Όπως ορίζεται από το άρθρο 49 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, είναι αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η διενέργεια ex-post αξιολογήσεων. Η ex-post αξιολόγηση εξετάζει το κατά πόσο έχουν χρησιμοποιηθεί οι πόροι, την αποτελεσματικότητα και συνέπεια του χρηματοδοτικού προγραμματισμού του ΕΤΠΑ και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις, ενώ παράλληλα αντλεί συμπεράσματα για την πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Τέλος, προσδιορίζονται οι παράγοντες που συντελούν στην επιτυχία ή αποτυχία της υλοποίησης του ΕΠ και οι καλές πρακτικές.

Η ex-post αξιολόγηση είναι μία στρατηγική αξιολόγηση που διενεργείται από ανεξάρτητους εκτιμητές και πρόκειται να ολοκληρωθεί έως την 31^η Δεκεμβρίου 2015. Διεξάγεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε στενή συνεργασία με την Διαχειριστική Αρχή, και η τελευταία είναι εκείνη που της παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

6.14. Πληροφόρηση και Δημοσιότητα

Όπως ορίζεται από το άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, τα κράτη-μέλη και η Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος παρέχουν πληροφορίες και δημοσιοποιούν τις επιχειρήσεις και το συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα έτσι ώστε να διασφαλιστεί η απαιτούμενη δημοσιότητά τους. Οι πληροφορίες απευθύνονται στους πολίτες και δικαιούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την επισήμανση του ρόλου της Κοινότητας και τη διασφάλιση της διάφανης συνδρομής του ΕΤΠΑ. Η εφαρμογή των αξιώσεων για την πληροφόρηση και τη δημοσιοποίηση περιγράφεται στα άρθρα από 2 έως 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Για τη διοχέτευση των πληροφοριών που αναφέρονται παραπάνω, λαμβάνονται μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας, για την περίοδο εφαρμογής του

προγράμματος, τα οποία περιγράφονται διαρθρωτικά στο σχέδιο επικοινωνίας του επιχειρησιακού προγράμματος. Το σχέδιο επικοινωνίας περιλαμβάνει τους στόχους και τις ομάδες-στόχους, την στρατηγική και το περιεχόμενο των πληροφοριών και τα μέτρα δημοσιότητας που λαμβάνονται για την κάθε ομάδα-στόχο (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, πολίτες), τον ενδεικτικό προϋπολογισμό υλοποίησης του σχεδίου, τα διοικητικά τμήματα ή όργανα αρμόδια για την εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας, ενδείξεις για το πώς θα αξιολογηθούν τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας αναφορικά με τις προοπτικές και την ενημέρωση για το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το ρόλο της Κοινότητας.

Στα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας θα γίνεται αναφορά στην αξία της συμβολής της Κοινότητας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Το σχέδιο επικοινωνίας και οιοσδήποτε σημαντικές αναθεωρήσεις αυτού εξετάζεται από την Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος και υποβάλλεται στην Επιτροπή προς εξέταση σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Τα κονδύλια για τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας περιλαμβάνονται στη χρηματοδότηση του ΕΠ υπό την Τεχνική Βοήθεια εφαρμογής χρηματοδοτήσεων (άρθρο 46 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006).

Η Διαχειριστική Αρχή καθορίζει τα όργανα που είναι υπεύθυνα για τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας και ενημερώνει ανάλογα και την Επιτροπή.

6.15. Ανταλλαγή Ηλεκτρονικών Δεδομένων

Εν όψει των Άρθρων 66 και 67 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η Διαχειριστική Αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος θα αναβαθμίσει το σύστημα πληροφορικής που έχει θεσπιστεί από την Επιτροπή (ΚΟΥ 2007) για την ανταλλαγή όλων των δεδομένων που αφορούν στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, σύμφωνα με τις αξιώσεις των άρθρων 39, 40, 41 και 42 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Η Διαχειριστική Αρχή του ΕΠ διασφαλίζει επίσης τη λειτουργία ενός συστήματος για την καταγραφή και αποθήκευση σε ηλεκτρονική μορφή των λογιστικών αρχείων της κάθε επιχείρησης του επιχειρησιακού προγράμματος και ότι τα δεδομένα που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις πιστοποιήσεις,

τους ελέγχους και την αξιολόγηση συγκεντρώνονται σύμφωνα με το άρθρο 60 σημείο γ' του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Για το λόγο αυτό, στα πλαίσια της περιγραφής των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου, θα πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή μία περιγραφή του συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 71 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και παρομοίως με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 καθώς και με την παρ. 6 του Παραρτήματος XII του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006.

Το υπάρχον σύστημα διαχείρισης πληροφοριών (MIS), που δημιουργήθηκε για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της 3^{ης} προγραμματικής περιόδου στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, θα προσαρμοστεί κατάλληλα για να εξυπηρετήσει το σκοπό αυτό. Το MIS (ΟΠΣ) είναι πλήρως συμβατό με το ΚΟΥ.

Το σύστημα διαχείρισης πληροφοριών μπορεί επίσης να καλύψει την ανάγκη συλλογής και καταγραφής των δεδομένων που αναφέρεται στις αρμοδιότητες των αρχών πιστοποίησης και ελέγχου και να υποστηρίξει τις Αρχές στην υποχρέωσή τους για την ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

6.16. Συνεργασία

Το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 καθορίζει ότι οι στόχοι των Ταμείων θα επιτευχθούν στα πλαίσια της στενής συνεργασίας, που από εδώ και στο εξής θα ονομάζεται Συνεργασία, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κάθε κράτους-μέλους και μεταξύ των κρατών-μελών και των ενδιαφερόμενων φορέων (τις αντίστοιχες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές Αρχές, τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, οιοδήποτε άλλο όργανο που εκπροσωπεί τους πολίτες, τους περιβαλλοντικούς εταίρους, μη κυβερνητικές οργανώσεις και όργανα αρμόδια για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών).

Η Συνεργασία θα διασφαλίζεται σε όλα τα επίπεδα εφαρμογής του ΕΠ μέσω:

- (i) Της εφαρμογής διαδικασιών ανοιχτών διαβουλεύσεων σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού προκειμένου να δημιουργηθεί μία πολύπλευρη προσέγγιση των εναλλακτικών λύσεων για την ανάπτυξη των επιλέξιμων περιοχών με ένα παραγωγικό και αποτελεσματικό διάλογο μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
- (ii) Της ενεργούς ανάμιξης των εταίρων, κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο, σε διάφορα στάδια του προγραμματισμού του ΕΠ

- (iii) Της αναλογικής εκπροσώπησης των εταίρων στη σύνθεση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ, που είναι και ο σημαντικότερος μηχανισμός για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του προγράμματος, και όπου εκπροσωπούνται όλοι οι φορείς που ενδιαφέρονται για τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος.

6.17. Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και διασφάλιση της αρχής κατά των διακρίσεων

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και η ενσωμάτωση της προοπτικής του φύλου προωθούνται κατά τα διάφορα στάδια εφαρμογής των Ταμείων.

Τα κράτη-μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες για την πρόληψη των διακρίσεων με βάση το φύλο, τη φυλή ή το έθνος, τη θρησκεία ή την πίστη, τις ιδιαιτερότητες, την ηλικία ή τις σεξουαλικές προτιμήσεις κατά τα διάφορα στάδια εφαρμογής των Ταμείων και, ιδιαίτερα την πρόσβαση σε αυτά. Συγκεκριμένα, η προσβασιμότητα για άτομα με ειδικές ανάγκες θα πρέπει να αποτελέσει ένα από τα βασικά κριτήρια για τον καθορισμό των έργων που θα χρηματοδοτηθούν από τα ταμεία και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τα διάφορα στάδια εφαρμογής.

Οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την πρόληψη των διακρίσεων κατά τα διάφορα στάδια εφαρμογής του επιχειρησιακού προγράμματος πρέπει να περιλαμβάνουν:

- (i) Τις κατάλληλες ενέργειες για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και τις ειδικές προτάσεις έργων που περιλαμβάνονται σε αυτό προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη και μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στη συγχρηματοδότηση της Κοινότητας. Τα μέτρα αυτά θα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σε όλα τα μέλη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης του προγράμματος καθώς και στους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μπορούν να διασφαλίσουν περισσότερες ευκαιρίες χρηματοδότησης καθώς και τις ειδικές προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη λήψη της

- (ii) Την παρακολούθηση και διοχέτευση των σχετικών πληροφοριών στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από την ετήσια έκθεση σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για την υποστήριξη της δημιουργίας ίσων ευκαιριών υπό το ΕΠ, την αποτελεσματικότητά τους και τις απαιτούμενες διορθωτικές δράσεις για τη διασφάλιση της απαγόρευσης των διακρίσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι: Στατιστικά Δεδομένα της Περιοχής Προγραμματισμού

ΠΙΝΑΚΑΣ Α: Πληθυσμός της Επιλέξιμης Περιοχής

Δείκτες	Νομαρχία Έβρου	Νομαρχία Καβάλας	Νομαρχία Ξάνθης	Νομαρχία Ροδόπης	Νομαρχία Δράμας	Νομαρχία Θεσσαλονίκης	Νομαρχία Σερρών	Δείκτες	Περιφέρεια Μπλαγκόεφγκραντ	Περ/ρεια Σμόλυαν	Περ/ρεια Κούρτζαλι	Περ/ρεια Χάσκοβο
Πληθυσμός	149.243	140.546	105.590	111.306	100.775	1.125.422	190.143	Πληθυσμός	333.577	131.010	158.541	266.073
Ηλικιακή κατανομή (%)												
0-14	17,2	18,5	23,8	19,6	19,1	18,7	18,1	0-9	9,04	7,6	9,24	8,3
15-65	69	67,8	66,6	68,7	67,4	70,6	67,8	10-19	13,38	12,76	13,68	11,77
65+	13,8	13,7	9,6	11,7	13,5	10,7	14,1	60+	22,05	20,78	20,20	25,18

Πηγές: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2006 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ Β: Οικονομικοί δείκτες στη διασυνοριακή περιοχή

Δείκτες ανά Περιοχή	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΣΣ												
	Νομαρχία Έβρου	Νομαρχία Καβάλας	Νομαρχία Ξάνθης	Νομαρχία Ροδόπης	Νομαρχία Δράμας	Νομαρχία Θεσσαλονίκης	Νομαρχία Σερρών	Περιφέρεια Μπλαγκόεφγκραντ	Περιφέρεια Σμόλυαν	Περιφέρεια Κούρτζαλι	Περιφέρεια Χάσκοβο	ΕΛ (2004)	ΒΓ (2004)
ΑΕΠ													
Πρωτ/νής τομέας	21,4	9,9	8,6	19,4	18,2	5,5	11,2	18,3	20,8	30,7	21,2	5,7	11,6
Δευτ/γενής τομέας	21	21,7	46,4	31,5	15	26,4	30,5	36,2	21,9	20,8	23,8	21,3	29,7
Τριτ/νής τομέας	57,6	49,1	45	49,1	66,8	68,1	58,3	45,5	57,3	48,5	55	73	58,7
Κατανομή του εργατικού δυναμικού													
Πρωτ/νής τομέας	28,04*					6,5	23,1	2,5	3,2	1,4	3,3	12,6	3,3
Δευτ/γενής τομέας	20,52*					30,6	29,4	57,1	42,3	47,6	43,6	22,48	37,9
Τριτ/νής τομέας	51,43*					62,9	47,5	40,4	54,5	51	53,2	64,92	58,8

*Μέσος όρος για την περιοχή Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης

Πηγές: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2006 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη διασυνοριακή περιοχή (2006)

Δείκτες ανά Περιοχή	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΣΣ												
	Νομαρχία Έβρου	Νομαρχία Καβάλας	Νομαρχία Ξάνθης	Νομαρχία Ροδόπης	Νομαρχία Δράμας	Νομαρχία Θεσσαλονίκης	Νομαρχία Σερρών	Περιφέρεια Μπλαγκό- εφγκραντ	Περιφέρεια Σμόλυαν	Περιφέρεια Κούρτζαλι	Περιφέρεια Χάσκοβο	ΕΛ (2006)	ΒΓ (2006)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ	10.852,8	11.141	10.335,4	9.051,7	8.891,7	13.759,6	7.990,3	2.053	1.935,7	1.815,7	1.820,8	15.221,7	2.518,3

Πηγή: Eurostat, 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ: Καταλύματα* στην επιλέξιμη περιοχή	
Περιφέρειες	Καταλύματα
Σμόλυαν	138
Κούρτζαλι	14
Χάσκοβο	24
Μπλαγκόεφγκραντ	55
Θεσσαλονίκη	128
Δράμα	15
Καβάλα	238
Σέρρες	23
Ροδόπη	21
Ξάνθη	14
Έβρος	63

*Περιλαμβάνονται όλα τα είδη καταλυμάτων δηλ. κατηγορίας πολυτελείας έως Γ/Δ. Οι μονάδες αγροτουρισμού δεν περιλαμβάνονται

Πηγές: Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004 & Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε: Δείκτης Ανεργίας στη διασυνοριακή περιοχή

Δείκτες ανά Περιοχή												Μέσος όρος ΕΛ (2004)	Μέσος όρος ΒΓ (2004)
	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ												
	Νομαρχία Έβρου	Νομαρχία Καβάλας	Νομαρχία Ξάνθης	Νομαρχία Ροδόπης	Νομαρχία Δράμας	Νομ/χία Θεσ/ νίκης	Νομαρχία Σερρών	Μπλαγ κώ- εφγκρ αντ	Σμόλυαν	Κούρτζαλι	Χάσκοβο		
Ανεργία (%)	14,50	8,2	8,4	12,4	10,6	12,4	15,9	8,7	17,3	13,6	13,8	9,6	12,2

Πηγές: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2004 & Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ : Ανεργία ανά φύλο στη διασυνοριακή περιοχή

Ανεργία %											
	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ										
	Νομαρχί α Έβρου	Νομαρχία Καβάλας	Νομαρχία Ξάνθης	Νομαρχία Ροδόπης	Νομαρχία Δράμας	Νομ/χία Θεσ/νίκης	Νομαρχία Σερρών	Μπλαγκό- εφγκραντ	Σμόλυαν	Κούρτζαλι	Χάσκοβο
ΑΝΔΡΕΣ	29,15	30,38	38,58	35,98	27,89	32,18	33,89	μ.δ*	μ.δ	μ.δ	μ.δ
ΓΥΝΑΙΚΕ Σ	70,85	69,62	61,42	64,02	72,11	67,82	66,02	μ.δ	μ.δ	μ.δ	μ.δ

Πηγές: Ελληνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Eurostat

*μ.δ : μη διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004 & Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ελλάδος, 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ : Κατάλογος Ακαδημαϊκών Θεσμών στην επιλέξιμη περιοχή					
Περιφέρειες	Ανεξάρτητα κολλέγια	Πανεπιστήμια και εξειδικευμένες σχολές στην περιοχή	Σχολές πανεπιστημίων ή τμήματα	Τεχνολογικά Ινστιτούτα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Σχολές Καλών Τεχνών
Μπλαγκόεφγκραντ	1	2	1	----	2
Σμόλυαν	1	----	1	----	----
Κούρτζαλι	1	----	----	----	----
Χάσκοβο	----	----	1	----	----
Θεσσαλονίκη	1	2	----	1	1
Σέρρες	----	----	----	1	----
Καβάλα	----	----	----	1	----
Δράμα	----	----	----	----	----
Ξάνθη	----	1	----	----	----
Ροδόπη	----	----	1	----	----
Έβρος	----	----	2	----	----

ΠΙΝΑΚΑΣ Η: Εκπαιδευτικά ιδρύματα κατά το σχολικό έτος 2004/2005 στις περιφέρειες της επιλέξιμης περιοχής									
Περιφέρειες	Σύνολο	Γενικές σχολές	Ειδικές σχολές	Σχολές καλών τεχνών	Επαγγελματικά εκπαιδευτήρια	Επαγγελματικά κολλέγια με είσοδο μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Σχολές επαγγελματικής κατάρτισης	Ανεξάρτητα κολλέγια	Πανεπιστήμια και εξειδικευμένες σχολές
Σμόλυαν	92	74	3	2	13	-----	-----	----	-----
Κούρτζαλι	112	97	1	----	14	-----	-----	----	-----
Χάσκοβο	120	99	8	----	13	-----	-----	----	-----
Μπλαγκόεφγκραντ	169	141	6	-----	19	-----	-----	1	2
ΒΓ	3 337	2 657	127	19	459	17	5	10	43

Πηγή: Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας, 2004

Παράρτημα ΙΙ: Ανάλυση των Ερωτηματολογίων

Σχετικά με τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 και το επιχειρησιακό διασυνοριακό πρόγραμμα Ελλάδας-Βουλγαρίας, η TREK Consulting S.A. προετοίμασε, και η ΥΔ INTERREG της Ελλάδας και το ΥΠΑΔΕ της Βουλγαρίας διένειμαν ένα Ερωτηματολόγιο προκειμένου να εξεταστεί το εφαρμόσιμο και το ενδιαφέρον των Ελλήνων και Βούλγαρων δυνητικών δικαιούχων για την υποβολή των προτάσεων έργων στους θεματικούς τομείς που καθορίστηκαν από την Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού του Προγράμματος. Η σχετική αξιολόγηση και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν χρησιμοποιήθηκαν στη διατύπωση του στρατηγικού πλαισίου στο οποίο οι άξονες προτεραιότητας και τομείς παρέμβασης του νέου επιχειρησιακού προγράμματος έχουν καθοριστεί και αναλυθεί.

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με τρόπο ώστε να συλλέγει πληροφορίες σχετικά με την κατάταξη των αντίστοιχων θεματικών τομέων όσον αφορά στο ενδιαφέρον των δυνητικών δικαιούχων (Μέρος Α του ερωτηματολογίου) και δεδομένα για τις πιθανές προτάσεις κοινών έργων που μπορεί να υποβληθούν σε κάθε θεματικό τομέα για τη διασυνοριακή περιοχή (Μέρος Β). Για καθεμία εκ των ιδεών έργων που καταγράφηκαν, απαιτείται μία σύντομη περιγραφή και ο προσδιορισμός της ωριμότητας του έργου (σχετικά με τα έγγραφα του έργου, τη συνεργασία, κλπ.).

Το ερωτηματολόγιο απεστάλη στους Έλληνες και Βούλγαρους δυνητικούς δικαιούχους των επιλέξιμων περιοχών του διασυνοριακού προγράμματος Ελλάδας-Βουλγαρίας.

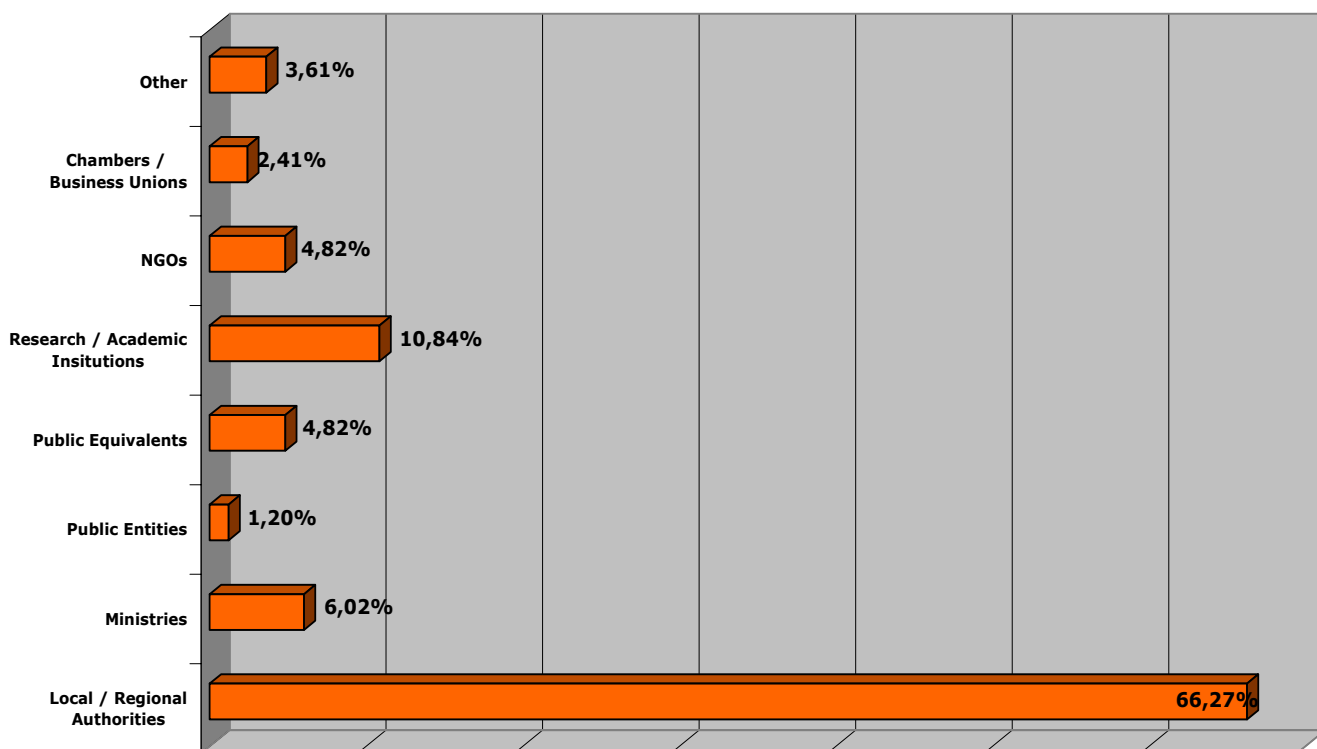
Μεγάλο ενδιαφέρον σημειώθηκε από πλευράς των αντίστοιχων φορέων για τη νέα προγραμματική περίοδο του επιχειρησιακού προγράμματος Ελλάδα-Βουλγαρία 2007-2013. Συνολικά, συγκεντρώθηκαν 67 ερωτηματολόγια και καταγράφηκαν άλλες 16 ιδέες έργων στη βουλγαρική πλευρά μέσω των εθνικών διαδικασιών για την καταγραφή και ανάλυση των ιδεών έργων. Όλα τα δεδομένα και οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν αναλύονται περαιτέρω στους πίνακες που ακολουθούν – στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί, προς αποφυγή παρερμηνειών, ότι, παρότι η πλειοψηφία των ερωτηματολογίων είχε συμπληρωθεί σωστά, ορισμένα εξ αυτών περιείχαν κάποιες αποκλίσεις στην κατάταξη των τομέων (δεν είχε χρησιμοποιηθεί το σύνολο της κλίμακας ή κάποιες βαθμίδες είχαν σημειωθεί πάνω από μία φορά) και στις προτάσεις έργων (κάποια ερωτηματολόγια περιείχαν περισσότερες ιδέες έργων, ενώ κάποια άλλα δεν περιείχαν καμία). Σε

κάθε περίπτωση, όλες οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν αναλύονται διεξοδικά παρακάτω.

Α. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Μετά από μία πρώτη αξιολόγηση των υποβληθέντων ερωτηματολογίων, η πλειοψηφία των ενδιαφερόμενων φορέων και των δύο χωρών ανήκουν στην κατηγορία “Τοπική/Περιφερειακή Αρχή”. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για ένα πραγματικά θετικό στοιχείο, καθώς δείχνει ότι οι περιφερειακές Αρχές γίνονται πιο ενεργές συμμετέχοντας σε ευρωπαϊκά διασυνοριακά προγράμματα και αποκτούν εμπειρίες από την υλοποίησή τους. Επίσης, σημειώνεται ένα ενδιαφέρον για συμμετοχή στο σχετικό πρόγραμμα από υπουργεία, ΜΚΟ, πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα και άλλους οργανισμούς (εμπορικά επιμελητήρια και ισοδύναμοι δημόσιοι οργανισμοί) επίσης.

Τα έως τώρα αναφερθέντα κύρια στοιχεία παρουσιάζονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Σχεδιάγραμμα 1- Είδος οργανισμού των τελικών δικαιούχων

Υπήρξε ενδιαφέρον συμμετοχής στο νέο Πρόγραμμα από διάφορους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών/περιφερειακών Αρχών, ισοδύναμων δημόσιων

οργανισμών, υπουργείων, ΜΚΟ, κλπ. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, στην παραπάνω ανάλυση έχουν συμπεριληφθεί και οι Βούλγαροι εταίροι που υπέβαλαν ιδέες έργων και όχι ερωτηματολόγια.

Β. ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Το κομμάτι αυτό αναφέρεται στους θεματικούς τομείς που σημείωσε ο κάθε δυνητικός δικαιούχος ως τους σημαντικότερους για την υποβολή πρότασης στη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο σχετικό τμήμα του ερωτηματολογίου, ο κάθε φορέας έπρεπε να κατατάξει τους θεματικούς τομείς (σε ένα πίνακα) με μία κλίμακα από το 1 (πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για τον αντίστοιχο θεματικό τομέα) έως το 12 (σχετική αδιαφορία για τον τομέα).

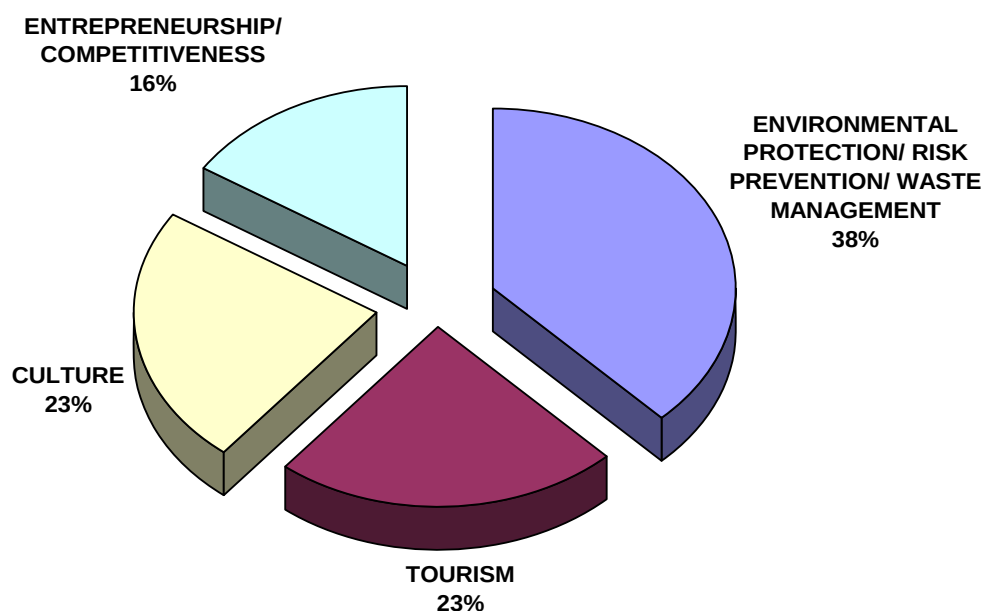
Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των ερωτηματολογίων επισημαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Ranking Per Thematic Sector	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	N/A
Entrepreneurship/ Competitiveness	11	8	4	8	4	5	5	3	4	2	1	2	9
Environmental protection/ Risk Prevention/Waste management	26	15	8		2	1	2	1	3	2	1	1	5
Improving Accessibility (Transport/Telecommunication)	8	5	2	4	3	6	3	9	5	7	3	4	6
Tourism	16	8	5	5	6	2	5	4	1	3	1	2	6
Culture	16	10	3	8	3	2	5	2	3		6	3	4
Human Resources	10	3	8	4	6	4	3	5	9	4			8
Health	5	8	1	1	5	5	3		7	6	8	8	8
Innovation/ Research &Technology	9	5	9	4	7	3	5	4	6		2	3	8
Education	9	10	5	6	4	4	5	8		6	1	2	5
Small-scale Infrastructure	6	5	6	2	1	5	5	2	2	3	8	14	7
Information Society	4	5	12	3	3	6	3	4	3	6	3	5	10
Urban/Rural Development	10	5	5	6	9	3	2	5	3	1	3	5	7

Πίνακας Ι: Κατάταξη ανά Θεματικό τομέα

Ο πίνακας Ι παρουσιάζει την κατάταξη του κάθε θεματικού τομέα σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια που υποβλήθηκαν. Η σειρά με την ονομασία "Κλίμακα" παρουσιάζει την βαθμολογία από το 1 έως το 12 την οποία ο κάθε εταίρος έπρεπε να δώσει σε κάθε θεματικό τομέα. Οι αριθμοί στο εσωτερικό του πίνακα

αντιστοιχούν στον αριθμό των ερωτηματολογίων που έδωσαν στον κάθε τομέα τη συγκεκριμένη βαθμολογία.

Σχεδιάγραμμα 2- Είδος οργανισμού των τελικών δικαιούχων

Το σχεδιάγραμμα 2 απεικονίζει τις τέσσερις πρώτες κατηγορίες ενδιαφέροντος, όπως αποτυπώθηκαν στα ερωτηματολόγια των φορέων που συμμετείχαν στη σχετική έρευνα (κλίμακα:1). Όπως παρατηρείται στο σχεδιάγραμμα, ο θεματικός τομέας "Περιβαλλοντική προστασία/ Πρόληψη κινδύνων/ Διαχείριση αποβλήτων" συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον σύμφωνα με το μέσο ποσοτικής έρευνας που εφαρμόστηκε στις δύο χώρες. Οι θεματικοί τομείς "Πολιτισμός" και "Τουρισμός" προκαλούν το ενδιαφέρον των φορέων και των δύο χωρών. Ταυτόχρονα, και ο θεματικός τομέας "Επιχειρηματικότητα/ Ανταγωνιστικότητα" συγκεντρώνει ένα μεγάλο ποσοστό ενδιαφέροντος από πλευράς των φορέων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι παρότι υπάρχει ισότητα μεταξύ του ενδιαφέροντος των φορέων για τους θεματικούς τομείς Τουρισμού και Πολιτισμού ενώ τομέας "Επιχειρηματικότητα/ Ανταγωνιστικότητα" είναι στην τέταρτη θέση με ποσοστό ενδιαφέροντος 16%, στο παρακάτω μέρος των "Ιδεών έργων ανά θεματικό τομέα" υπάρχει διαφορά σε αυτή την ταξινόμηση. Υπάρχουν πολλές προτάσεις έργων για τον τομέα της Επιχειρηματικότητας/ Ανταγωνιστικότητας ενώ

υπάρχει λιγότερο ενδιαφέρον για τον Τουρισμό και τον Πολιτισμό που βρίσκονται στην 3^η και 4^η θέση της κατάταξης αντίστοιχα.

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Το κομμάτι αυτό παρουσιάζει τις προτάσεις έργων για τον κάθε θεματικό τομέα σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια που έχουν υποβληθεί. Το δεύτερο σκέλος του ερωτηματολογίου είχε σχεδιαστεί έτσι ώστε, ο κάθε ενδιαφερόμενος φορέας του επιχειρησιακού προγράμματος για τη νέα προγραμματική περίοδο να προτείνει ιδέες έργων σύμφωνα με τους θεματικούς τομείς που τον ενδιαφέρουν.

Κατά την αξιολόγηση των υποβληθέντων ερωτηματολογίων παρατηρήθηκε ένας μεγάλος αριθμός προτάσεων που ταξινομήθηκαν σε πολλούς θεματικούς τομείς· παραδείγματος χάριν, περιβάλλον (Β) και Υποδομές μικρής κλίμακας (Ι) και/ή Πολιτισμός (Ε). Συνεπώς, εφόσον ήταν δύσκολο να χρησιμοποιηθεί αυτός ο μεγάλος αριθμός στην έκθεση αξιολόγησης, αποφασίστηκε ότι όλες οι προτάσεις θα αναφέρονται μόνο σε ένα θεματικό τομέα σύμφωνα με τον τίτλο του έργου και της σύντομης περιγραφής αυτού. Η απόφαση αυτή λήφθηκε περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι, όταν γίνεται μία πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, οι προτάσεις έργων στην πραγματικότητα καλύπτουν μόνο έναν τομέα παρέμβασης.

Ο παρακάτω πίνακας (Πίνακας ΙΙ) παρουσιάζει το συνολικό αριθμό των ιδεών έργων (435) που έχουν υποβληθεί ανά θεματικό τομέα έπειτα από την εξαίρεση των πολλαπλών επιλογών μεταξύ των τομέων.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Περιβαλλοντική προστασία/ πρόληψη κινδύνων/ διαχείριση αποβλήτων	98
Πολιτισμός	59
Επιχειρηματικότητα/ Ανταγωνιστικότητα	54
Τουρισμός	49
Βελτίωση προσβασιμότητας (μεταφορές/ τηλεπικοινωνίες)	33
Εκπαίδευση	32
Καινοτομία/ έρευνα & τεχνολογία	30
Αστική/ αγροτική ανάπτυξη	23

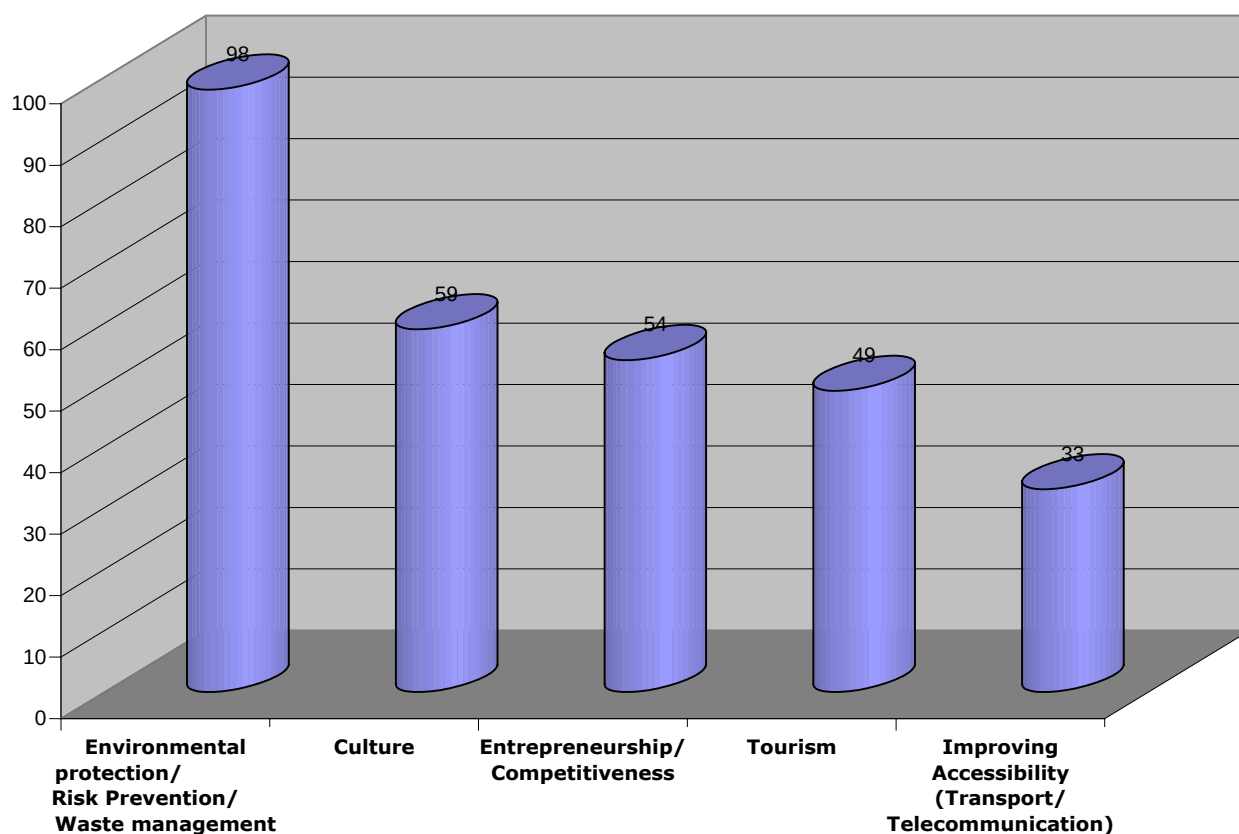
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Ανθρώπινο δυναμικό	20
Υγεία	19
Υποδομές μικρής κλίμακας	12
Κοινωνία της πληροφόρησης	6
Σύνολο	435

Πίνακας ΙΙ: Προτάσεις έργων ανά θεματικό τομέα

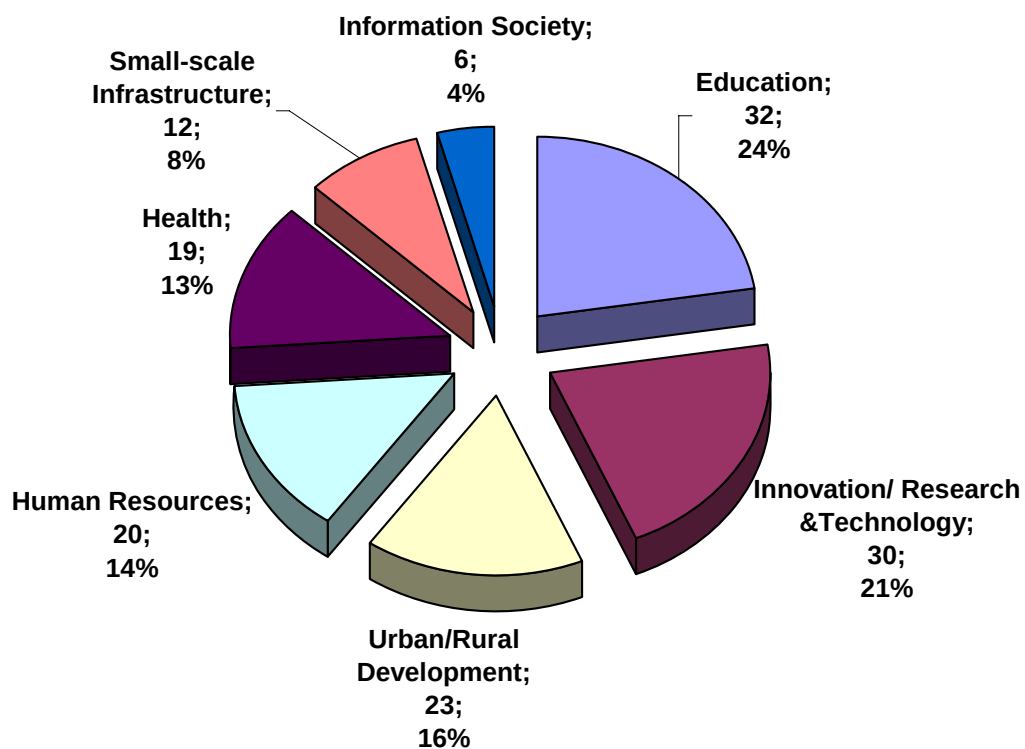
Όπως παρατηρείται στον παραπάνω πίνακα, υπάρχουν πολλές ιδέες έργων που καλύπτουν όλους τους τομείς. Ο θεματικός τομέας "Β: Περιβαλλοντική προστασία/ Πρόληψη κινδύνων/ Διαχείριση αποβλήτων" συγκεντρώνει την πλειοψηφία των ιδεών έργων. Αυτό είναι λογικό λόγω του γεγονότος ότι οι δύο χώρες έχουν σημαντικά προβλήματα με το περιβάλλον και τους φυσικούς τους πόρους λόγω της ρύπανσης και των απειλών· συνεπώς, επιθυμούν την υλοποίηση έργων που αφορούν στην περιβαλλοντική προστασία και τη διαχείριση κινδύνων.

Επιπλέον, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός προτάσεων που σχετίζονται με τους θεματικούς τομείς Επιχειρηματικότητα/ Ανταγωνιστικότητα, Πολιτισμός, Τουρισμός και Προσβασιμότητα. Σημειώνεται εδώ, ότι ο θεματικός τομέας της Προσβασιμότητας είχε συγκεντρώσει έναν μικρό αριθμό ερωτηματολογίων με Βαθμολόγηση Ενδιαφέροντος 1. Υπάρχει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον για έργα στους τομείς Εκπαίδευσης, Καινοτομίας και Έρευνας, Υγείας, Ανθρώπινου δυναμικού και Υποδομών μικρής κλίμακας, ενώ μόνο 6 από τις υποβληθείσες προτάσεις σχετίζονταν με τον τομέα της Κοινωνίας της Πληροφορίας (ο οποίος είχε καταταχθεί στην κλίμακα 2 στην αξιολόγηση της προηγούμενης παραγράφου, όπως και ο θεματικός τομέας της εκπαίδευσης).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει και πάλι να σημειωθεί ότι ενώ τα περισσότερα δεδομένα συγκεντρώθηκαν μέσα από τα ερωτηματολόγια, υπήρξαν ιδέες έργων, κυρίως για τους Βούλγαρους εταίρους, που υποβλήθηκαν στην προγραμματική περίοδο του 2006 (σύμφωνα με τους κανόνες των βουλγαρικών Αρχών). Ωστόσο, όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες συγκεντρώθηκαν και παρουσιάζονται στα δεδομένα που αναφέρονται παραπάνω.

Σχεδιάγραμμα 3 - Προτάσεις έργων για τους 5 κυριότερους τομείς ενδιαφέροντος

Σχεδιάγραμμα 4 – Προτάσεις έργων για τους πρώτους 7 τομείς ενδιαφέροντος

Σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα 4, παρουσιάζονται οι προτάσεις έργων για τους πρώτους 7 θεματικούς τομείς ενδιαφέροντος. Το παραπάνω σχεδιάγραμμα παρουσιάζει τον αριθμό και το ποσοστό των προτάσεων έργων ταξινομημένα ανά θεματικό τομέα ενδιαφέροντος.

Δ. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΕΡΓΩΝ

Το μέρος αυτό της παρούσας ανάλυσης παρουσιάζει την ωριμότητα των ιδεών έργων ανάλογα με τα υποβληθέντα ερωτηματολόγια.

Ένα έργο είναι **“Ωριμο”** όταν *καλύπτει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υλοποίησή του, δηλαδή, οι διασυνοριακοί εταίροι έχουν βρεθεί και καθορίζεται για την κάθε επιλέξιμη περιοχή και όλες οι απαραίτητες άδειες έχουν συμπεριληφθεί (οικοδόμησης, ανακατασκευής, κλπ.)* κλπ.

Έπειτα από την υποβολή περίπου 83 εγγράφων στην ΔΑ (συμπεριλαμβανομένων των βουλγαρικών προτάσεων έργων), καθορίστηκαν 435 προτάσεις έργων.

Σύμφωνα με τον αρχικό έλεγχο των ερωτηματολογίων, οι περισσότερες προτάσεις ήταν αρκετά ώριμες ώστε να ξεκινήσει η υλοποίησή τους αμέσως μετά την έγκριση της αίτησης από την ΔΑ, ενώ υπήρξαν κάποιες άλλες που ταξινομήθηκαν σε μέτρια θέση όσον αφορά στην ωριμότητα του έργου αλλά και των εταίρων. Ωστόσο, ένας μικρός αριθμός προτάσεων δεν παρουσιάζει καμία ωριμότητα, καθώς υπάρχει έλλειψη είτε μελετών είτε διασυνοριακών εταίρων, ή ορισμένες φορές, και των δύο κατηγοριών.

Έτσι, ο Πίνακας III προκύπτει από την ανάλυση των ερωτηματολογίων σχετικά με την “ωριμότητα” των προτάσεων έργων:

		PARTNERS' MATURITY		
		FULL	MEDIUM	INSUFFICIENT
PROJECT'S MATURITY	FULL	140 (32,2%)	30 (6,9%)	15 (3,4%)
	MEDIUM	60 (13,8%)	100 (23%)	10 (2,3%)
	INSUFFICIENT	40 (9,2%)	30 (6,9%)	10 (2,3%)

Πίνακας III: Ωριμότητα Έργων

Ο πίνακας III, με τίτλο "Ωριμότητα έργων" παρουσιάζει τον αριθμό των ιδεών έργων και το ποσοστό της ωριμότητάς τους σε σχέση με το συνολικό αριθμό των προτάσεων έργων που υποβλήθηκαν. Η "ωριμότητα των εταίρων" αναφέρεται στο εάν η συνεργασία των εταίρων της αντίστοιχης πρότασης έργου είναι πλήρης, με συγκεκριμένους εταίρους και από τις δύο πλευρές των επιλέξιμων περιοχών. Από την άλλη πλευρά, η "Ωριμότητα του έργου" αναφέρεται στο εάν η πρόταση έργου περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για εγκεκριμένες ή σωστά δομημένες εκθέσεις, μελέτες και άδειες προκειμένου το έργο να ξεκινήσει αμέσως μετά την έγκριση της υποβληθείσας πρότασης έργου.

Ο πίνακας σχεδιάστηκε ως ένα σχεδιάγραμμα "διπλής εισαγωγής επιλογών" μέσω του οποίου εμφανίζονται οι πληροφορίες για την ωριμότητα του έργου σχετικά με τις μελέτες, άδειες, κλπ., καθώς και την ωριμότητα των εταίρων σχετικά με τη μεταξύ τους συνεργασία στις διασυνοριακές περιοχές.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, η πλειοψηφία των ιδεών έργων που συλλέχθηκαν μέσω των ερωτηματολογίων εμφανίζεται ως απόλυτα ώριμη όσον αφορά στην προετοιμασία και υλοποίηση των έργων. Έτσι, υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 32,2% προτάσεων έργων των οποίων η εκτέλεση μπορεί να ξεκινήσει μετά την έγκριση του έργου στα πλαίσια μίας εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η συνεργασία των εταίρων από τις διασυνοριακές επιλέξιμες περιοχές προσδιορίστηκε και έγιναν όλες οι απαραίτητες μελέτες (επιτεύξιμο, περιβάλλον, κλπ.). Επίσης αποκτήθηκαν (στις περιπτώσεις που ήταν απαραίτητο) και όλες οι σχετικές άδειες.

Περαιτέρω, εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι υπάρχουν περίπου 100 προτάσεις μέτριας ωριμότητας, δηλαδή υστερούν σε κάποια σημεία (μελέτες ή εταίροι). Ωστόσο, αυτό δεν κρίνεται εμπόδιο για την άμεση εκκίνησή τους μετά και την τελική έγκριση της πρότασης του έργου τους.

Ε. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

- Οι περισσότεροι φορείς που υπέβαλαν ένα ερωτηματολόγιο ανήκουν στις Τοπικές/Περιφερειακές Αρχές, ενώ υπάρχουν πολλοί άλλοι φορείς που ανήκουν στις άλλες κατηγορίες.
- Οι περισσότερες ιδέες έργων που πρότειναν οι φορείς ταξινομήθηκαν στο θεματικό τομέα Β "Περιβαλλοντική προστασία/Διαχείριση κινδύνων/ διαχείριση αποκομιδής αποβλήτων". Ωστόσο, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό καθώς και για την Αγροτική/ Αστική ανάπτυξη και τον τομέα Επιχειρηματικότητας/ Ανταγωνιστικότητας.
- Δεν παρουσιάζεται ενδιαφέρον για το θεματικό τομέα Ι "Υποδομές μικρής κλίμακας" καθώς σύμφωνα με την κατάταξη των φορέων έλαβε την χαμηλότερη ταξινόμηση της "σχετικής αδιαφορίας".
- Σχετικά με την "Ωριμότητα του έργου", τα περισσότερα έργα (σύμφωνα με τα υποβληθέντα ερωτηματολόγια) για τους ελληνικούς και βουλγαρικούς φορείς είναι αρκετά ώριμα όσον αφορά στη συνεργασία και τις απαραίτητες μελέτες και άδειες. Υπάρχει επίσης ένας μεγάλος αριθμός έργων που είναι αρκετά ή μέτρια ώριμα όσον αφορά στις μελέτες και τις άδειες άλλα παρουσιάζουν μία μικρή ωριμότητα στο θέμα της συνεργασίας.
- Οι ελληνικοί και βουλγαρικοί οργανισμοί ανταποκρίθηκαν σε μεγάλο βαθμό για την υποβολή του ερωτηματολογίου που προετοίμασε η Κοινή Ομάδα Σχεδιασμού του νέου Προγράμματος Ελλάδα-Βουλγαρία 2007 – 2013.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στα πλαίσια της συλλογής των ερωτηματολογίων χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα Εθνικά Στρατηγικά και Επιχειρησιακά Προγράμματα των δύο χωρών, για τον καθορισμό των αξόνων προτεραιότητας και των τομέων παρέμβασης.

Ενδεικτικά, η "Ποιότητα ζωής" θα μπορούσε, συνεπώς, να θεωρηθεί ως μία ανάμιξη των θεματικών τομέων για: το Περιβάλλον/Διαχείριση κινδύνων, τον Πολιτισμό, τον Τουρισμό και την Υγεία· ο άξονας "Προσβασιμότητα" θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία ανάμιξη των τομέων που σχετίζονται με: τη Βελτίωση της προσβασιμότητας, τις Επενδύσεις μικρής κλίμακας και την Αστική / Αγροτική ανάπτυξη· τέλος, η προτεραιότητα "Ανταγωνιστικότητα" αποτελεί μίξη των παρακάτω τομέων: Καινοτομία / Έρευνα & Τεχνολογία, Εκπαίδευση,

Επιχειρηματικότητα / Ανταγωνιστικότητα, Ανθρώπινο δυναμικό και Κοινωνία της Πληροφορίας. Μία περίληψη του παραπάνω σκεπτικού θα μπορούσε να συνοψιστεί στον πίνακα που ακολουθεί:

PRIORITIES	SECTORS
QUALITY OF LIFE	B,D,E,G
ACCESSIBILITY	C,L,J
COMPETITIVENESS & HUMAN RESOURCES	F,A,I,K,H

Πίνακας IV- Άξονες προτεραιότητας & θεματικοί τομείς του Προγράμματος

Παράρτημα ΙΙΙ: Καλές πρακτικές στα πλαίσια των INTERREG ΙΙΙΑ & PHARE ΔΣΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000 – 2006

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 1 – INTERREG ΙΙΙΑ	
Άξονας προτεραιότητας	2.1: Ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας
Τίτλος έργου:	<i>"Διασυνοριακά προγράμματα κατάρτισης για υπαλλήλους του τομέα Υγείας"</i>
Τελικός δικαιούχος:	Ινστιτούτο Φαρμακευτικής Έρευνας και Τεχνολογίας
Περιγραφή έργου:	Προγράμματα κατάρτισης για Έλληνες και Βούλγαρους που εργάζονται στον τομέα της Υγείας σε Θεσσαλονίκη και Σέρρες.
Συνολικός προϋπολογισμός:	475.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 2 - INTERREG ΙΙΙΑ	
Άξονας προτεραιότητας	3.2: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος
Τίτλος έργου:	<i>"Ανταλλαγή τεχνογνωσίας για την προώθηση του κοινού σχεδιασμού διαχείρισης των περιοχών ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος στον ορεινό όγκο της Ροδόπης σύμφωνα με την οδηγία αριθ. 92/43/ΕΟΚ."</i>
Τελικός δικαιούχος:	Περιφερειακή Αρχή Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης
Περιγραφή έργου:	Τα παρακάτω αποτελέσματα του προαναφερθέντος έργου συνέβαλαν στην ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας. 1. Συγκεντρώθηκαν και παρουσιάστηκαν στις δύο γλώσσες οι υπάρχουσες πληροφορίες για το σύνολο της περιοχής της Ροδόπης. 2. Τα προβλήματα διαχείρισης τονίστηκαν και από τις δύο πλευρές και κάθε εταίρος χρησιμοποίησε τις γνώσεις της άλλης πλευράς για την επίλυση σχετικών προβλημάτων

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 2 - INTERREG IIIA

	3. Η ελληνική πλευρά μετέφερε στη βουλγαρική την εμπειρία της από την εφαρμογή των οδηγιών της ΕΕ 4. Προωθήθηκε ο κοινός σχεδιασμός για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος στο διασυνοριακό ορεινό όγκο της Ροδόπης 5. Προσδιορίστηκαν τα δυνατά και αδύναμα σημεία της κάθε πλευράς σχετικά με τις δυνατότητες των εργαζομένων του τομέα διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών· η κοινή κάλυψη περιοχών μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και η μεταφορά τεχνογνωσίας για την κάλυψη των αναγκών της κάθε πλευράς συζητήθηκαν μαζί με τις ανάγκες που θα προκύψουν από την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ. Μεταδόθηκαν οι γνώσεις που αποκτήθηκαν από το έργο "Ανάπτυξη ενός συστήματος επικύρωσης και πιστοποίησης των επαγγελματικών ικανοτήτων στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος" του ΚΠ EQUAL. 6. Υπήρξε διάδοση των αποτελεσμάτων των μελετών για την ανάπτυξη του αειφόρου τουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας. Εξετάστηκε επίσης η προοπτική ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού.
Συνολικός προϋπολογισμός:	154.120,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 3 - INTERREG IIIA

Άξονας προτεραιότητας	3.2: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος
Τίτλος έργου:	<i>"Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τα ορεινά οικοσυστήματα και τα μεγάλα σαρκοφάγα ζώα στη διασυνοριακή περιοχή της Ροδόπης"</i>
Τελικός δικαιούχος:	ΚΑΛΛΙΣΤΩ- Περιβαλλοντική Οργάνωση για την άγρια ζωή και τη φύση

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 3 - INTERREG IIIA

Περιγραφή έργου:	Τα προηγούμενα έτη, παρατηρήθηκε αυξημένη κινητικότητα στους περιβαλλοντικούς οργανισμούς, τις ΜΚΟ και τους φορείς των τοπικών Αρχών. Η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού επί ζητημάτων σχετικά με τα σαρκοφάγα ζώα και τις ορεινές περιοχές είναι ο κύριος στόχος του τελικού δικαιούχου, της Περιβαλλοντικής Οργάνωσης ΚΑΛΛΙΣΤΩ. Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού για τα ορεινά οικοσυστήματα και τα σαρκοφάγα ζώα έχει, φυσικά, ένα διασυννοριακό χαρακτήρα. Η φύση του έργου προδιαγράφει τη διασυννοριακή του διάσταση καθώς υπήρξε η υπογραφή ενός πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ περιβαλλοντικών οργανώσεων και τοπικών Αρχών από την ελληνική και τη βουλγαρική πλευρά.
Συνολικός προϋπολογισμός:	180.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 4 – INTERREG IIIA

Άξονας προτεραιότητας	3.3: Ανάδειξη και προώθηση των πολιτιστικών και τουριστικών πόρων
Τίτλος έργου:	<i>"Έρευνα – Προστασία και ανάδειξη των ευρημάτων στον τύμβο της Μικρής Δοξιπάρας – Περιοχή Νομαρχίας Έβρου"</i>
Τελικός δικαιούχος:	Ταμείο για τη διαχείριση της υλοποίησης αρχαιολογικών έργων
Περιγραφή έργου:	Το έργο αυτό αφορούσε στη δημιουργία ενός εκθετηρίου στην περιοχή όπου ανακαλύφθηκε ο τάφος. Πρόκειται για ένα έργο αμοιβαίας επιστημονικής σημασίας που θα συμβάλει στην αναβάθμιση του πολιτιστικού επιπέδου της περιοχής του Βόρειου Έβρου με άμεσα και έμμεσα οικονομικά οφέλη για τον τοπικό πληθυσμό. Το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού έχει ήδη θεσπίσει μία συνεργασία με τη βουλγαρική πλευρά στο Σβίλενγκραντ, όπου υπήρξαν παρόμοια ευρήματα της ίδιας περιόδου.

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 4 – INTERREG IIIA	
Συνολικός προϋπολογισμός:	500.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 5 – PHARE ΔΣΣ	
Τομέας	Δημόσια υγεία/ Κοινωνική ανάπτυξη
Τίτλος έργου:	<i>"Διασυνοριακή συνεργασία για την πρόληψη, επίβλεψη και έλεγχο των ενδημικών μεταδοτικών και παρασιτικών νόσων"</i>
Τοποθεσία:	Διασυνοριακή περιοχή Βουλγαρίας-Ελλάδας
Περιγραφή έργου:	<u>Γενικός στόχος:</u> Βελτίωση της δημόσιας υγείας και επίτευξη της αειφόρου ενίσχυσης της πρόληψης, επίβλεψης και ελέγχου των μεγάλων ενδημικών νόσων για την περιοχή των Βαλκανίων, εμφανιζόμενων και επανεμφανιζόμενων ξενιστών και μολυσματικών ασθενειών του αίματος και ασθενειών μεταδιδόμενων από τα ζώα ουσιαστικής υγειονομικής και κοινωνικής σημασίας. <u>Σκοπός έργου:</u> Θέσπιση διασυνοριακού συστήματος επίβλεψης βάσει εναρμονισμένων εργαστηριακών διαγνώσεων και προδιαγραφών, ανταλλαγή πληροφοριών στη μεθοριακή περιοχή και συνεχής βελτίωση του ελέγχου και της πρόληψης ενδημικών μολυσματικών ασθενειών και παρασιτικών νόσων. Το παρόν έργο σχεδιάστηκε ως αντανάκλαση της πρωτοβουλίας που χρηματοδοτείται ήδη από τα έργα INTERREG II και INTERREG III, τα οποία υλοποιούνται ή ξεκινά η υλοποίησή τους από τους ελληνικούς φορείς.
Συνολικός προϋπολογισμός:	1.700.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 6 – PHARE ΔΣΣ	
Τομέας	--
Τίτλος έργου:	<i>"Μεθοριακοί σταθμοί ελέγχου στη Νότια Βουλγαρία: Παροχή εξοπλισμού στους μεθοριακούς σταθμούς Νόβο</i>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 6 – PHARE ΔΣΣ	
	<i>Σέλο και Ίλιντεν. Εκπαίδευση προσωπικού για τους μεθοριακούς σταθμούς Νόβο Σέλο, Ίλιντεν και Κούλατα</i>
Τοποθεσία:	Βουλγαρία (Νότιο-κεντρική και Νότιο-δυτική περιοχή)
Περιγραφή έργου:	<u>Γενικοί στόχοι:</u> - Ανάπτυξη της οικονομίας των διασυνοριακών περιοχών με την ενίσχυση του εμπορίου και της οικονομικής συνεργασίας - Προώθηση της συνεργασίας με τις περιοχές της ΚΑΕ που συνορεύουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση, βοηθώντας αυτές τις μεθοριακές περιοχές να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα αναπτυξιακά προβλήματα που προκύπτουν από τη σχετική απομόνωσή τους στην εθνική οικονομία - Προώθηση της δημιουργίας και ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας στις δύο πλευρές των συνόρων και θέσπιση δεσμών μεταξύ αυτών των δικτύων και των ευρύτερων δικτύων της ΕΕπ - Διευκόλυνση της ενσωμάτωσης της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών που παρέχουν οι σταθμοί ελέγχου. <u>Σκοπός έργου:</u> - Υποστήριξη του έργου διαφόρων οργάνων (συνοριοφύλακες και τελωνεία, φόροι οδικού δικτύου, πρότυπα & μετρολογία, κτηνιατρικοί, φυτό-υγειονομικοί έλεγχοι, κλπ.) στους Διασυνοριακούς Σταθμούς Ελέγχου (ΔΣΣΕ), που εμπλέκονται στις διαδικασίες ελέγχου μέσω των πρόσθετων ειδών εξοπλισμού - Εκπαίδευση του προσωπικού των προαναφερθέντων οργάνων στην εκτέλεση των καθηκόντων του, για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας αυτού. - Αύξηση της ποιότητας των μεθοριακών ελέγχων και μείωση του χρόνου αναμονής στους ΔΣΣΕ για οχήματα και αγαθά μέσω εκσυγχρονισμένων μεθοριακών υποδομών και διαδικασιών ελέγχου. <u>Διασυνοριακός αντίκτυπος:</u>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 6 – PHARE ΔΣΣ

	- Υποστήριξη ταχύτερων μεταφορών ατόμων και αγαθών προκειμένου να ενισχυθεί η διασυνοριακή συνεργασία σε τοπικό και εθνικό επίπεδο - Προώθηση, μέσω αυτών των σύγχρονων δεσμών και υποδομών, των πολιτιστικών ανταλλαγών και της ολοκλήρωσης των δύο μεθοριακών περιοχών - Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και στις δύο διασυνοριακές πλευρές μίας οικονομικά καταπιεσμένης περιοχής· - Βελτίωση της παροχής υπηρεσιών από πλευράς των αρμόδιων φορέων (συνοριοφύλακες και τελωνεία, φόροι οδικού δικτύου, πρότυπα & μετρολογία, κτηνιατρικοί, φυτό-υγειονομικοί έλεγχοι, κλπ.) στους διασυνοριακούς σταθμούς ελέγχου σύμφωνα με τα πρότυπα και τις απαιτήσεις της ΕΕ
Συνολικός προϋπολογισμός:	3.400.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 7 – PHARE ΔΣΣ

Τομέας	--
Τίτλος έργου:	"Μεγάλα έργα υποδομών μεταφορών: BG0008.01 – Κατασκευή οδικού άξονα (Πόντκοβα-Μακάζα) στο νέο μεθοριακό σταθμό Ελλάδας- Βουλγαρίας (Μακάζα – Νυμφαίο)"
Τοποθεσία:	Διασυνοριακή περιοχή
Περιγραφή έργου:	Το έργο περιλαμβάνει δύο κύρια στοιχεία: • Έργα πολιτικών μηχανικών για την κατασκευή του τμήματος της οδού Πόντκοβα-Μακάζα από το χιλ. 367+170 έως το χιλ. 384+840 με εκτίμηση κόστους 24 εκ. ευρώ • Υπηρεσίες επίβλεψης έργου (συμπεριλαμβάνονται επιχειρησιακές δαπάνες 15.000 ευρώ) με εκτίμηση κόστους 2 εκ. ευρώ Το πρόγραμμα PHARE θα χρηματοδοτήσει το έργο με 17 εκ. ευρώ, το υπόλοιπο ποσό θα καλυφθεί από τον

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 7 – PHARE ΔΣΣ

	κρατικό προϋπολογισμό της Βουλγαρίας. Για τη συνεισφορά της Βουλγαρίας θα υπογραφεί μία πρόσθετη σύμβαση με τον ίδιο χορηγό με διαδικασίες του PHARE. - Το τμήμα μεθοριακού σταθμού Πόντκοβα-Μακάζα θα αποτελείται από έναν μεταφορικό άξονα, μήκους περίπου 17,8 χιλ. Η κατασκευή της νέας οδού περιλαμβάνει έναν άξονα πλάτους 7 μ. με πλαϊνά περιθώρια πλάτους 2x1,75 μ. και ενισχυμένα με σκύρα οδοποιίας. Η ταχύτητα σχεδίου για τον άξονα είναι 80 χιλ./ώρα. Η οδική κατασκευή περιλαμβάνει επίσης έργα άντλησης υδάτων, οδικές σημάνσεις, νέες πινακίδες, προστατευτικά κιγκλιδώματα, κράσπεδα και φυσικό τοπίο. Πρόκειται να κατασκευαστεί ένας μεγάλος αριθμός υποδομών και υπόγειων αποχετευτικών αγωγών. Για τις πόλεις Κούρτζαλι και Χάσκοβο η απόσταση με την Κομοτηνή θα μειωθεί κατά 228 χιλ. και 112 χιλ. αντίστοιχα.
Συνολικός προϋπολογισμός:	26.000.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 8 – PHARE ΔΣΣ

Τομέας	--
Τίτλος έργου:	<i>"Έργα περιβαλλοντικής προστασίας : BG0008.02 – Ανοικτή κατασκευή σήραγγας στο συνοριακό σταθμό Γκότσε Ντέλτσεφ – Δράμας για την προστασία της αρκούδας"</i>
Τοποθεσία:	Διασυνοριακή περιοχή
Περιγραφή έργου:	Το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας PHARE θα υποστηρίξει την κατασκευή ενός τμήματος 150 μ. της μήκους 550 μ. ανοικτής σήραγγας στο νέο διασυνοριακό σταθμό Ελλάδας-Βουλγαρίας (Γκότσε Ντέλτσεφ- Δράμα). Η κατασκευή αυτή είναι απαραίτητη για να περιοριστούν οι επιπτώσεις από την κατασκευή του διπλανού οδικού άξονα (συγχρηματοδοτείται από το Phare ΔΣΣ 1998) στις

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 8 – PHARE ΔΣΣ

Καφέ Αρκούδες. Υποκείμενο στη υιοθέτηση του ελληνικού προγράμματος INTERREG III, το ελληνικό τμήμα της σήραγγας (400 μ.) θα συγχρηματοδοτηθεί από το INTERREG III. Η κατασκευή της νέας οδού στο νέο συνοριακό σταθμό προκηρύχθηκε αρχικά υπό το βουλγαρικό Πρόγραμμα 98 για τη βελτίωση του οδικού δικτύου και τα σχέδια ανάπλασης του έργου των οδών της Νότιας μεθοριακής περιοχής. Ο αρχικός στόχος των εργασιών του έργου αυτού, όπως παρουσιάστηκε το Νοέμβριο του 1998 περιλάμβανε την κατασκευή ενός νέου άξονα από την πόλη Γκότσε Ντέλτσεφ έως τα σύνορα Βουλγαρίας/ Ελλάδας. Ο άξονας, μήκους περίπου 13 χιλ., ήταν μία νέα κατασκευή με οδικές διασταυρώσεις, διαρθρώσεις, και πρακτικές υποδομές. Η ταχύτητα σχεδιασμού του δρόμου είναι 80 χιλ./ώρα ενώ μειώνεται στα 50 χιλ./ώρα στις κατοικημένες περιοχές και τις απότομες στροφές. Επίσης, το έργο κάλυπτε τα έργα άντλησης των υδάτων, την οδική σήμανση, τις πινακίδες της οδού, το φυσικό τοπίο, κλπ.

Έπειτα από την προσφορά, υπήρξαν πολλά περιβαλλοντικά στοιχεία που ήταν αποτέλεσμα των πρόσθετων μελετών ειδικών σε θέματα περιβάλλοντος που διορίστηκαν από την ΕΕπ, και αυτό γέννησε την ανάγκη για την τροποποίηση του αρχικού στόχου του έργου από μία επιφανειακή κατασκευή σε μία υπόγεια. Η υπόγεια κατασκευή θα βρίσκεται κατά ένα μέρος στη Βουλγαρία και κατά το άλλο στην Ελλάδα, ανάμεσα στους συνοριακούς σταθμούς ελέγχου του Ίλιντεν στη Βουλγαρία και Εξοχής στην Ελλάδα. Συνεπώς, το αρχικό μήκος της νέας οδού μειώνεται κατά 1 χιλ. έτσι ώστε να μπορέσουν να κατασκευαστούν και η σήραγγα και ο συνοριακός σταθμός ελέγχου του Ίλιντεν.

Το έργο αποτελείται από τρία κύρια σημεία:

- Προετοιμασία του έργου συμπεριλαμβανομένων του λεπτομερούς σχεδιασμού και της κατασκευής της πρόσβασης στην σήραγγα με μία εκτίμηση

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 8 – PHARE ΔΣΣ	
	προϋπολογισμού που ανέρχεται στο 1 εκ. ευρώ, μέρος της βουλγαρικής συνεισφοράς στο έργο - Έργα πολιτικών μηχανικών για την κατασκευή του βουλγαρικού κομματιού της ανοικτής σήραγγας, συμπεριλαμβανομένου όλου του εξοπλισμού που απαιτείται για τη λειτουργία της σήραγγας, με εκτίμηση κόστους 2,5 εκ. ευρώ - Υπηρεσίες επίβλεψης έργων για το βουλγαρικό τμήμα της σήραγγας (συμπεριλαμβάνεται το κόστος των αναγκών του έργου: 10.000 ευρώ) με εκτίμηση κόστους 0,5 εκ. ευρώ. Όσον αφορά στην κατασκευή της σήραγγας, συμφωνήθηκε ότι η κάθε χώρα θα προχωρήσει ατομικά στη διαδικασία προσφορών για το τμήμα της σήραγγας.
Συνολικός προϋπολογισμός:	4.000.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 9 – PHARE ΔΣΣ	
Τομέας	Περιβάλλον
Τίτλος έργου:	"Ολοκληρωμένη διαχείριση της λεκάνης του ποταμού Στρούμα/Στρυμόνα"
Τοποθεσία:	Λεκάνη διασυνοριακού ποταμού Στρούμα/Στρυμόνα – Βουλγαρία-Ελλάδα
Περιγραφή έργου:	<u>Γενικός στόχος:</u> Ο γενικός στόχος είναι η θέσπιση διασυνοριακής, ολοκληρωμένης και συνεχούς διαχείρισης των υδάτινων πόρων της λεκάνης του ποταμού Στρούμα/Στρυμόνα, συμπεριλαμβανομένων των θερμικών μεταλλικών υδάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ποιότητα και ποσότητα του νερού, σύμφωνα με τα όσα επιτάσσει η οδηγία-πλαίσιο υδάτων της ΕΕ αριθ. 2000/60/ΕΚ και άλλες οδηγίες της ΕΕ για τους υδάτινους όγκους, καθώς και οι διμερείς συμφωνίες Βουλγαρίας-Ελλάδας σχετικά με τη διαχείριση των υδάτων και η εθνική νομοθεσία μέσα από κοινές διασυνοριακές πρωτοβουλίες και δράσεις.

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 9 – PHARE ΔΣΣ	
	<u>Σκοπός έργου:</u> Ο σκοπός του έργου είναι, μέσω της τεχνικής και θεσμικής υποστήριξης του Δυτικού Αιγαίου: - Να προετοιμάσει ένα προσχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης του ποταμού Στρούμα/Στρυμόνα· - Να προχωρήσει σε μία μελέτη της επιτευξιμότητας για τη συνεχή και μακροπρόθεσμη χρήση των θερμικών μεταλλικών υδάτων που υπάρχουν στις διάφορες υδροθερμικές λεκάνες του ποταμού· - Να υποστηρίξει τους αντίστοιχους φορείς που είναι αρμόδιοι για τις δραστηριότητες ολοκληρωμένης διαχείρισης υδάτων.
Συνολικός προϋπολογισμός:	2.200.000,00 €

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 10 – PHARE ΔΣΣ	
Τομέας	--
Τίτλος έργου:	"Ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων της λεκάνης του ποταμού Νέστου/ Μέστα"
Τοποθεσία:	Βουλγαρία- <i>Νότιο-δυτική περιοχή – Περιφέρεια Μπλαγκόεφγκραντ</i>
Περιγραφή έργου:	<u>Γενικοί στόχοι:</u> - Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των χωρών του προγράμματος Phare· - Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των σχετικών συνοριακών περιοχών και, ως εκ τούτου, η συμβολή στη θέσπιση δικτύων συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και οργάνων στις δύο πλευρές της συνοριακής περιοχής· - Η υποστήριξη των μεθοριακών περιοχών στην επίλυση συγκεκριμένων αναπτυξιακών προβλημάτων που προκύπτουν από τη θέση τους στην εθνική οικονομία, προς όφελος του πληθυσμού της περιοχής και με τρόπο που να είναι συμβατός με την προστασία του περιβάλλοντος· <u>Σκοπός έργου:</u>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 10 – PHARE ΔΣΣ

- Προετοιμασία μελέτης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων της λεκάνης του ποταμού Νέστου/ Μέστα. Η μελέτη αυτή θα αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη ενός πρόχειρου Κύριου Σχεδίου. Για τις δύο πλευρές, Βουλγαρία και Ελλάδα, θα πρέπει να υπάρξουν αρχές σχεδιασμού και διαχείρισης πολλαπλών σκοπών και στόχων, λαμβάνοντας υπόψη διαρθρωτικές και μη-διαρθρωτικές εναλλακτικές. Το Κύριο Σχέδιο (ΚΣ) θα παρουσιάζει, τέλος, ένα Πρόγραμμα δράσης που θα θέσει τις κατευθυντήριες γραμμές για την ολοκληρωμένη διαχείριση της λεκάνης του Νέστου/ Μέστα, οι οποίες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να συμφωνούν με τις παρακάτω αρχές:
- Υποστήριξη των συμμετεχόντων κρατών /Βουλγαρία και Ελλάδα/ στην ανάπτυξη, διαφύλαξη και χρήση των υδάτινων πόρων της λεκάνης του Νέστου/ Μέστα, με τρόπο ολοκληρωμένο και διαρκή μέσω μίας συνεργασίας προς όφελος και των δύο πλευρών.
- Έπειτα από την εκτίμηση των αρμόδιων αρχών στη Βουλγαρία, και η πλήρης (ΒΓ και ΕΛ) μελέτη θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη διαδικασία σχεδιασμού ενός Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης των υδάτων της λεκάνης του ποταμού Μέστα

**Συνολικός
προϋπολογισμός:**

400.000,00 €